

ŽALOSTINKA O NESKLEPČNOSTI

Bili smo v resnih škripcih: ali naj si ob ponedeljski nesklepčni skupščini občinske raziskovalne skupnosti v Murski Soboti omislimo komentar, kozerijo, gloso ali morebiti kar elegijo, ki je sicer zunaj novinarskih žanrov? Nič pametnega se nam ni posvetilo, saj narvesno zadnje — sodeč po dnevnem redu — tudi ni bilo kaj prida po-

nuditi delegatom. Govorili naj bi o, povzemamo dobesedno po vabilu, uresničevanju programov družbenodejavnostnih sisov v letošnjem prvem polletju, problematiki financiranja družbenih dejavnosti do konca leta s poudarkom na področju raziskovalne dejavnosti, bilanci sredstev družbenodejavnostnih sisov za leto 1987, letošnjem finančnem

načrtu občinske raziskovalne skupnosti in tako dalje in tako naprej. Kot zapisano: bili so nesklepčni in se razšli. Premisljamo takole: morda pa rebus razlogov za nesklepčnost le ni nerazrešljiv, kajti na ravniškem, paunskem delu dežele na sočni strani Alp je vse mogoče. Tudi to, da so se delegati soboške občinske raziskovalne skup-

nosti raje podali na Ipokov seminar v Radence, če ne kar na sejum elektronike v Ljubljano. Ali pa se jim je preprosto vse skupaj uprl, saj vemo kako je s spreminjanjem razmer v razvojno-raziskovalni in inventivno-inovativni dejavnosti. Če ne verjamete, priporočamo pogled na stran, kjer je objavljena okrogla miza z inovatorji. (BRŽ)

OB PRAZNIKU OBČINE GORNJA RADGONA

Kje so poti napredka?

Spregovoriti o sedanjem gospodarskem trenutku je izredno težko. Ekonomski razvoj občine Gornja Radgona in tudi vsi bistveni nosilci tega razvoja niso imuni pred vplivom gospodarskih tokov v Jugoslaviji in svetu. Ob razmišljanju o dosedanjem razvoju občine ne moremo mimo dveh ugotovitev. Prva je, da je celotni gospodarski razvoj občine po vojni potekal predvsem s samostojnimi nosilci razvoja, z lastnimi razvojnimi programi, z lastno pobudo, v okviru danes velikih podjetij (Radenska, Elrad, Avtoradgona, KK Radgona, itd.), in to zelo uspešno, brez večjih pretresov od majhnih začetnih enot v pomembne gospodarske subjekte. In druga značilnost: sestava gospodarstva občine je izredno optimalna. Imamo dejavnosti, ki zahtevajo visoko tehnologijo (elektronika, polnilna oprema) in delovno intenzivne dejavnosti (tekstil, turizem, servisi in transport).

Kmetijstvo, turizem ter polnjenje mineralnih vod in brezalkoholnih pijač slonijo na naravnih danostih območja. Če k tem ugotovitvam prištejemo še kadrovske potencial, ki ga imamo v gospodarstvu občine, je to solidna osnova za nadaljnji razvoj.

In kako doseči še hitrejši razvoj? Ob ugodnem izhodišču mislim, da je osnova v sposobnih kadrih, predvsem na področju razvoja novih tehnologij in proizvodov ter trženja. Brez kadrov je vsak razvoj iluzoren. Ne smemo pozabiti, da bo v naslednjih letih možno ustvariti dodaten dohodek samo ob bistvenem izboljšanju kakovosti izdelkov in storitev da bomo morali biti v gospodarstvu usposobljeni za še intenzivnejše uvajanje računalništva, predvsem na področju proizvodnje, razvoja in trga. Nova znanja morajo priti sodobno organizacijo dela in s tem večjo produktivnost. Dejansko bomo morali pomanjkanje kapitala delno nadomestiti z dodatnim znanjem.

V tačas težkih pogojih gospodarjenja se bomo morali v delovnih organizacijah še bolj nasloniti na svoje delo in znanje. Doseči moramo visoko delovno zavest in maksimalno tehnološko disciplino.

Mislim, da nima smisla ob vsem tem naštevati, kaj vse ovira uspešnejše gospodarjenje ne samo v občini, ampak v družbi nasploh. Čeprav so stvari znane (normativizem, administracija, nesorazmerja cen, zunanjetrgovinska zakonodaja itd.), pa človek pri vsakodnevnem delu dobi občutek, da pravzaprav ne tem področju ni volje karkoli spremeniti.

Novi razvojni programi v vseh okoljih pa ne bodo samo jamstvo nadaljnjega stabilnega razvoja posameznih delovnih organizacij, ampak pomenijo tudi zagotovitev novih delovnih mest. Prišli smo že tako daleč, da postaja problem zaposlovanje, če dalje večji, tudi v našem okolju.

Ob vsem tem bi morali seveda zagotoviti ustrezno finančno osnovo za razvoj negospodarskih dejavnosti in za osebne dohodke zaposlenih.

Radenska je v specifičnih razmerah, ki se kažejo predvsem v veliki konkurenci na trgu mineralnih vod in brezalkoholnih pijač. Pomanjkanje naložbenih sredstev pa onemogoča normalno prodajo izdelkov. Tovarne polnilne opreme. Tudi v turizmu so cene in osebni dohodki naredili svoje. Kljub vsemu 2550-članski kolektiv Radenske izvaja leta 1986 sprejet srednjeročni program razvoja do leta 1990. Celotna dejavnost v delovni organizaciji je usmerjena h kakovostnim dejavnostim poslovanja.

Ob relativno intenzivnem vlaganju v turizem v letih 1986–87 (Diana, Zvezda, Terapija — Naravno zdravilišče, Banovci — tozdr Ljutomer) smo v tem obdobju posodobili opremo v tozdr Mineralna voda in tozdr Tovarna polnilne opreme. Prvi v Jugoslaviji smo začeli polniti mineralno vodo v plastenke, kar nam omogoča dodatno oskrbo določenih trgov in možnost povečevanja izvoza. Naš razvoj vidimo predvsem v še učinkovitejšem nastopu na trgu, ki pa ga mora spremljati nadaljnji razvoj novih izdelkov in modernizacija naših proizvodnih obratov.

Radenska ima tudi jasno začrtane usmeritve v turizmu. Letos pričakujemo 410.000 prenočitev, od tega 130.000 tujih. Vendar bodo pri nadaljnjem razvoju turizma, ki zahteva izredno veliko finančnih naložbenih sredstev, nekatere izvenpodjetniške okoliščine bistveno zasnovane pri razvoju. Mislim predvsem na nizko akumulativnost panoge zaradi neustrezne zunanjetrgovinske zakonodaje ni več domačih sovlagani. Ostajajo še tuja vlaganja, ki pa so v naših razmerah izredno rizična. Ne glede na razmere pa Radenska s strokovnimi kadri znotraj DO in izven pripravlja nove programe, saj je samo to izhod in samo na ta način bomo za daljše obdobje zagotovili socialno varnost vsem zaposlenim.

Ob občinskem prazniku vsem iskrene čestitke z željo za še hitrejši družbeni razvoj občine!

Herbert ŠEFER

Leto XXXVII

Št. 39

Murska Sobota
8. oktobra
1987

Cena 350 din

VESTNIK

Na denar ne bo treba čakati

Narava skuša vedno nadoknadi zamujeno, in čeprav je letos vegetacija nekoliko kasnila, vinogradniki že pospravljajo pridelek grozdja. Ta je letos povprečen, pravijo poznavalci, le na območjih, ki jih je prizadela toča, bodo spravili v sode manj mošta. Pomurski vinogradniki so tako rekoč že potrgali zgodnje sorte grozdja, v prihodnjih dneh pa bodo začeli še s spravilom preostalih. Po daljšem sušnem in sončnem vremenu je po zadnjem deževju grozdje ponekod začelo gniti, zato bo potrebno pridelek čim prej pospraviti. V kletih, ki odkupujejo grozdje od zasebnih vinogradnikov, je že vse narejeno za odkup in kot so nam povedali v Ljutomeru, bodo že v soboto začeli prevzemati tudi poznejše sorte grozdja. V tej kleti odkupujejo grozdje tudi od lendavskih vinogradnikov, za odkup pa je vse narejeno tudi v radgonski kleti, ki odkupuje grozdje le od kooperantov na svojem območju.

Ob pridelku vinogradniki v tem trenutku seveda najbolj za-

nimajo cene grozdja, saj so se stroški pridelave močno povečali. Na poslovni skupnosti so določili enotne odkupne cene posameznih sort grozdja za podravski vinorodni rajon, gibljejo pa se od 282 do 460 dinarjev za kilogram pri osnovni sladkorni stopnji. Tako bodo rumeni muškati, rulandec, renski rizling in trami-

bodo dobili še dodatnih 40 dinarjev na kilogram, če bo sladkorna stopnja pod 12, pa bo grozdje za 40 dinarjev cenejše.

Čeprav je priporočilo poslovne skupnosti, da naj bi vinogradniki polovico denarja za oddani pridelek dobili ob prevzemu, 40 odstotkov do konca aprila in 10 odstotkov do konca juni-

OB LETOŠNJI TRGATVI V POMURJU

nec odkupovali po 460 dinarjev, beli burgundec, muškati otonec in sauvignon po 410 dinarjev, laški rizling, šipon in ranino po 390 dinarjev, rizvanec, vetlinec in mešano belo po 330 dinarjev ter lokalne sorte po 282 dinarjev za kilogram. Kot že rečeno, veljajo te cene za osnovno sladkorno stopnjo, ki bo določena tik pred trgatvijo, za vsako sladkorno stopnjo nad oziroma pod osnovno pa bodo k ceni prišteli oziroma odšteli še 12 dinarjev. Vinogradniki, katerih grozdje bo letos preseglo sladkorno stopnjo 17,

ja, se pomurski predelovalci dogovarjajo, da bi že zdaj izplačali celotno ceno. V radgonski kleti so sklep o tem sprejeli že prejšnji teden, kot so nam povedali v Ljutomerski kleti, pa tudi vinogradniki na njihovem območju ne bodo prikrašani. V tej kleti bodo v prihodnjih dneh opravili poračun za lansko leto oddane količine, v radgonski kleti pa vinogradnikom že izplačujejo 55 dinarjev za kilogram oddanega grozdja v lanski jeseni.

L. Kovač

V TOVARNI SLADKORJA V ORMOŽU

Začetek sladke kampanje

V Tovarni sladkorja v Ormožu so minuli petek na priložnostni slovesnosti prižgali apneno peč in s tem začeli letošnjo kampanjo pridelave sladkorne pese. Ta je tokrat že deveta po vrsti, v ormoški tovarni, ki je ena najsodobnejših in po izkoristku biološkega sladkorja tudi najboljše v Jugoslaviji, pa bodo letos pridelali okrog 300 tisoč ton sladkorne pese.

S ponedeljkom se je tudi uradno začelo spravilo letošnjega pridelka sladkorne pese, ki v primerjavi z lanskim letom tokrat zamuja teden dni, raču-

najo pa, da se bo sladka kampanja v tovarni končala do novega leta. Slovenski in hrvaški pridelovalci pridelujejo letos sladkorno peso za potrebe ormoške tovarne na okrog 5.400 hektarjih polj, okrog 2.500 hektarjev pa so je za to tovarno zasedeli še pridelovalci na Madžarskem. Do 10. oktobra naj bi vsak dan pospravili in pripeljali v tovarno okrog 400 vagonov sladkorne pese, po tem datumu pa toliko, kolikor ga bodo dneвно pospravili. Če bo vreme pridelovalcem naklonjeno, računajo, da bodo s spravilom letošnjega pridelka končali do

prvih novembrskih dni.

Zaradi letošnjega neugodnega vremena je tudi sladkorna stopnja nekoliko nižja in kljub desetdnevni čakalnosti se ta ni bistveno povečala. V laboratorijih, kjer sproti merijo destilijo, pravijo, da se je ta konec prejšnjega tedna gibala med 12 in 15,6 odstotka, lani pa je bila ta za 2 do 3 odstotke večja. Kljub vsemu pa v tovarni pravijo, da bodo letošnji proizvodni načrt okrog 40 tisoč ton sladkorja za slovenske potrebe in nekaj še za madžarske pridelovalce vendarle dosegli.

L. Kovač

POMURSKE ZASTRUPITVE S HRANO

Po malici v bolnico

Med 76 zaposlenimi iz turniške Planike, obrata Toko v Žižkih in Beltinke, ki so 18. septembra malicali v Zvezdini gostilni v Beltincih in zboleli, jih je 12 moralo v bolnico.

Za nekatere podrobnosti smo vprašali v Beltinko, na oddelku milice Beltinci in sanitarno inšpektorico z uprave inšpekcijskih služb v Murski Soboti, Majdoli Lindič. »Tega dne so v Zvezdini gostilni v Beltincih pripravili tri različne malice in od vseh treh so delavci zboleli. Torej smo iskali vzroke pri osebi, ki pripravlja malice, in ugotovili, da gre za neustrezno higieno in neprimerne razmere,« nam je povedala Lindičeva. Sicer pa so tudi v tem primeru ravnali, kot je pri takih zadevah običaj: odvzeli brise, odredili zdravniške preglede vseh zaposlenih v Zvezdini gostilni, ki imajo opravka z živili, anketirali delavce v gostilni in Beltinki ter odredili poostren higienski režim v kuhinji in vseh pomožnih prostorih (skladiščih, pomivalnicah, garderobah in sanitarijah) z obvezno dezinfekcijo rok zaposlenih v kuhinji.

Da je problem omembe vreden, zadošča podatek o 1300 do

1400 malicah, kolikor jih dnevno pripravijo za goste. Inšpektorji so že več let ugotavljali in opozarjali, da razmere v Zvezdini kuhinji v Beltincih ne ustrezajo sanitarno-higienskim predpisom, vendar ni kaj dosti zaleglo. Zastrupitev 76 delavcev s hrano je »padla« ravno v čas, ko se pripravljajo na prenovno kuhinjo, kar hkrati pomeni, da se bodo delovne in s tem sanitarno-higienske razmere bistveno spremenile na bolje. Seveda za Zvezdo ta »izkušnja« ne bo poceni, saj bo organizacija morala poravnati stroške vsega, kar je bilo nujno ukreniti, da ne bi nastale še večje težave. Tudi dejstvo, da je bila zavoljo bolniških izostankov 12 delavcev iz Beltinke, Toko in Planike tako ali drugače motena proizvodnja, najbrž nekaj stane.

In navsezadnje sta nekaj vredna dobro ime in ugled, ki ju je do nedavne zastrupitve s hrano imela Zvezdina gostilna v Beltincih.

B. Žunec

PONOVO RADAR NA ŽIKARCAH?

Še o ravnanju ob toči.

Str. 3.

IZ POZABE NA PREPIH

Prvega iz serije jesensko-zimskih obiskov našega uredništva smo pripravili v krajevni skupnosti Negova v občini Gornja Radgona. Tudi zato, ker tačas slavijo občinski praznik, predvsem pa zato, da pomurskemu in širšemu krogu bralstva predstavimo, kako dihalo kraj in ljudje v osrčju Slovenskih goric ob slikovitem Negovskem jezeru in znamenitem negovskem gradu. Kako je bilo, obširneje na 8. in 9. strani.

Do 10. oktobra bodo na območju ormoške tovarne pospravili dnevno okrog 400 vagonov sladkorne pese, računajo pa, da bodo s spravilom končali do prvih novembrskih dni.

Na dan kitajskega državnega praznika, 1. oktobra, so v kitajski avtonomni pokrajini Tibet izbruhnili nemiri. V glavnem mestu pokrajine Lhase je bilo ubitih 6 ljudi, 19 kitajskih policistov pa ranjenih. Demonstranti so vzklikali: »Neodvisnost Tibeta!« Na sliki: demonstranti so s kamenjem obmetavali policijsko postajo.

Kaj je Kučan povedal tujim novinarjem

Pretekli teden je imela Slovenija v gosteh 50 tujih novinarjev, ki so akreditirani v Jugoslaviji, in z njimi se je srečal tudi Milan Kučan, predsednik predsedstva CK ZKS. V dvoipolurnem pogovoru je M. Kučan zelo odkrito odgovarjal na številna aktualna vprašanja.

Je zveza komunistov v krizi? Ker je v krizi vsa družba, je kajpada tudi partija. V partiji pa ni prostora za diskusije o podrobnostih reprogramiranja dolga, o višini obrestnih mer itd. ZKJ bi morala postati partija gibanja, in ne partija oblasti.

O izrednem kongresu ZKJ: Imel bi smisel, če bi se kongresne usmeritve izkazale za slabe ali pa če bi bilo za neuresničevanje teh usmeritev krivo slabo vodstvo. V tem primeru bi bil potreben nov kongres. Toda v družbi zdaj obstaja iluzija, da se stvari lahko rešujejo le s sejami, prek CK, s spremembami ustave itd.

O ustavnih spremembah: Obstaja nevarnost, da razprava okoli spremembe ustave ne bo sredstvo politične integracije, temveč le še večje konfrontacije. Spremenjena ustava bi morala pomagati pri hitrejšem razvoju sodobne socialistične družbe, pri izhodu iz krize, ne pa spravljati nazaj v odnose, ki so krizo povzročili.

Integrativna sila v družbi slabi? Jugoslavijo združujejo še vedno skupni interesi, je interesna skupnost. Skupnega nam je potrebno še več kot v dosedanji ustavi, toda vprašanje je, na kakšni osnovi — ali s formalnim prenosom še več pooblastil na federacijo ali pa naj bi republike izhajale iz svojih interesov in odgovornosti in bi se same dogovarjale o skupnih interesih.

Je možna orientacija k tržnim zakonitostim v razmerah družbene lastnine? Ne, če je družbena lastnina last vsakogar in nikogar.

O problemu Kosova: Zaradi različnih razlogov se ta problem v Sloveniji res kaže drugače kot v drugih delih Jugoslavije — med drugim preprosto zaradi oddaljenosti — toda prav gotovo je to tudi slovenski problem, saj je sodno smodnika za integriteto celotne Jugoslavije. Kosovski dogodki so pokazali, da nista upoštevani dve osnovni načeli: da je

na nacionalno mešanem območju večina odgovorna za manjšino in da je treba reševati probleme tam, kjer so nastali.

Ali Slovenija bogati na račun inflacije? Ali se ne zavzema za ohranitev sedanjega sistema, ker ji le-ta omogoča privilegiran položaj? Nobenemu razvitemu gospodarstvu inflacija ne more ustrezati. Današnja situacija nam omogoča zgolj preživetje, ne pa razvoja. Ne glede na to, kako visoke osebne dohodeke imamo v Sloveniji — še vedno so manjši od resolucijsko dovoljenih — še vedno niso zadosti visoki, da bi bili motivacija za ustvarjalno delo. Uravnilovka, posebno znotraj posameznih delovnih organizacij, je ena največjih ovir v hitrejšem gospodarskem razvoju. V gospodarstvu ni mesta socializma.

Odgovor na vprašanje, kdo bi bil primeren voditelj države: Če bo šlo tako naprej, potem ne bo hotel biti nihče od več kot 20 milijonov Jugoslovancev. Zdaj je tako, da ni več važno, kakšna je resnica, važno je, da se o človeku piše grdo, brž ko pride v to politično orbito.

Kdo komu osle kaže?

Takoj po izbruhu Agrokomerčeve afere sem menil, da je to večji udarec za jugoslovansko družbo, kot pa tista kontrarevolucija na Kosovu. To je bil kajpak prvi vtis, ki ga bo dogajanje potrdilo ali zavrglo.

Prav tako je z vtisom, ki je nastal ob gledanju maratonskih razprav centralnega komiteja ZK Srbije ob izključitvi predsednika beograjske organizacije Zveze komunistov iz predsedstva CK ZK Srbije: zdelo se mi je to veliko bobnanje proti toči, ki je pravzaprav niti ni bilo.

Javnost je tudi o tem že dodobra obveščena in ve, da bo tej razpravi sledilo razpravljanje v obeh predsedstvih: SR Srbije in CK ZK Srbije, ker se je pojavilo precej nesoglasij med predsednikoma — Ivanom Stambolčićem in Slobodanom Miloševićem.

Kaj se bo iz tega rodilo, je veliko vprašanje, če pa imamo vtis, da se trese gora in se bo najbrž rodila miš, potem kajpak razmišljamo o tem, ali ni bilo mogoče vsega skupaj rešiti v mejah frontacije, saj tovrstna politična konfrontacija vsekakor ne sodi v stil našega dela, pa naj gre za politične ali drugačne različne poglede na iste stvari.

Kaže, da je bil Slobodan Milošević preveč užaljen z namigom Pavlovića, da je menda daljal na zborovanju na Kosovem polju Srbom in Črnogorcem prelahko obljube, da bodo njihovi problemi kar se da hitro rešeni, češ da je bilo tako nastopanje na tem zborovanju prilivanje olja na ogenj, a — ogenj se z ognjem ne gasi.

Vsako ima pač na to različne poglede. Na primer, Jože Smole je javno izjavil, in tukaj je bilo to tudi objavljeno, da je očital Miloševiću njegov odhod v vlogi predsednika ZK, ko pa bi bilo logično, da bi bilo prav, če bi šel na zborovanje predsednik SZDL, predsednik ZK pa kot del fronte, kar bi dalo tudi drugačno intonacijo vsem tamkajšnjim dogodkom, čeprav je res, da občani bolj verjamejo učinkovitosti Zveze komunistov kot pa Socialistične zveze.

Kakršno koli je že takšno ali drugačno delovanje, odmerjenost je dandanes res zelo potrebna in tega načina gledanja predsedniku beograjske organizacije komunistov niti ne bi kazalo zameriti, če pa je bilo v ozadju debelo nesoglasje med njim in predsednikom ZK Srbije, bi bilo vsekakor mnogo boljše, če bi se oba predsednika zmenila pred javnostjo v CK ZK Srbije o tem, kaj je pravzaprav hudega, če gre predsednik ZK republike na tako zborovanje in govori tako, kot je govoril. Je to sploh prilivanje olja na ogenj, ali pa spada to v njegove obveznosti iz položaja v republiki.

Tako konkretiziran razgovor bi bržčas privedel do tega, da bi predsednik beograjskih komunistov priznal, da je morda po nepotrebnem neke stvari prenapihnil, kar bi delovalo pomirjevalno. Ker pa je šlo za brezkompromisen obračun v imenu sklepov ZKJ in ZK Srbije, je moral ostati vtis, da je prenapihovanju ene strani sledilo prenapihovanje druge strani. To kajpak ni splošnomobilizirajoče, temveč prav nasprotno, saj ni nujno, da rušenju sledi graditev, pa naj zveni to še tako revolucionarno, če moramo nazadnje priznati, da ta konkretna (in take konkretne) borba z metodo obračunavanja nima nasproti sovražnika. Tudi to, da zdaj menda že bivši predsednik partije v Beogradu ni sovražnik, temveč bорец v fronti organiziranih subjektivnih samoupravnih socialističnih sil, kakor se temu na dolgo reče, je bilo jasno in glasno rečeno.

Nemara je bila vse skupaj posledica pregloboko ukoreninjenega navade, da o vsem najraje govorimo tako nasploh, učeno in neobveščeni nejasno, da se v tem govorjenju prava in konkretna dejstva povsem izgubljajo, izrečene besede pa je mogoče tolmačiti na najrazličnejše načine, kar je pravzaprav nam vsem zani forumski jezik, ki nam največkrat nič več ne pove.

Edina prednost te razprave o izključevanju je bila vsekakor javnost — televizija jo je prenašala skorajda v celoti, kolikor je pač bilo mogoče glede na dvodnevnost. Nekateri mislijo, da bi bilo boljše, če bi obračunali za zaprtimi vrati, češ da ni dobro, da se je javnost vznemirila; vendar mislim da je vedno boljše, če javnost vidi vse, kot pa samo nekaj.

Viktor Širec

PISMO IZ BEOGRADA

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Radioaktivni odpadki

Na nedavnem posvetovanju o jedrskih odpadkih in njihovem shranjevanju, ki je bilo na Brdu pri Kranju, so veliko govorili o tem in onem, zelo malo oziroma nič konkretnega pa ni bilo povedano o tem, kje v Sloveniji ali Hrvaški (ali kje drugje), bo dokončno urejeno odlagališče radiaktivnih odpadkov. Jedrska elektrarna Krško ima na začasnem odlagalšču že okrog 6 tisoč sodov teh odpadkov. Dvajset odstotkov teh odpadkov zaradi visoke radioaktivnosti ni mogoče prevažati brez posebnega spremstva.

Proračunske tegobe

Podobne težave kot z našim zveznim proračunom, ki naj bi se do konca leta povečal za 1.080 milijard dinarjev, imajo tudi v Evropski skupnosti, kjer ne vedo, kako bi zagotovili nekaj čez

41 milijard dolarjev za normalno delovanje skupnosti. Največ denarja — letos 28 milijard dolarjev — porabijo za izvajanje skupne kmetijske politike.

Nas ne bo na Marsu

V Sovjetski zvezi so proslavili 30. obletnico izstrelitve Sputnika (4. oktober 1957). Na posebnem mednarodnem forumu, ki so ga organizirali ob tej priložnosti, je sodelovalo okoli tisoč udeležencev iz 38 držav. Ko gre za podobne mednarodne vesoljske akcije, kot so na primer ameriške in sovjetske priprave za polet na Mars, Jugoslavijo zelo poredko omenjajo in tudi na obletnici Sputnika ni bilo naših uradnih predstavnikov.

Uničevanje kemičnega orožja

Tujim predstavnikom in 45 držav iz Združenih narodov so v Sovjetski zvezi prikazali način uničevanja kemičnega orožja.

Na poligonu pri mestu Sihanju v saratovski oblasti je poveljnik kemičnega enot sovjetske armade generalpolkovnik Vladimir Pikalov dejal, da se je sovjetsko vodstvo odločilo prikazati kemično orožje in način, kako ga uničiti, zato, da bi ustvarili ugodne možnosti za končno etapo dela pri konvenciji za popolno prepoved kemičnega orožja, kar naj bi sprejela ženevska konferenca.

Tovarno za uničevanje kemičnega orožja, prvo na svetu, ki so jo skonstruirali in zgradili v SZ, opisujejo kot mobilno napravo, ki jo je moč prepeljati do mesta, kjer so zaloge kemičnega orožja. Z njo je enostavno delati, varnost pa je popolna, saj je način uničevanja kemičnega orožja popolnoma nevaren za okolico.

Naj ne zveni preveč bogokletno, če zapišemo: njiva kmetijske politike tudi v prihodnje ne bo kaj dosti boljše okopana kot je zdaj. Zato pač, ker je že v navadi, da se tam, kjer se veliko govori, potem v resnici bolj malo uredi. In letos se je o kmetijstvu veliko govorilo — celo več, kot pa se je v kmetijstvu samem delalo. Ne gre za omalovaževanje vsega, kar smo na tem področju naredili, gre pač preprosto zato, da na naši zemlji še tako visoko doneče besede preprosto ne obrodijo.

Pomembno pri vsem tem je, da v državi počistimo z dilemo, kakšno kmetijstvo hočemo — družbeno ali zasebno ali obe, ki bosta med seboj sodelovali in tako sposobni zadostiti edini zahtevi, o kateri smo si docela enotni: da potrebujemo več hrane in cenejšo. V informaciji o uresničevanju zemljiške politike v naši državi že v uvodu piše, da so vprašanja, kot je zemljiški maksimum, drobljenje kmetij, nakup zemlje, melioracije in podobne reči, enako pomembna za vso državo, res pa je, da si v vsaki republiki drugače predstavljajo, kako te reči reševati. Dogovor o enotni zemljiški politiki, ki je bil sprejet leta 1985 in velja za vso državo, predvideva povečanje družbene posesti celo do 30 odstotkov, predvideva tudi dokajšnja vlaganja v zlobo zemljišč, melioriranje in podobno. Zdaj imajo družbena posestva na voljo kakih 15 do 17 odstotkov plodne zemlje. Toda čeprav je od časa, ko je bil ta dogovor sprejet, poteklo le nekaj let, je zdajšnji položaj bistveno drugačen od takratnega. Ko človek prebira in posluša, kaj bi v posameznih republikah in pokrajinah s kmetijsko zemljo radi naredili, lahko zraven izve le še to, da je problem denar.

In res bi se veljalo vprašati, od

kod vzeti solde za nakup zemlje, kajti enostavno vzeti se je več ne da. Izhajajoč iz tega preprostega, toda hkrati tudi kruto resničnega dejstva, je pač sorazmerno lahko zaključiti, da družbene lastnine do nadaljnjega ne bo možno kaj prida povečati. Drugo, kar naše kmetijstvo tudi hudo tepe, je neobdelana ali vsaj slabo obdelana zemlja. O tem natančnih podatkov ni, ve se pa, da je takšne zemlje (zelo) veliko. In upravičeno bi se smeli vprašati, če lahko povečevanje družbene posesti to vprašanje reši. Ne more ga. Več razlogov je, pomembnejša pa sta vsaj dva.

Precej neobdelane zemlje je tudi v družbeni lasti. Gre denimo za komplekse, ki so oddaljeni od sedeža družbenih posestev ali pa so tako majhni (do petdeset hektarjev, na primer), da se jih posestvom ali zadržam (vsaj po njihovih izračunih) ne izplača obdelovati. Drugi kompleks neobdelane ali slabo obdelane zemlje pa je v zasebni lasti. Spričo našega davčnega sistema je lastništvo zemlje pri nas še zmeraj kapital, čeprav je neobdelana. Če bi bilo to urejeno drugače, potem bi bilo tudi te zemlje manj. Družbena posestva teh zaplat, raztresenih po vesoljni Jugoslaviji, ne moremo odkupiti (četudi bi imela de-

nar) brez zlozb, ki pa so dodatni strošek. Kaj pa kmetje, bi jih lahko? Zagovorniki »ideološkega maksimuma« menijo, da ne.

Pred leti, ko smo naše (vsaj za slovensko to velja) kmetijstvo v resnici nekoliko bolj podpirali, so bili nekateri zmorni — dokazov za to sicer ni na pretek, manjka pa jih tudi ne. Trenutno je to že bolj vprašljivo, kajti kmeti smo že uspeli pritisniti ob zid in če bomo politiko do kmetov še naprej vodili po zdajšnjih receptih, potem bomo kmalu imeli samo še prodajalce, kupce pa ne. Skratka, čedalje bolj se dozdeva, da smo že dosegli cilj — imeti revne kmete.

Dobesedno pravilo je, da se je v razpravah o zemljiškem maksimumu pojavljalo kot nasprotno stališče njegovi odpravi mnenje, da imajo kmetje možnost imeti več zemlje s pomočjo najema.

Teoretično je tudi čisto res, praktično pa skorajda ne. Zakup je v prvi vrsti kratkotrajen (nekaj let, kar pa je predvsem za živinorejo povsem nesprejemljivo), po drugi strani pa tudi glede na cenovne razmere pri nas hudičovo drag. In prav zanimivo je, kako se o teh vprašanjih noče praktično nihče kaj dosti pogovarjati. Kmetje sami tega vprašanja praviloma ne načenjajo, ker se zavedajo, da ga mora ustrezno rešiti tisti, ki zemljo ima, ter politika.

Zakup med kmeti pa tudi ni mogoč: neobdelana zemlja lastnika ne obremenjuje, če pa bi se že odločil, potem bi se ravnal po ce-

globus

ŽENEVA — Po podatkih mednarodnega urada za delo, ki zajema 93 držav, se je lani inflacija znižala v 60 državah. V Saudski Arabiji so se cene znižale za 2,2 odstotka, v Luksemburgu za 1,4, v ZR Nemčiji za 1,1, na Filipinih za 0,3 in na Nizozemskem za 0,1 odstotka. V Boliviji so inflacijo znižali od 8,175 odstotka na 66, v Argentini od 385 na 82, v Braziliji in Peruju pa od 228 na 68 in 158 na 63 odstotkov.

NEW YORK — Sovjetska zveza je predlagala, naj bi pet stalnih članic varnostnega sveta OZN sodelovalo pri ustanovitvi mirovnih sil, ki naj bi zagotovile nemoteno plovbo po Perzijskem zalivu.

DUNAJ — Štajerska ljudska stranka grozi, da bo zaradi spornih vojaških letal, ki naj bi jih namestili na dveh štajerskih letališčih, ustanovila lastno stranko. Deželno vodstvo stranke je zahtevalo glasovanje o zaupnici obrambnemu ministru, ki sicer izhaja iz vrst ljudske stranke.

OSLO — Kot je povedal norveški zunanji minister Stoltenberg, bodo Norvežani znova razmislili o sklepu pred petnajstimi leti, ko so z referendumom zavrnili vstop Norveške v Evropsko skupnost. Norveška bi s pristopom k sedanji dvanajsterici evropskih držav lahko računala na ugodnosti v trgovini s temi državami.

DJAKARTA — Skupina jugoslovanskih geologov je končala raziskovanje nahajališč zlata na otoku Kalimantan (prej Borneo). Rezultati raziskav so dobri. Sedaj namerava poseben konzorcij, ki ga sestavljajo Ina, rudarsko-metalurški kombinat Borovo in še nekatere naše delovne organizacije, ustanoviti skupaj z neko avstralsko in indonezijsko družbo mešan podjetje za predelavo zlata. Po nekaterih analizah ob Indoneziji ob koncu stoletja med petimi največjimi proizvajalkami zlata na svetu.

BUDIMPEŠTA — Madžarski dohodek od turizma naj bi se od lanskih 286,4 milijona dolarjev letos povečal na 450 milijonov dolarjev. Število tujih gostov se je letos povečalo za 19 odstotkov.

O ZEMLJI IN OKROG NJE

Še o ravnanju ob
toči:

1988. vrsta sprememb

To je vsaj zahteva komisije koordinacijskega odbora za obrambo pred točo in izvršnega sveta soboške občine. Koliko od zahtevanega pa se bo udeležilo, je še nejasno. Da je obrambni sistem zrel za številne spremembe, vsaj kar zadeva severovzhodni košček ožje domovine, je jasno vsakemu, ki se je (četudi le površno) seznanil s delom operativnega računalniškega centra na Lisci, strelcev in drugih, ki so bili odgovorni za ukrepanje ob poletnih pomurskih točah. Komisija je o tem slabem delu z vrsto napak pripravila poročilo, s katerim so se v Murski Soboti strinjali, čeprav so menili, da vsebuje samo dejstva o slabem delu (kar je samo po sebi dobro), ničesar pa ni o tem, kakšen sistem naj bi vzpostavili v prihodnje. Toda tudi o tem so sprejeli sklepe. Njihov povzetek: ponovno bodo aktivirali radarski center na Žikarcu, ki je nekoč že deloval, pa so ga ukinitili — toda ne zavzemajo se za Žikarce s starimi, obrabljenimi aparaturami, pač pa za sodoben center z novim radarjem; preveriti in po potrebi na novo sestaviti je treba vse računalniške programe, ker se je tokrat izkazalo, da je pri sedanjih vrsta pomanjkljivosti, ki so prav tako »prispevale« k točki tako velikega obsega; ker je domala ves sistem prepuščen »umu« strojev, naj se izboljša tudi servisna služba, zagotoviti je treba redno in kakovostno vzdrževanje vseh aparatov; na novo bodo ustanovili tri strelska mesta, med njimi tudi eno v soboški občini; razmislijo velja tudi o materialni spodbudi strelcev, čeprav je bilo že doslej jasno, da so dovolj motivirani s tem, da so sami kmetje in jim varovanje poljščin pred ledenimi padavinami brez dvoma veliko pomeni; strožja kontrola vsega obrambnega sistema; dodatno bodo uporabili še tako imenovane srednje rakete; posodobili bodo sistem zvez pri strelcu, ki mora slišati klince iz radarsko-računalniškega centra tudi, če ni v neposredni bližini strelnega mesta; izboljšanje sodelovanja s kontrolo letenja v Zagrebu; pravočasno bodo vključevali v obrambni sistem letala, saj je to na obsejnih območjih, kjer učinkovita obramba s streljanjem ni možna, nujno — v sistem bodo vključili letališča v Mariboru in Murski Soboti.

— OBRAMBNI SISTEM PRED POPLAVAMI: —

Neplavalci, pazite se!

Človeku se zdi čudno, malone nemogoče, pa je vendarle res: obrambni sistem pred poplavi na Pomurju je tako neučinkovit, da je edini zanesljiv ukrep varovanja človeških življenj ob tovrstni nesreči, da se vsi Pomurci naučijo plavati.

Poročali smo že, da je soboški izvršni svet zahteval podrobno poročilo od vodarjev, čemu izredno slabo delo ob petem avgustu, ko je voda prebila obrambni nasip pri Murski Soboti. Vodarji so poročilo resnično pripravili, a tako, kot je pri nas žal vse bolj ustaljen običaj: v njem so skoraj le zahteve, koliko denarja potrebujejo, da bodo lahko v prihodnje ukrepali v skladu s svojimi nalogami. Zelo malo pa je drugega dela, ki bi člane soboške vlade, pa tudi vse druge, veliko bolj zanimal: to pa so lastne napake, organizacijske in kadrovske in načrt odpravljanja let-teh. Ljudem je pač vseeno, če so za odobritev sanacijskih programov pri vodarjih zadolženi pri Območni vodni skupnosti, za operativno izvajanje del pa Vodno gospodarsko podjetje — zanjima jih zgolj to, da se ob vsakem obilnejšem deževju ne bodo prisilno kopali. Toda tega jim, kot kaže, vodarji ne morejo zagotoviti. Gre do se namreč čuden besedni ping-pong, kjer valjajo krivdo drug na drugega — vodno podjetje očita vodni skupnosti, da je njeno delo prepočasno, da predloži ne odobrijo njihovih načrtov. In obratno: skupnost zameri podjetju, da kadrovske in organizacijske ni usposobljeno, da dela slabo in podobno. Medtem ko se vodarji prerokajo, pa voda teče. Teče in bati se je, da se bo v kratkem spet zgodilo, da ne bo tekla le tam, kjer ji je človek namenil pot. Bosta takrat ukrepanje in zaščita imovine in prebivalstva učinkovitejša? Če je soditi po razmerah tačas, si v pritrdilen odgovor upamo globoko dvomiti. Četudi je soboški izvršni svet vodarjem skušal ostro opozoriti, da je tovrstno igačkanje nedopustno in da morajo notranje odnose čimprej razčistiti v prid boljšega dela v prihodnje. Prav tako naj bi do konca leta s skupnimi močmi (torej Vodnogospodarsko podjetje in Območna vodna skupnost) pripravili natančen program ukrepov za izboljšanje razmer, ob čemer morajo za sedanjost zmešnjavo obdolžiti tudi posameznike. Kdo ob sedanjem poročilu in slabem delu poleti lahko zagotovi, da bo načrt resnično operativen? Obljub smo se namreč vsi skupaj že prenasitili...

Bojan Peček

34. praznik občine Gornja Radgona

Radgonska občina praznuje 15. oktobra že 34. občinski praznik. Prireditve se bodo začele že 10. oktobra, tja do 20. oktobra pa bo skoraj vsak dan veliko športnih, kulturnih in drugih prireditev.

V soboto, 10. oktobra, bo na Stadionu bratstva in enotnosti teniški turnir, začel se bo ob 9. uri, v nedeljo 11. oktobra pa tradicionalni pohod na kostanjev piknik (ob 9. uri izpred Osnovne šole Jože Kerenčič), ob 12. uri pa bo pri Domu gasilcev in civilne zaštite razvite prapore Planinskega društva Gornja Radgona. V sredo, 14. oktobra, bodo v Vidmu ob Ščavnici slovesno začeli z gradnjo 11. etape osnovne šole (ob 13. uri), ob 17. uri pa bo v telovadnici OS Ivan Nemec-Vojko v Radenci odboj-karski turnir.

V četrtek, 15. oktobra, bo v Kulturnem domu v Gornji Radgoni slovesna seja skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij Gornje Radgone (začetek ob 15. uri). Ob 19. uri istega dne bo v obnovljenem domu kulture nastopil Komorni orkester RTV Ljubljana, sodelovala pa bosta Milena Zupančič in Bogdan Herman.

V petek, 16. oktobra, bo prav tako v domu kulture ob 19. uri slovesnost ob 10-letnici Obrtne zadruge 14. oktober. Se prej, ob 12. uri, bodo v Domu gasilcev in civilne zaštite podelili priznanja novatorjem, kajti ta dan je dan novatorjev radgonske občine. Ob 16. uri bo v OS Jože Kerenčič tradicionalni šahovski turnir.

V soboto, 17. oktobra, bo največ športnih prireditev, in sicer na strelišču v Hercegovščaku streljanje z vojaško in malokalibrsko puško ter na strelišču OSZ in DTV Partizan streljanje z zračno puško.

V nedeljo, 18. oktobra ob 9. uri bo na Stadionu bratstva in enotnosti v Gornji Radgoni pokalno gasilsko tekmovanje, istočasno pa na strelišču v Hercegovščaku streljanje na glinaste golobe.

Bernarda Peček

Kako je z aktivnostjo delegatov?

V tem mandatnem obdobju so se zbori skupščine občine v Murski Soboti sešli na 14 sejah in obravnavali vrsto pomembnih vprašanj iz družbenopolitičnega in gospodarskega življenja. Ob tej priložnosti so v skupščinskih organih opravili tudi analizo udeležbe in aktivnosti delegatov oziroma delegacij. Udeležba na zasedanjih zbora združenega dela je bila 74-odstotna in nekoliko boljša kot v zboru krajevnih skupnosti, kjer je bila 72-odstotna. Toda v zboru združenega dela, ki ima 70 delegatskih mest, kar 43 delegatov sploh ni razpravljalo, o čemer je treba resneje razmisliti. Pohvaliti pa je treba delegate iz delovnih organizacij Mura, ABC Pomurka, Mesna industrija, ter Zavoda za ekonomiko in urbanizem, ki so se večino ma dejavno vključevali v delegatsko odločanje. Tega pa ne bi mogli trditi za delegacijo Agrotehnike, ker se njen delegat doslej še ni udeležil zborovskega zasedanja. Tu je poseben problem, ker omenjena delegacija združuje manjše trgovine.

Med delegacijami v zboru krajevnih skupnosti pa po svoji udeležbi in dejavnosti izstopajo prav gotovo delegati iz KS Bakovci, Bogojina, Križevci v Prekmurju in Partizan iz Murske Sobotice, ki se odlikujejo po dobrih razpravah. Najslabše pa je stanje v KS Križevci, od koder, kljub večkratnim opozorilom, niso niti enkrat zagotovili udeležbe delegatov.

To so doslej storili le enkrat iz KS Lipa, skrb pa zbujata tudi slaba udeležba delegatov iz KS Gančani in Krog. Poleg tega delegati iz 18 krajevnih skupnosti nikoli niso razpravljali na zasedanju občinskih skupščinskih zborov.

Vse to kaže, da bodo v soboški občini morali še več pozornosti nameniti usposabljanju delegatov in delegacij. Letošnjo pomlad so že začeli s to obliko usposabljanja delegatov, vendar se zaradi premajhne udeležbe delegatov iz nekaterih okolij ne morejo pohvaliti z rezultati. Zato morajo vse subjektivne sile tako v krajevnih skupnostih kot v skupščinskih organih napeti vse sile, da v jesensko-zimski izobraževalni sezoni omogočijo usposabljanje slehernemu delegatu.

To je namreč osnova za nadaljnje boljše delo. Podobno velja za delegate v zboru združenega dela. Najprej pa bodo morali v strokovnih službah skupščine občine pripraviti gradiva, ki bodo še bolj poljudna od dosedanjih. Nikakor pa se svojemu delu odgovornosti ne smejo izogniti v organizacijah združenega dela, kjer obravnava gradiv za občinsko skupščino in samoupravne interesne skupnosti ne sme biti zadnja zadeva. Delegacijam je nujno zagotoviti strokovno pomoč, predvsem prek družbenopolitičnih organizacij in poslovnih delavcev, ki so tudi odgovorni za dobro delo delegacij. Pri tem pa je zelo pomembno tudi vprašanje povratnih informacij, kar je v praksi še premalo uveljavljeno.

Milan Jerše

LJUTOMER

Gospodarjenje vse slabše

Če so bili rezultati gospodarjenja ob polletju v občini Ljutomer še dobri, oz. celo zelo dobri — industrijska rast je bila ob polletju 4,8-odstotna — se takoj po polletju ta rast močno zmanjšuje in je bila na koncu avgusta le še 0,33-odstotna. Tudi v kmetijstvu ni nič bolje, predvsem v družbenem delu kmetijstva, zasebni kmetovalci pa so kmetijsko proizvodnjo zelo povečali.

Od gospodarskih organizacij, ki so daleč pod lanske letošnje proizvodnjo, so najbolj izstopajoče: Ljutomerčanov toz Klet (—19%), Imgradov toz Poslovno montažni elementi (—14%) in delovna organizacija Tehnostroj (—5%).

Tudi na področju izvoza so rezultati slabi, saj se je izvoz v celoti zmanjšal. Te rezultate, predvsem pa izvozne, pogojujejo nekatera gibanja: zapiranje trga v republiki in občinski meje, nezaupanje v poslovne partnerje, zmanjševanje delovne sile v nekaterih delih države in s tem zmanjševanje kupne moči. Po teh gibanjih bi se industrija nujno morala preusmeriti na zunanja tržišča, kjer pa zahtevajo kakovost, roke — in zaradi zadnjih dogodkov vse manj zaupajo našim gospodarstvenikom.

Zaposlovanje je ena šibkih točk Ljutomerskega združenega dela, saj so v prvih šestih mesecih letošnjega leta v industriji zaposlili le tri delavce (po osmih mesecih je bilo zaposlenih 15 delavcev manj kot ob koncu lanskega leta, se pravi,

»UČINKOVITA« SEJA ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE GORNJA RADGONA

UKREP DRUŽBENEGA VARSTVA ZA SIS MATERIALNIH DEJAVNOSTI

Le redko je bila seja zborov skupščine za delegate tako zanimiva in čas od 8. do 13. ure poln pričakovanj. Če so hoteli tisti, ki so ustvarili tako vzdušje, doseči le-to, jim je popolnoma uspelo. Če pa bo to spet le ena od iger, pravega učinka pa ne, tudi delegati drugič več ne bodo nasledili. Za kaj gre?

Na seji zborov skupščine občine Gornja Radgona so v četrtek, 1. oktobra, po hitrem postopku sprejeli ukrep družbenega varstva za samoupravne interesne skupnosti materialne dejavnosti. Gradivo o tem so delegati prejeli šele dan prej, kar pa ni oviralo sprejemanja odločitev.

PREDSANACIJSKI UKREP V LINI APAČE

Podpredsednik izvršnega sveta Jože Farit je delegatom predstavil sedanjí položaj Line, ki je vse prej kot rožnat. Živi v glavnem s posojili, dolgoročne odplačuje s kratkoročnimi, ki imajo nenormalno visoke obresti. Tehnološka obnova ni uspela v celoti, prav tako nimajo zagotovljene finančne trdnosti. Da bi Lini omogočili trdnost, bi bilo potrebno ljudem vrniti zaupanje in prihodnost (direktor Marjan Banfi je zagotovil, da verjame v delovne ljudi v Lini), izdelati jasen in konkreten sanacijski program, finančno okrepiti in tehnološko obnoviti, pridobiti kadre (celotno združeno delo v radgonski občini bo moralo žrtvovati nekaj kadrov), racionalizirati organiziranost delovne organizacije (kar pa ne pomeni nujno ukinitje tozdrov), z vsem tem pa bodo lahko dosegli boljši dohodek in tudi osebni dohodek. V Lini imajo časa trideset dni. Če predsanacijski ukrep ne bo dober ostanek le dvoje: ukrep družbenega varstva, ki se ni obnesel, ter kot teoretična možnost — likvidacija. Pomoč celotne občine bo nujna. Nekaj predlogov smo že slišali, toda samo ukinitje posameznih prispevkov še zdaleč ne bo dovolj.

1. JANUARJA PISARNA SPI- ZA V GORNJI RADGONI

Učinkovita je bila četrtkova seja skupščinskih zborov tudi glede odgovorov na delegatska vprašanja in pobude. Na prejš-

nji seji smo slišali štiri vprašanja, na tri so delegati dobili odgovor, medtem ko so za četrto ugotovili, da ga ni bilo niti v zapisu s seje. Tako smo izvedeli, da je za potrebe upravnih organov, skupščine in izvršnega sveta na voljo sedem osebnih avtomobilov, da so novo vozilo kupili s sredstvi, ki so namenjena za modernizacijo občinskih upravnih organov, da so uradne ure od 7.30 do 14.30 oziroma ob sredah do 16.30 ter da bo izvršni svet upošteval pobudo in skliceval sestanke takrat, ko ni uradnih ur.

Delegatsko pobudo o odprtu posebnih pisarne za urejanje pokojninskih in invalidskih zadev je izvršni svet SO Gornja Radgona poslal republiški skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki jo je sprejela. Seje sta se udeležila tudi dva njena predstavnika ter predstavnik spiza iz Murske Sobotice, ki je prebral poročilo o njihovem delu in navedel vzroke, zakaj je delo tako počasno. 1. januarja 1988 bo v Gornji Radgoni začela poslovati posebna pisarna spisa zaenkrat le trikrat na teden predvidoma od 8. do 13. ure. Eno od delegatskih vprašanj se je nanašalo tudi na delo stanovanjske skupnosti. Izvršni svet je na seji 10. 9. obravnaval odgovor skupnih strokovnih služb sisov materialne dejavnosti in sprejel stališče, da morata komisija za nadzor in družbeni pravonarilec, preveriti sporne postopke, v tem času pa si bo pridobil ponudbe za preverjanje organiziranosti strokovnih služb.

ZAČASNI UKREP DRUŽBENEGA VARSTVA

Samoupravne interesne skupnosti bodo šest mesecev pod prisilno upravo. Imenovan je kolegijiski organ, ki ga sestavljajo Mira Pizmoht, Feliks Petek in Zlatko Erlih.

Kot vzrok za uvedbo ukrepa je v sprejetem sklepu navedeno da »zaradi motenj v samoupravnih odnosih po 6. točki 619. člena Zakona o združenem delu.« Ker konec avgusta delegati niso ponovno imenovali vodje delovne skupnosti skupnih služb, je bil v sisih že mesec dni nezakonit položaj (da ni bilo pravočasnega imenovanja, so krive nesklepčne skupščine, je dejal Janez Sedi-vy, saj so z aktivnostmi začeli že aprila). Glavni vzrok pa so razne nepravilnosti v delovanju samoupravne stanovanjske skupnosti, ki jih opažajo že nekaj časa (povezane so z dodeljevanjem posojil, neobjavljanjem aktov, dodeljevanjem stanovanj mimo prednostnih list, zapleti s centralno kurjavo in drugo).

Z uvedbo začasnega ukrepa družbenega varstva za šest mesecev bodo okrnjene tudi nekatere samoupravne pravice. Upravičeno je vprašanje, zakaj morajo za napake v eni skupnosti biti kaznovane vse? Predsednik skupščine kmetijske zemljiške skupnosti je dejal, da so delegati te skupščine sklenili, da bodo raje samostojna skupnost.

Če bodo s tem uveljavljeni širši družbeni interesi (o čemer dosednji vodja skupnih strokovnih služb sisov materialne dejavnosti močno dvomi), in če bodo v šestih mesecih rešene vse nepravilnosti v stanovanjski politiki, potem je tak ukrep na mestu. Lahko pa se zgodi, da bo še bolj odtujal delegate in okrnil samoupravni način reševanja problemov.

Bernarda Peček

— RAZVESELJIVA NOVIC —

PLATANA PRITEGNILA BEGUNJSKI ELAN!

Položaj soboške Platane, kjer bo čez slabe tri mesece ukinjen začasni ukrep družbenega varstva, je še naprej kritičen. Nakopičeni problemi in velika finančna bremena iz preteklosti, občutno pomanjkanje strokovnih kadrov, predvsem tehniških, in zmanjšane možnosti prodaje izdelkov na trgu so ta 190-članski

kolektiv postavili ob zid. Kot je na seji predsedstva OS ZSS v Murski Soboti dejal sekretar republiškega odbora sindikata gozdarstva in lesarstva Slovenije Karel Lipič, se celo Lesonit, Brest in druga lesnopredelovalna industrija srečujejo z velikimi težavami, čeprav s prodajo lesnih izdelkov na zahodnem trgu ni ovir, ampak je vse odvisno od kakovosti.

Zato soboška Platana brez delnega preustroja proizvodnih zmogljivosti tudi zunaj lesnega programa ne more računati na nadaljnji obstoj. Seveda pa morajo največ prispevati delavci in potegniti črto pod preteklostjo, pri čemer ne gre podcenjevati tudi vloge družbenopolitičnih organizacij, ki morajo združiti sile za odpravo nakopičenih pomanj-

kljivosti. Sedanja podoba Platane, ki za razliko od druge lesnopredelovalne industrije ni povezana z gospodarsko organizacijo in večino lesa kupuje z Gorenjske po visokih tržnih cenah, ni rožnata. Zato je na ugoden odmev naletel poziv soboškega izvršnega sveta, da Gozdno in lesno gospodarstvo ABC Pomurke zagotovi Platani ustrezne količine lesa pod enakimi pogoji kot drugi lesnopredelovalni industriji v regiji.

Hkrati potekajo številni pogo-vori o prestrukturiranju proizvodnje. Tokrat že lahko konkretno govorimo o prenosu proizvodnje za lesene lesstve iz begunjskega Elana, kar bi omogočilo zaposlitev 30 do 40 delavcev. Vsekakor pomembna odločitev!

M. Jerše

IPOKOV SEMINAR V RADENCIH

Kdor ne gre s časom, ščasoma gre

Podoben seminar je bil lani v Topolšici, le da se tokrat — od ponedeljka do sobote — zadržujejo pri integriranem, računalniško podprtem načrtovanju, oblikovanju in krmljenju, ekonomski analizi in prognozi, podprti z računalnikom, ter osebnih računalniških kot pomagalih v poslovnih procesih.

V ponedeljek so ga uvedli Dušan Plohl, samostojni svetovalec za organizacijo proizvodnje iz Refinega inštituta v Münchnu, sicer pa z mariborske delavske univerze, Vinko Lapuh, predsednik medobčinske gospodarske zbornice za Podravje, in Koloman Cigut, predsednik medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje. Pri organizaciji seminarja so neposredno udeleženi še obe slovenski univerzi, zagrebška in univerza iz Kassla, predstavniki različnih evropskih računalniških šol in inštitutov, Refe (Zveza za študij dela in časa ter organiziranje proizvodnje s sedežem v zahodnonemškem Dornstadtu), nemškega podjetja ASSYST, mariborskega Tama in Velenjskega Vegrada.

Zbrana je, skratka, elitna sestava, ki bo do konca tedna ponudila nekaj učinkovitih receptov po nemškem zgledu, kako po naših gospodarskih enotah in sistemih obvladovati poslovanje in strokovno uravnavati gospodarjenje. Ob rekordni inflaciji in fenomenu Agrokomerc nedvomno zanimiv izziv. Ali, kot nam je dejal Plohl: »Kdor ne gre s časom, ščasoma gre.« O Ipkovem seminarju se bomo razpisali v prihodnji številki, dodajmo samo, da je zbranih blizu 400 udeležencev in 30 predavateljev iz domovine in tujine ter da je v prostorih hotela Radin v Radenci na ogled marsikaj, kar bo ganilo računalniške sladokusce.

B. Žunec

Mariborska založba Obzorja je pred kratkim izdala knjigo **AMERIŠKI SLOVENCİ IN NOB V JUGOSLAVIJI**, ki je tiskana disertacija Matjaža Klemenčiča, profesorja zgodovine v Mariboru in priznanega raziskovalca slovenskega izseljenstva. Okvir dela nam bolj kot naslov orisuje podnaslov knjige: Naseljevanje, zemljepisna razprostranjenost in odnos ameriških Slovencev do stare domovine od sredine 19. stoletja do konca druge svetovne vojne. Knjiga je vsebinsko razdeljena na tri dele. V prvem je podan zgodovinski pre-

gled priseljavanja naših rojakov na podlagi predvsem ameriških virov, njihova številčnost, socialna sestava in zemljepisna razporeditev po različnih predelih ZDA. V drugem delu so obdelane nekatere organizacije in politična gibanja ameriških Slovencev v zvezi s staro domovino. V tretjem delu je opisan odnos ameriških Slovencev do svoje stare domovine v času druge svetovne vojne. Predvsem njihova materialna in politična pomoč domovini, Slovenski ameriški narodni kongres in njegova notranja organizacija, zbiranje fi-

nančnih sredstev za materialno pomoč domovini, medvojno delovanje Louisa Adamiča in Etbina Kristana, podpora slovenskih Američanov za meje nove Jugoslavije po drugi svetovni vojni. Klemenčičovo delo je znamenit prispevek pri raziskovanju slovenskega izseljenstva v ZDA, čeprav se je v skladu z začetnim okvirom dela omejil samo na en del problematike. Nazorno je prikazal zdrav čut naših ameriških rojakov za pravično družbeno ureditev v svoji staro domovini, čeprav so se že vsi navadili v novi na nov način življenja v novem življenjskem okolju. Njihova domačijska navezanost na stare kraje se je izkazovala kot močna vez s sorodniki in rojaki v vsej zgodovini izseljenstva, posebno še v času vojnih grozot in v času obnovitve porušene domovine po vojni. Ameriški rojaki so pokazali svojo navezanost z moralno, politično in tudi gmotno podporo; včasih v okviru svojih društev, včasih uradno pri državnih institucijah, največkrat pa osebno v obliki pisem ali paketov.

Klemenčičev mentor pri znanstvenem raziskovanju prof. dr. Tone Ferenc je v svoji recenziji napisal: »Klemenčičovo delo **Ameriški Slovenci in NOB v Jugoslaviji** bo kljub nekaterim že objavljenim spominom obogatilo naše znanje o ameriških Slovencih in njihovi podpori in pomoči narodnoosvobodilnemu boju. To je tudi pomemben zgodovinski prispevek k celoviti obravnavi zgodovine narodnoosvobodilnega boja, pri čemer je zlasti vidna velika vloga Louisa Adamiča in Etbina Kristana.« Okusno opremljeni in vezani knjigi bi lahko očitali pomanjkljivost: najbrž zaradi skrajšanja obsega ni objavljena zaokrožena bibliografija gradiva, kakor je pri tovrstnih izdajah navada. Tudi cena 14.000,00 din za knjigo 342 strani ni ravno privlačna.

Prekmurje je območje, s katerega so v večjih valovih odhajali prebivalci v sezonstvo, izseljenstvo in zdomstvo. Zato bralca s tega območja zanima, v kolikšni meri je zajeta in obdelana problematika prekmurskega izseljenstva v sklopu vsega slovenskega. Avtor se je potrudil in predvsem pokrival to področje s sekundarnimi viri. Zaradi tega so tudi njegovi navedki skromni, netočni in pomanjkljivi. Upoštevati moramo dejstvo, da je avtor doktoriral 1983, objave o ameriških prekmurskih izseljencih pa so se začele vrstiti v tem času in pozneje, tako da mu gradivo ni bilo na razpolago.

Že na 18. strani naletimo na zanimiv podatek, da se Ogrska začne pojavljati v ameriških statističnih vpisih in obravnavah šele leta 1870 kot dežela rojstva priseljencev v Ameriko. Prekmurci so bili v tem času pod Madžarsko, zato njihovi prihodi v Ameriko pred tem letom niso

označeni tako, da bi lahko iskali sledi njihovih prejšnjih ali ranjših priseljencev.

Uradna ameriška statistika je šele leta 1930 uvedla pri popisu posebno rubriko materne jezika »wendish«, vendski jezik, t. j. prekmurski (str. 20). Pri tem seveda ne smemo prezreti dejstva, da so naši prekmurski rojaki v Ameriki že pred prvo svetovno vojno in tudi po njej izdajali svoje časopise, v katerih je bil jasno poudarjen samostalni in pridevni »Slovenec«, »slovenski«, in ne »Vend« ali »vendski«. Pri problematiki »vendstva« nasproh (str. 52, 58—60, 134, 287) moram pripomniti, da dosedanj raziskovalci in prepisovalci enostavno prepisujejo podatke, ki so bili v Betlehemu in okolici aktualni samo kratek čas po prvi svetovni vojni, potem so pa izgubili svojo vrednost, ker so pač rojaki v Ameriki sprejeli dejstvo nove državne meje, kjer je ostalo Prekmurje priključeno Sloveniji in Jugoslaviji, ne pa Madžarski, kakor so nekateri krogi želeli. Tudi o zavednosti prekmurskih izseljencev ni mogoče govoriti v okvirih »protestantski-madžarski« in »katoliški-zavedni«, saj je njihovo socialno in kulturno življenje potekalo veliko bolj intenzivno v splošno narodnih društvih kot pa v cerkvenih. Politično pa so bili že od leta 1912 vključeni v svoj Demokratski klub, za razliko od večine drugih Slovencev, ki so se pridružili »republikanskemu« partu, stranki.

Iz knjige tudi nisem mogel ugotoviti prisotnosti prekmurskih urednikov in delegatov slovenskih klubov in organizacij na kongresu 5. decembra 1942, kamor so bili povabljeni vsi slovenski klubi (gl. str. 196 in 214). Prekmurcev tudi ni navedenih med povabljenimi na Slovenski ameriški narodni kongres, čeprav je seznam povabljenih dolg (str. 178).

V knjigi je lepo osvetljeno tudi delo Louisa Adamiča v času vojne, ko je imel vodilno vlogo v organiziranju slovenskih Američanov in je sodeloval pri Common Council for American Unity, organizaciji, ki se je zavzemala za socialne in etnične pravice ameriških priseljencev. Bil je tudi urednik glasila te organizacije, Common Grounda, iz katerega je prevajal članke in komentarje Aleksander Kardoš, urednik Amerikanskih Slovincov glasa, glasila prekmurskih izseljencev v letih 1921—1956. Koliko so bile goste in močne vezi med prekmurskimi in drugimi slovenskimi izseljenci v Ameriki, pa je za zdaj še težko reči.

Klemenčičeva knjiga nam torej poleg bogate vsebine o slovenskih izseljencih odpira tudi nova vprašanja, na katera bomo morali predvsem na področju prekmurskega izseljenstva iskati še nove in popolnejše odgovore. Mihael Kuzmič

Brez predpisovanja ali vsiljevanja pobud

V obmejnem prostoru s 19 občinami snujejo razvoj na zdraviliškem turizmu, drobnem gospodarstvu in kmetijstvu.

Nazadnje smo se s dr. Kranichom pogovarjali pred dvema letoma. Takrat je bilo težišče na maloobsejnem prometu, kar je razumljivo, saj je šlo za njegovo četrtoletnico. Tokrat smo s kolegi graške izdaje dnevnika *Kleine Zeitung* okrajnega glavarja spraševali o razvojnih problemih okraja. Neposreden povod za to je bil članek Boj za obstanek na meji (Existenzkampf an der Grenze), ki ga je konec junija objavil *Kleine Zeitung*, kjer je avtor Erhard Techt, dopisnik iz Mureck, ki ga je bil z nami —, na kratko predstavil akcijski program radgonske okrajne gospodarske zveze za razvojno poživitev Radgonskega kota na avstrijskem Štajerskem. Dr. Konrad Kranich smo najprej povprašali ravno v tej smeri.

»Mislim, da smo našli dobro razvojno osnovo v turizmu, ki je v našem okraju v polnem razmahu, za kar ima največje zaslug radgonsko mestno termalno kopališče in zdravilni vrelci zoper ledvične bolezni. V tej zvezi uresničujemo zahteven projekt, katerega naložbena vrednost znaša okrog 95 milijonov šilingov, ki naj bi jih dalo zdraviliško podjetje z udeležbo štajerske deželne vlade. Ena od pomembnejših turističnih občin je Kloch (Klek), medtem ko v Gosdorfu razvijamo predvsem letoviški turizem. Beležimo velik porast prenočišč, ob domačih gostih pa ga radi obiskujejo tuji iz Nizozemske, iz Italije in Zvezne republike Nemčije. Kot rečeno, sta naša pozornost in upanje v razvoj termalne kopališča v Radgoni (Bad Radkersburg),« je menil sogovornik.

Ta del (obmejni pas) avstrijske Štajerske je dokaj oddaljen od glavnih cestnih in železniških povezav, kar je najbrž huda ovira.

Res je. Verjetno pa ste seznanjeni, da naj bi do leta 1988/89 dogradili avtocesto do mejnega prehoda Šentilj z ustreznimi priključki za prebivalstvo v obmejnem pasu. Dogovori o tem na deželi ravni še trajajo, zato o rezultatih še ni mogoče govoriti. Naše želje so ustrezno zastopane v uradu štajerske vlade in upamo, da bodo dovozi na tukajšnje območje primerno zgrajeni in da bo čas, ki ga bodo potrebovali gostje za potovanje, temu ustrezno krajši.

Je turizem vaša edina razvojna alternativa?

Odstotkovno gledano smo največje kmetijsko okrožje v Avstriji. Naseljevanje industrije je zaradi obmejnosti in oddaljenosti sili težavno in tako zelo ne sodi v naš koncept t. i. počitniškega območja. Ob razvoju turizma bomo odmerjali veliko pozornosti razvoju obrti, ki ima — po starem avstrijskem reku — vedno zlato podlago, a tudi trgovinski odnosom. Vse skupaj bomo skušali usklajeno razvijati, kajti ne moremo govoriti o prednostnih področjih. Dejstvo pa je, da ima najmanj možnosti industrija.

Ste lahko pri obrti določnejši?

Pri tem govorimo izključno o pobudi zasebnikov oz. posameznikov. Moramo jo razvneti, kajti zaviranje ne bi bilo dobro. Imamo odlične mizarje z delavnici, ustrezno delovno silo in zasedenostjo. Dovolj dela imajo in uspešno trgujejo. Lahko bi razvijali tudi druge obrti, ki se toč po časi uveljavljajo; vzemimo lončarstvo, ključavničarstvo (zanj je v Murecku poklicna šola) ali tkalstvo, ki sicer ne sodi med sodobnejše obrti, in druge, ki bi se mogle brez večjih naložb ugodno razvijati in dajati dober zaslužek.

Kaj pa razmerje drobnega gospodarstva — zaposlovanje — migracija delovne sile? Računate namreč, da bo letos na Štajerskem skoraj 11 odstotkov brezposelnih. Je obrtna dejavnost ena od stvarnih možnosti za zmanjšanje stopenj brezposelnosti in hkrati zmanjšanje dnevnih in tedenskih migracij delovne sile v večja industrijska središča?

Kratkoročno do konca leta 1988 teh načrtov še ne bomo uresničili. Brez dvoma pa so vsi ukrepi, ki sem jih naštel, namenjeni zmanjševanju migracije, ki je tačas res močno navzoča. Vse pa seveda terja svoj čas in določeno razsvetljevanje prebivalstva. Osebnost si zelo prizade-

vam na najrazličnejših sestankih z odraslimi, ko govorimo o možnostih zaposlovanja učencev ali o njihovem usmerjanju v različne poklice, da jih seznanjam z razvojnimi možnostmi in s prihodnostjo, ki jih čaka, če se zaposlijo doma.

Kako je v okraju z ekološkimi problemi?

V bistvu imamo dva. Prvi se tiče odstranjevanja smeti in odpadkov, ki jih kakih 30 do 40 odstotkov štajerskih občin odlaga v odlagališče na našem območju. V sodelovanju z vodstvi in župani občin skušamo dovoz in odlaganje zmanjšati. Drugi problem tiči v monokulturah v kmetijstvu. Pri nas je skoraj pretirano razširjena vzreja prašičev, kar je povezano s pridelavo koruze. Radi bi se preusmerili v alternativne poljščine, kot so na primer bob in druge, da bi dosegli za ekološko ustrezen kolobar. Zavzemamo se za razvijanje sadjarstva in vrtnin — v okolici Halbenreina (Obrajne) je poskusna postaja za vrtnine in sadje — kajti ugotovljamo, da so klimatske razmere za kaj takega dovolj ugodne. Skratka, tovrstno pridelavo bomo morali pospeševati, da bi dali kmetom možnost večjega zaslužka ob hkratni omejitvi vzreje prašičev.

Bi hoteli podrobneje razčleniti področja sodelovanja z našo stranjo? Omenimo elektrarne na Muri, čiščenje

»Ob razvoju turizma bomo odmerjali veliko pozornosti razvoju obrti, ki ima — po starem avstrijskem reku — vselej zlato podlago.« je med drugim poudaril radgonski okrajni glavar dr. Kranich.

reke Mure, obrambo pred točo in še kakšno.

Nisem pooblaščen, da bi konkretno spregovoril o elektrarnah na Muri. Za to je t. i. murska komisija. Vmes pa, da se na naši in vaši strani v tej zvezi postavljajo ekološke zahteve. Čeprav je izkoriščanje voda za pridobivanje električne energije nujno in sodi med najčistejše oblike, so še vedno skeptiki. Seveda pa bo treba zelo resno pretehtati, kakšne posledice prinašajo elektrarne na Muri za prihodnost. Se bo podtalnica dvignila ali spustila? O tem so pri nas že razpravljali in tehniška univerza na Dunaju že ima nalog za tovrstne raziskave. Menim, da je lahko sodelovanje ravno na področju varstva okolja samo prednost. Jasno mi je tudi, kako bi mogli skupaj razpravljati o problematiki obrambe pred točo. Tu imamo šestletne izkušnje z letalsko obrambo; šest let brez škode. Letos ta obramba ni bila mogoča, saj so bili točonosni oblaki preveliki in previsoki, tako da piloti niso mogli letati v oblak. Nastala je škoda, ki pa je še vedno znatno manjša, kot če tovrstne obrambe ne bi bilo. Pri vas je bila škoda — kot smo se pozanimali — veliko večja. Zato smo primorani o tem skupaj razmisliti, predvsem kako intenzivirati obrambo pred točo. Morda bi v tej zvezi pri uporabi letal lahko prišlo do ustreznega sodelovanja in rade volje povabim vaše predstavnike, da o problematiki razpravljajo z našimi letalci.

So možne še kakšne druge oblike tesnejšega sodelovanja?

Menim, da je pobuda, ki prihaja od posameznikov, veliko ugodnejša. Opozoril bi na zvezo štajerskih mladih oz. klub mladih, ki strankarsko ni vezan. Zadel si je izmenjavo kulturnih skupin; naše so že bile v Gornji Radgoni in gornjeradgonske pri nas. Dogovorjeno je bilo, da bi povabili katerega od zborov na pevsko srečanje. V mestno občino Mureck prihaja vsako leto zbor iz Lenarta. Mislim, da je pobuda, ki jo sproži posamezno društvo, zelo dobra in bilo bi slabo, če bi pobude predpisoval ali vsiljeval okrajni glavar. Zveza štajerske mladine je predlagala uvedbo tečajev slovenščine in strinjani sem se, kajti nikoli ne obvladam dovolj tujih jezikov. Če bi imel več časa, bi se sam želel učiti slovenščine. Vedno, ko slišim slovensko govorico in razumem besedo ali dve, mi je ljubo. Če povzamem: pobud posameznikov, klubov ali društev, ki iščejo stike, ne bi smeli zavirati, in ko gre za posredništvo, smo se vselej pripravili pridružiti, seveda z vašo pomočjo.

Branko ŽUNEC
Dušan LOPARNIK

NEPRIZANESLJIV ESEJ O ŠTAJERSKIH SLOVENCIH

DR. WOLFGANG GOMBOCZ: »NAŠ PROGRAM SE GLASI: ZAKAJ NE?«

Če odmislimo pešce žetinskih partizanov maja 1945, se je zdaj najbrž prvič v povojni zgodovini slovenske manjšine na avstrijskem Štajerskem javno oglašil (identificiral) eden iz peščice njene intelektualne elite.

V najnovejši številki (4/87) mariborske revije Znamenje je namreč izšla razprava prof. dr. Wolfganga Leopolda Gombocza, univerzitetnega docenta na filozofskem inštitutu graške univerze, rojenega v Potrni (Laafeld) v Radgonskem kotu, z naslovom Zakaj ne? Ali: Avstrija in njeni Slovenci. Poslednje nadaljevanje. Izbral si je slikovit moto, domačijsko-ljudsko obarvan, pa hkrati pomenljivo piker: Zaveč je goriki sin, sladko vince pa se trbeči pili, te se f šumo skrije. V bistvu gre za pripombo k 7. členu avstrijske državne pogodbe, ki zadevajo Štajersko, ali točneje Radgonski kot z dvojezičnim prebivalstvom nekoč in danes, v smislu ostre, brezobzirne kritike in polemike z našo in avstrijsko stranjo, ki sta slovensko govoreče prebivalstvo v tem delu druge avstrijske republike po zadnji vojni obravnavali bolj ali manj kot akademsko vprašanje.

Dr. Gombocz uvaja razpravo z že znano in razširjeno trditvijo avstrijskih političnih in oblastnih krogov, češ da so štajerski Slovenci pomotoma zašli v državno pogodbo oziroma da imamo opravka le s peščico pripadnikov manjšine, ki je številčno zanemarljiva in torej ne-relevantna. Sledi dialog s korškim aktivistom dr. Jankom Mallejem, ki je v letošnji prvi številki Znamenja ponatisnil prispevek Položaj Slovincov na avstrijskem Štajerskem, pri čemer Gombocz pogrša ustrezno razčlenbo in ovrednotenje zamude republike Avstrije v zvezi s t. i. »spravo narodnostnih skupin« (Volksgruppenausgleich) na osnovi istoimenskega zakona iz leta 1976. Navajamo posebej značilen del razprave! »Če pa — in sedaj navajam kar se da dober primer — poslanec avstrijskega narodnega sveta in redni profesor na avstrijski univerzi, ki poleg tega še po nalogu ZN (Združenih narodov) sestavlja mednarodna poročila o Afganistanu in nazadnje študira tudi vojne vire v Jugoslaviji itd., v svetovno razširjeni znanstveni reviji republiki potrdi, da člen VII ne zadeva Štajerske, ker je obstoj njene slovenske govoreče manjšine dvopen, potem je to v določeni meri smrtna obsodba (iz prominenčnih, četudi neupravičenih in predvsem nekompetentnih ust) sleherne zahteve, sleherne prebujajoče se samozavesti majhne narodnostne skupine, ki živi v sklenjenem zemljepisnem področju, kateri pripada avtor po naravnem izvoru in svobodno

izbrani identifikaciji.« V mislih ima prof. dr. Felixa Ermacora in heidelberško revijo Zeitschrift für ausländische öffentliches Recht und Völkerrecht.

V nadaljevanju se na podlagi lastnih terenskih proučevanj po vaseh Dedonci/Dedenitz, Zetinci/Sicheldorf, Zenkovi/Zeltling in Potrni/Laafeld so- oči z mnenji že omenjenega svetovno znanega izvedenca za manjšinsko pravo z Dunaja, prof. Ermacora, ki mu je pred desetletjem v korespondenčni takole odgovoril: »Kakor zelo vam priznam, da bi lahko imeli prav, tako malo se dajo ta dejstva na podlagi uradne dokumentacije potrditi.« Na preproščljiv, številčni način rojak iz Radgonskega kota dokaže, kako večina postane manjšina — asimiliranje torej — s podatkom, da dvojezično prebivalstvo po njegovem tvori znatno več kot tretjino vsega prebivalstva in gotovo 50 odstotkov avtohtonega prebivalstva v Radgonskem kotu. V poglavju Medigra omenja brezpriznavnost enačbe, ki so jo že zamlada vcepili tukajšnjemu življu: priznavati se za Slovence je enako kot priznati pripadnost k YU-komunizmu. Ker pa kot katolik ne moreš biti komunist, tudi ne moreš biti Slovenec. Prof. Gombocz v sklepnem delu članka duhovito obračuna z »republiko zajcev«, misleč kajpak na Avstrijo, ki skozi usta Krainerjev, Wegartov, Ermacorov in podobnih reprezentantov »čistega« avstrijskega pona- vlja, da zaščitnih določb za pešico dvojezičnih Štajercov ni bilo in ni. Ali bi morale biti? Gombocz dobesedno: »Zakaj ne? Naš program se bo odselej glasil: Zakaj ne? Pred desetimi leti smo ravno v Ljubljani (dr. Tone Zorn, Jože Hartman, prof. Vilko Novak) predstavili pravi dvojni projekt: muzej in kulturno zgodovinska dokumentacija; empirično poizvedovanje o dejanski dvojezičnosti; eventualni otroški vrtci in privatna osnovna šola; postali smo sumljivi. Zajci, o katerih poje prekmurska pesem, so našli svoje goščave tudi v Ljubljani. Sladko vince pa so pred tem spili, da, ponudili gostom in obiskovalcem iz Radgonskega kota. Majcena skupinica, ki zastopa majhno narodno skupnost, potrebuje več kot veseli me, da vas vidim.« Šlo je za dovolj zanimivo in koristno pobudo in pri njej je tudi ostalo. Kot sicer ostaja vprašanje štajerskih Slovincov še naprej odprto.

Branko Žunec

Sumljiva oseba v Porabju

Dvorane kulturnih domov v porabskih vaseh (Slovenski vasi, Sekalovcih, Stevanovcih in na Gornjem Seniku) so ob koncu minulega tedna spet oživele in v njih se je slišala slovenska beseda. Tam je namreč gostovala amaterska gledališka skupina iz Murske Sobote, ki se je Porabcem tokrat predstavila s komedijo Branišlava Nušiča *Sumljiva oseba*; prav tako pa je bila tamkaj na gostovanju mladinska gledališka skupina iz Šmartne ob Paki, ki je mladim (šolarjem) prikazala igrice Medvedek z

vrtnico. Organizatorja slovenskih odrskih dnevo v Porabju pa sta bila Demokratična zveza južnih Slovanov na Madžarskem in Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

Prva predstava *Sumljive osebe* je bila v Slovenski vasi, kjer smo bili med obiskovalci tudi mi. Sodeč po vmesnem in navdušenem ploskanju ob koncu igre, so bili domačini, ki se jih je zbralo blizu 40, zelo zadovoljni z nastopom soboških amaterskih igralcev. Ne le zato, ker so dobro odigrali svoje vloge, ampak tudi zaradi tega, ker jih je večina govorila v prekmurskem narečju. To smo razumeli, so nam dejali.

Irena Pavličeva, višja referentka za slovenska vprašanja pri Demokratični zvezi južnih Slovanov na Madžarskem, ki je spremljala goste v Porabju, pa nam je razkrila, da bodo, kot vse kaže, naposled tudi Porabci sami začeli uprizarjati igre v domačem slovenskem narečju. To bi res pomenilo veliko novo dejanje pri ohranjanju in širjenju materinsčine.

J. Graj

Radenska
Hotel Diana praznuje
20. rojstni dan!

Ob tej priložnosti so v tednu med 18. in 24. oktobrom pripravili še posebej pestro kulinarčno ponudbo.

- 22. oktobra bo ples, poskušnja vrhunskih vin, žganih ter brezalkoholnih pijač in koktailov
- 23. oktobra bo ples s posebno kulinarčno ponudbo in srečelom
- 24. oktobra slavnostni ples

V prazničnem tednu čaka vsakega gosta posebno presenečenje!

Vabljeni v vaš hotel Diana!

KDAJ BOMO KARTE NA SVETLO DALI?

Po svetu, recimo v Švici, jim pravijo pionirji, pri nas inovatorji, obojim pa naj bi bilo skupno, da ne marajo miru, stanja, nazadovanja in neuspešnosti, ne marajo morilcev ustvarjalnosti in inovativnosti, birokracije in funkcionarjev ter povprečnosti. Njihove lastnosti so veselje do hektike in miru (prostosti, sproščenosti), pritiska in stresa, kriz in konfliktov, do tveganja, nevarnosti in prožnosti. Koliko tega, če sploh kaj, je v naši pokrajini. Da bi se vsaj približali odgovoru, smo na pomoč poklicali mag. Andreja Janca, tajnika pomurskega društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav, Danilo Cipot, sekretariko soboškega občinskega sindikalnega sveta, Ivana Oletiča, projektanta iz Gorenja Varstrov v Lendavi, in Antona Hajdinjaka, inovatorja iz soboškega Certusa.

Mag. Andrej Janc, Ivan Oletič, Danilo Cipot.

Ivana Oletiča, projektanta iz Gorenja Varstrov v Lendavi, in Antona Hajdinjaka, inovatorja iz soboškega Certusa.

Bilo je nekaj vmes: med spravljenostjo in dialogom, čeprav

smo proti koncu poldrugournega sedenja le uspeli izgovoriti polemične tone, ki pa so izzveneli bolj kot prepričevanje prepričanih. Šlo je namreč za vprašanje, kje so glavne ovire, da koristen predlog ali tehnična izboljšava ali karkoli že, kar diši po inovaciji, ne prodre. Ortarije je sodel, da je največja zapora oz. krater stik v razvojni službi, pri tehnologiji, ki se nečisto opredeljuje do inovacij delavcev; namreč v tem smislu: kolikšen je prihranek in koliko naj bi inovator dobil nagrade. Vskočil je Zabavnik, rekoč: »To je splošna značilnost. Inovacija pomeni nepredviden dogodek in dodatno delo. Če pa je posredi še kakšen osebni razlog, tem slabše.« Lang je nadaljeval: »Rešitev je v mnenju, določenem s pravilnikom, ki ga morajo izpolniti strokovne službe. Če zadeva konstrukcijo, ga poda vodja konstrukcije, če tehnološko rešitev, vodja tehnologije, in seveda di-

teri bi nekoga zagrabil za vrat in iz njega stresli, kar se zahteva s formularjem. Tu je tisti prikriti odpor, saj nihče ne bo rekel: čuj ti, Francelj, tvoja inovacija pa je srane! Skušal bo vse skupaj toliko zavleči, si vzeti toliko časa, kot se je zgodilo — po pripovedovanju Ortarije — v Panoniji, kjer so zadeve dve leti ležale v prahu in so jih šele potem na svetlo dali. To je izničenje inovacije in prikriti odpor.«

KAJ MI BODO REKLI? ZAKAJ TEGA NISEM JAZ POGRUNTAL?

Zakulisne igre torej, ki jih nikjer ne zmanjka. Oletič je dodal piko na i: »Bistvo je v tem, da večina tistih, ki obravnavajo inovacijski predlog, jemljejo to kot kritiko na svoje delo. Je pač tako, da strokovni delavci nočejo dati svojega mnenja, čeprav je očitno, da inovacija prinaša milijardno korist. Mislijo namreč: kaj mi bodo rekli, zakaj nisem tega sam pogruntal. Se vedno prevladuje mnenje, da mora strokovnjak inovirati že po službeni dolžnosti, medtem ko za delavce v proizvodnji sodijo, da ne znajo razmišljati. Vse skupaj je smešno, kajti pri današnjih cenah in osebnih dohodkih morajo biti neposredni proizvajalci pravi umetniki, da morejo shajati s plačo. Skratka, znajo razmišljati, a ne?« Nekoliko povišane tone za omizjem je potemtakem »zakrivil« Ortarije, kajti silili smo, da je s prevzemom vaje v svoje roke (beri: zaupali so mu dela in naloge referenta za inovacije ob siceršnjem delovnem mestu vodje investicij) odkril dokaj neprijetne zadeve. Po tem, ko je — spodbujen z akcijo soboškega občinskega sindikalnega sveta, da bi aktivistično, agitacijsko-

propagandno razmišljali množično inventivno dejavnost v združenem delu — opravil vse potrebne samoupravne procedure, so se v komisiji lotili konkretnih inovacij. »Pokazalo se je, da so bile pravzaprav arhivske, kajti ležale so tudi po dve leti v predalu. Na jezo in bes inovatorjev smo jih potegnili ven, obravnavali na delavskem svetu in vse so bile potrjene kot tehnične izboljšave ter nagrajene. Šest ali sedem inovatorjev, ki so imeli pogodbe, tudi po dve leti niso dobili izplačane nagrade. Zdej smo to uredili in jim plačali.« O odgovornosti tistih, ki so inovacijske predloge

ga društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav. Ker zaradi službene odsotnosti ni mogel za našim omizjem kakšne bistre oz. strupene razdreti, smo povabili tajnika, mag. Janca, ki o samem društvu ni imel kaj dosti povedati. Šteje kakih 30 članov, članarje ne še ne pobirajo, so brez članskih izkaznic, skratka: življenje na papirju. Kaže, da ne predsednik ne članstvo niso motivirani za kakšne posebne, epohalne podvige. Tudi sindikalni funkcionarji v Murski Soboti, ki so lani navdušeno in širokopotežno, s plakati, skrinjicami, osebnimi prepričevanji in posredova-

LIKVIDACIJA POKLICNIH REFERENTOV ZA INOVACIJE

Svojčas smo se radi tkali po prsih, češ v Gorenju Varstrov in Gorenju Elradu imamo celo poklicnega referenta za inovacije, kar za inoviranje pomurskega združenega dela že nekaj pomeni. Zdej se še na to ni mogoče več sklicevati. V lendavskem primeru se likvidacija zadevnega delovnega mesta dovolj pozna, kajti v zadnjem letu je vir inovacij v dobri meri usahnil. Oletič: »Prve inovatorje smo evidentirali pred dobrim desetletjem, organizirano pa se tega področja

Drago Lang, Anton Hajdinjak, Vilijem Ortarije, Ivan Zabavnik

Posnetki Albert A.

zadrževali, seveda nismo spraševali, saj vemo, kako se tej zadevi streže.

KO JE INOVATOR RAZBOJNIK IN NAGRAJEN MILOŠČIČ

Zgodbe o hlapcih inovatorjih in njihovi pravici tudi v pomurskem prostoru čisto dobijo epilogo šele na sodišču. Ena takih se plete okrog obrtnika Petra Perša, ki je sicer predsednik pomurske-

nji po gospodarskih enotah, napovedovali, da se bodo pri inovacijah časi kmalu zjasnili, niso več povsem prepričani, da bi se iz silnih besedovanj in obljub kaj velikega izcimilo. Resnici na ljubo so se inovacijske komisije po podjetjih sprva sestale, marsikje so sprejeli lestvico, koliko odstotkov naj bi od določenega prihranka s koristnim predlogom ali tehnično izboljšavo dobil inovator, in še kaj postorili, a pri tem je večidel ostalo. Ko je sekretarka Cipotova spraševala najodgovornejšo po ozdih, če so kaj inovativno razpoloženi, odziva skoraj ni bilo. »Ravno tačas je zunaj naš razpis za podelitev diplom najuspešnejšim inovatorjem. Ugotavljam, da še ni nobenega predloga. Podobno se dogaja občinski raziskovalni skupnosti. Kako naprej? Rekli smo, naj bi inovatorjem javno podeljevali nagrade — recimo na občinskih zborih. Večkrat se nam vrača z etiketo, da se poslovodni sestavi ukvarjajo z bistvenimi problemi eksistence posameznih podjetij in za te zadeve zmanjka časa.«

Udeleženska našega omizja je omenila možnost ponovnih obiskov odzov, željo, da razpravo o inovacijah pripeljejo na zbor občinske skupščine in pobudo za dialog. Najbrž bi jim v tem pogledu mogli priskočiti na pomoč v Gornji Radgoni, kjer — po besedah Ivana Zabavnika — vsaj pri podeljevanju vsakoletnih nagrad in priznanj ni zadrege. Radenska, Avtoradgona, Gorenje Elrad in Kmetijski kombinat so ozdi, od koder je večina nagrajencev. Tudi na nekaj izletov po Sloveniji so jo že mahnila inovatorji in izmenjali koristne izkušnje. Zabavnik rad ponovi resnico, da inovator nagraduje družbo, in ne narobe, da družba nagraduje inovatorja. Žal je ta še vse prevečkrat opredeljen kot razbojnik, ki skuša družbi izmakniti dinar, zato mu dajmo nagrado kot miloščino, češ: bodi srečen in hvali!

lotili leta 1984 z namestitvijo referenta za inovacije. Poslej je bilo med okoli 1200 zaposlenimi tudi po 300 do 400 delavcev, ki so prijavi koristen predlog ali tehnično izboljšavo oziroma smotno beležili do 120 inovacij. Določene izdelke imamo zaščiteni. V Gorenju Elrad so šli po podobni poti in uklinili delovno mesto referenta za inovacije — imeli ga prvi v Pomurju! — kajti »ugotovili smo, da je samo za inovacije premalo oziroma so proizvodni programi toliko izpolnjeni, da praktično ni mogoča več taka inovacija, ki bi prinesla pomemben gospodarski učinek.« Tako Zabavnik!

V rogašovskem Livu so že dvakrat skušali ustanoviti krožek za izboljšanje proizvodnje, pa še vedno ni začel. Ob tem je Lang takole razmišljal: »Pravimo, da smo Prekmurci pridni. To drži. Vendar smo na področju ustvarjalnosti po podjetjih še dokaj zavrti. Prolem je sestajati se, aktivirati in motivirati delavce, da razmišljajo, dajejo pobude in predloge. Zadnje leto je resda nekaj boljše, saj se je nabralo kakih deset inovacij, za kar bomo avtorjem izplačali približno 500 tisoč dinarjev.« Če torej tudi krožkov ni mogoče vpeljati — ob likvidiranju inovacijskih referentov in papirnatem društvu izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Pomurja — inovatorju, pionirju, kot bi rekli Švicarji, ostane, da se gre »prostega strelca«. Kot vzmimo Anton Hajdinjak iz soboškega Certusa, ki je že mnogokaj pogruntal kar zadeva avtobuse: vse mogoče izboljšave in koristne spremembe. Nekaj nagrad je kanilo, a bolj za tolažbo, za vzorec. Sodeluje v mariborskem Tamom, kjer njegove pogruntavščine s pridom izkoriščajo. Predlagali smo mu, naj jih vsaj zaščiti. Sicer pa smo se zmenili, da vse izgovorjeno ali zgolj razmišljano ni za objavo. Pač zavoljo ljubega miru in ljubega kruha.

Branko ŽUNEC

Z E. Milanom Pintarjem in dr. Matjažem Mulejem

POGUMNEJE IN S PAMETJO

Na nedavnem posvetovanju slovenskih inovatorjev v Mariboru smo imeli priložnost, da se dalj časa pogovarjamo z namestnikom predsednika republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo Emilom Milanom Pintarjem in dr. Matjažem Mulejem, rednim profesorjem na mariborski visoki ekonomsko-komercialni šoli. Ker je šlo za dokaj raznorodno temo — resda v okviru strategije tehnološkega razvoja Slovenije in načrtovanja inovativnega poslovanja po podjetjih, slednje je bilo težiščno vprašanje posvetovanja — smo primorani obrniti samo nekaj, za pomursko gospodarstvo zanimivejših odlomkov.

KAM S TEHNOLOŠKIMI PRESEŽKI?

Pintar: »Gre za enega naših največjih problemov prihodnjega razvoja. Ko smo pri projektu Slovenija 2000 skušali izdelati pregled zaposlenih, se je pokazalo, da je bilo takrat (leta 1983) v gospodarski in negospodarski proizvodnji zaposlenih približno 600 tisoč delavcev, kakih 200 tisoč pa v administraciji in upravi. Ocenjevali smo, da je zadnjih dobrih sto tisoč preveč, prav tako je od 150 do 200 tisoč delavcev preveč med prvimi oziroma ti za enako kakovostno delo v proizvodnih procesih niso nujno potrebni. Skratka, kot razvojna nujnost se je pokazala prezaoptimalitev za blizu 250 tisoč ljudi. Razmere so se samo še poslabšale. Število zaposlenih v administraciji sicer ni bistveno naraslo, spremenile pa so se tehnične možnosti, tako da bi danes lahko iste rezultate dosegali ob pametni uporabi informacijskih tehnologij z manjšim, a bolj izobraženim številom ljudi. Še hitreje se zadeve spreminjajo v neposredni proizvodnji. Skoraj ni slovenskega podjetja, ki ne bi imelo od 10 do 30 odstotkov delavcev preveč v posameznem proizvodnem procesu. Ko na to gledamo strukturno, je to izjemno velik problem. Nekateri ga vidijo predvsem v socialni razsežnosti: kdo jim bo dal delo, če jih potisnemo iz delovnih procesov? Zakaj bi jih morali vreti na cesto? Mislim, da je na to treba gledati procesno, ne strukturno. Procesno pomeni, da bi jih postopno zaposlili v neke vrste delovni reži, kjer bi jim bila zagotovljena minimalna socialna varnost, in

že premik petih odstotkov delavcev na tak način bi med ostalimi 95 odstotki sprožil prizadevnost pri delu, iskanje novih možnosti nadaljnje racionalizacije dela in podobno. Skratka, sprožili bi proces, ki ga imenujemo inoviranje ali oblikovanje inovacijske družbe.«

KJE IN KAKŠNA SLOVENSKA TEHNOLOŠKA SREDIŠČA?

Pintar: »Že večkrat sem govoril o središčih na ravni podjetij, verjetno pa bi kazalo začeti s široko družbeno akcijo ustanavljanja panožnih oziroma branžnih središč. Raziskave so pokazale, da je ta tip razvila Finska, ki ima

ukvarjajo posamezni inštituti — recimo Jožef Stefan v Ljubljani ali zelo znani inštituti za koruzo, sočivje in podobne zadeve po Jugoslaviji — najmanj pa smo naredili ravno pri razvoju prilaganja posameznih tehničnih elementov potrebam določene lokalne proizvodnje. Pomurje bi moralo postati tako središče za kmetijsko področje. Govorim seveda predvsem o izobraževalnih središčih, pri čemer smo preveč toga in izobraževalno funkcijo preveč prepuščamo monopolu klasičnega sistema.«

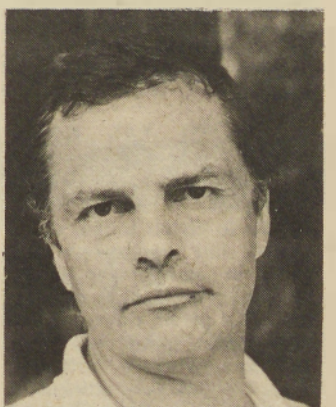
ŽRTVE TAJLORISTIČNE ORGANIZACIJE DELA

Mulej: »Tekstilna industrija, v kakršno sodi tudi Mura, je ob najhujših težavah tehnologiji še vedno močna žrtev tajloristične organizacije dela, ki ljudem ne pusti nič razmišljati. Zaposleni pri tekočih trakovih so v bistvu sestavni deli stroja. To je seveda silno nehuman položaj in so v njem lahko samo tisti, ki nimajo nobene zaposlitvene alternative, pa to prenašajo po silni razmer, ne da bi bili zadovoljni, ali pa tisti, ki so tako malo zahtevni, da to pač prenašajo, ker alternativ sploh ne vidijo. Produktivnost je v tehničnih merilih lahko velika, manj pa v človeških. Če pri tem upoštevamo, da Zahod konkurrira s tem, da ne forsira več toliko tehničnih meril in virov produktivnosti kot človeške, je to seveda že kratkoročno, ne samo dolgoročno, zelo nevarno za Muro in za okolje. Za Prekmurje ali Pomurje, kakor široko pač jemljemo, sem še zmeraj trdno prepričan, da je taka tehnologija, ki ljudem ne pusti misliti in jim ne postavlja visokih zahtev po izpolnjevanju znanja, dokaz več, da bo to območje glede povprečnega znanja toliko zastalo, da v obdobju konkurence na osnovi znanja, ki je pred nami, ne bo moglo biti konkurenčno.«

KAJ STORITI?

Mulej: »Izkušnje iz sveta kažejo, da ni nujno, da je zadeva s tekočimi trakovi tako strašansko dolgočasna. Zelo malo je namreč verjetno, da se delavci ne bi bili sposobni priučiti treh, štirih opravil in vsak dan delati drugo ter s tem razbijati morečo monotoni, ki jo tekoči trak zahteva; torej nekoliko več krožiti. Prezoka specializacija je najbrž resen

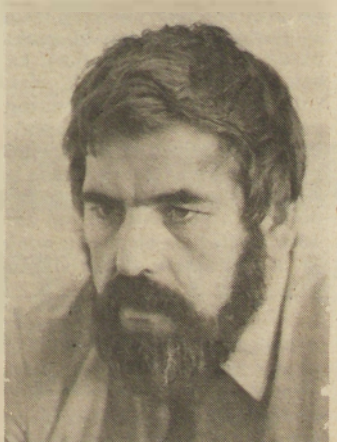
problem, ki je ozdravljiv pri predpostavki, da so se zaposleni sposobni kaj več naučiti in vendarle dosegati solidno produktivnost. V tekstilni industriji delavka oskrbuje toliko strojev, da o delovni intenzivnosti klasičnega tipa ne bi mogli govoriti. So pa toliko avtomatizirani, da so njene kretne podrejene stroju. Verjetno bi težko začeli pri tekočih trakovih tekstilne industrije, pač pa bi lažje šlo pri vzdrževalcih, in to po poti namenskega iskanja možnih novosti, se pravi razmišljanja, kaj bi se pri dani tehnologiji dalo spremeniti, da se možgani aktivirajo. Na našem posvetovanju so bili med drugim

dr. Matjaž Mulej (Fotoarhiv Večera)

predstavljeni referati o tem, kako ljudi pritegniti pri izbiranju poslovnega programa. Tu so dizajnerji (oblikovalci) kot osnovna pot do takega znanja. Toda nisem trdno prepričan, da tudi iz drugih delavcev — zlasti ko je posredi moda in občutek za okus — ne bi mogli dobiti kaj več možnosti za aktiviranje in sodelovanje, naj gre za zgodnejše faze proizvodnega procesa ali bolj globalne, bolj podrobne razdelave kolekcij. Mislim, da ne gre toliko za nesposobnost zaposlenih, da se vključijo v tako razmišljanje, pač pa bolj za nenavajenost vodilnih in vodstvenih, da se delavci da vključiti; tudi v Muri. Preprosto je bila vsa naša generacija drugače vzgojena, kot se danes dela po svetu.«

Branko Žunec

Emil Milan Pintar

podobno proizvodno strukturo kot Slovenija. V teh centrih se da pripravljati tehnološke rešitve ne samo za posamezno podjetje, ki je običajno premajhno, da bi nosilo celotno tveganje nove tehnologije, ampak za vrsto sorodnih podjetij v isti regiji, oziroma za vrsto podjetij iste panoge po vsej Sloveniji. Morali bi iti pogumneje v razvoj novih šolskih središč. Tako bi moralo velenjsko-čeljsko območje dobiti visokošolsko središče za ekologijo in energetiko, saj danes ne izobražujemo strokovnjakov za ekološko-energetske probleme na ravni podjetja. Na koprskem oziroma severnoprimorskem območju bi lahko nastalo središče za mednarodno trgovino. Mislim tudi, da je Slovenija zanemarila industrializacijo kmetijstva, torej tehnično sestavino kmetijske proizvodnje. Posledica tega je, da imamo temeljna znanja, s katerimi se

★ ★ ★

SALON POHIŠTVA
Lesna industrija Idrija in okolice RS281 Spodnja Idrija

**KAKO DO NOVE SPALNICE
ALI SAMSKE SOBE?**

STARO ZA NOVO

informacije:
LESNA INDUSTRIJA IDRIJA
tel. 065 / 71-266, 71-267
vsak dan od 8.-18. ure, tudi v soboto in nedeljo!

Jadrno po stopinjah razvitejših

SO
Gornja Radgona
OK SZDL
Gornja Radgona
OK ZKS
Gornja Radgona
OSS
Gornja Radgona
OK ZSMS
Gornja Radgona
OO ZZB NOV
Gornja Radgona

Med radgonskimi ozdi je Gorenje Elrad zaradi vrste vzrokov vreden posebne pozornosti. Vsekakor že na prvi pogled pritegnejo dobri poslovni rezultati, je pa še vrsta drugih podrobnosti, ki ta delovni kolektiv dokaj dvigujejo nad povprečje, ki smo ga vajeni v Pomurju. Čeravno je ob tem potrebna previdnost, saj se ob tako razrahljanih pogojih poslovanja, kot so ta čas pri nas, kaj lahko zgodi, da danes nadpovprečno uspešni že jutri zaidejo v brezno težav.

Tri želje, ki jih ne bo izpolnila zlata ribica

Gospodarjenje (žal) ni bajka in želje ne želje, pač pa zelo resno zastavljene naloge v bližnji prihodnosti, kar naj bi omogočilo uresničitev temeljnega cilja Elrada, to pa je kar najhitrejša zasledovanje svetovnih tokov.

Prva so priprave na poslovno leto 1988. Naj zveni še tako zljajnano, je ustrezna priprava tehnologije, razvoja in kadrov gotovo

Gorenje Elrad je danes tozdravska delovna organizacija (tozdr. proizvodnja anten in kablov in tozdr. proizvodnja elektronike in elektromehanike) z okrog 1420 zaposlenimi. Polovica je možakarjev in polovica žensk — v avgustu so prejeli povprečno 261 tisočakov. Plača torej, zaradi katere se ni treba sramovati. Za zdaj je višje in višokošolsko izobraženih okrog 100, število pa naj bi iz leta v leto naraščalo.

temelj za uspešnost — v ta namen uporabljajo vrsto prijemov, v sodobnem trženju že dolgo vsakodnevnih, pri nas pa še vedno izjemnih.

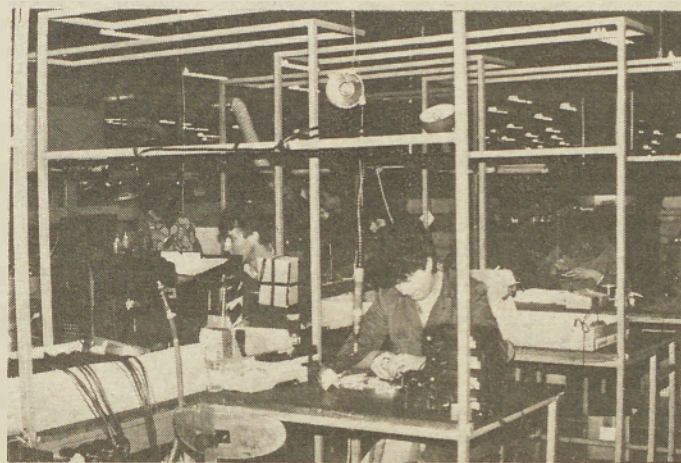
Druga je uresničitev naložbe, vredne nad dve milijardi dinarjev. S tem denarjem bodo do naslednjega polletja nakupili merilno opremo in stroje za izdelovanje konektorjev. Ne gre torej za vlaganje v zidovje, pač pa za očitno produktivno naložbo, s katero naj bi povečali izvoz, podobno temu zmanjšali uvoz, oboje pa bo zboljšalo devizno bilan-

co. Kakovost in zanesljivost izdelkov bo s tem tudi na višji ravni, kar je ob Elradovi vse močnejši usmerjenosti na tuje trge (domači postaja iz vrste vzrokov pretesen) nujna. Za zdaj so od Ljubljanske banke-Združene

in predvsem resnično strokovne kadre.

Mladih strokovnjakov pa ni

Ali vsaj ne dovolj. Na nasprotju z mnogimi pomurskimi firmami, ki se želijo obdržati na povr-

banke že dobili pozitivno mnenje, podobnega pa pričakujejo še od republiške naložbene komisije. In še tretja: vzpostavitev lastnega računalniškega informacijskega sistema. V prvi etapi so za to porabili 200 milijonov dinarjev, dokončno pa naj bi se opremili do polovice leta 1989.

Sejmi — strategija, ne brezpredmetna obveza

Načrtno, preudarno in dobro pripravljeno nastopanje na domačih in tujih sejmih je gotovo eden sodobnih poslovnih prijemov, brez katerih ni vključitve na »mednarodno gospodarsko sceno«. Tako so prav te dni eden najpomembnejših Gorenjevih razstavljavcev na ljubljanskem sejmu elektronike, že prej pa so se udeležili ene najpomembnejših tovrstnih prireditelj na svetu: sejma IFA (Internationale Funkausstellung) v zahodnem Berlinu. Prav s tamkajšnjim nastopom so dobili še večji zagon, saj so spoznali, da s kvaliteto in konkurenčno ceno prodajo lahko še povečajo, predvsem na tuje. Posledica pogovorov na IFJ je tudi trdnije sodelovanje z rosenheimskim (ZRN) Kathreinom. Sicer pa to ni edino poslovno podjetje, ki posluje z Elradom — z italijanskim Elprom (Milano) na primer izdelujejo radijski oddajnik FM. Sejmi so za Elrad predstavitev njihovih izdelkov, čeprav (npr. v Ljubljani) razstavljajo tudi stare. Inovatorstvo v tem kolektivu ni pastorek. Dokaz: letos so ponudili že 70 novih izdelkov, do konca leta pa bo takih okrog 110 (da bomo točni, zapišimo, da ne gre za popolne novosti, pač pa ločijo tri kategorije — od manjših konstrukcijskih sprememb do resnično novih izdelkov).

V tem obdobju dajejo prednost naslednjim programom (seveda s pričakovanjem, da jim bodo prav ti omogočili večji izvoz — naslednje leto naj bi znašal okrog 5 milijonov dolarjev): kabelska televizija (SATV), elektronska proizvodnja, inženiring, profesionalne antenske naprave in profesionalne elektronske naprave. Trudijo se za drugačne tržne prijeme in želijo končnemu porabniku ponuditi vse: od zasnove izdelka do njegove prodaje — to pa zahteva veliko vlaganj

dijo več in bolje. Žal je odliv možganov ena najbolj drastičnih dejanskih oblik provincialnega zaostajanja in povečevanja razlik do centra. Elradovci privabijo v svoje vrste že od osnovne šole, saj menijo, da je treba razvoj osebnosti usmerjati že zelo zgodaj, če želijo nekoč dobiti dobre strokovnjake. Danes štendirajo 70 študentov, samo letos pa so razpisali 30 štipendij — žal jih nekaj niso podelili, ker zanje ni bilo zanimanja. Računajo, da prideta od petih štipendistov le dva nazaj v Elrad. Visoka cena torej, ki pa je vendarle nizka v primerjavi s škodo ob morebitni usahničitvi dotoka svežih idej. Tudi zato se novih tehnologij ne bojijo, tudi ne nastopa na tujih trgih. Izvažajo namreč v Italijo, Francijo, ZRN, Skandinavijo, Avstrijo, Benelux, Avstralijo, Jordanijo, Irak, Kuvajt in druge dežele, tudi nekaj vzhodnih.

Žalostno je, da se pri nas nikoli ne ve, kako dolgo bo neki ozd ostal na površju. Zato tudi oba sogovornika, ki sta nam predstavila dosežke in načrte Elrada — direktor Stanko Sapač —, trenutni sladkih sadov dobrega dela nista želela obešati na veliki zvon. Tudi mi jih ne!

Bojan Peček

15. 10. ob 15.00 svečana seja zborov skupščine
ob 19.00 koncert komornega orkestra RTV Ljubljana
16. 10. ob 11.00 svečanost ob 10. obletnici ustanovitve obrtne zadruga 14. oktober
ob 12.00 dan inovatorjev
17. 10. otvoritev vaškega doma v Očeslavcih
18. 10. pokalno gasilsko tekmovanje na stadionu Bratstva in enotnosti v Gornji Radgoni
Športne in kulturne prireditve

SKOZI PETLETKO POMURSKIH STAVK (1)

VARLJIVA STATISTIKA

Od prve, ki smo jo zabeležili 5. decembra 1983 v radgonskih Mesoizdelkih, do zadnje 15. in 16. septembra 1987 v radgonski Avtoradgoni, je bilo v štirih pomurskih občinah najmanj 50 protestnih ustavitelj dela, izsiljenih sestankov in drugih odkritih oblik nezadovoljstva delavcev.

SPROŽILEC V MODRI KURVERTI

Podobno kot v slovenskem so tudi v pomurskem prostoru podatki o stavkah nepopolni. Malo je verjetno, da bi sploh kdo imel za zadnjih nekaj let sistematično zbrano: število stavk in udeležencev, dejavnosti (organizacije, podjetja, ustanove), kjer je do njih prišlo, razporeditve po dnevih v mesecu, občinske razporeditve, čas trajanja stavk, kvalifikacije stavkajočih, izgubljene delovne ure, spremljajoče dogodke, kot so recimo napadi na družbeno lastnino, ki jih praviloma ni bilo, in podobno. Vseeno bomo tvegali in na osnovi večletnega spremljanja pregledali varljivo petletno stavkovno statistiko, se ustavili pri vzrokih in povodih ter nazadnje preverili, kakšne rešitve sporov, ki jih ni bilo mogoče rešiti po redni poti, predvidevajo oz. ne predvidevajo zakon o združenem delu, sindikalne in partijske usmeritve.

Seči moramo torej k 5. decembru 1983, ko je v 217-članskem tozdu radgonskega kmetijskega kombinata Mesoizdelki 30 delavcem iz klavniške in črevarske skupine presedlo, da bi se naprej poslušali obljube o primernejših plačah in poštenem nagrajevanju. V naslov poročila se nam je zapisalo: So mesarji usekali mimo? Niso se še povsem umirili duhovi okoli tega protestnega shoda, že je 24. januarja 1984 prišlo do vročega sestanka v drugem kombinatnem tozdu — v Kmetijstvu v Črncih. Od 165 delavcev jih je 16 iz mehanične delavnice zahtevalo, da z vodilnimi razčisti, kaj je krivo za tanjše plačilne kuverte. Svojevrstno protestno ustavitev dela so marca zakuhali v soboški temeljni organizaciji Gradbeništvo, kjer se je 20 tovarnjakarjev znašlo v

primežu paragrafov, osnih pritiskov, močno načetih cest in direktiv vodilnih. Ker so se pri prevozi hoteli ravnati po predpisih, je vodja tozda začasno prekinil delo z grožnjo, da bodo podrejeni v nasprotnem ustvarili manj dohodka, s tem bodo nižje plače, in še, da lahko računajo na brezplačne dopuste. V začetku aprila je dopoldanska izmena 11 delavcev v pralnici splošne bolnice v Račičanu nehala s pranjem umazanega perila, rekoč, da jim je vrh glave iskanja pravice na sodišču in zavlačevanja. Zahtevali so spodobne plače, so utemljevali. Sredi maja je prišlo do nejevolje med zaboji in protestnega zbora v prodajnem centru Radgonske temeljne organizacije Zvezda v Murski Soboti. Tu je 24 zaposlenih hotelo dodatna pojasnila glede norm, oblikovanja osnov plač in nagrajevanja. V ponedeljek, 4. junija, je s proizvodnjo prekinilo 140 delavcev in delavk tozda Proizvodnja elektronike in elektromehanike radgonskega Gorenja Elrad. Povod: ne dovolj premišljena delitvena razmera pri vrednotenju točk in zviševanju osnov osebnih dohodkov v primerjavi z zaposlenimi v tozdu Proizvodnja anten in kablov, predvsem pa delovno skupnostjo skupnih služb. Septembra je »zagorelo« v Ljutomerem Tehnostroju, zlasti njegovem tozdu Proizvodnja, kjer je nezadovoljstvo z razmerami nastajalo več mesecev, vendar očitno ni bilo zadostne pripravljenosti za izkoreninjenje vzrokov. V začetku novembra je kar dvakrat »počilo« v soboškem srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve: prvič 7. novembra, ko je kar 85 odstotkov od okrog 1800 učencev bojkotiralo pouk, in drugič 9. novembra, ko so se za bojkot odločili nekateri učitelji. Zadnji štrajk v letu 1984 smo v našem časniku zabeležili 27. decembra (če preveč zategujemo, poč), trajal pa je kar tri dni. V delovni organizaciji Panonija v Murski Soboti so

delavci kot osnovni vzrok navajali nizke osebne dohodke, ob tem pa spomnili še na druge tegobe. Bera pomurskih stavk v tem letu je bila potemtakem rekordna, sodelovalo pa je — če dodamo še 1600 učencev srednješolskega centra — čez 3000 udeležencev. Republiška analiza je, samo za primerjavo, do prvih dni novembra pokazala, da je bilo v Sloveniji 122 t. i. konfliktnih pojavov, od tega 86 opredeljenih za prekinitve dela in 36 izsiljenih sestankov. Sodelovalo je povprečno 72 delavcev, trajali so v povprečju tri ure, na njihov račun pa je bilo izgubljenih skupaj 17 tisoč delovnih ur.

STAVKOVNI VAL ZAJEL TUDI »OAZO MIRU«

V letu 1985 je bilo teh pojavov in dogodkov nekoliko manj, čeprav še vedno toliko, da bi morali biti ukrepi politike, stroke in samoupravne hitrejši in učinkovitejši, ne zgolj »gasilski«. V prvem polletju je do bolj ali manj spontanega izbruha nezadovoljstva prišlo v dveh soboških kolektivih: Agroservisu in Pomurskem tisku ter nazadnje v Tehnostroju temeljni organizaciji Proizvodnja vozil in kmetijske mehanizacije v Ljutomeru in lendavskem Gradbeniku. Žal ta goli statistični prikaz močno zavaja, saj ne predstavlja neformalnih, izogibalnih ali posrednih konfliktov ter vsakovrstnih oblik pasivnega odpora po tovarniških dvoranih, pisarnah in drugje. Poznavalci jih imenujejo »bele stavke« in mednje uvrščajo: organizirano zmanjševanje proizvodnje, upočasnjevanje delovnega ritma, namerno zmanjševanje delovnega napora, namerno povečevanje izmečka, večja poraba materiala, surovin in energije, kršitev delovne discipline in oblik normalnega obnašanja članov kolektiva, dobesedno izpolnjevanje naročil, ukazov oz. napotil tudi tedaj, ko takšna vodila očitno ne ustrezajo razmeram, pomembnejše motnje v

medčloveških odnosih, upadanje zanimanja za delo samoupravnih teles in formalno opravljanje samoupravnih dolžnosti, odtujevanje od družbenopolitičnih organizacij, povečevanje števila pritožb in ugovorov in tako naprej. Če bi v pomurskih ozidih in delovnih skupnostih imeli kaj takega na voljo, bi nesporno dobili izredno koristno in večplastno sliko o odkritih in zlasti prikritih oblikah in načinih nezadovoljstva delavstva.

Leta 1986 je bilo spet zelo vroče. Začelo se je v Ljutomeru v delovni organizaciji Servis — gre za organizacijo, ki se je 1. januarja izločila iz Tehnostroja — zaradi nizkih osebnih dohodkov. Nezadovoljni so bili v Avtoradgoni, soboškem Agroservisu, Gradbeništvu Pomurje, tozdu Kartonaža v Pomurskem tisku in Plataninem tozdu Lesna predelava. Posebej razburljiv se nam je zdel razplet dvodnevne štrajka v Mesni industriji, kjer je bilo udeležnih okrog 200 zaposlenih iz tozda Klavnička, šlo pa je seveda za nizke plače. V lendavskem Indipju je prišlo do klasičnega protesta v tem smislu, da so delavke preprosto zapustile tovarno in odšle domov. Štrajkali so tudi v Primatovem tozdu (nizki OD, zelo slabi medsebojni odnosi) in Elektrokontaktovem tozdu Elektromaterial, Gorenju Varstroj in Radenskinem tozdu Naravno zdravilišče. Verjetno je do protestne ustavitve dela ali izsiljenega sestanka prišlo še kje, toda do oprijemljivih podatkov (po legalnih poteh) je težko priti. Letos so že dvakrat protestirali v radgonski Avtoradgoni, nazadnje 15. in 16. septembra, v Muri (v Ljutomeru in Murski Soboti), Platanu, Gorenju Varstroj, Ljutomerski delovni organizaciji Servis, Gradbeniku Lendava in celo na železniški postaji v Lendavi. O vzrokih in povodih pa nekaj več prihodnjik.

Branko ŽUNEC

Bencinska črpalka pri Lenartu spet odprta

Od minulega tedna si na bencinski črpalki pri Lenartu vozniki spet lahko napolnijo bencinske rezervoarje. Ta je bila namreč zaradi večjih obnovitvenih del od julija zaprta.

Lenarska linna črpalka je sedaj tudi bogatejša za skladiščne prostore, postavili so nove črpalne stebre, obnovili zbiralnice bencina in plinskega olja, napeljali nov električni vod in v delovnih prostorih uredili centralno ogrevanje. Dovož k črpalki ima tudi novo asfaltno prevelko.

V prihodnje se bo na lenarski bencinski črpalki izboljšala tudi ponudba, saj bodo med drugim imeli na voljo še avtomobilske dele. F. B.

POTREBUJETE NASVET IN NAČRT ZA GRADNJO?

Problem vam bo rešil
tako in poceni

ALEKSANDER ŠMIDLEHNER

dipl. ing. arhitekture
MURSKA SOBOTA
Trstenjakova 18 a
tel.: (069) 22-275

Priporočila za setev ozimne pšenice

V letošnjem letu so doseženi pomembni višji pridelki pšenice, posebno na kmečkih njivah, kot v preteklih letih. Dokaz je visoka tržna pridelava. Če ne bi toča uničila del pridelka, bi se približali planskim obveznostim, kljub nerazumljivi igri cen.

Doseženi pridelki so rezultat vremenskih razmer in dosledno izvedene tehnologije. Priporočila zajemajo: temeljno in dopolnilno pripravo njive, gnojenje pred setvijo, izbor sort, uporabo primernega semena, setev in jesensko zatiranje plevela. Spomladanski ukrepi imajo tudi pomembno in nepogrešljivo vlogo v visokih pridelkih, vendar so predmet spomladanskih priporočil.

Pšenica v njivskem kolobarju

Ozimno žito, še zlasti pšenica, naj bi v njivskem kolobarju praviloma sledilo listankam; primerne prejšnje kulture so krompir, enoletne metuljnice, oljnice in silažna koruza. Pšenica lahko sledi tudi lucerni, črni detelji in posevkom trav, ki jih moramo najkasneje 3 tedne pred oranjem uničiti s totalnim herbicidom (roundup, cidozor), nato jih pravočasno preorjemo, da se zemlja do setve dovolj sesede. Pri prepogostem pridelovanju pšenice ali ječmena na isti njivi se v posevkih močno razvijejo žitne nožne bolezni, ki zelo poslabšajo odpornost proti poleganju in znatno zmanjšujejo pridelek. Rž pa si lahko več let sledi na isti njivi.

Pridelovanje ozimnega žita v dvopolju koruza-pšenice, ki je precej razširjeno zlasti na družbenih posestvih, ni ustrezno.

Temeljna in dopolnilna priprava njive

Njivo globoko preorjemo, najmanj 20 cm. Pri zadostni hitrosti oranja (7 km/h), ki jo zagotavlja ustrezno močan traktor, in pravilni naravnosti pluga se brazda v blagi spirali pod gredljem lepo obrne, plug pa odorje vse rastlinske ostanke. Podoravanje rastlinskih ostankov je dosti učinkovitejše, če jih (še zlasti koruznico) pred oranjem zrežemo oziroma zdrobimo.

Če je mogoče, potrosimo mineralna gnojila po brazdah (ravnanik, krožna brana). Takoj za tem njivo dokončno pripravimo za setev. Najustrenejši za to je predsetvenik, ki ima mrežaste valje. Če so tla grudasta, pa se bolje obnese predsetvenik z zvezdastimi valji. Poudarjamo, da zgostena tla bolj ustrezajo pšenici kot koruzi.

Z enim obhodom predsetvenega orodja po parceli nam večinoma ne bo uspelo pripraviti tako imenovane mrvičaste sestave. Potrebna bosta dva ali celo trije obhodi, večkrat pa ne kaže tlačiti njive. Največje grude naj ne bodo večje od oreha oziroma manjšega kokošjega jajca. S predsetvenikom delamo tako, da seže le osem do deset centimetrov globoko. Orodje torej sloni na valjih in ne, kot je v navadi, na nogačah. To reguliramo z vretenom in z zgornjo ročico tritočkovnega priključka drogovja. Pri tem ne smemo pretiravati; na pravilno pripravljeni njivi kolesnice traktorskih koles ne smejo ostati vidne.

Gnojenje pred setvijo ozimnega žita

Obilne pridelke ozimnih žit lahko dosežemo le z ustreznim gnojenjem. Odmerke fosforja in kalija določimo na podlagi njune količine v zemlji. Upoštevajte založenost tal so potrebne različne količine teh hranil in se gibljejo v razponu od 40 do 120 kg/ha fosforja (P₂O₅) in 80 do 200 kg/ha kalija (K₂O).

Posebej poudarjamo, da je za gospodarno (in tudi ekološko varno) gnojenje nujna sistematična kontrola rodovitnosti tal oziroma analiza zemlje. Kako zelo se lahko razlikuje optimalen odmerek fosforja in kalija na hektar, kaže spodnja preglednica.

Za različno vsebnost fosforja in kalija v tleh priporočamo naslednje odmerke teh hranil:

Raven P ₂ O ₅ in K ₂ O v mg/100 kg tal	P ₂ O ₅	kg/ha K ₂ O
nizka (manj kot 10 mg)	1100—120	150—200
srednja (10—20 mg)	70—100	100—150
visoka (več kot 20 mg)	40—70	80—100

Fosfor, kalij in jesenski obrok dušika potrosimo ob predsetveni pripravi njive.

Na sirašanih tleh gnojimo s celotnim odmerkom fosforja in kalija ob pripravi njive za setev, na boljše založenih tleh lahko gnojimo z enim delom obroka fosforja in kalija pred setvijo, z drugim delom pa pri dognojevanju ob koncu zime.

Le na tleh z visoko ravnijo lahko gnojenje s fosforjem in kalijem jeseni opustimo (če je to pokazala analiza zemlje).

Čeprav je za obilne pridelke ozimnega žita odločilna zadostna prehrana posevkov z dušikom, pri gnojenju s tem hranilom jeseni ne smemo pretiravati. Za primeren razvoj posevkov v jesenskem obdobju in za dobro prezimitev zadostuje predsetveno gnojenje z 20 do 40 kg/ha čistega dušika. Pri poznih setvah in pri podoravanju koruznice odmerek dušika nekoliko povečamo. Na zelo rodovitnih njivah, ki so v kolobarju dobro gnojene z organskimi in mineralnimi gnojili, lahko poleg fosforja in kalija opustimo tudi predsetveno (jesensko) gnojenje z dušikom.

Navajamo nekaj primerov temeljnega gnojenja ozimnih z gnojili, ki bodo na voljo:

gnojilo	kg/ha	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
NPK 6—18—18	600	36	108	108
NPK 5—20—20	600	30	120	120
NPK 8—26—26	500	40	130	130
NPK 7—20—30	400	28	80	120
NPK 10—30—20	400	40	120	80

Primeri nam kažejo, da lahko z ustreznimi gnojili zadostimo potrebam ozimnih po fosforju in kaliju na tleh z zelo različno ravnijo rastlinskih gnojil.

Če analize zemlje nimamo, uporabimo 90 do 129 kg fosforja in enako količino kalija.

Posamezne različice prilagodimo seveda določenim razmeram: — če je prejšnji posevek koruza in je koruzinje podorano, stanje fosforja in kalija v zemlji normalno, uporabimo gnojila NPK 6—18—18, 5—20—20 ali 8—26—26.

— kmetje, ki uporabljajo velike količine gnojivke (mnogo kalija) za prejšnje posevke, naj uporabijo NPK 10—30—20.

— kjer je pomanjkanje ali večji odvzem kalija (slad. pesa), pa je možna uporaba NPK 7—20—30.

Pri nas imamo veliko kislih tal. Na takih tleh je gnojenje s kalcijem v kolobarju potrebno ne le zaradi kemične melioracije tal, temveč tudi za neposredno prehrano posevkov pšenice (in še zlasti ječmena). Na zelo kislih tleh, ki še niso meliorativno gnojena s kalcijem, izjemoma gnojimo z manjšim odmerkom apnenega gnojila (okoli 500 kg hidriranega apna na hektar) pred pripravo zemlje za setev ozimne pšenice in ječmena.

Izbor sort

Priporočene sorte ozimne pšenice lahko razvrstimo v več skupin glede na zgodnost, dolžino slame in kakovost pridelka. Zgodnost posameznih sort je kot merilo izbora pomembna zlasti zaradi možnosti in nujnosti, da uporabo žitnega kombajna raztegnemo na čim daljše časovno obdobje. Tako je manjša nevarnost, da bi želi premalo ali preveč zrele posevke, podaljša se sezonska delovna doba kombajna, izguba zrna pri spravilu pa je mnogo manjša. Pri setvi zgodnejših sort je na razpolago več časa za setev strniščnih posevkov. Med priporočenimi sortami je najzgodnejša nizija. Srednje zgodnje so sorte zagrebčanka 2, lonja, superzlata in mačvanka 2. V skupino poznejših sort spadajo una, balkan, pitoma in dukat.

Sorte s krajšo slamo (nizija, lonja, superzlata, zagrebčanka 2, pitoma, baranjka, mačvanka 2 in predvsem dukat) so odpornejše proti poleganju kot sorte z daljšo slamo (jugoslavija, balkan, una), zato prenesejo in poplačajo izdatno gnojenje z dušikom.

Razen sort superzlata in zagrebčanka 2 se vse priporočene sorte odlikujejo z dobro do odlično kakovostjo pridelka za peko kruha.

Opis priporočenih sort

LONJA: primerna za setev v severovzhodni Sloveniji; občutljiva za rjavenje plev; v optimalnem roku sejemo 700 kalivih zrn/m²;

SUPER ZLATA: primerna za pridelovanje v severovzhodni Sloveniji; občutljiva za pepelasto plesen in rjavenje plev; v optimalnem roku sejemo 600 do 700 kalivih zrn/m²;

PITOMA: primerna za intenzivno pridelovanje v severovzhodni Sloveniji; občutljiva za pepelasto plesen; zahteva rano setev do 10. oktobra; v optimalnem roku urejeno 450—500 kalivih zrn/m²;

DUKAT: primerna za intenzivno pridelovanje v severovzhodni Sloveniji, srednje občutljiva za rjavenje plev, zahteva rano setev do 10. oktobra; v optimalnem roku sejemo 700 do 750 kalivih zrn/m²; prenese obilno gnojenje brez poleganja;

BALKAN: primerna za setev v vseh slovenskih pridelovalnih območjih; občutljiva za pepelasto plesen; v optimalnem roku sejemo 450—500 kalivih zrn/m²;

UNA: primerna za setev v osrednji in severovzhodni Sloveniji; občutljiva za pepelasto plesen; v optimalnem roku sejemo 500 do 550 kalivih zrn/m²;

ZELENGORA: primerna za setev v osrednji in severovzhodni Sloveniji; občutljiva za pepelasto plesen; v optimalnem roku sejemo 450—500 kalivih zrn/m²;

MAČVANKA: primerna za pridelovanje v osrednji Sloveniji; občutljiva za pepelasto plesen; v optimalnem roku sejemo 500—550 kalivih zrn/m²;

NIZIJA: resnica, primerna za osrednjo Slovenijo; občutljiva za slabe rastne razmere in pepelasto plesen; v optimalnem roku sejemo 650—700 kalivih zrn/m².

Seme in setev
Kakovost semena

Obilen in kakovosten pridelek zagotavlja uporaba potrjenega, prečiščenega (selektiranega) zdravega in razkuženega ter dobro kalivega semena. Doma, to je na kmetiji, pridelano zrno večinoma ni dovolj sortno čisto, prečiščeno in razkuženo, ker ni primernih strojev in naprav, nezanesljiva je tudi kalivost semena. Ker je setev kakovostnega semena eden bistvenih elementov intenzivnega pridelovanja, si moramo za setev preskrbeti potrjeno, sortno, razkuženo in v laboratoriju preskušeno seme. Pri nakupu zahtevajte podatke o njegovi kalivosti in absolutni teži. Le tako lahko izračunate količino potrebnega semena na ha po obrazcu:

— Katere vrste grozdja oziroma vina pa pridelujete?

»Največ imam laškega ržlinga, šipona, belega burgundca, nekaj manj pa rulanca in traminka. V vinogradu, ki ga bom obnavljal, pa bom posadil renski ržling in rumeni muškati. Poleg sorte je za kakovost vina pomemben tudi čas trgatve. S pobiranjem grozdja nikoli ne hitim; ponavadi imam trgatve med 13. in 18. oktobrom in tudi letos bo tako. Škopril sem sicer šestkrat, vendar gnilobe grozdja nisem uspel povsem preprečiti. Enako je tudi v drugih vinogradih, pa ne samo na lendavskem območju. Lani so imela vina iz mojih vinogradov od 12 do 13 odstotkov alkohola. Prava postlastica pa je bila 350 litrov laškega ržlinga pozne trgatve. Grozdje smo namreč potrgali 11. novembra.«

Janez Somi se na vinogradništvo in kletarstvo dokaj dobro razume. Ob prebiranju strokovne literature, strokovnih seminarjih in tako naprej so seveda skoraj največ vredne izkušnje. Teh pa si je nabral resnično veliko. Ne le, da povsem obvlada kletarstvo, tudi kar zadeva stekleničenje, je »na jasnem«, pa tudi pridelava tako imenovanega ledenega vina

$$K = \frac{A \cdot B \cdot 100}{f(i)} \cdot f(i) \text{ kg/ha}$$

K = količina semena/ha
A = število kalivih semen/m²
B = absolutna teža semena v g
k = kalivost v odstotkih
č = čistota v odstotkih
f(i) = 1 + delež semen, za katera pričakujemo, da zaradi slabih poljskih razmer ne bodo vzklila

Primer:

število kalivih semen/m² = 600
absolutna teža = 40 g

kalivost = 93 %

čistota = 99 %

nekaljiva semena

v poljskih razmerah = 20 %

Potrebna količina semena je

K = $\frac{600 \cdot 40 \cdot 100}{93 \cdot 99} = 1,20 \text{ kg/ha}$

Čas setve

Najprimernejši čas setve je med 10. in 20. oktobrom. Idealni roki oziroma posebne zahteve pa so navedene v opisu sort.

Način setve in ureditev sejnine

Vse ozimno žito sejemo v ozki medvrstni razdalji (10 do 15 cm) in v globino 2 do 4 cm. Zlasti pri rži setev nikakor ne sme biti globlja. Pred setvijo opravimo s sejnalno sejnalni poskus. Sejnalno pripravimo tako, da izloča zeleno količino semena. Naravnomo tudi enakomernost razmika med posameznimi sejalnimi čevlji.

To izračunamo po obrazcu: K = $\frac{10000 \cdot T}{O \cdot s \cdot n} \text{ kg/ha}$

K = potrebna količina semena kg/ha

O = obseg pogonskega kolesa sejnalnice, ki ga izmerimo z vrstico (m)

s = delovna širina sejnalnice (m)

n = število zasukov pogonskega kolesa sejnalnice pri preizkušanju

T = teža semena, ki pada iz sejnalnice pri n zasukih (kg)

Pri pripravi sejnalnice za setev uravnavamo regulator toliko časa, da je po zgornji enačbi desna stran enaka levi oziroma potrebni količini semena na hektar — da sta po enačbi izračunana količina in s poskusom ugotovljena količina enaki.

Primer: količina semena/ha = 315 kg

obseg pogonskega kolesa sejnalnice je 1,90 m

širina sejnalnice je 3,00 m

pogonsko kolo sejnalnice zavrtimo 20-krat

315 kg $\frac{10000 \cdot T}{1,90 \cdot 3,00 \cdot 20} \text{ kg}$

T = $\frac{315 \cdot 1,90 \cdot 3,00 \cdot 20}{10000} = 3,59 \text{ kg}$

To pomeni, da moramo regulator za izločanje semena uravnavati toliko časa, da pade iz sejnalnih čevljev navedena količina semena. K učinkovitejšemu izvažanju agrotehničnih ukrepov med vegetacijo (dognojevanje, predvsem pa uporaba zaščitnih in hormonskih preparatov) znatno pripomore stezasta setev. S tako setvijo si označimo poti v posevku, po katerih bomo vozili ob dognojevanju oziroma škropljenju posevka s pripravki za varstvo in rastnimi regulatorji. Tako preprečimo možnost prekrivanja ali slabega povezovanja delovnih širin ob posameznih prehodih stroja, povečamo stornost in izboljšamo kakovost dela ter omogočimo izvajanje agrotehničnih ukrepov ob najugodnejšem času.

Pred izvedbo stezaste setve moramo natančno določiti, s katerimi stroji bomo opravili posamezna dela. Pomembna je delovna širina, ki je podlaga za določitev razdalj med posameznimi prehodi stroja. Upoštevati pa je treba tudi traktorska kolesa in širino zadnjih pnevmatik.

Jesensko zatiranje plevela

Zaradi enostranske uporabe pripravkov na temelju 2,4 D v žitih in atrazina v koruzi so se zadnja leta zelo razširile enoletne trave, kot so: srakoperec, njivni lisičji rep, latovke in ljulke. Te in nekatere širokolistne plevela, ki se pojavljajo že jeseni, lahko zatremo s herbicidi tekočim dicuratom 500 in tigreksom. Kdaj jih bomo uporabili, da bo njihov učinek najboljši?

Dicuran lahko uporabimo od setve do razraščanja pšenice (in ječmena) najboljše in najzanesljivejši učinek pa ima do trenutka, ko ima plevel 3 liste. Uporabo dicurana priporočamo predvsem jeseni, in to takoj po setvi, najkasneje do vznika v količini od 2,5 do 3 l/ha. Jeseni uporabe dicurana po vzniku žit ne priporočamo zaradi nevarnosti poškodb ob zmrazovanju.

Novejši pripravek tigreks uporabimo prav tako od setve do vznika pšenice (in ječmena) v količini od 3 do 5 l/ha: ne smemo pa ga uporabiti na izrazito kislih tleh in za trdo pšenico (Triticum durum), katere pa pri nas ne sejemo.

Geza DŽUBAN, dipl. inž. agr.

Nekaj napotkov pred trgatvijo

V prejšnji številki Vestnika smo zvedeli nekaj osnovnih stvari o pripravi posode, danes pa je tu nekaj pomembnih pravil o trgatvi. Večina vinogradnikov si je termin za trgatve določila ne glede na sladkorno stopnjo posameznih sort, mnogi najbolj neučinkani pa so z zgodnjimi sortami potrgali že tudi srednjepozne in celo pozne, misleč, da bodo kakovosti vina dosegli s sladkorjem iz vreč, kupljenim še po stari ceni.

Osnova za kakovostno vino je poleg dobro pripravljenih posode v prvi meri dovolj zrelo in zdravo grozdje, ki ga moramo po najkrajši poti in najkrajšem času spraviti od trsa do mline, stiskalnice in v sod. Zato si transport grozdja iz vinograda uredimo tako, da bo potekal najhitreje in brez zastojev. Planirajmo rajši dva nosača (brentarja) več, kot pa da bi stalo grozdje v vedrih in drugih posodah dalj časa v vinogradu na soncu. Odvoz lahko poteka tudi s traktorjem in prikolico. Grozdje nabiramo v vedra, iz teh sipamo (ne tlačimo!) v večje kadi na prikolici in vozimo v predelavo. Če je predelovalni prostor oddaljen, posujmo grozdje v kadeh s kalijevim metabisulfitom (vinobran), da preprečimo škodljivo delovanje drobnorazcepičev.

Grozdje režemo tako, da ne stresamo trsa, sicer padajo zrele jagode na zemljo, ali pa celo stiskamo grozd ali kako drugače poškodujemo. Pri trgatvi potrebujemo ostre škarje s tanko konico. Razni noži in »naprstniki« niso primerne, ker težko odrežemo odvečnejše pecelj, ne da bi stresli trs. V vinogradih, kjer je bila toča, naj trganci že v samem vinogradu odstranijo čim več posušenih jagod in drugih poškodovanih in suhih delov grozdja. Grozdje čim manj presipavajmo iz posode v posodo, nikakor pa ga ne tlačimo v posodo, da bi le-to čimbolj izkoristili. Grozdje lahko že v vinogradu zmeljemo in potem v sodih vozimo do stiskalnice. Ta način ni posebno priporočljiv, vendar ga lahko delamo tako, če je predelovalni prostor oddaljen od vinograda. Drozgo moramo pred takim prevozom bolj ali manj zažveptati. Pazite na čistočo sodov in posode, v kateri prevažate drozgo!

Drozgamo z drozgalniki (grozdnimi mlini), ki so najpogostejši tudi v kombinaciji s robkalnikom (pecjalnikom). Za kakovostno predelavo je pomembno, da nam eden ali drugi tip strojev ne poškoduje jagodnih kožic, grozdnih pečk in peceljev. Pecljanje grozdja je vedno koristno za kakovost vina. Če je peceljevina popolnoma dozorela in olesnela, predvsem pa zdrava in neonesnažena s škropljivi ali celo blatom, pecljanje ni potrebno, vendar so vsi ti pogoji izpolnjeni le redkokdaj.

Mošč izpod drozgalnika po možnosti takoj prečrpavamo s potopno črpalko v sod, tako da se nam mošt čim manj zrači. Za črpalko si lahko naredimo poseben koš iz lesa, obdan z gosto plastično mrežo, da nam črpalka črpa samo čist mošt brez primesi. Stiskanje (prešanje) naj poteka čim hitreje in z manjšimi pritiski. Mošč drugega stiskanja zažveplamo močnejše, ker je bil dalj časa izpostavljen zračenju. Prav tako žveplamo močnejše mošt iz gnilega grozdja (do dva azbestna trakova na hl). Letos se priporoča razsluzenje mošta (pretok po 8—32 urah) predvsem zato, ker je več gnilega grozdja in tudi varstvo (škropljenje) je bilo opravljeno zaradi toče večkrat in s tem je tudi več ostankov škropliv na grozdju. Razsluzenega mošta ponovno ne žveplamo. Po možnosti dodajmo po razsluzenju selekcionirane vrele kvasovke. Takrat lahko mošt tudi dosladkamo, vendar ne pretiravamo s sladkorjem, ravnamo je po navodilih strokovnih služb.

Vreme v prejšnjem tednu, predvsem zaradi hladnega obdobja, ni bilo posebno primerno za obilnejše kopičenje sladkorja v grozdju, vendar so se, kar je razveseljivo, nizale skupne kisline v grozdju. Tako imajo sorte na Gorickem povprečno naslednje količine sladkorja v % in skupne kisline v g/l (meritev je bila opravljena 3. 10.).

šipon	11 %	14,2 g/l
l. ržling	12,3	11,7
beli pinot	16,0	11,0
southern	15,5	11,3

Upoštevajmo roke trgatve za posamezne sorte, ki jih določi zato pristojen občinski upravni organ posamezne občine na podlagi priporočil strokovnih služb.

Ernest Novak, dipl. inž. agr.

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

REŠITEV JE V KAKOVOSTI

S skupno površino okrog 2 hektarja vinogradov je Janez Somi iz Lendave največji vinogradnik v lendavskih goricah. Idealno bi bilo, ko bi bile vse trte na eni parceli, saj bi bilo potem delo lažje in hitrejši; zdaj ima namreč vinograde na 4 mestih. Morda pa je kaj koristi tudi v tem, saj so območja, kjer vinograde čisto prizadene slana, spet drugje rada pada toča ... Tako pa ima vsaj nekaj upanja, da pridelek bo (če ne na tej, pa zagotovo na drugi parceli). No, dodati pa moram, da se Janez Somi za tako tolažbo ne zmeni kaj prida, saj bi imel rajši vse trte na eni, večji parceli. Pa naj se zgodi kar koli!

»Vinogradi na območju lendavskih goric (lendavske, čentibske in dolgovaške gorice) so majhni; posamezniki imajo po nekaj arov površin. Večji kompleks ima le KG Rakičan, toz Poljedelstvo (in vinogradništvo) Lendava. Velika večina je obnovljena, torej so posajene žlahtne sorte, in na brajdah. Ne bi si pa upal trditi, da so vinogradniki pri obnovi vselej ravno modro, kajti medvrstna razdalja je še vedno praviloma ozka. Večina jih pač misli; čim več trt spravim na to površino, tem več grozdja oziroma vina bom pridelal. Pa ni (vselej) tako!« je menil sogovornik, s katerim sem se pogovarjal (razumljivo) v vinogradu. Pokusil sem tudi kapljico in povedati moram, da je bila odlična.

»Letno pridelam 25 ton grozdja, od tega 60 odstotkov predelam v vino, 40 odstotkov pridel-

ka pa prodam vinski kleti. Čeprav vlada v svetu vinska kriza in so vzeli vinu ugled vinski škandalji v Avstriji, Italiji in še kje, sam s prodajo nimam težav. Rad pa bi prispeval, da bi lendavska vina dobila večji ugled. Prav čudi me, da ne družbeni sektor ne večji vinogradniki oziroma kletarji ne store več za kakovost te kapljice, ki se lahko kosa s pridelkom ali pa ga celo prekaša, na drugih vinogradniških območjih. Nekoč so večji pridelovalci bolj izstopali, zdaj pa se mi zdi, da se večina giblje v nekem povprečju. Trudim se, da bi se s svojimi vini uveljavil. Predvidevoma v prihodnjem letu bom zgradil v vinogradu (nedaleč od Trojice) veliko klet, kjer bom hranil pridelek iz vseh štirih vinogradov, tu bom vino tudi stekleničil, seveda ne vseh sort skupaj, ampak posamezno.«

S. Sobčan

Nekaj čez 1300 ljudi živi v tej krajevni skupnosti na obrobju Slovenskih goric, zaposlenih je okrog 250. Kljub temu so občani osmih vasi v minulih desetih, dvajsetih letih veliko dosegli. Zdaj vsaj lahko pridejo do oddaljenih zaselkov po kolikor toliko prevoznih cestih. Negovska krajevna skupnost je bila včasih močna, pa ne ekonomsko, kajti to še sedaj ni. Močna je bila po družbenopolitičnem, društvenem in kulturnem življenju.

Zakaj se je v minulih nekaj letih vse spremenilo, zakaj so izgubili voljo? Kakšna usoda čaka Negovsko jezero, grad, kmetije z ostarelimi ljudmi...

Da bi dobili odgovore na ta in številna druga vprašanja, smo se v sredo, 30. septembra, zbrali v osnovni šoli pri Negovi; poleg tamkajšnjih občanov, direktorja Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost Štefana Dravca in urednice Radia Murska Sobota so se pogovora Uredništvo na obisku udeležili tudi predstavniki izvršnega sveta SO Gornja Radgona, kmetijske-zemljiške skupnosti, komunalne skupnosti, občinske konference SZDL, občinskega komiteja Zveze komunistov in kmetijske zadruge. Gradivo sta za objavo pripravila Bernarda Peček in Branko Žumanec.

KJE JE NEKDANJI SIJ NEGOVSKEGA BISERA?

Negovsko jezero so včasih upravičeno imenovali biser Negove, zato se nismo mogli izogniti vprašanju, kako je z njim danes, ko je po nekaj letih končno popravljen jez in jezero spet napolnjeno z vodo. Občani niso zadovoljni z opravljenim delom; pravijo, da zdaj ni niti tega več, kar je bilo včasih — klopi, košev, tušev. Prav tako izvajalec ni naredil stopnic v jezero, tako da je kopanje za otroke in neplavalce lahko nevarno.

Tudi gladina je za 40 centimetrov nižja, in kot kaže, je jezero predvideno le še za ribiče.

Ali je res za sedanje stanje krivo le to, da je turistično društvo prenehalo delovati, ali pa je bistveni vzrok spet v pomanjkanju denarja? Člani tega društva so dejali, da jim na koncu ni preostalo drugega, kot samo čiščenje, sredstev pa niso dobili od nikoder.

Kdo ima mačehovski odnos do jezera? Franc Štrkl je dejal: »Po zakonu o vodah objekt upravlja območna vodna skupnost, z življenjem v jezeru pa ribiči. Manjka pa tretji, tisti, ki bi organiziral turistično dejavnost,

ki bi skrbel za kopanje in okolico jezera. Če tega ni, potem območna vodna skupnost — in to je njena naloga — postavi tablo z napisom, da je kopanje prepovedano, saj drugače odgovarja za nesreče. Dejstvo je, da še vedno čakamo tretjega partnerja, in to je turistično društvo krajevne skupnosti. Zato ima tudi Blagusko jezero prednost in je tam prej narejen ureditveni načrt. Tu pa ne vemo, komu naj nakažemo teh 300 tisoč dinarjev, sa ni nikogar, ki bi se organizirano ukvarjal s turistično dejavnostjo... To jezero je možno oživiti tako, da vsi skupaj najdemo gostinsko-turistično organizacijo ali zasebnika, ki bo zainteresiran za vlaganje.

Branko Žuman je predsednik nekdanjega (bodočega) turističnega društva pri Negovi: »V prejšnjih časih smo lahko ob manjšem številu obiskovalcev vzdrževali jezero. Vse s prostovoljnimi delom, zagnanostjo. Pozneje smo se obrnili na izvršni svet, tu pa se je vse ustavilo. Verjetno zaradi tega, ker delovne organizacije, kot na primer Radenska, niso bile pripravljene sode-

Kaj je dal razvoj kmetijstva ljudem v negovski krajevni skupnosti in kaj so prispevali tamkajšnji ljudje k njegovemu razvoju? Oboji ne kaj dosti, bi lahko dejali, če bi strnili bistvo razprav o kmetijstvu. Sami ne moremo presojati, če so odpovedali strokovnjaki ali pa so ljudje pokazali premalo volje. Trdnih kmetij je malo, lahko bi jih prešteli na prste, smo slišali, okrog trideset je takih, ki dobro kmetujejo, je pa eden od družinskih članov zapo-

lovati pri ohranitvi tega bisera naše krajevne skupnosti. Bodeča neža, ki je bila podeljena prejšnje leto vsem, ki imajo kakršen koli stik z Negovskim jezerom, je »dobila mlade«, ne pa da bi jo uničili.

Kar precej so se razgovorili o Negovskem jezeru — dokaz več, da tamkajšnjim občanom ni vseeno, kakšna bo usoda njihovega bisera. Vlado Rojko je na primer dejal: »Z ustanovitvijo turističnega društva smo si zastavili nalogo in jih tudi opravljali. Društvo je zagnano začelo s svojim delom, kupilo nekaj osnovnih rekvizitov, čolne in vse kar je bilo tam. Pojavili pa so se problemi sanitarij, košev, čiščenja in nazadnje sredstev. Turistično društvo je bilo ustanovljeno in je začelo delati, nazadnje pa ni imelo delati kaj drugega kot samo čistiti. Po drugi strani pa nismo bili deležni nobenega dinarja od turistične takse in pomoči širše družbene skupnosti. Nazadnje nam ni preostalo drugega, kot da smo društvo razpustili... Kdor koli bo prevzel skrb za jezero danes, se bo ubadal z podobnimi problemi. Mogoče pa je današnji

IZ POZABE

PREVEČ LJUDI NA VASI

slen, vse drugo pa so kmetije z dvema hektarjema zemlje ali manj.

Drago Lepoša, direktor TZO Videm, je začel tako: »Če se spomnite deset let nazaj, kakšna je bila Negova takrat in kakšna je danes, mislim, da je bilo v tej krajevni skupnosti narejeno ravno toliko kot v drugih ali pa še več. Takrat smo imeli na tem ob-

močju samo eno zbiralnico mleka, pa ne zato, ker mleka ne bi bilo. Kamion, ki je mleko zbiral, drugam namreč ni mogel priti. Imamo nekaj naprednih kmetij, ki imajo usmerjeno proizvodnjo in temu primerno živijo. Nemalo pa je takih, ki iz raznih vzrokov, predvsem zaradi ostarelosti gospodarjev, zaostajajo. Na terenu imamo veliko socialnih problemov, ljudje ne morejo plačevati določenih prispevkov (ali pa iz trme) in slabo živijo. Ne moremo pa se pohvaliti, da bi na tem območju kaj velikega naredili — ne kmetijska zadruga, ne socialna služba in ne krajevna skupnost s svojo komisijo... Zadruga ni poklicana, da rešuje socialne

meta z njo ni, le ob dedovanju. Nekaj primerov je bilo, v radgonski občini, ko so zemljo oddali in za to prejeli preživnino — zaradi predolgih birokratskih postopkov pa na kmetijski zemljiški skupnosti kaj takega več niti ne upajo predlagati. Peter Cvetkovič je o tem povedal: »Ko govorimo o obdelanosti površine, imamo za kriterij intenzivnost te. Lahko bi rekli, da je tudi tukaj nekaj manjših parcel neobdelanih, pa tudi slabo obdelanih, to so predvsem opuščene njive. Naša zakonodaja v primeru neobdelanosti dopušča, da lahko izda inšpektor okup za eno leto. Če se v tem letu »falot« poopravi, je možnost odvzema. V občini takih primerov še nismo imeli, v sloveniji pa so redki.

Mislím, da mladih na dobrih

BISERA?

trenutek ugodnejši, gre za obnavljanje delavskega turizma in podobno, tako da bi se ponovno dalo kaj narediti. Vendar krajevna skupnost sama s svojimi sredstvi, kar je samo samoprispevek, ne more zagristi v to kisló jabolko.

Tudi Mira Marko je menila, da je krajevna skupnost iskala »botra«, da pa so pri tem odpovedali drugi: »Ne morem sprejeti očitka, da smo se premalo angažirali! Premalo se je marsikdo v tej občini. Odgovornost in skrb za jezero ne moreta ostati le naša, to mora biti tudi skrb drugih.

Dokler tega ne bo, bomo imeli tako, kot imamo. Ampak to več ne bo krajevna sramota, temveč tudi občinska sramota. Poglejte, vsi skupaj smo že obupani, nobeden noče več nič prevzemati...

Boste videli, kaj bo iz tega nastalo! Nihče več ne mara prevzemati odgovornejših funkcij, ker več ne moremo prihajati pred ljudi z neresenimi zadevami. Ekonomsko in kadrovska smo prešibki.

Ne vidimo nobene poti. Z Integralom in Radensko smo se že dogovarjali, kaj bo kdo naredil, pa je vse propadlo. Mogoče so krive sedanje ekonomske težave, vendar pa bi se vsaj nekaj dalo urediti.

Dodala je tudi, da so vsa hotenja in upi padli v vodo. In voda je iz jezera odtekla, bi lahko pripisali. In z vodo je odtekla tudi njihova volja, ki pa se ni povrnila s ponovnim napolnjenjem jezera. Le kje je ostala? Je odšla z mladimi v svet ali pa čaka, da jo kdo drug spodbudi in priklee k življenju?

»Pred dvema letoma in pol smo v Galošaku reševali primer preživninskega varstva. Oddal je tri hektarje zemlje in prek spiza smo mu uredili pokojnino — preživnino. Oče je umrl, pravico do preživnine pa so dobili sinovi. In tako se je začelo: nista imela starostnih pogojev, sta nesposobna za delo na kmetiji, začelo se je pri zdravniku v Vidmu, nadaljevalo pa na raznih invalidskih in drugih komisijah do Ljubljane in nazaj. Medtem nam je umrl drugi sin. S tem enim se je spet začelo vse znova. Ne morem vam povedati, na kak način se je to dogajalo. Na koncu so zahtevali, da prinesemo potrdilo o njegovem zdravstvenem stanju, preden je oče umrl. On pa iz socialnih razlogov nikoli ni bil pri zdravniku. Nazadnje smo morali čakati še dva meseca, ker je bila uslužbenka v Ljubljani na porodniškem dopustu. Predvčeraj smo primer končno rešili. Vendar pa se bojim v tem kraju še koga nagovarjati, naj odda zemljo, da bo dobil pokojnino!«

Z uvedbo glashenega programa je postala LINA prvi in edini proizvajalec pianinov v Jugoslaviji. V zadnjem času se je kakovost občutno izboljšala, saj pianine izdeluje v sklopu poslovno-tehniškega sodelovanja z zahodnonemško firmo SOLTON GmbH Pocking. V ta program pa je vložila tudi veliko truda in svojega znanja.

V LINI APAČE se zavedajo, da morajo izdelovati in ponujati tisto, kar tržišče zahteva in je pripravljeno sprejeti. Zato podreajo temu tudi svo proizvodnjo, tehniško-tehnološko področje, razvoj, kakovost, oblikovanje in hitre strokovne storitve.

Na takšnih osnovah snujejo tudi svojo prihodnost.

»Ekonomska in kadrovska smo prešibki, da bi lahko sami kot krajevna skupnost rešili stvari. Negovsko jezero ne bo le krajevna sramota, ampak občinska,« pravi Mira Marko, vodja temeljne delegacije v KS Negova.

probleme, zadruga pomaga in sodeluje s tistimi, ki so sposobni in imajo dobro proizvodnjo. Navzoči se s tem niso ravno strinjali. Vlado Šiško je menil: »Vidimo, da v kmetijstvu sploh ni intenzivne pridelave. Ljudje so pač tako navajeni, da bi imeli vse. Mislím, da bi morali strokovnjaki priti do kmeta in ga spodbuditi — čebula ali maline, to je zdaj donosna stvar, na hektar je stroškov toliko, dobiček pa takšen. Manjka tisti osnovni kapital, ki bi ga lahko vlagali. Ena kmetija, ki je dobra in ima vse moderne stroje, bo še naprej dobila. Kmet, ki pa je kmetijo prevzel, ima stare stroje in enostavno ne more začeti, pri teh cenah ga pokopljajo.« Mira Marko je še dodala: »Pred leti smo organizirali skupaj s krajevno konferenco Socialistične zveze javno razpravo o kmetijstvu. Želeli smo pritegniti kmetijsko zadrugo, da bi nakazala, kaj lahko človek na takih majhnih kmetijah sploh prideluje, kaj je donosno. Zdaj moram reči, da nam usmerjanje kmetov ni uspelo. Malo po naši krivdi, malo pa tudi po krivdi zadruge.« In Drago Lepoša: »Mi kmetijci še vedno trdimo, da je na vasi še vedno preveč ljudi in da nimamo problema pomanjkanja mladih na kmetijah, kar se sliši včasih malo čudno. Največji problem je, da se tiste kmetije, ki so uspešne, pod nobenim pogojem ne morejo povečevati. Mi praktično prometa z zemljo nimamo. Vsak svojo zemljo drži. Število kmetov še vedno raste in smo v strašnem nasprotju z Evropo.«

REŠITI PROBLEM OSTARELIH NA KMETIJAH

V raznih zaselkih in vaseh, ki spadajo v krajevno skupnost Negova, je veliko kmetij, na katerih živijo ostareli ljudje. Zemlja je neobdelana ali pa slabo obdelana, težko plačujejo prispevke ali pa jih sploh ne, toda zemlje nočejo prodati. »Kaj pa bodo moji sorodniki »herbali«,« je pogost odgovor. V zadnjih letih je zemlja postala pravo bogastvo. Pro-

kmetijah res ne manjka, manjkajo pa pri ostarelih kmetih. Ena od rešitev je, da vrnemo nekatere mlajše rodove, ki stanujejo sedaj po blokih. Toda to je dolg in mučen postopek. Starši so še tukaj, zemlje nečejo dati ne državi, ne kombinatoru ali zadrugi, niti svojem ne.

Pri reševanju socialne problematike bi morala svojo vlogo odigrati tudi krajevna skupnost, oziroma za to ustanovljene komisije. Tako pa občinski organi večkrat sploh niso seznanjeni s praviimi socialnimi razmerami, kajti enkratni obiski še nič ne razkrijejo.

Slišali smo tudi vprašanje, zakaj nova zbiralnica mleka pri Negovi še vedno ne deluje, čeprav je bila postavljena lani. Lepo je bilo delati takrat, ko je bilo malo načrtov in veliko denarja, je odgovoril direktor temeljne zadruge organizacije. Danes je namreč obratno.

IZSUŠITI TUDI OŽJE DOLINE

Glavna skrb zadružne organizacije pa je, da nadaljuje z izsuševanjem in zlozhami zemljišč ter seveda z regulacijo Ščavnice. Ljudi, ki nimajo zemlje na območju, ki je načrtovano za ta velika dela, pa skrbi, ali bodo izsuševali tudi njihova zemljišča, ki so ob pritokih.

Peter Cvetkovič je obljubil: »Predloge za izsuševanja površin pošiljamo v Ljubljano, od tam namreč dobivamo denar, ki ga vsi skupaj združujemo. Tam pa imajo kriterije: kilometer izkopa je potrebno ekonomsko upravičiti. Zato smo na zemljiški skupnosti dali pobudo, da bi bila izvajalec teh manjših izsuševalnih del krajevna skupnost, vsi skupaj bi pa dali nekaj denarja. Po pogodbi bi s stroji, ki bodo tam, opravili manjša dela še na teh površinah. Skušamo pa ta dela vnesti v celosten kompleks zlozbe zemljišč.«

Vsekakor je velik napredek tudi to, da ljudje zdaj sami zahtevajo taka dela, in da so spoznali, da imajo posegi dobre učinke.

»Zdamec ne marajo začeti z obrtjo, saj se naši zakoni prehitro spreminjajo; nobenega zagotovila ni, da bo jutrišnje tržišče še vedno enako, tako da je vsaka naložba kritična,« meni mlad obrtnik Vlado Šiško.

ELKOM LINA

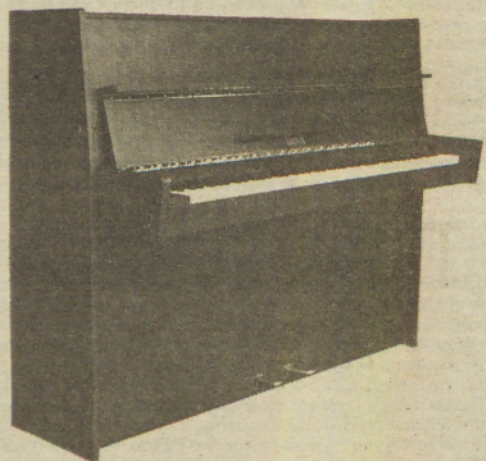
SOZD — združena elektrokovinska lesna industrija
podjetja Maribor, n. sub. o. Apače, n. sol. o.

pošta: 69253 Apače
telefon: (069) 79-007, 79-017, 79-020, 79-021
telegram: LINA Apače

Proizvodnja v sedanji DO ELKOM-LINA teče že od 1946. leta. V tem času je bila delovna organizacija skozi različne faze organiziranja, integriranja in tudi vsebinskih zasnov.

Po izdelavi spalnic, obrtniških izdelkov, stavbnega pohištva in individualne opreme ter po razrezu blodovine ima delovna organizacija naslednje proizvodne sklope:

- mehanika obdelava kovinskih izdelkov (obdelava polizdelkov za elektromotorje in črpalke...),
- proizvodnja programa HOB-BY (stroji za obdelavo lesa in kovin),
- žaga (razrez blodovine za svojo rabo in opravljanje storitev),
- proizvodnja individualne opreme (botranja oprema za gostinsko-turistične objekte, poslovne zgradbe, objekte družbenega standarda, maloserijski izdelki...),
- glasheni program (proizvodnja pianinov in akustičnih elementov ter drugih delov zanje).

OB PRAZNIKU OBČINE GORNJA RADGONA
ISKRENO ČESTITAMO

NA PREPIH

SMOLA, ČE SI DOMA NA OBČINSKI MEJI

Ceste, ceste in še enkrat ceste — kot večni refren na teh in takih območjih, kot je negovski z bližnjim in daljnjo okolico. Veliko je bilo izrečeno, koliko bo »haska«, je drugo vprašanje. Strokovni delavec radgonske občinske komunalne skupnosti Jože Ščavničar: »Lani smo začeli z gradnjo lokalne ceste Negova—Ihova in asfaltirali najbolj problematičen odsek od negovskega gradu do vznožja klanca; ostaja del proti Lokavcem in Ihovi, ki v tem srednjeročnem obdobju ne bo končan. Preplastili smo poldrug kilometra cestnega odcepa od Spodnjih Ivanjec do Jančevega Vrha in cesto najbrž za nekaj let rešili popolnega propada. Bila je že tako natečena, da najbrž letošnje zime ne bi zdržala. Nekaj sredstev je seveda šlo iz občinskega referendumskega programa, kar zadeva republiška sredstva za vzdrževanje lokalnih cest, pa smo jih dobili 45 milijonov, in to za vsa dela na cestnem omrežju. Ta zajemajo zimsko službo (pluženje, posipavanje ipd.), gramozenje makadamskih cest, krpanje udarnih jam, čiščenje jarkov, košnje bankin in podobno, tako da na kilometer ceste — čez sto jih je — na našem območju — pride zelo malo sredstev. Verjetno pa je tačas najbolj problematična cesta proti Trotkovi, ki bo prišla na vrsto žal šele po letu 1990, saj so občasne ureditve premalo.« O cestnih tegobah razprave kar ni hotelo biti konec, povežali pa so jo z avtobusnimi prevozi. Tu je zgodba toliko zapletena, da je bil upravičen medik Irme Benko: »Torej je smola, če si doma na občinski meji!« Smola, in še kakšna! Poslušajmo Markovo: »Smo na stični točki, kjer sta dva prevoznika: soboški in mariborski Certus. Prihaja do nemogočih problemov. Če se peljemo z mariborskim avtobusom od Negove proti Mariboru, nas pride vozovnica do Rodgone 600 dinarjev, ker je treba v Spodnjih Ivanjcih prestopiti. Če imamo srečo in neposredno zvezo, stane vozovnica 400 dinarjev. Da bi bilo z ekonomskega vidika še bolj drastično in neupravičeno, je šla konkurenca med obema prevoznikoma tako daleč, da podvajajo avtobusne zveze.« Skratka, lepa zmešnjava, ki je

»krono« nadel Štraki: »Srednješolci, ki se vozijo v Maribor in Mursko Soboto, morajo imeti dvojne mesečne karte in to samo zato, ker se pač organizaciji ne znata zmeniti med sabo. Nismo proti konkurenci, vendar naj konkurirajo v tem, kdo bo imel čist avtobus oziroma kdo se bo bolj ravnal po voznem redu. Zdaj je tako, da enkrat potnike vlečejo za rokav gor, drugič jih spet mečejo z avtobusa. Skušali smo posredovati, vendar je odziv enih in drugih zelo aroganten, češ da se nimamo nobene pravice vtikati v njihovo poslovno politiko.« Najbrž komentar ni potreben.

Ali bomo tudi na negovskem območju kmalu morali dobesedno iskati mlade za poziranje kot dokaz, da je še kaj življenja v teh krajih?

Kanalizacija in čistilna naprava po šestih letih

Vas Negova naj bi leta 1988 končno dobila svojo kanalizacijo. Kar pet let so potrebovali za izbiro primerne lokacije, za vsa potrebna soglasja in dokumentacijo. Zaradi čistilne naprave, bližina jezera jo zahteva, pa so se stroški neverjetno povečali. Le-ta je sedaj že shranjena v prostori delovne organizacije Avtoradgona, toda tudi gradnja bo tako draga, da tamkajšnjim občanom že sedaj dela sive lase. 15 milijonov dinarjev ima v ta namen načrtovanih tudi radgonska komunalna skupnost, kljub temu pa bo potrebno še drugje poiskati dodatna sredstva. Majhno naselje, kot je Negova, s šolo, vrtcem, trgovino, enoto kmetijske zadruge ter dvema stanovanjskima blokoma jih ne bo moglo zbrati.

Pred dvema letoma so bili trdno prepričani, da bodo zdaj le »speljali zadevo«, takratna cena je bila okrog 40 milijonov, posamezno gospodinjstvo pa bi moralo prispevati 170 tisoč dinarjev.

Kaj pomenijo ta izgubljeni leta pri ceni, prav dobro vemo. Zakaj se je torej tako zapletlo?

»Ko smo končno uspeli določiti lokacijo za čistilno napravo, nam je Zavod za spomeniško varstvo Maribor sporočil, da odplak ne smemo spuščati v jezero, ampak mimo njega po kanalu, dolgem tri kilometre, in šele nato v potok. Taka naložba pa bi stala najmanj toliko kot sistem čistilne naprave s kanalizacijo. Začeli smo iskati novo lokacijo in spet ugotovili, da ni primerna. Tako smo pristali pri tretji, za katero imamo že vsa potrebna dokumentacija. To je res ena največjih zadev v krajevni skupnosti, pa tudi največji finančni problem,« je povedal predsednik

skupščine krajevnne skupnosti Negova Slavko Lončarič.

Vendar pa tudi sedaj ni še vse rešeno, saj bodo zadnje besede povedali strokovnjaki za čiščenje. Ta teden si bo strojni del čistilne naprave ogledal inženir Igor Kos, ki bo tudi izdelal idejni projekt, s katerim bodo lahko dokončali lokacijski načrt. Šele nato bodo lahko naredili končne projekte in cene, je dejal Rado Kranjc z občinske uprave, bo znana šele tedaj. Dodal je še: »Bodimo prepričani, da to ni malo in da si sama krajevna skupnost, pa tudi investitorji sedanjih in prihodnjih objektov tega ne morejo privoščiti. Tisti, ki so že plačali svoj del, ne bodo doplačevali, ker se vložena vrednost valorizira... Upam vsaj, da bomo med zimo prišli lako daleč, da bodo projekti končani in bomo lahko prihodnje leto začeli z gradnjo. Gre za objekti, ki je zelo zahteven, čeprav je majhen. Na primer vodarji so imeli do njega precej odklonilno stališče, propagirali so precej večje enote. Verjetno zato, ker pri nas ni ljudi, ki bi znali delati s čistilnimi napravami — samo 10 odstotkov jih dela tako, kot bi morali, zato smo tako težko dobili vsa potrebna soglasja.«

Prvotni negovski grad se je razvil v 14. stoletju iz strelskega dvorca. Od 16. stoletja do konca zadnje vojne je pripadal plemiški rodbini Trauttmannsdorf. Ta je stavbo obnovila in ji dozdala novi del. Med obema vojnoma so gradu po agrarni reformi odvzeli nekaj zemlje, po osvoboditvi pa so vso posest nacionalizirali. Leta 1487 so se ogrske čete kralja Matjaža gradu začasno polastile, leta 1683 Turki po obleganju Dunaja sem niso prišli, pač pa so tod plenili in požigali njihovi zavezniki kruci, ki pa močno utrjenega gradu niso mogli zavzeti. Grad je bil nekdanj sedež mogočne gospoščine. Pod njegovo oblastjo je bilo 1530 hiš v 38 občinah. Ko je proti koncu 19. stoletja trina uš uničila stare vinograde in so na posesti negovske graščine zasadili nove na ameriški podlagi, so bili vzor sosednjim kmečkim vinogradom.

(Krajevni leksikon Slovenije, IV., str. 48)

BREZIZHODNO KROŽENJE IN PEŠANJE

S politiko se v negovski krajevni skupnosti ukvarja le ožji krog funkcionarjev, pri čemer ugotavljajo, da pravzaprav druge izbire ni.

Zato je razumljivo, če ni prave živahnosti ne kar zadeva partijo — ena, petčlanska osnovna organizacija je v KS, druga v osnovni šoli, verjetno pa bi ju bilo smotno združiti — ne kar se tiče frontne SZDL po osmih vaseh in zaselkih, tudi mladina bolj eksperimentira, borcev je kvečjemu peščica, le temeljna delegacija z ofenzivno Miro Markovo na čelu se tu in tam oglasi. »Na žalost nam tudi nočoj ni uspelo, da bi prišli med nas ljudje s terena in javno povedali, kaj jih žuli,« se je razgovorila Markova. »Smo tik pred zdajci, ko bomo polagali račune o opravljenem v tem letu, iskali sveže, nove kadre. Ob gmotnih in drugih tegobah je slednje največji problem. Sučemo se v krogu enih in istih ljudi in ne najdemo poti do drugih. Po eni strani je treba dobro poznati teren in se zavedati, da morajo biti za prevzem katere koli funkcije izpolnjeni vsaj osnovni pogoji.«

Na seznamu mladinske organizacije je kar lepo število, najmanj 70 članov, vendar je dejavnih vsega 20, največ Negovčanov in iz bližnje okolice. Težko se dobijo, kajti tistih nekaj, ki so ostali na kmetijah, je vpreženih v kmetovanje od zore do mraka, dijaki in študentje pa prihajajo domov ob koncu tedna. »Se najbolj vžge kakšna veselica,« smo slišali na obisku. »Lani in letos smo nekaj časa, vsakih 14 dni, imeli disko, a so prihajali od daleč, se ga napili in problemi so bili tu.«

Zdaj smo vse skupaj opustili. Po svojih močeh se vključujemo v delovanje krajevnne skupnosti in poznamo njene probleme. Pozimi se v okviru telovadnega društva gremo rekreacijo, poprej mimogrede opravimo mladinski sestanek in zdi se, da se ta oblika še najbolj obnese,« je optimistično razmišljal predstavnik mlade generacije. Manj optimistično, prav žalostno pa je v enem od razredov negovske osnovne šole, kjer smo se zbrali, izzvenel podatek, da število otrok vsake leto pade za kakih pet odstotkov. Mladi se pač odseljujejo v urbana, industrijska središča, iščejo zaposlitev, si ustvarjajo dom in družino.

To šolsko leto imamo vsega 180 otrok, z njimi se ukvarja 12 pedagoških delavcev od 16 zaposlenih v šolskem kolektivu. Sodelujemo z društvi, zlasti telesnovzgojnimi, povezani smo z delovnimi organizacijami, najbolj z radgonskim Kmetijskim kombinatom in Obrtno zadrujo 14. oktobra, ki je prevzela pokroviteljstvo nad našo šolo,« je pripovedovala ravnateljica Dragica Starovasnikova in dodala: »Smo del krajevnne samouprave in naši učitelji nosilci določenih funkcij.«

Sledilo je logično vprašanje — otipljivega odgovora kajpak nismo pričakovali — kaj bodo v krajevni skupnosti in radgonski občini storili, da bi mlade zadržali doma. Član občinskega izvršnega sveta Franc Štraki je pojasnjeval: »Problem razseljevanja oz. zmanjševanja števila otrok je značilen za več krajevnih skupnosti, predvsem na takih območjih, kot je negovsko. Tod pač ni kakšnega industrijskega obrata, neke vrste razvojnega jedra, kjer bi se mladi mogli zaposliti in ostati. Veliko se jih od nemogočih jutranjih urah vozi na delo v Radgono in Radence, deloma v Lenart in Maribor. To so izredne žrtve za vakdanji kruh. Prizadevanja pripeljati v kraj industrijski obrat so jalo-va, prihodnost bi kazalo iskati v drobnem gospodarstvu. Tudi v kmetijstvu — začnemo namreč z regulacijo Ščavnice in melioracijami — se odpirajo razvojne možnosti.«

Radenska

OBČANOM
IN DELOVNIM
LJUDEM
RADGONSKE
IN
SOBOŠKE
OBČINE
ČESTITAMO
OB PRAZNIKU!

TOZDI: Mineralna voda,
Tovarna polnilne opreme, Grozd,
Naravno zdravilišče,
Jeruzalem, Diana, Zvezda,
Moravske Toplice in DSSS.

Predsednik sveta KS Negova Vlado Rojko ter predsednik skupščine Slavko Lončarič.

KJE SO GRAŠČAKI ZA NEGOVSKI GRAD?

Le kaj bi porekli stari Negoj, prebivalci strelskega dvorca in člani rodbine Trauttmannsdorf, če bi se vrnili iz preteklosti na svoj nekdanji dom?

Verjetno ne bi bili nič kaj veseli, da mogoča stavba tako propada, predvsem pa, da tako sameva. Ponovno smo pred dejstvom: kaj pa bi lahko občani te majhne vase, ki nimajo dovolj denarja niti za svoje potrebe, sploh naredili? Preostane jim le, da dajejo v časopise oglase in vabijo med staro zidovje danes živče graščake. Zadovoljni bi bili z ljubitelji umetnosti, dobre hrane in pijače, knjig...

Sedaj je grad iz 14. stoletja vsaj toliko obnovljen, da ga ne moči deževje ter da ne raste po njem trava ali pa drevesa kot, včasih. Zataknilo se je, ko občina Gornja Radgona ni bila več v

skupini manj razvitih, kajti s tem ni bila več deležna republiške solidarnosti. Sliši se prav neverjetno, da so z razvojem veliko več izgubili kot pridobili.

Slavko Lončarič je o tem povedoval: »Skupaj z Zavodom za spomeniško varstvo smo najprej sestavili program in določili namembnost gradu, kajti šele tako lahko čakaš na sredstva iz republike ali občine. Dokler je bila naša občina manj razvita, je bil okvir za pridobitev sredstev 50:50, pol iz republiške in pol iz občinske kulturne skupnosti. Po tistem programu smo torej začeli najprej z obnovo streh, uredili odtoke..., potem pa smo postali

razviti in nismo mogli več dobiti sredstev, delo je zastalo. Poskušali smo kaj doseči pri Občinski kulturni skupnosti Gornja Radgona, vendar so nam dokazovali, da so druge zadeve pomembnejše.«

Kulturno življenje Negove se je iz kraja preselilo v osnovno šolo. Pred približno dvajsetimi leti je bila Negova znana po bogati gledališki ustvarjalnosti.

V okviru šolskega kulturnometniškega društva delujejo dva pevska zbora, dramska in dve recitacijski skupini, knjižnica in pravljčni krožek. Prosneti delavci razmišljajo, da bi ponovno oživili tudi kulturno življenje v kraju, za začetek v obliki mešanega pevskega zbora.

SEJEM KOT DEJAVNIK RAZVOJA TURIZMA

Če ne drugega je spodbudno že to, da so se na odboru za gostinstvo in turizem pri medobčinski gospodarski zbornici sploh začeli pogovarjati o vlogi sejma pri razvoju turizma v Pomurju ter o njegovi izvensejmski ponudbi.

Že nova sestava članov odbora in udeležba gostov (navzoč je bil tudi predstavnik Potrošnika, kar se že dolgo ni zgodilo, prav tako pa tudi predstavnik Pomurskega sejma) obeta, da bo odslej odbor boljše, predvsem pa učinkovitejše deloval. Vsaj ta mesec bo moral pokazati vse svoje organizacijske in gostiteljske sposobnosti, saj bo konec oktobra v Radencih in Murski Soboti 35. Gostinsko-turistični zbor. Poleg tega so na seji v torek, 29. septembra, obravnavali tudi sklepe z okrogle mize o oblikovanju turistične ponudbe in zasnovah dolgoročnega razvoja turizma v Pomurju, število prenočitev v prvih osmih mesecih ter ocenili uspešnost 25. Kmetijsko-življskega sejma v Gornji Radgoni.

Če menimo, da je (lahko) sejem bistveni dejavnik razvoja turizma v Pomurju, z letošnjim nikakor ne moremo biti zadovoljni. Res je bila pri vstopu na sejemski prostor informativna turistična pisarna — toda le za ponudbo Radenske. Kdo je torej odgovoren, da daje informacije gostom iz raznih krajev Jugoslavije ter iz tujine, kje so dobri gostinski lokali, kje zasebne sobe, vinotoki, izletniške točke, zanimivosti, možnosti nakupa... Radenska to prav gotovo ni, saj ima že sama probleme in želi torej najprej napolniti svoje hotele in lokale. Toda vsak gost bi rad izbral, imel pregled nad celotno pomursko ponudbo. Je za kaj takega res potrebno ustanoviti pomursko turistično pisarno? V času sejma se je veliko obiskovalcev zanimalo za turistično usmerjene kmetije, za lovni turizem.

Kaj bi morali pripraviti do drugega radgonskega sejma, da bo ta pritegnil tudi obiskovalce iz drugih krajev.

Turistične agencije bi morale že pozimi pripraviti posebno ponudbo aranžmajev, izletov, ki bi vključevali ogled sejma, obisk

raznih znamenitosti v Pomurju, domače gostilne z dobro hrano ali turistično usmerjene kmetije, nakup v Avstriji ali Murini ali drugi domači trgovini, obiske in nakupe v vinskih kletih... Kakor smo slišali, ima Kompas že pripravljeno ponudbo za prihodnje leto, sedaj jo je treba samo še poslati na primerne naslove.

Trgovske ponudbe na sejmu skorajda ni. Posebna komisija (raziskovalci trga) bi ugotovila, kaj želijo obiskovalci sejma kupiti, za katere stvari se splača dati sejemске popuste, omogočiti naročila po nižji ceni. Trgovsko ponudbo bi morali popestriti tako na sejmu kot v mestih Gornja Radgona, Radenci in Murska Sobota (odgovorni pri Potrošniku in Mercatorju se s tem strinja, manj pa trgovci, ki ne želijo delati v soboto in nedeljo).

Se eno zadevo bi morali urediti, ki je skoraj najbolj pomembna in najbolj kritizirana — gostinska ponudba na sejmu. V prihodnje naj bi imeli prednost domači pomurski gostinci, za njih pa bi morali biti tudi rezervirani najboljši prostori. Slišali smo tudi zanimiv predlog, ki bi ga odgovorni na Pomurskem sejmu in Gospodarskem razstavišču morali sprejeti, če želijo sejem ohraniti in ga razvijati: ustanovili naj bi namreč posebno komisijo ali odbor (podobno kot za razstavo ali strokovni program), ki bi sodeloval pri izbiri sodelujočih gostincev. Tako bi prišli v poštev zares dobri gostinski lokali s kakovostno hrano, upoštevali bi različnost in zastopanost vseh občin. Tako bi odpadla sramotne potujoče priklole z raznimi kotli, ki jih vozijo s sejma na sejem, doma pa nimajo svojega lokala. Prepričali smo se lahko, da raznjiči in kotletji iz teh kotlov niso bili nič cenejši kot drugje.

Za nepravilnosti v obsejemski ponudbi ne moremo kriviti vodstvo sejma, ampak odgovorne gostinsko-turistične delavce v Pomurju, ki se ne znajo dogovoriti in organizirati. Ni dovolj mesec dni pred začetkom, kajti nekateri rezervirajo svoje prostore že pred novim letom. Pogodba je pogodba, kdor zamudi, pa ostane praznih rok!

Bernarda Peček

Naravni materiali in ročno delo

Zdraviliški in turistični kraj Radenci še vedno nima vsega, kar spada v tak kraj. Ena od takih stvari je prav gotovo trgovina ali butik z doma izdelanimi spominki in drugimi ročno izdelanimi in uporabnimi izdelki. Življenjski sen Nade Šantl je prav to: dobiti majhen prostor, kjer bi lahko razstavljala in prodajala svoje izdelke, ki pa so prav vsi plod njene domišljije; poleg tega bi se povezala tudi z drugimi izdelovalci turističnih spominkov, ki so na razstavah prejeli visoka priznanja, in bi razstavljala tudi njihove izdelke.

Nada izdeluje prav vse, kar je mogoče izdelati s prdnimi rokami, pri tem pa uporablja bombaž, volno, laneno platno, glino, semena... Pristen domači material je vse težje dobiti, vendar Nada najraje dela prav z njim. Vzorce za ročno tiskanje, za kvačkanje in pletenje — za to ne uporablja nobenih tujih revij. Že kaj pogleda tu in tam, vendar v glavnem so vsi vzorci za ročno tiskanje, za kvačkanje in pletenje ji je šlo hitro od rok. Hotela se je vpisati na šolo za oblikovanje... toda v tistih letih je bilo to nemogoče. Dolga leta je opravljala gostinski poklic, sedaj pa dela v zdravstveni recepciji hotela Radin. Dvakrat je sodelovala na Gostinsko-turističnem zboru in prejela najvišja priznanja za pogrinjke, dvakrat pa se je tudi že udeležila razstave turističnih spominkov. Bodo imeli tudi drugi posluh za njene želje?

Bernarda Peček

Koruzno liče, les, semena, volna, laneno in bombažno platno, glina, usnje, barve... to so materiali, ki jih uporablja Nada Šantl pri svojem delu. Njena želja je, da bi lahko ves svoj čas posvetila le temu delu. bp

Vsako leto manj tujih turistov?

POMURSKI HOTELI ZASEDENI LE POLOVIČNO

Če smo se lani še tolažili, da bo letos boljše, kajti učinek turistične prodaje v tujini se pokaže šele čez leto ali dve, smo sedaj, jeseni 1987, že trdno prepričani, da je propadla še ena turistična sezona.

Ne za vse, Moravske Toplice so z obiskom tujih gostov zadovoljne, zasedene imajo prav vse zmogljivosti — lahko bi celo rekli, da včasih več kot 100-odstotno. Ravno njihov visok odstotek pride prav za zvišanje skupnega odstotka zasedenosti in števila tujih gostov. Precej klavrna slika bi bila namreč, če bi morali objaviti samo nekajodstotno zasedenost mestnih hotelov, pa tudi z Radinom letos ni bilo nič bolje. V poletnih mesecih je bilo v tem hotelu (nekaj časa) več zaposlenih kot pa gostov. Hoteli Radenske imajo skupno 1448 ležišč, ki so bila v osmih mesecih 64-odstotno zasedena. Skupno je bilo čez 266 tisoč prenočitev, od tega 189 tisoč domačih in 76 tisoč prenočitev tujih gostov. Tujih je bilo za 5 odstotkov manj kot lani in 10 odstotkov manj, kot so načrtovali. Fakturirana realizacija je bila po drugi strani višja, kot pa so načrtovali, za skoraj milijon dinarjev — dosegli so 9 milijonov 600 tisoč.

Še slabše je bilo v Integralu Lendava, kjer so bile zmogljivosti od januarja do avgusta 1987 zasedene le 54-odstotno. Skupno so imeli čez 18 tisoč prenočitev, lani v tem obdobju pa čez 21 tisoč. In še povprečni osebni dohodki v obeh gostinsko-turističnih organizacijah: v Radenski nekaj čez 180 tisoč, v Lendavi pa 130 tisoč dinarjev. Prav nič vabiliv »turizem«!

Bernarda Peček

GRAJAMO — HVALIMO

V turističnih oddajah na Radiu Murska Sobota smo v avgustu in septembru grajali in hvalili naslednje:

HVALIMO

- Kočijaža Japka-Vajsa s Kapelskega Vrha, ki se je odzval vabilu Naravnega zdravilišča Radenci in razveselil zdraviliške goste, pa tudi vse druge, ki se radi zapeljujejo s konjsko vprego po lepi pokrajini.
- Krajane Rožičkega Vrha v radgonski občini za vzorno urejen kraj, bujne nasade rož ob hišah in ob gasilskem domu ter prirčne koše za smeti z vgojnimi napisi.
- Intesov lokal ali dnevni bar Irma, ki ga Lendavčani imenujejo kar Sladka Irma, za popestritev gostinske ponudbe v Lendavi, v kateri spadajo tudi otroški koktejli.
- Članice aktivov kmečkih žena in deklet, ki so z domačimi jedmi različnih slovenskih pokrajin popestrile gostinsko ponudbo na radgonskem sejmu.

Bernarda Peček

— Slaščičarno Tamara v Radencih za okusno pripravljene in prijetno postrežene sladice, predvsem pa hvalimo njihovo izvirnost in kakovost.

Gostinski lokal oziroma Bife v Blagovnici Ravenka v Beltincih za kakovostno gostinsko ponudbo in strežbo.

GRAJAMO

— Krajevno skupnost Lendava, ki že tri leta ali več gradi tako imenovano »lendavsko kopališče«. Do sedaj je narejen le bazen, ki pa je brez vode. Lendavčani pa čakajo, poslušajo obljube in plačujejo samoprispevek, s katerim naj bi se kopališče zgradilo.

— Grajamo trgovsko organizacijo Potrošnik, pa tudi vse druge v Pomurju in drugih turističnih krajih, ki nimajo posluha za potrebe turizma. Odgovornim priporočamo, da stopijo na primer v soboto do trgovine v Moravskih Toplicah, kajti vanjo zaradi gneče tako ne bodo prišli.

Bernarda Peček

gorenjeelrad

Tovarna elektronike, elektromehanike, anten in kablov n.sol.o. Gornja Radgona

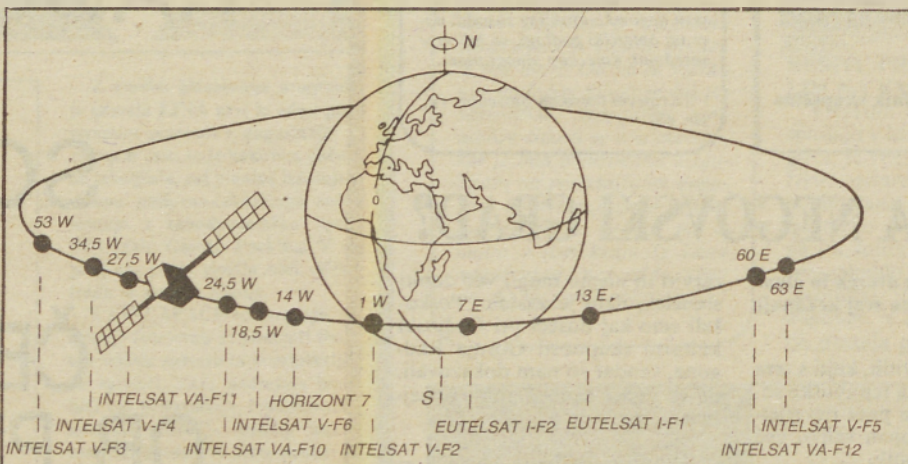
Ljutomerska 28
69250 Gornja Radgona
Jugoslavija
Telefon: 069/74 731, 74 831
Telex: 35224 Yu Elrad

KAKOVOSTNE SLIKE IN HI-FI TON IZ VESOLJA

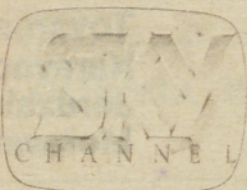
Televizijski užitek prihajajo iz cele Evrope, iz Italije, Nizozemske, Francije, Anglije, Belgije, Nemčije in Švice, ter tudi iz ZDA. Množica TV kanalov vam prinaša neverjetno različnost programov naravnost v hišo: zabava, filmi, šport, glasba, poročila... Vse programe lahko sprejemate s satelitskim sprejemnim kompletom za individualni sprejem tip SSK 30 101 GORENJA ELRAD z najboljšo kakovostjo slike in tona. Satelitski sprejemni komplet vsebuje vse, kar potrebujemo:

- parabola antena, premera 1,8 m, mehansko zelo robustna in precizno izdelana,
- sprejemni konverter kot zunanja enota, z ekstremno malim šumom, velikim ojačanjem in popolnoma zaščitenim proti vremenskim vplivom,
- stabilni podstavek za anteno z možnostjo precizne nastavitve azimuta in elevacije,
- satelitski sprejemnik kot notranja elektronska enota z daljinskim upravljanjem in spominsko funkcijo za 60 TV kanalov,
- komplet kablinskih povezav s konektorji.

Montiranje antene je izvedljivo na različnih mestih okrog hiše, na vrtu, balkonu, na garaži ali strehi.

PRAZNUJTE PRAZNIK OBČINE GORNJA RADGONA OB SLIKI IZ VESOLJA!

Odločitev je vaša. Izbirate lahko med naslednjimi kanali:

Eutelsat 13°vzhodno	CH
Teleclub	CH
RAI Uno	I
RTL Plus	L
3 Sat	D/A/CH
Film Net/ATN*	NL
WPN	B
Europa TV	NL
TV 5	F
SAT 1	D
Sky Channel*	GB
Super Channel	GB
Financial News Network	ZDA
Intelsat 60°	vzhodno
WDF	D
Musik Box	D
BR 3	D
1 Plus	D
3 SAT	D
Eureka TV	D
Intelsat 27,5°	zapadno
Premiere	GB
Children's Channel	GB
The Arts Channel	GB
Lifestyle	GB
Screen Sport	GB
Cable News Network	ZDA
Eutelsat 7°	vzhodno
NRK*	N
World Net	ZDA
Gorizont 14°	zapadno
TSSI	ZSSR
Intelsat 1°	zapadno
SVT 1*	S
SVT 2*	
NWC	
Intelsat 53°zapadno	
Intelsat 34,5° zapadno	
Intelsat 18,5° zapadno	
Intelsat 63° vzhodno	
*kodirano	

KOMENTAR

O kulturnem obubožanem dinarju

Bedno je, če nova zakonodaja v državi, ki ji gre slabo, spodnaša svoje temelje tudi tako, da kulturo tlači med porabo in striže peruti družbenim dejavnostim, med katere je zvrščeno izobraževanje, zdravstvo, otroško varstvo, raziskovalna dejavnost in socialno skrbstvo. Vse tisto, kar je osnova civiliziranega žitja, njegova nadgradnja pa kulturne vrednote in tradicija. Pa ne le NOB, ampak mnogo širša in večplastna, ki korenini v nastanku civilizacije, našega rodu, in ne le v priložnostnih nagovorih in referatih plačanih govorcev. Tista kultiviranost, ki je, ali pa je ni, v posameznikih, načinu življenja in poustvarjanja, v generacijah, ki so prej kot po puškah in nasilju voljne posegati po knjigah in se ne dajo presenetiti z neumnostmi vsakdanjika, v katerem je pomembno vse prej kot človek.

Neumnost in kratkovidnost sta tudi tisti, ki sta pahnili kulturo v gmotno nezavidljiv položaj. Ta je iz meseca v mesec slabši in v času, ko se državni proračun viša preko vseh razumnih meja, se sredstva za kulturo klestijo. Dokončni udarec pa bi pomenilo sprejetje zakona, ki določa kot vir sredstev za kulturo ostanek dohodka delovnih organizacij. Kako je v njih, vemo. Bojujejo se za lastni obstoj v poplavi predpisov in obveznosti, pri katerih je delavčev odločanje o razpolaganju s produkti svojega dela fraza, v katero nihče več ne verjame, v borbi za preživetje pa dinar za kulturo gotovo na repu v množici odvajanih.

Ustavni spor, ki ga je sprožila kulturna skupnost Slovenije v zvezi z interventnim zakonom, ki sta pristigla republiške pristojnosti in omejila vire napajanja kulturi, očitno ni dobil blagoslova skupščine in republiškega izvršnega sveta, predlog Sveta za kulturo pri predsedstvu republiške frontne organizacije, da se po samoupravnih poti legalno razglasi skupščino kulturne skupnosti za četrti skupščinski zbor, pa ni bil posredovan in tako neprodoren.

Ne glede na krivdo republike in federacije, da se kulturi in zaradi zloglasnih interventnih zakonov tako slabo piše, pa so razlogi za obubožani kulturni dinar tudi v samih občinah. V soboški na primer je občinska politika zadrževala prispevno stopnjo za kulturo na nerazumno nizki ravni, posledice iz leta 1985 in desetih mesecev preteklega leta, pa so občutene že letos, pri indeksiranju na zatečeno stanje in ob dejstvu, da prav v kulturi najmanj rastejo sredstva (so pod indeksom inflacije), čeprav bi težka zapisali, da je denarja preveč za izvajanje katerekoli od družbenih dejavnosti.

Posebno kruto je to, da tako v občini kot republiki in še višje prepuščajo posameznim dejavnostim samim, da praznijo nepolno vrečo, razlog, da ni polna, pa je stalno znižanje sredstev za tako imenovano skupno in splošno porabo. O tem, ali je kultura, šolstvo, zdravstvo, otroško varstvo in socialno skrbstvo poraba, smo že večkrat brezuspešno načelnjali tabu temo, posebej, ker je porabi zelo blizu besed potrata, te pa je veliko preveč v revni deželi bogatih posameznikov in odvečnih sestankov, v poplavi besed, v kateri se pametne misli izgubljajo v množici razumnih dejanj. To je nekultura, in navsezadnje je simptomatično, da družna politika reže tako tenak kruh kulturnikom, ki tudi zato ne želijo imeti z njo opravka. Kajti kultura je luksuz le za nekulturne, sicer pa ena izmed pomembnih poti in (na 13. kongresu Zveze komunistov opredeljenih!) smeri iz krize.

Brigita Bavčar

Ob (ponovljeni) razstavi del Mikloša Kuzmicha

TRAJNI SLEDOVI V PREKMURSKI KULTURI

»Mikloševo duhovniško in splošno kulturno delovanje, predvsem pa njegove knjige, napisane v sončnem prekmurškem dialektu slovenskega jezika, so zbudile in opravile veliko poslanstvo v obrambi slovenstva in v boju za napredek ljudske kulture in izobrazbe naroda v Prekmurju in Porabju.« je ob otvoritvi razstave del prvega prekmurskega katoliškega pisatelja Mikloša Kuzmicha 29. septembra v soboški galeriji poudaril slavnostni govornik dr. Anton Vratuša.

Razstavo, ki bo na ogled do 10. oktobra, je pripravila soboška pokrajinska in študijska knjižnica, v bistvu pa so jo samo prenesli z Dolnjih Slavec, Mikloševega rojstnega kraja, kjer je bila 13. septembra osrednja proslava ob 250. obletnici rojstva tega znamenitega prekmurskega rojaka. Dr. Vratuša, tudi sam rojen na Dolnjih Slavicah, je v skrbno pripravljem nagovoru med drugim primerjal poslanstvo obeh Kuzmichov, Mikloša in Števana. »Tako sta dva Kuzmicha, pomembna in plodna prekmurska narodna buditelja in pastirja v 18. stoletju vzporedno dramila narodno zavest in utrjevala vero vsak v svoji čredi. Oba sta duhovnika. Strikovski Števan je znanilec evangelija, prvi in najpomembnejši protestantski pisatelj Slovenske okrogline, slavečki Mikloš je služabnik katoliške cerkve in prvi prekmurski katoliški pisatelj. Slava Slovenov, slovenskega naroda sonce in žarek, lepota, kakor mu leta 1792 vzhideno kliče v verzih Simon Čerig iz Dolencev, kjer je župnikoval. Prvi, pastor v Šurdu, se »obrača ljubljeno mi slovenskomi narodi, šteri evangeličansko vöro vadljuej, drugi, župnik pri Bedeniku (Kančevci) v Ivanovskem dolu in okrogline slovenske vice-öspörös, pa si želi, naj škof Szily v Szombathelyu zdrav in dolgo vlada za brambo in širjenje katoliške vere in mu kliče v prepesnitvi Jožefa Smeja: »Velikaše, ki oklepajo se vere nove, spreobračajte, vse Latona sinovek.« Oba sta, kakor sama pravita, sveto pismo na stari slovenski jezik »obračala«. Mikloš se je poleg tega z muzami družil in verze skladal, Slovenski silabikar spisal (1780), ljudstvo čitati učil ter narodu na hasek bil, ko je Pomouč betežnim in umirajočim skupaj spravil. Za obema so ostali trajni sledovi v prekmurski književnosti in kulturi.«

V kulturnem programu prireditve so nastopili sindikalni mešani pevski zbor Štefan Kovač in učeni soboške srednje družboslovne in ekonomske šole, ki sta prebrali zgodbo o »spitavajoučem pojbiču« in pismo Mikloša škofu Szilyu.

B. Žunec

V GENTEROVCIH ZNANI CITRARJI

Kulturna aktivnost v Genterovcih je stara že preko dvajset let, vendar je dobila organizirano obliko šele leta 1981. V društvu imajo tri sekcije: mešani pevski zbor, citrarje in dramsko-recitatorsko sekcijo. Kot v drugih narodnostno mešanih vaseh imajo tudi v Genterovcih nalogo ohranjanja in razvijati kulturno življenje krajanov, poleg tega pa zaradi delovanja ansambla citrarjev še dodatne naloge. Ta ansambel je namreč postal znan doma in v tujini, zlasti v Avstriji in na Madžarskem. Težave društva izvirajo iz nenehne fluktuacije mladih, ki odhajajo na študij ali se zaposlijo v drugih krajih. Kljub vsemu pa v Genterovcih menijo, da bodo še naprej uspešno delali, saj društvu pomagajo vsi, stari in mladi. Za letošnjo zimo pripravljajo nekaj kulturnih večerov, seveda pa bodo povabili v goste družba, sosednja društva. Tako kot bodo tudi sami obiskali tiste vase, kjer kulturno življenje še ni zaživelo.

Jani D.

—11. likovna kolonija v Gornji Radgoni

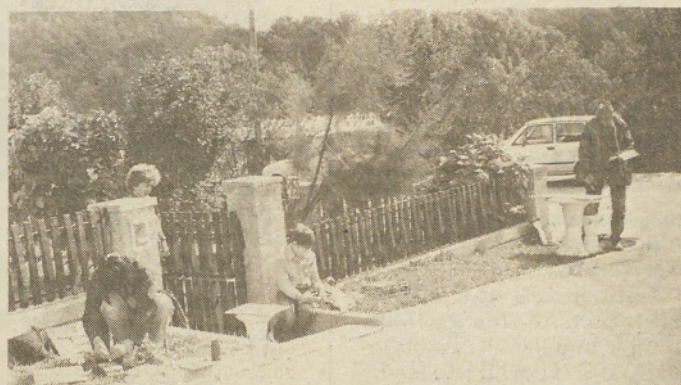
USTVARJALI IN UČILI

Organizator letošnje 11. likovne kolonije je bila le delovna organizacija Gorenje Elrad (Avtoradgona zaradi finančnih problemov ni sodelovala), kljub temu pa likovniki niso bili za nič prikrajšani. Pestre jesenske barve in lepa pokrajina v okolici Gornje Radgone so jih navdušili, tako da je bil jutranji mraz edina neprijetnost.

Vodja kolonije je bil Bogdan Potnik iz Kamnika, ki se je že osemkrat udeležil kolonije v Gornji Radgoni. O svoji vlogi je dejal: »Da so me izbrali za vodjo kolonije, je zame velik kompliment. Sicer pa smo mi že stari znanci, vsak ima svoj stil, smo neke vrste sodelavci, tako da tu nimam kaj. Je pa tukaj še delo z mladimi, kar je pohvalno. Z nami sta dva mlada talenta — to sta tudi dokazala s svojim dosedanjim delom. Dajem jima nekaj osnovnih napotkov iz lastnih izkušenj, za kaj drugega pa je premalo časa. Nekaj je za začetek, toliko da bosta vedela razmišljati in imela sistematični pristop k osnovam risanja. Najprej sem preizkusil njuno znanje, nato pa smo začeli. Dobila sta nlogo, da narišeta hišo, ki ima v perspektivi več stičnih stočk — da vidim, koliko sploh obvladata osnove geometrije in risanja. Nato sta na klasičen način te linije prevlekla s flomastrom. Danes bomo poskušali narediti nekaj v enem tonu. Če bosta te osnove obvladala, jima bo vnaprej veliko lažje.«

V sredo so bili gostje Slavka Lončariča v Lokavcih, vendar jih je Negova tako navdušila, da so se vrnili tja še naslednji dan. Atelje za dokončanje slik so imeli v kulturnem domu, kjer je bila v soboto dopoldne tudi razstava slik. Elradovi prostori bodo spet bogatejši za nekaj lepih slik domače pokrajine.

Bernarda Peček

Bogdan Potnik, vodja likovne kolonije, je z veseljem učil osnove risanja Katjo Getov in Damjana Vlaja iz Osnovne šole Jože Kerenčič.

Drago Bukovec je prišel iz Zgornje Korene, zaposlen pa je v mariborski livarni.

Lojze Dežman iz Kranja je že star znanec kolonije. Udeležil se je tudi lani, kljub temu pravi, da mu motivov še ni zmanjkalo.

OCENA SANJ MARIA H.

Solistični plesni večer z naslovom Sanje Maria H., s katerim se je mladi plesalec in koreograf Matjaž Farič predstavil 18. septembra letos v obokani dvorani gradu v Murski Soboti, je bil v znamenju reminiscence na bivanje in študij v Dresdnu — seveda ne v dobesednem pomenu, marveč v smislu prežetosti z atmosfero nekega družbenega okolja in kulture, v katerih se je kot mlad človek soočal tudi z osebnimi dvomi, eksistenčnimi vprašanji ter z iskanjem samega sebe in svoje poti v tem času in prostoru. Tako bi lahko morda razumeli tudi avtorjevo potrebo po sintezi in prevrednotenju svojih preteklih ustvarjalnih faz, saj v drugem delu večera razvije, deloma pa na novo postavi ples oz. teme, ki jih je načel ali v prvi različici ustvaril že pred odhodom v JLA oz. v Nemčijo (obe izkušnji sta namreč vsaj posredno gotovo vplivali na izpovednost predstave.) Izredno zahtevno preizkušnjo, kakršna je solistični plesni večer, katerega avtor in izvajalec je ista oseba, je Farič opravil več kot zadovoljivo. Dokazal je, da je kot pravimo — »narejen« plesalec, kar pomeni, da je njegov ples tehnično trden, telo obvladano, kondicija odlična, linije čiste, energija kontrolirana.

Kot sodobni koreograf (od katerega pričakujemo ne le da obvladuje gibno gradivo, ampak da kreira tudi celostno gledališko podobo predstave) pa je imel opravka s trdim orehom. Spopasti se je moral s kompleksnim problemom organizacije gibnega materiala (pri čemer je izvirna oblikovalna fantazija samoumeven prvi pogoj) v funkciji dramaturško domišljeno zgrajenih delov, celote in odnosov med njimi ter jasne ideje in izpovednosti. Tu seveda ni šlo vse gladko, posebno v prvem delu na glasbo Gustava Mahlerja (Lieder eines fahrenden Gesellen).

Prelepa plesna motivika in dobro izbrabljen prostor sta zadovoljila oko, ne pa povsem tudi srca, saj Farič v procesu študija plesa še ni dosegel do tečke, ko bi lahko pričel sproščeno in intenzivno

nadgrajevati ples z domišljenim izraznim niansiranjem ter izdelovati kontraste, ki bi dramaturško razgibali ples ter zaokrožili misel in občutje plesa. Vsekakor pa napaka ni niti dokončna niti usodna, kajti z osredotočenjem na interpretacijo bo avtor omenjene pomanjkljivosti lahko odpravil. V drugem delu večera stopi osebno izpovedni moto večera Sanje Maria H. ne le v ospredje, ampak se proti koncu predstave na neki način celo odskoči. Udobno, eksistenčni, ki smo jo to pot videli v Matjaževi izvedbi. Toda Mario H. je obenem tudi Farič sam ali pa katerikoli mlad človek, ki išče svojo pot in smisel svojega bivanja na brvi med sanjami in resni-

dez in pomen, proti koncu predstave pa se je za protitutež prej čistemu plesnemu pristopu poigral tudi s plesno-gledališkimi elementi, ne da bi prenehal raziskovati tudi gib sam (izredno ustvarjalno je npr. uporabil rekvizit — mizo).

Izpovedno je ta del še posebno prepričljiv, saj izhaja iz doživetij, ki so segla v najgloblje plasti in avtorju narekovala manj racionalen odnos do oblikovanja, ne da bi zato trpela oblika sama.

Koreografsko v ožjem pomenu je nagajeni ples Geister meines Lebens zares najbolj dodelan, vendar zaradi funkcionalne povezanosti z drugimi plesi v drugem delu ne izstopa iz celote, kar pa kontekstu predstave ustreza.

Plesni večer Matjaža Fariča je v slovenskem kulturnem prostoru ta hip svojevrsten dogodek, saj avtorkega plesa, kjer sta kore-

Posnetek s plesnega večera Matjaža Fariča v Klubu mladih.

Foto: Božo Fridrih, junior.

čnostjo, med vizijo in vsakdanjostjo ter spoznava, da se mora z njenimi nujnostmi spopadati, ne da bi mu bilo karkoli vnaprej zagotovljeno ali — prihranjeno. Tako »hodi in pada« skozi svoje plesne v črni (Farič je gibno raziskal in obogatil ples, ki je bil sprva narejen za dve plesalki). Na glasbo Sakamoto je plesna motivika zanimivo drugačna — kajti sicer se Farič včasih v dobrem in včasih v manj dobrem pomenu pozna pečat tehnik, v katerih se je šolal. Zato je storil prav, da je eksperimentalno npr. z jazzovskimi motivi in jim z drugačno dinamiko dal drugačen vi-

ograj in izvajalec ena oseba, naše skupine skoraj ne gojijo več. Pa vendar je avtorski ples povezan s tradicijo našega sodobnega plesa (Meta Vidmar, Živa Kraigher in seveda Jasna Knez, ki mu ostaja v svojem ustvarjalnem opusu vseskozi zvesta). Farič je trenutno edini med najmlajšimi plesnimi ustvarjalci, ki je s svojo predstavo Sanje Maria H. avtorski ples znova postavil v ospredje. Predstavo je dramaturško in režijsko uredila Duša Škof, preprosto, a učinkovito sceno je pripeval Izток Zrinski, funkcionalno, izvirno in lepe kostume pa Katja Čelič.

NEJA KOS

kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec prvo (malo) dvorano zapolnjuje razstava o življenju in delu Mikloša Kuzmicha. Odprta bo do 10. oktobra.

Pokrajinski muzej je odprt od 10. do 12. ure, razen ponedeljka. V tamkajšnjih prostorih stalne likovne zbirke pomurskih umetnikov pripravljajo razstavo Antični pokopi.

LJUTOMER — V galeriji Antje Trstenjak so podaljšali razstavo olj akademskega slikarja Jožeta Kumerja do 10. tega meseca.

Jože Kumer: Glorija rasti

Od 12. do 23. oktobra pa bo na ogled knjižna razstava Mladinska periodika za otroke do 15. leta, od Vedeža naprej in od začetkov do danes.

GORNJA RADGONA — V avli Doma kulture so razstavljena izbrana dela 11. likovne kolonije Gorenje Elrad.

RADENCI — V avli hotela Radin so na ogled lutke Kimekomi, ki jih oblikuje Tatjana Koproj, edinstvena oblikovalka japonskih lutk v Evropi.

LENDAVA — V galeriji Lendava so še vedno razstavljene grafike akademskega slikarja Stefana Galiča. Domači, grafik specialista, se predstavljajo z deli iz obdobja 1972—1987. Odprta pa je tudi spominska soba Görgya Zale in na ogled stalna likovna ter muzejska zbirka v gradu.

Kino

V soboškem kinu Park bodo v tednu otroka predvajali najnovejšo domačo risanko Čudežni gozd. Predstave bodo v četrtek in petek, 8. in 9. oktobra, ob 18.00 in v nedeljo, 11. oktobra ob 16.00.

V četrtek, 8. oktobra ob 19.00 in v nedeljo, 11. oktobra ob 17.30 pa bodo vrteli z oskarji ovencani film Miloša Formana: Amadeus.

JEZIK NI JE MAČEHA

Bralec se upravičeno razburja. V prejšnji številki tega tednika (Vestnik 38, 1. okt. 1987) je na 6. strani tipičen zgled besedila, kakršno se v časniku ne bi smelo pojaviti. Pustimo ob strani vprašanje, na čigavi strani je največja krivda, pri sestavljalcu(-ih), uredniku ali lektorju, besedilo je med bralci.

Stvar pa je taka. Kadar o čem razpravljamo, največkrat govorimo tako in toliko, kot nas je obdajala mati narava. Da bi skušal kdo zavestno izboljševati svoje govorjenje, ni opaziti. Že Jože Hudeček je pred dnevi ugotavljal, da gojijo govorništvo (retoriko) samo na teološki fakulteti. Naše sestankarsko govorjenje pa za to vedo gotovo še ni slišalo in najbrž je tudi omenjeno besedilo nastalo tako, da so besede, ki jih slišimo vsak dan, pač prišle tudi na papir. Poleg številnih manjkajočih ali odvečnih vejic in nepoznavanja velike in male začetnice (škopropo dicuran je zapisano z veliko in s K. Rdeči križ pa z malo) je še kup besednih zvez, ki jih v omikanem besedilu ne bi smelo biti: sledeči, se je pristopilo, za izdelavo manj vrednih sortimentov, sanirali uničeni ali poškodovani deli proizvodnje z ponovnim zasajanjem, reprodukcijski material, s potrebnim...

Če upoštevamo še številne zameneje črk in izpuste, jezikovna podoba prejšnjega Vestnika zasluži vsa grajo.

(mm)

MLADI AMERIČANI SO PRAVI NEVEDNEŽI

Lani spomladi so v Združenih državah opravili zelo obsežno testiranje znanja zgodovine in literature, se pravi področij vedenja, ki so di v temelje splošne izobrazbe, da bi tako imeli na voljo podatke o kakovosti pouka na šolah in z njimi lahko potrdili ali ovrgli analize nekaterih poprejšnjih študij, ki so pokazale, da je v glavah ameriških šolarjev huda zmeda in veliko neznanje. Študija je

zdej končana in pripravljeno je poročilo, ki pa ni prav nič razveseljivo.

Testirali so 8 tisoč sedemnajst let starih šolarjev. Med njimi je bilo kar 80 odstotkov takih, ki so končali leto študija ameriške zgodovine, pa vendar jih kar 68 odstotkov ni znalo odgovoriti na preprosto vprašanje, kdaj je bila ameriška državljanska vojna. To je nekaj podobnega, kot da naši šolarji ne bi vedeli, kdaj je bila druga svetovna vojna oziroma NOB.

Nič boljše ni poznavanje literature; 68 odstotkov testiranih učencev ni vedelo, kdo je napisal Canterburyjske zgodbe in 60 odstotkov jih ni vedelo za ime pesnika Travnih bilk. Če si pomagamo z našimi primeri, bi to pomenilo, da naši šolarji ne bi vedeli, kdo je napisal prvo slovensko knjigo in kdo je pesnik Sonetnega venca.

Predsednica odbora, ki je vodil študijo, Lynne V. Cheney je takole komentirala stanje: »Ko dopuščamo, da propada zgodovinska zavest, ne hote ogrožamo in izgublamo svojo dediščino.«

Glavna ugotovitev študije je, da v šolah preveč pozornosti namenjajo praktični vzgoji. K splošnemu neznanju pa svoje pripomorejo še slabi učbeniki, ne dovolj izobraženi učitelji in neustvarjalni učni programi. Problemi se začno že v osnovni šoli, kjer je zgodovina odrinjena v korist drugih predmetov, pri pouku jezika pa je večji poudarek dan jezikovnim veščinam, denimo oblikam komuniciranja, manj pa učenju in spoznavanju literature.

Po mnenju poznavalcev so se strokovnjaki prav zadnji čas odločili, da nekaj narede v ameriškem šolstvu.

Ko to berete, torej v vsakem trenutku, divja po svetu okoli 2.000 vrhovi z bližnjem in gremjem.

Današnji svetovni rekord v teku na 100 metrov je manj kot deset sekund. Pred 85 leti je Američan Bill Roberts, poklicni plešalec stopa, to razdaljo

pa se
vendarle
zgodi...

pretekel v 14,5 sekunde. Tekel je nazaj, torej s hrbtom naprej, rezultat je nedvomno vreden vsega spoštovanja, še posebej, če vemo, da je bil starojugoslovanski rekord v teku na 100 metrov 11,3 sekunde. To je danes popolaoma »ženski rezultat«.

Najkrajša vojna v zgodovini je bila leta 1896 med Anglijo in Zanzibarjem. Sovražnosti so bile končane že po 38 minutah, odveč je povedati, da se je vdal Zanzibar oziroma njegov sultan Said Khalid.

Najmanjši tridem na svetu meri komaj 93,5 centimetra v dolžino. Omislili so si ga trije švicarski artisti, imenovani — le kako drugače kot — PEDALI.

Mráz prihaja iz Sibirije

Jeseni, ko se poslavlja Sonce s severne polovice naše Zemlje, se kaj kmalu pokažejo znamenju bližnje zime. Iz prostranega, povečini vse leto zaledenega snežišča okrog severnega tečaja se vztrajno spuščata beli plašč na celino. Še preden utihne v naših krajih vesela pesem trgatve, zima že prekorači severni tečajni krog in nastopi pot proti jugu, v Kanado, na Grenlandijo, severni rob Rusije in Sibirije. Sonce tam zatone pod obzorje in prebivalci mrzlega severa se umaknejo v svoja bivališča.

V širokem pasu Sibirije, kjer je po kratkem, vročem poletju rasti in zorenja kmet pohitel s pospravljanjem žita, se je prekmalu zasilad hlad. Daleč od vplivov toplega morja in pod nemočjo vedno bolj poševnih sončnih žarkov je notranja Sibirija z zaledenim Arktikom pogostokrat pogubna zibel ostre evropske zime. Ogromen rezervoar mrzlega zraka sili od tam in si išče izhode na vse strani.

In kadarkoli v pozni jeseni opešajo tople oceanske struje, ki skozi vse leto z Atlantika posegajo v podnebje Evrope, vselej privihra mrzla tečajna ali sibirski zima mnogo prezgodaj k nam. Novembrski dnevi prinesejo vzhodni in srednji Evropi neredko že trajno zimo. Le včasih je Atlantik tako čuječen, da do skrajnih možnosti zadržuje zimo z vsemi njenimi prilastki daleč od nas.

Na posnetku: dvanaestletna Rosalia Cucuzza iz okolice italijanskega Palerma s svojim nekaj mesečnim sinčkom Giuseppeom ter z očetom svojega otroka, Melchiorrem Sicom. Poročila se bosta lahko šele leta 1991, ko bo Rosalia stara 16 let.

Ločitev

Sodišče v Lodzu na Poljskem ni ugodilo prošnji šestindesetletnega moža, ki je zahteval ločitev od svoje žene, češ da mu je nezvesta že pol stoletja, povrh pa je začela še slabo kuhati.

Kot piše večernik Kurier Polski, se enaindesetletna žena ne strinja s svojim možem. Pravi, da mu je bila ne le zvesta, in to vseh zadnjih petdeset let, ampak da mu je zmeraj dobro kuhala in jo je on zmeraj pohvalil.

Sodišče je odločitev odložilo za tri leta.

Barbari (turisti) so med nami

Velika turistična reka, ki se je pred meseci prelivala po svetu, je usahnila. Zdej, ko v mnogih državah z večjim ali manjšim zadovoljstvom preštevajo denarce, ki so jih pri njih pustili turisti, je tudi čas, ko prihajajo na dan številne tožbe nad škodo, ki jo turistična reka nosi s seboj. V najbolj razvitih evropskih turističnih državah, kamor pa mi žal ne spadamo, ogorčeni spoznavajo, da je iz leta v leto slabše. Množični turizem pušča za seboj poškodovane spomenike, zasvinjane javne prostore, onesnaženo okolje, brezdušna nova naselja, pozidane morske obale, porušeno intimno starih mestnih jeder in naravnih znamenitosti. Z grenko bo gorjivosti turistični strokovnjaki o novih barbarih, ki razsajajo po svetu.

Mi bolj kislega obraza preštevamo izkupiček od turizma in lahko samo z zavistjo prebiramo visoke številke, ki jih vsako leto zapišejo pod črto svojih turističnih računov Velika Britanija s 24 milijardami dolarjev, Francija z 10 milijardami in Italija ter Španija z 12 milijardami dolarjev zaslužka. V vseh teh državah je turizem še kar naprej v porastu, iz leta v leto se dviga število tujih turistov, vendar pa, kot trdijo, pada raven. Vse več je revnih turistov, takih, ki ne zapravijo veliko, spijo po javnih parkih in nasadih, jedo najcenejšo hrano, ne obiskujejo prireditelj, za zabavo pa se izživljajo nad kulturnimi in umetniškimi spomeniki.

V Firencah ima kopija Michelangelovega Davida pobarvane nohte na nogah, z atenskega Partenona turisti odnašajo koščke starodavnega kamena za spominke, na rimskem Forumu, kjer je pred tisočletji govoril Cicero, turisti prav tako lomijo dele marmornatih ostankov in jih nosijo domov kot obežilnik za papir in spominek, tisočletja stare vrezane risbe na skalah v francoskem narodnem parku v Dolini čudes ljubiteljski fotografi mažejo in uničujejo z oljem, da bi se bolje videle na posnetkih, bolj priložni turisti pa si kar odlomijo del skale s starodavno risbo, vsepovsod po starodavnih spomenikih so podpisani Johni, Hansi in Jane z vseh koncev sveta. Preneka-

Kakšen bo avtomobil prihodnosti?

Slišati je čudno in smešno, vendar pa prihaja čas, ko bodo avtomobili bolj pametni od njihovih voznikov in lastnikov. V razvojnih središčih velikih avtomobilskih izdelovalcev že nastajajo avtomobili prihodnosti. Zaenkrat sicer res samo na inženirskih mizah in v poskusnih laboratorijih, toda nova doba avtomobilizma se nepreklicno pojavlja na obzorju.

Avtomobil prihodnosti bo vozilo z lastnim računalniškim ekspertnim sistemom, ki bo sprti preverjal okoliščine in njim primerno prilagajal vozne in druge lastnosti avtomobila. Direktor enega od raziskovalnih oddelkov največjega proizvajalca avtomobilov General Motorsa, Ed Lundberg takole prikazuje avtomobil prihodnosti:

Voznik se odpravi z doma in se usmeri iz mesta, kjer običajno vozi, na pot proti, denimo, svojemu vikendu. Ekspertni sistem v vozilu zazna, da so se običajne okoliščine spremenile, da ne gre več za mestno vožnjo. Preveri, kako je z vzmetenjem, krmilom, lego avtomobila, porabo goriva ipd., ter nato spremeni vse potrebno v vozilu, da je kar najbolj prirejeno za vožnjo po slabši podeželski cesti. Računalniški sistem tudi določi najvišjo še varno hitrost in vozniku ne dopusti, da bi jo prekoračil. Lahko si tudi

predstavljamo, kako se vozilo obnaša, ko hoče voznik po veslem večeru in nekoliko kozarčkih preveč odpeljati, pa mu avto od-pove pokorščino ali pa se vključi samodejno krmiljenje, počasno, vendar zanesljivo.

Nekaj od avtomobila prihodnosti je že videti na letošnjem frankfurtskem avtomobilskem sejmu, kjer so najbolj napredni proizvajalci predstavili avtomobile s pogonom in krmiljenjem na vsa štiri kolesa, avtomobile z računalniki, ki zmorejo nekaj nadzora nad delovanjem avtomobila in pomagajo vozniku, pa avtomobile z infrardečimi oddajniki in sprejemniki za varno vožnjo, avtomobile s samodejnimi hitro in stalno vožnji prilagajajo mi se prestavami, da ne govorimo o avtomobilih z zelo majhno porabo goriva, o vozilih s plastičnimi in keramičnimi deli in podobnim.

Člani odprave, ki so se vrnili z raziskovanjem potopljenega ladje velikanke, trdijo, da je Titanic res zadel v ledeno goro, da pa se ne bi potopil, če na ladji ne bi prišlo do eksplozije, ki jo je moral povzročiti ogenj. Raziskovalci, ki so se s podmornico spustili na dno do potopljene ladje, so v prednjem delu trupa odkrili luknjo, ki bi lahko nastala pri eksploziji v notranjosti ladje. Razlagajo, da je v kotlarni nastal požar in povzročil eksplozijo. Potniki, vsaj tisti, ki so brodomol preživeli, niso vedeli za požar v ladijskem trebuhu. Dokaze, ki so jih zbrali člani odprave, bodo preučili pomorski strokovnjaki in graditelji ladij in presodili, ali se je Titanic res potopil zaradi eksplozije, in ne zaradi trčenja v ledeno goro.

Med osemdesetimi potapljanjem so člani odprave prinesli na dan veliko zakladov s potopljene ladje, ki sta jih ameriški producent John Joslyn in francoski izvedenec za restavracijo Jacques Montlucon pokazala na tiskovni konferenci v Saint-Denisu, severno od Pariza (na posnetku kovinski stenski okrasek s potopljene Titanica).

Iz počitniškega albuma

PIŠTA
modruje

Človek več ne vej, ka bi pravo pa na kakše stališče bi se postavio. Vse je vkup zmešano, kako zelgve po repa; odmota se tou nikak več zlejpa.

Čednejši lečjeje furt po svejti. Boukse de prej vse vküper z lejti. Strpijo naj se tej ka so mladi, tuj oni se fčakajo lejpe pomladi.

Duga mamo več sakši den, telko ga gyste ka niti ne ven. Svejt se gnesden tak obrača, malo nas briga, vej nikak plača.

Pejnez furt menje je vreden, živimo tak bole s kedna v keden, na nan ešče nej je za delo, na nikoj idemo fajn veselo.

Zavidljiva starost

Pred kratkim je v 147. letu starosti umrl prebivalec Združenih arabskih emiratov z imenom Mohamed Salem Džoma. Kot piše dnevnik Al Bajan iz Abu Dabija, se je mož hranil večinoma z medom in ribami, ostal do zadnjega umsko čil in zdrav. bil je enkrat samkrat poročen (njegova žena še živi in je stara 95 let) in ima tri hčere. Baje ga nihče nikoli ni videl bolnega. Za njim je ostalo 120 potomcev.

drugje smo prebrali

Največ mleka popijejo na Islandu — letno 340 litrov na osebo.

x x x

Petnajst let starosti mačke je nekako tako kot osemdeset ali devetdeset pri človeku.

x x x

Računajo, da je ob naši jadranski obali potopljenih kakšnih dvajset podmornic iz prve svetovne vojne.

znak ki vam daje
GARANTIRANO
kvaliteto

IZOLACIJE SERVIS
& CO
SLAVKO FURMAN — PTUJ
pri železniški postaji HAJDINA
generalno popravilo vseh
znanstvenih inženirskih in
strojarskih
ZA OBRNOVO OHIŠJA OJEMO
TRILETNO
GARANCIJO
vaša cenjena
naročila lahko oddate
nonstop po telefonu
št. 062/771-637
za storitve v vašem domu
ne zaračunavamo KILOMETRINE

Kaj se lahko vidi iz vohunskega satelita?

V časopisih beremo marsikaj o sposobnostih vohunskih satelitov, ki lahko fotografirajo podrobnosti na zemlji. Lahko na primer razločijo registrsko številko na avtomobilu. Ali je to res? Z vohunskega satelita se res lahko vidi marsikaj, a registrske številke na

avtomobilu tak satelit ne bi mogel posneti. Kolikor vemo, je vohunski satelit sposoben razločevati predmete, ki so večji od 15 centimetrov. To popolnoma zadostuje za študij podrobnosti na fotografiranem letalu, ladji ali vojaškem oporišču. Seveda je mogoče sposobnost za razločevanje podrobnosti izostriti — a samo na škodo vidnega polja, ki se

zaradi tega močno zmanjša. Vojaške strokovnjake bolj zanimajo večje vidno polje, čeprav so podrobnosti manj ostre. Vohunski sateliti, ki zdaj obletavajo zemljo, razločijo podrobnosti od pol metra ali od dveh metrov naprej.

Skoraj nič pa ni znanega o tem, kaj vse so vohunski sateliti doslej že fotografirali.

Naredi sam

Mornarski vozli tokrat drugače

Z mornarskimi vozli privezuje mo čolne in ladje. Včasih pa se pod spretnimi prsti zavozlajo v imeniten nakit za okoli vratu, ki nas bo v dolgih mrzlih dneh spominjal na prijetne počitnice. Le malo potrpljenja in nekoliko spretnosti potrebujemo, da se bodo vozli pod našimi prsti zavozlali v čedni verižici iz vrvi. Material zanje dobimo v vsaki vrvarni. Poleg različno debele vrvi potrebujemo še lesene obroče, umetne briljante in zaponke za zapenjanje. Preprosta, a zelo čedna verižica iz debelejših vrvi bo hitro narejena. Potrebujemo 2 kosa vrvice, dolga po 90 cm, in dva lesena obroča, pa še malo sukanca in zaponko za zapenjanje. Kako bomo vozli oziroma prepletali vrvice, je narisano na skici. Vozle nato na obeh straneh sesijemo ali na tesno ovijemo s sukancem, najboljši je seveda najlonski. Preden pritrldimo zaponko za zapenjanje, natakne mo na vsako stran še lesena obroča, ki skrijeta nitko.

ZANIMALO VAS BO: ČIR

Kako podaljšati »spanje« čira?

Znano je, da veliko kroničnih boleznih miruje, »prespi«, vso pomlad. Med takimi je tudi čir na želodcu ali dvanajsterniku. Za čirrom boluje v Jugoslaviji preko 3 milijone ljudi. Čir kot selzmograf napoveduje jesen. Zakaj?

Psihatri to pojasnjujejo vsak po svoje, vendar jim je skupno, da jesen pri živčno bolnih osebah deluje stresno. Vsi ti bolniki so stresogeni, eni kažejo to navzven, na okolico, drugi so zaprti vase in za vse krivijo sebe. Ker želodec prebavi vse, le stresov ne, se čir prebudi in začnejo se komplikacije. Problem, kako podaljšati spanje čira, ni samo problem bolnikov, temveč tudi čira. Za čir ni univerzalnega zdravila, tudi kirurški nož velikokrat ni dovolj. Sprememba čustvenega življenja je kriva za nastanek čira. Življenjska občutljivost bolnikov je kakor vreme jeseni, bolj oblačno kot jasno. Veliko kadiljo, zgodaj pijejo kavo, veliko delajo, malo počivajo, slabo spijo in se neprimerne hranijo. Vse to je kot naročeno za nastanek čira. Psihološko ravnotežje je najboljša preventiva.

KAKO POMAGAMO NERODNEMU OTROKU?

Otrokova nerodnost se kaže na zelo različne načine, prav tako številni in različni so tudi vzroki. Pogosto gre za majhno motnjo v možganskem središču za gibanje, zato so otrokovi gibi neusklajeni in krčeviti, drža pa lesena. Ali pa je neroden otrok mlahav in kar preveč gibljiv v sklepih; v takšnem primeru pride do ukrivljene hrbtenice, okvar na stopalih, drsajoče hoje. Nerodnost je včasih tudi posledica motenj v zaznavanju: če nekateri organi ne delujejo, kot bi morali, otrok ne zaznava okolice pravilno, zato je neroden v ravnanju. Nerodnost je pogostejša pri dečkih kot pri deklicah.

Starši, vzgojitelji in učitelji naj se zavedajo, da morajo biti z nerodnim otrokom še posebno prizanesljivi. Z grožnjami in nenehnim opozarjanjem dosežemo le to, da je otrok vse bolj negotov in zato tudi vse bolj neroden. Čim bolj ga opominjamo, tem slabše je z njim. Strokovnjaki so izdelali cel seznam igrice in vaj, s katerimi lahko razvijamo otrokove spretnosti. Pomembno je tudi, kakšne igrice kupujemo otroku. Dobro je, če se otrok ukvarja s športom.

Če smo v dvomih, ali je otrok čez mero neroden, povprašajmo za nasvet zdravnika. Ta nam bo najbolje svetoval, če potrebuje otrok še kakšno dodatno pomoč, da se znebi nerodnosti.

ANEKDOTA

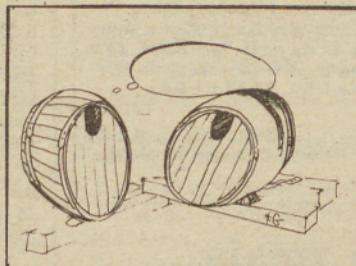
Ko je potoval angleški kralj Henrik VIII., tisti, ki je bil šestkrat poročen in je dal dve ženi obglaviti, da mu ne bi povzročali težav, skozi manjše angleško mesto, je opzil, da je bilo njemu na čast nenavadno slovesno okrašeno in razsvetljeno. Kralj, ki je poznal finančne razmere tega mesteca, se je začudil veličastnemu sprejemu. Pred odhodom se je Henrik VIII. še enkrat zahvalil občinskim odbornikom za ljubeznivost.

»Veličanstvo,« je odgovoril mestni glavar, »storili smo samo to, kar smo bili dolžni.«

»Zdaj pa ste dolžni zaradi tega, kar ste storili, kajne?« se je nasmehnil kralj.

Bogomil Vdovič-Georges, predvojni bohem in jezikoslovec je hudo zbolel in moral končno v bolnico, kjer mu niso mogli več pomagati. Usmiljenke so bile v velikih skrbih za njegovo dušo in so mu vneto prigovarjale, naj se »spravi z bogom«. Vdovič se jih je skrajno otepal, nazadnje pa je le privolil, da bi ga obiskal duhovnik, njegov ožji znanec. Še preden je ta prišel, je začel bolnik umirati. Zato ga je duhovnik lahko samo mazilil s poslednjim oljem. Pri tem se je Vdovič poslednjič za trenutek zavedel, spoznal znanca in tiho dejal: »Pa še na kis ne pozabi!«

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrтка, 15. oktobra 1987 na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Upam, da naju gospodar ne bo polnil z rdečim vinom zdaj, ko je izstopil iz ZK. (Marjan Grgruč)
- Ne, ne, letos ne bova nič mešala. Ljudem bova natočila čistega vina, — če ga oni zgoraj ne morejo. (Milica Rituper)
- Prihaja čas, ko bova aktualnejša od katerekoli menične afere. (Janez Madjar)
- Škoda, da ni več Trubarja, bi naju porabil vsaj za tovor slovenskih knjig. (Ludvik Kramberger)

KOZMETIČNI NASVETI

Mozoljavost

Mozoljavost se začne v puberteti in včasih sega tudi v zgodnjo odraslost. Ko govorimo o mozoljavosti, ne mislimo s tem zgolj na obolenje kože, temveč gre pri tem za splošne motnje v organizmu. Spolni razvoj povzroči začasno preobilje hormonov; lojnice zato izločajo več loja in pojavijo se ogrci, znani predhodniki mozoljev. Lojnice pa žal ne nehajo preobilno delovati, nasprotno, še naprej izločajo loj in pri tem nujno širijo stene mešičkov.

Telesne snovi in kožne bakterije začnejo tvoriti vnetja, pogosto vzrokuje bunte, ki se gnojijo in puščajo neprijetne brazgotine. Če se vnetje še nadaljuje, nastanejo mozolji, ti pa lahko privedejo, ko se spoji več ogrcev, do abscesa. Poleg opisane mozoljavosti poznamo še takšno, ki jo povzročijo

zdravila, in pa mozoljavost kot poklicno bolezen.

Mozolje poskušamo zdraviti tako, da skušamo normalizirati delovanje lojnic in pri tem obvarovati kožo vsega, kar bi jo utegnili dražiti. Za zdravljenje je vedno pristojen samo zdravnik dermatolog. Po posvetovanju z zdravnikom pa vam bodo za domačo nego prišli prav nekateri nasveti.

Obraz pogosto umivajte z blagim milom in vročo vodo. Ugodne so tudi parne kopeli. Kožo potem sperete z alkoholnim losionom. Bistveno prispeva k ozdravljenju smotna dieta. Jejite čim manj slane in začimljene jedi, ki vsebujejo malo maščob in ogljikovih hidratov, zato pa veliko beljakovin. Uživajte veliko mleka, presne zelenjave, sadja in rib. V nekaterih primerih dela prave čudeže sončenje, naravno sončenje in

obsevanje. Seveda pa se izogibajte pretiranemu sončenju, ker imajo opekline ravno nasproten učinek, še hujše kožno vnetje.

Paziti morate na skrajno čistočo. Roke naj ne segajo v obraz. Mozoljave kože ne smemo masirati. Pritisk, ki nastane pri gnetenju, mehanično zadržuje in razširja žarišče vnetja. Priporočljivo pa je lupljenje pod kontrolo dermatologa. Pomembni dejavniki pri zdravljenju so še gibanje na prostem, veliko spanja, dieta in dobra prebava.

Parna kopel za obraz: cvetje kamilice — 50 g, preslica — 50 g. Mešanico stresmo v posodo in nanjo nalijemo liter vode ter pustimo stati pol ure. Nato parimo obraz nad tekočino vsak večer pred spanjem. Čez teden naredimo novo mešanico.

NOVOSTI IZ MEDICINE

Zdravilo proti smrčanju

Neki profesor iz Pariza je pred nedavnim izdal knjigo z naslovom Premagati smrčanje in povrniti moč. V njej odkriva, da ljudje, ki smrčajo, bolehalo zaradi stalne utrujenosti in da je dovolj, da človek preneha s smrčanjem, pa se zjutraj prebudi čil in v polni formi. Toda, kako prenehati?

Recept bolnice, kjer dela profesor, je enostaven: spati na trebuhu. To hkrati spodbuja tudi erogene cone, kar je še dodaten faktor, da se človek počuti krepkega. Če ta metoda ne bo učinkovita, naj se hudi smrčachi javijo kirurgom. Profesor opravlja takšne operacije, ki so se pokazale uspešne. Poseg na mehkem nebu osvobodi smrčanje pred dušitvijo, ki povzroča smrčanje, kar se danes ne sme jemati kot šala.

Aspirin in siva mrena

Katarakta, motnost očesne leče ali po domače siva mrena, je huda nadloga starejših ljudi, zato je bila zelo dobrodošla novica iz Oxforda, da je pri ljudeh, ki jemljejo aspirin, skoraj pol manj sive mre, kot pri drugih. Naj bi torej aspirin ščitil tudi pred sivo mreno, in ne le pred infarktom?

Veseli so pred kratkim pokvarili raziskovalci Očesne klinike v Berlinu, ki so sporočili svoja opažanja na več čkot 1000 ljudi s sivo mreno in brez nje. Trdijo ravno nasprotno, saj imajo ljudje, ki so jemali zdravila, pogostejše sivo mre. Komu naj verjamemo?

Sem v nevarnosti?

Kdor se boji, da je zasvojen s tabletami, naj si odgovori na naslednja štiri vprašanja.

Ali zmerom, kadar me kaj boli, kadar moram rešiti problem, ali sem negotov in živčen zaradi koga ve česa, vzamem tableto?

Ali tudi bolečine, ki nimajo telesnega vzroka, kot so na primer pri migreni ali krčih med mesečnim perilom, redno preganjam s sredstvi proti bolečinam?

Ali ima vsako sredstvo, ki ga redno jemljem, na lističu, ki mu je priložen, napisano besedo benzo-diapzin?

Sem pred letom dni jemal manj tablet?

Če ste na katero teh vprašanj odgovorili pritrdilno, je čas za ukrepanje. Posebno previdni bodite pri zavojčkih z največ desetimi tabletami.

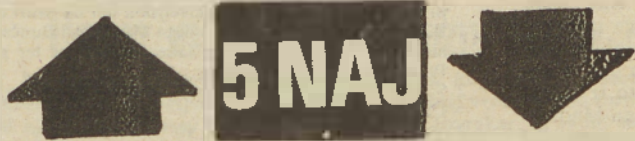
MNOGI, KI SO GA ŽE POSKUSILI, PRAVIJO: TO JE ...

PREKAJENO GOVEJE MESO

IZDELEK, KI SE HVALI SAM!

ARCEOXURKA
MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, v oddaji 21 232.

1. I cant stop loving you — Michael Jackson
2. I wanna dance with somebody — Whitney Huston
3. Amerika — Bazar
4. Living daylights — A-HA
5. Andželi se dosadžuju — Parni valjak

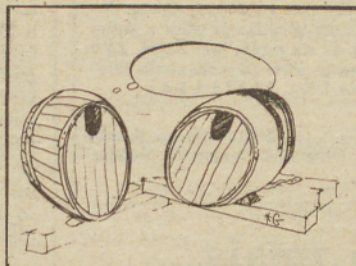
Lestvica nastaja s sodelovanjem hi-fi videostudija na Kidričevi 21. 69000 Murska Sobota, telefon: 25 577.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrтка, 15. oktobra 1987 na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Upam, da naju gospodar ne bo polnil z rdečim vinom zdaj, ko je izstopil iz ZK. (Marjan Grgruč)
- Ne, ne, letos ne bova nič mešala. Ljudem bova natočila čistega vina, — če ga oni zgoraj ne morejo. (Milica Rituper)
- Prihaja čas, ko bova aktualnejša od katerekoli menične afere. (Janez Madjar)
- Škoda, da ni več Trubarja, bi naju porabil vsaj za tovor slovenskih knjig. (Ludvik Kramberger)

SESTAVIL MARKO NARAST	ČASČENJE MRLICEV	KDOR JE SLEP NA ENO OKO	ŠKRBAV CLOVEK	GRŠKI BOG GOZDOV. PASTIRJEV IN CRED	JUŽNOAM STEPA Z VISOKO TRAVO	PRIMOR. SKA JED	SOKRATOV TOZILEC
PRI NAS ŽE REDKO SADNO DREVO							
SINTE. TIČNO VLAKNO							
JADRANSKI OTOKI NACIONALNI PARK							
STIKALISCE PLOŠKEV				PEVEC KING COLE MESTO V FRANCIJI			
BIVŠI UGANDSKI PREMIER (TITO)						ŠPARTANSKI KRALJ	SLEPARIJA
PRIZNICA					MARU PREGELJ OKROGLE POTICE		
AKTINIJ			RJAVO-RUMENA BARVA				
ZNAK ZA ŠAROVSKO TRDNJAVO		REKA V NORVEŠKI IN ŠVEDSKI	ORIENTA-CIJSKI DAN V RIM. KOLEDARJU				
RDEČI KRIZ			IGRALKA BEGOVIČ	KRALJ ZIVALI KRETNJA			
PODTALNO DELOVANJE							
NEKDANJI TURSKI VOJAK							
NAJVEČJI POLOTOK NA SVETU							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: harpuna, Ivernel, nesloga, kiti, Al, orači, N, Soveto, M, RV, KK, Rea, tov, Evertpa, kredo, R, aerolit, Rn, maža.

Drugi na republiškem tekmovanju

V vasi Lukavci (mimo je nekaj časa pionirsko gasilsko enoto. Ker smo se začeli resno učiti, smo bili kmalu uspešni. V pionirski gasilski ekipi sodeluje 10 pionirjev. Vodi nas domačin Slavko Novak. V mesecu juliju smo najprej tekmovali na občinskem in medobčinskem tekmovanju gasilcev. Obkrožili smo zasedli 1. mesto. 19. septembra smo se zgodaj jutraj odpravili na republiško tekmovanje gasilcev v Rihnico na Dolgenskem. Za nami je bil mesec tridih vaj, pred nami pa nepričakovano veselje. V Rihnici smo imeli najprej vajo. Nato smo se okrepčali v tovarni Rihko in si ogledali mesto. Popoldne pa so se nam zatreli kolena. Ne da bi vedeli za rezultate tekmovanja, smo v nedeljo dopoldne pripravili lepo gasilsko paradno. Nato smo kmalu zavriskali: »Hura! Bravo!« izmed 27 ekip smo zasedli 2. mesto. Ponosni smo, da smo dobili mladi gasilci, ki bomo svoje znanje pokazali vedno, ko bo potrebno.

Damijan Sumak, 6. raz.
OŠ Janko Ribič, Cezanjevi

Še o počitnicah

Na počitnicah sem bila pri babici. Tam sem se igrala z muckami. V nedeljo smo se peljali v gozd. Ko smo prišli domov, sem vzela kolo in sem se vozila.

Manica GOMBOŠI, 1. raz.

Med počitnicami sem bila na morju v Lovrečici. Tam smo se kopali deset sončnih dni.

Mateja BREZNIK, 1. raz.

Težko sem čakala šolo. Sem učenka 1. a razreda. Moji tovarišiči je ime Nada. Rada prihajam v šolo. Moti pa me, da se otroci med seboj preveč prerinjavajo in kričijo. Zvečer sem zelo utrujena.

Maja SMOĐIŠ, 1. raz.
OŠ Jože KERENČIČ
GORNJA RADGONA

Moja bratranca — muzikanta

V Turnišču imam 6 bratrancev.

Dva sta muzikanta. Najstarejši Matej, ki hodi v osmi razred, in Filip, ki hodi v šesti razred, igrata v ansamblu BODOČNOST. V ansamblu pojo tudi njuni prijatelji. Vsi hodijo v glasbeno šolo in so dobili že mnogo priznanj. Igrali so tudi že po mnogih gostinjah. Uglasbili pa so že eno pesem z naslovom MAMA.

Udeležili so se tudi mladinskega festivala narodne glasbe v Beltincih POKAŽI KAJ ZNAŠ. Tudi jaz sem jih šla poslušat. Za njimi je bilo še mnogo drugih skupin. Ko so končali, je komisija začela točkovati. Medtem smo si ogledali modno revijo. Komaj sem čakala, da bodo povedali rezultate. Potihem sem upala, da bodo tretji ali drugi. In tako je tudi bilo. Zasedli so tretje mesto s pesmijo VSAK NE MORE BITI MUZIKANT in za nagrado dobili medvedčka — PANDO. Čestitala sem jim, saj sem bila vesela njihovega uspeha.

Ponosna sem na svoja dva bratrance, ker sta prava in odlična muzikanta.

Jernej Pucko, 5. c
OŠ Drago Lugarič, Lendava

Končno smo dočakali

Do nedavnega je v vasi Cezanjevi stala še stara šola. Prostori v njej so bili majhni in tudi premalo jih je bilo. Že takrat sem večkrat premišljevala o novi šoli, novi učilnici, novi telovadnici.

Nato sem se nekega dne močno razveselila. Izvedela sem, da bomo dobili prizidek k stari šoli. Prizidek so res začeli graditi lani septembra. Začel se je pravi dirandaj, ki je motil pouk. Delavci so najprej začeli kopati, nato pa graditi.

Potrebno je bilo veliko truda in moči, da je delavec Gradisa uspelo zgraditi lep nov del. Dobili smo novo kuhinjo, jedilnico, tehnično učilnico in telovadnico, ki sem se je najbolj razveselila.

Prvi šolski dan so nam tovariši učitelji razkazali nove prostore. V novi telovadnici bomo imeli več možnosti za športne igre, gimnastiko... Tudi drugih prostorov sem vesela. Upam, da bo pouk v novem delu šole potekal dobro in udobneje.

Suzana Lesjak, 7. raz.
OŠ Janko Ribič, Cezanjevi

Spet v šoli

Spet je zazvonil šolski zvonec in prazne šolske klopi več ne samevajo. Kako smo se veselili prvega šolskega dne! Vsi zdravi in nasmejani smo se pozdravljali med sabo. V našem razredu je bilo takšno razpoloženje kot še nikoli. Pripovedovali smo si, kje smo preživeli počitnice in kaj vse smo počeli. Med sabo smo kar tekmovali, kdo bo znal povedati razburiljivejšo zgodbo iz počitnic. Prvi dan se še nismo veliko učili. V glavnem smo se pogovarjali o tem, kaj vse bomo delali skozi šolsko leto. Naslednje dni smo se seveda že začeli učiti. Nekateri so si kot ponavadi vzeli predloge počitnice, a se že zavedajo, da so v šoli in se morajo začeti učiti. Tudi to šolsko leto bo hitro minilo in potrudili se bomo, da bo uspeh čim boljši.

Tatjana Flegar
OŠ GRAD

Kdor v šolo ne hodi ...

Spet začel se je pouk. čas učenja in čas muk. V šolo vsi hitimo, novih prijateljev se veselimo.

Zdaj se vsi učimo, nič ne govorimo, učitelji mnogi zelo so strogi.

Pa nikar ne mislite, da tako slabo je v šoli, nič se ne ustrašite, raje pohiite, da v šolo ne zamudite.

V šoli zdaj nam je lepo, ker pridno se učimo. tisti, ki v šolo ne hodi, lahko v življenju zabloudi.

Robertina Vlaij
OŠ GRAD

Ko smo prvič kadili

Jaz sem prvič kadila, ko sem bila v prvem razredu. Ko sem dala cigareto v usta, sem kašljala in bolela me je glava. Od tistega časa več nikoli ne bom kadila, ker mi ni bilo dobro. Ko bom velika, ne bom kadila.

Lidija

Nekoč je mama pustila zunaj cigareto. Jaz pa sem jo vzela in odšla za hišo. Tam sem si jo prižigala in enkrat potegnila. Naenkrat mi je postalo slabo. Cigareto sem vrgla stran in jo pohodila. Sklenila sem, da ne bom nikoli v življenju kadila. Ati in mami kadita, jaz pa bi bila rada, če ne bi kadila.

Edita

Ko sem jaz prvič poskusila kaditi, mi ni bilo všeč. Kašljal sem in zdaj več ne bom kadil. Bolela me je glava. Videl sem Tineka, ki je kadil, in sem mu rekel, naj več ne kadi.

Kristijan

Prvič, ko sem poskusila cigareto, sem jo enkrat povlekla, in takrat mi ni bilo dobro. Kašljala sem. Včasih, ko je stric Janez prišel k nam, je začel kaditi, mene pa je začela boleti glava. Šla sem ven in se zunaj igrala. Potem mi ni bilo več slabo.

Patricija

Ko sem jaz prvič kadila, sem zelo kašljala. Kaditi sem poskusila zato, ker sem hotela znati, če je cigareta dobra. Nikoli več ne bom kadila.

Jasmina

Ko sem prvič poskusila kaditi, me je zelo prizadelo. Nisem se mogla izkašljati. Moji oči kadi, mama pa ne. Mene cigareta ni bila dobra. Ko bom velika, ne bom kadila.

Tanja
Učenci 3. b OŠ Crenšovci

Budilka in copati

Na mizici ob Jelkini postelji stoji budilka, ob njej pa spijo copati. Ob četrni osmih budilka zazvoni in zbudi Jelko in njene copate. Jelka se gre umivati, budilka in copati pa se pripravijo. Copati rečejo: »Ti nesramna budilka, zbudi la si naju prav takrat, ko sva naspavala. Zdaj ne bova nikoli zvedela, kaj se je zgodilo z velikonom, ti nesramnica.« »Vseeno mi je za vaju sanje, glavno je, da sem zbudila Jelko«, se obregne budilka. Nato še doda: »Si sploh predstavlja, kaj bi se zgodilo, če je ne bi zbudila?« »Le kaj bi se zgodilo; nič posebnega, bi vsaj vedela, kaj se je zgodilo z velikonom,« sta pripomnila copata. »No, saj bi jo tudi midva zbudila«, še reče. »Kako bi jo vidva zbudila, kako?« radovedno vpraša budilka. »Bi se že nekako znašla«, dodata copata. Potem pa le spoznata, da nimata prav, zato utihneta. Budilka ju ošine z grdim pogledom in posmehljivo vsklikne: »Opažam, da sta ostala brez besed. Zelo pa me veseli, da sta spoznala svoje napačno mnenje. Sicer pa sama nisem naredila nič narobe, saj tudi pogovor pravi: RANA URA. ZLATA URA.«

Alenka Frumen, 6. raz.
OŠ K. D. Kajuh, M. Sobota

Deček in dva zmaja

Bil je deček, ki je rad spuščal papirnate zmaje. Ko se je nekega dne igral z zmajem, je nenadoma zapihal močan veter. Vrvica, na kateri je bil zmaj pritrjen, se je nenadoma pretrgala. Zmaj je odletel daleč čez morje.

Deček si je čez nekaj časa naredil novega zmaja. Tudi s tem se je igral v vetrovnem vremenu. Ko je zunaj plaval v vetru, mu je nasproti pripradl zmaj, ki ga je deček pred nekaj tedni izgubil. Ta izgubljeni zmaj se je začel hvaliti, da on lahko svobodno vira na nebu. Zmaj na vrvi se ni zmenil za njegove besede, zato se je le-ta obrnil in odvihral naprej. Naenkrat ga zagleda lačen jastreb. Misli si, da je to kaj za pod zob, zato se spusti in zgrabi s kremplji zmaja. Hitro ga raztrga. Od zmaja ostanejo le kosčki papirja. Jastreb odleti, zmaj na vrvi pa premišljuje o svobodi.

KDOR VISOKO LETA, NIZKO PADE.

Tanja Lajnsčec, 6. raz.
OŠ K. D. Kajuh, M. Sobota

JUŠ
MAKOVEC

KORENINE

(Objavljamo nekaj odlomkov)

Že pred nekaj tisočletji, ko je bila Mura ob zatonu zadnje ledene dobe veliko bolj vodnata kot danes, je pričela nastajati današnja pokrajinska podoba Murskega polja. Mrtvi rokavi ali komaj zaznavni davni tokovi prepredajo vso murskopolsko nižino in dajejo z jelševjem in vrbjem ob robovih nekdanjih strug pokrajini prijetno pestrost, ki je sicer v ravninskem svetu nismo vajeni.

Spreminjanje toka Mure je najbrž tudi vzrok, da na Murskem polju ni znanih več prazgodovinskih najdb, saj je njena talna površina delno mlajšega izvora. Med Muro in Murico (1) ni pravzaprav nobenega zanesljivega in podrobneje poznane prazgodovinskega najdišča, čeprav so med Veržejem in Cvenom bila. Ta predel kaže, da ga spreminjanje toka Mure v zadnjih pet tisoč letih ni bistveno prizadelo (2). Mlajši, naplavinški del polja verjetno ni dajal večjih možnosti za poselitev, zato bi morali šteti tudi Mursko polje med tipično prehodna ozemlja v smeri od jugovzhoda proti severozahodu — v notranost avstrijske Štajerske (3). Ob Muri je bila odprta pot do Golice in soteske nad Gradcem (4). »Po teh (...) poteh so od neolita dalje (z izjemo Rimljanov) prihajala ljudstva v ta prostor in ga v 2. tisočletju pred n. š. pričela spreminjati v kulturno pokrajino.« (5)

Iz časa med leti 1000 in 700 pred n. š. domnevamo v spodnjem delu Murskega polja eno samo selišče, in sicer na vzpetini pri Križevcih, kjer je od leta 1828 pokopališče. Pri sondiranju so našli drobce lončevine, sicer pa sedanjí namen zemljišča onemogoča kakršno koli raziskovanje; s prekopavanjem se je kulturna plast uničila. Nekateri menijo, da je Mura / še v 16. stol. tekla mimo Križevca (5), kar pa je najbrž manj verjetno od domneve, da je tod tekla še ob začetku našega štetja (7). Pred tem si je utirala pot zahodno od Križevca, medtem ko je Murica, ki se je vijugala od Bunčan po sredi polja proti Razkrižju, sodeč po velikosti še danes vidnega korita in številnih ostrih zavojev, pretakala najbrž le manjše količine vode.

Za predrimsko obdobje ni ugotovljeno, katera ljudstva so živel v neposredni bližini Murskega polja, če že ne tudi tukaj. Nagrobni spomenik nekemu Vibeniusu, ki so ga našli v Lendavi, pripada ljudstvu Bojev, ki je živelo nekako na območju ob sedanjí avstrijsko-madžarski meji in je na jugu segalo do neposredne bližine Mure (8). Prebivalci Panonije so imeli pred prihodom Rimljanov keltška in ilirska imena.

V rimski dobi je bilo v ljutomerskem kraju naseljeno predvsem zahodno obrobje Murskega polja nad bregom Murice ali stare Mure. Če pristejemo k vsakemu izpričanemu grobišču po en zaselek, potem vidimo, da je bilo na prostoru sedanjih 60 naselij v antiki verjetno le kakih deset zaselkov ali posamičnih domovanj (9). V tej primerjavi je mišljeno širše območje: celotno Mursko polje z obronki Slovenskih goric. Rimljani so prišli v te kraje leta 15. Iz obdobja rimske province Panonije, kateri je pripadalo tudi Mursko polje, in še dolga stoletja kasneje, niso o Murskem polju znani nobeni listinski dokazi o poseljenosti. To temno obdobje traja pravzaprav vse do t. i. drugotne kolonizacije (od 12. stol. naprej), čeprav nam listinski viri odkrivajo prvotno slovansko naselitev v neposredni bližini Murskega polja že v 9. stol., kot bomo videli kasneje.

Edini skromnejši arheološki vir, ki pa ni raziskan, ker sodijo, da se nahaja na območju sedanje železniške postaje v Veržejju, je nekaj sledov rimske stavbe, ki so jo odkrili, ko so gradili železniško progo Ljutomer—Murska Sobota. Na tem mestu so odkrili tudi sledove staroslovanskega pokopališča (10). Redka poseljenost v rimski dobi je tudi posledica odmaknjenosti od prometnih poti. Rimljani so v 1. stol. zgradili vojaško cesto iz Italije preko Ptuja do Savarije (Szombathely) na Madžarskem, ki je bila glavno mesto rimske province. Od Ptuja naj bi cesta potekala do središča ob Dravi, nato pa zavila proti severovzhodu, prečkala Muro in prek Kormenda dosegla Savario. Pokrajinski muzej v Murski Soboti je leta 1980 raziskoval lokalizacijo rimske ceste Poetovio (Ptuj) — Savaria pri vaseh Kot in Gaberje v Prekmurju. Pri sondiranju so ugotovili, da so ostanki gramoza, nasutega na njivah iz Kota do Gaberja, sledovi rimske ceste, ki je bila široka od pet do šest metrov in je imela na obeh straneh približno tri metre širok in pol metra globok obcestni jarek (11).

Zgodovinarji in arheologi so se ukvarjali tudi z domnevo, da je potekala rimska cesta (ali ena od njih) od Ptuja prek Cezanjevca (12) ter med Razkrižjem čez Krapje proti Radgoni. To domnevo podpirajo že omenjeni ostanki rimske zgradbe pri Veržejju. Jaro Šašel (13) piše o tem: »Grafija rimskih točk v Prekmurju se razvija prvenstveno v dveh črtah: 1. Radgona—Dokležovje—Kobilje; obe se križata na prostoru med Veržejem in Soboti. Najpomembnejše prekmurske antične najdbe izvirajo doslej iz Dolnje Lendave ter prostora okoli Dokležovja, pri čemer je treba upoštevati, da je bila D. Lendava sistematično preiskovana in to z namenom, dokazati tam Halicanum, območje Dokležovja pa ne (...) K temu pride, končno, dejstvo, da sta bila čez Muro v zgodovinskih časih ustajena dva prehoda: eden pri Murskem Središču, drugi pri Veržejju; dokaj je verjetnosti, da jih tudi v antiki v tem sektorju ni bilo več. Torej bi bilo treba iskati prehod ceste Poetovio—Savaria bodisi ob enem ali drugem prehodu.«

V obdobju preseljevanja narodov, ki je uničilo veliki rimski imperij, je Mursko polje med leti 546 in 568 spadalo v langobardsko državo. Langobardi so se — kot poročajo viri — 2. aprila 568 odpravili v italijansko nižino. Kod jih je vodila pot? Carlo Guido Mor (14) pravi: »Ni nam znan kraj, kjer so se zbrali Langobardi tik pred 2. aprilom 568, vendar bi mogli misliti na zahodni konec Blatenskega jezera, med Kesthelyem in Vorsom, kjer je bilo križišče cestnega omrežja, ki je povezovalo kraje z langobardsko naselitvijo.« Ocenjujejo, da je langobardsko ljudstvo, ob svojem pohodu, ki je trajal 493 dni, šlo nekaj sto tisoč ljudi. Takšnega podviga si niso mogli privoščiti po eni sami poti

predvsem zaradi hrane, ki so jo morali dobiti tudi tako, da so jo spotoma odvezali naseljenecem v krajih njihove poti. Ni izključeno, da je del langobardskih množic preplaval tudi Mursko polje, čeprav nam zgodovina tega doslej ni potrdila niti zanikala.

Svojo zemljo so Langobardi prepustili Obrom ali Avarom, ki so si delno podredili slovanska plemena, živeča v panonski nižini (15).

Pri slovenski naselitvi ni šlo za naselitev enotnega plemena ali ljudstva, ki bi se bilo kar naravnost razvilo v sedanji slovenski narod. Ta domneva doslej ni bila deležna dovolj kritične in vsestranske osvetlitve. V domači kritični javnosti je ostala brez odziva tudi hipoteza o etnogenezi slovenskega naroda; po nje naj bi bili Slovenci nastali iz plemen-skih drobcev (16). Ni treba posebej poudarjati, da je takšen zgodovinski razvoj tudi slovenskemu imenoslovju nastavljal ovire in zanke.

Severno od Mure, med Radgono in Šentiljem naj bi se naselili deli slovanskega plemena Dudlebov in Hrvatov. »Okoli leta 560 so si Obri (Avari) podvrgli severno od Karpotov, ob rekah Stir in Bug naseljeno ljudstvo Dudlebov in kruto nad njimi nastajale in izginjale v panonskem prostoru. Tu je v 5. stol. potekala meja rimske province Panonije, potem langobardske države, tu je bila meja med Spodnjo Panonijo in Karantanijo, meja Koceljeve kneževine. Tu je bila med 10. in 13. stol. meja, do katere so vse ozemlje obvladovali Madžari. Na Dravi je bila meja med oglejsko in salzbursko cerkveno oblastjo. Avari, moravska in bolgarska plemena in Madžari (poleg Bavarcev oziroma Frankov) so bila ljudstva, ki so neposredno vplivala na potek dogodkov in na notranji razvoj ozemlja vzhodno od Drave. Vse to je najbrž pustilo sledove tudi v imenih in priimkih vse do danes.

Kelemenova prizadevanja so morda zanimiva predvsem zaradi težnje, da bi »modificirali naše doslej morebiti nekako preveč alpske komponente« /21/.

Do leta 899, ko so v panonskem prostoru zagospodovali Madžari, ki so močno prizadeli slovensko naselitev v pokrajini desno in severno od Mure, je približno tristo let. Ta čas je povezan z vojnimi pohodi Avarov proti zahodu. V to obdobje sodi tudi kratek razcvet Pribinove in Koceljeve panonske kneževine. Sledi bavarski kolonizacijski pristisk, ki je pokrajino severno od Mure (od Radgone do Šentilja) konec 10. in v 11. stol. ponemčil. V tem času izgubi slovenski značaj tudi pokrajina ob Zali in ob spodnjem Blatenskem jezeru.

Če vemo, da so se Slovani ob svoji naselitvi izogibali odprtih ravnin in so se raje naseljevali na gričevnatem svetu, potem smemo domnevati, da Mursko polje ni bilo glavni cilj naselitve.

Tik pred koncem 8. stol. je bilo konec avarske nadoblasti nad Slovenci v Panoniji, katere zahodna meja na našem ozemlju je potekala tako, da sta bila Ptuj in potok Pesnica v Slovenskih goricah še v Panoniji.

Leta 827 so v Panonijo vdrl Bolgari in v njihovih rokah je bilo nekaj let vse ozemlje do Rabe. Prihod Bolgarov je pospešil upravno reformo frankovske države in leta 828 je severno od Drave nastala grofija Spodnja Panonija, v katero so pričeli prihajati naseljenci. Spodnjo Panonijo pa je kmalu začela ogrožati velikomoravska država, ki se je v letih 930 — 970 razvila v močnega nasprotnika frankovske države in je odločilno posegla tudi v dogajanja pri nas.

OPOMBE

- 1 Murica (v narečju Mirica) je danes brezvodno vijugasto korito, ki je še pred tremi desetletji imelo skromen pretok vode, odvisen od regulacijskih del na Muri od Bunčan navzdol. Poteka pa struga Murice od Bunčan, mimo Banovec, Grlave, Kristanec in Salinec ter pri Pristavi sprejme Ščavnico.
- 2 Stanko Pahič: Iz pradednine ljutomerskega kraja, ČZN XLII, 1971, str. 3.
- 3 Stanko Pahič: glej op. 2, str. 10.
- 4 Stanko Pahič: K predslovenski naselitvi Slovenskih goric in Pomurja, Svet med Muro in Dravo, Maribor 1968, str. 158.
- 5 Stanko Pahič: glej op. 4.
- 6 Fran Kovacik: Ljutomer, zgodovina trga in sreza, Maribor 1926, str. 255.
- 7 Stanko Pahič: glej op. 2, str. 3.
- 8 Andreas Moczy: Die Bevölkerung von Pannonien bis zu den Markomannenkriegen, Budimpešta 1959, str. 12.
- 9 Stanko Pahič: glej op. 2, str. 12.
- 10 Fran Kovacik: glej op. 6, str. 260.
- 11 Irena Šavel: Raziskovanja rimske ceste, Vestnik, Murska Sobota, 1980, št. 97, str. 5.
- 12 A. Muchar: Geschichte des Herzogthums Steiermark, Gradec 1844, str. 446.
- 13 Jaro Šašel: Doneski k zgodovini Prekmurja v starem veku, Kronika 1955, str. 49.
- 14 Carlo Guido Mor: Pohod kralja Alboina, Kronika 1969, str. 10.
- 15 France Bezlaj: Eseji o slovenskem jeziku, Ljubljana 1967.
- 16 Jože Toporišič: Sodobno slavistično jezikoslovje v Sloveniji, SR 1971, str. 25.
- 17 Fran Kovacik: Problemi ob zori naše zgodovine, ČZN XVIII, str. 89.
- 18 Fran Kovacik: glej op. 23 — v pripombi navaja, da je češka dudlebska govorica močno podobna slovenski govorici v krajih ob Muri.
- 19 Franc Kos: Gradivo za zgodovino Slovencev, 2. knjiga, št. 297: »(...) iuxta aquam que dicitur Knesaha« — »blizu vode, ki se imenuje Knesaha (Knežava)«, t. j. imenovana po knezih. Knežava ali današnji Gnassbach se pri Čmureku z leve strani izliva v Muro.
- 20 Jakob Kelemina: Nekaj o Dulebhu na Slovenskem, ČZN XX, str. 144—154 in Nove dulebske študije, ČZN XXI. Kelemina opira svojo trditev na razširjenost kulturnega pojma »čertu«, ki je na Murskem polju in v Slovenskih goricah znan kot čreta, čretina, čret. Ta pojem je le malo razširjen v slovenskem jezikovnem prostoru zahodno od črte Slovenske gorice — Sotla, kot pravi Kelemina, razširjen pa je kot pojem »Schrette«, močvirni travnik, v nemškem štajerskem jezikovnem področju, severno od Radgone — Šentilja, torej v nekdanji »dudlebski pokrajini«. Po Keleminovem mnenju se je pojem »čertu« širil od Zakarpatja, prvotne domovine Dudlebov, proti zapadu in ne ob Donavi navzdol — sprejeti so ga tudi obkarpatski Madžari. Toponim čreta poznamo tudi pri Gajševcih.
- 21 Anton Melik (kot citat v sestavku Stefana Barbariča Pokrajina in ljudje, Panonski zbornik, M. Sobota 1966, str. 16).

(Nadaljevanje prihodnjici)

PREDSTAVLJAMO VAM

Kampuš tudi državni prvak

Največje presenečenje letošnjega republiškega in državnega prvenstva v motokrosu je gotovo 14-letni učenec 8. razreda Osnovne šole v Gornji Radgoni, doma iz Spodnje Ščavnice, Boštjan Kampuš, ki tekmuje za AMD Lenart. Že od rane mladosti ga je privlačil motošport, zlasti motokros. Prva priložnost zato se mu je ponudila, ko je za poškodbo noge dobil denar, si kupil 50 ccm motor in se preskušal na domačem travniku. Njegove sposobnosti je uvidel oče in mu kupil nov 80 ccm motor Suzuki, nato pa se vključil v AMD Lenart in začel tekmovali. Na prvi dirki v Lenartu je med 14 tekmovalci zasedel sedmo mesto in prejel pokal kot najmlajši tekmovalec. V lanskem tekmovalni sezoni, ko je prvič tekmoval za državno prvenstvo, je zasedel izvrstno sedmo mesto v razredu do 80 ccm. To mu je bila spodbuda, da se je za letošnjo sezono še zavzeteje pripravil ob nasvetih očeta. Prizadevanja niso bila zaman. Na letošnjih dirkah za državno prvenstvo je osvojil štiri prva in tri

druga mesta ter tako poleg republiškega nastopa osvojil tudi naslov državnega prvaka v razredu do 80 ccm. Skupaj je zbral 221 točk ali za 30 točk več kot drugouvrščen Goriški iz Jastrebarskega. Ostala je še zadnja dirka, ki bo v Zaboku. Tudi v prihodnje bo tekmoval v razredu do 80 ccm, občasno pa se tudi preskušal v razredu do 125 ccm.

F. Maučec

KAJAKAŠTVO

Zadovoljni v Ludbregu

Pomurski kajakaši — člani Brodarskih društev Mura Krog in Bistrica — tudi minuli konec tedna niso imeli počitka. Tokrat so se udeležili spusta po reki Dravi, ki ga je organiziral KK klub iz Ludbrega. V dokaj močni članski konkurenci je Stefan Varga (Krog) osvojil 2. mesto. Med pionirji je bil najboljši Andrej Uroša (Bistrica), ki je v kategoriji s slalomskimi čolni zasedel 1. mesto. Iztok Horvat je bil 6., Janez Gomboš 9. (oba Krog), Bojan Bohneč 14. in Stanko Uroša 15. (oba Bistrica). Tudi bistriški pionirki Anita Gjerek in Maja Žikec sta se zelo dobro odrezali, saj sta zasedli 1. oziroma 3. mesto. V mladinski konkurenci sta tekmovala Alojz Ozbeč, ki je osvojil 4. mesto, in Roman Graj (oba Bistrica), ki je bil 8. Ekipno je Bistrica zasedla 5. mesto, Mura Krog pa 10.

J. G.

RADENCI

Prvo srečanje partizanskih društev

V Radencih je bilo prvo srečanje Društev za telesno vzgojo Partizan radganske občine, sodelovali pa so tudi člani Partizana iz Bakovec. Moški so se pomerili v rokometu, odbojki, pikadu in metu na koš. Sodelovalo je okrog 180 tekmovalcev. Srečanje je doseglo svoj namen, postalo pa naj bi tradicionalno.

Rezultati — moški — rokomet: 1. Bakovci, 2. Radgona, 3. Radenci; **odbojka:** 1. Radenci, 2. Videm; **mali nogomet:** 1. Radenci, 2. Apače, 3. Negova; **košarka:** 1. Radgona, 2. Radenci, 3. Stil. **Ženske — košarka:** 1. Radenci, 2. Bakovci; **odbojka:** 1. Bakovci, 2. Radenci; **pikado:** 1. Bakovci, 2. Radenci, 3. Videm; **met žoge na koš:** 1. Bakovci, 2. Radenci, 3. Videm. **Poligon za učence OS — dečki:** 1. Radgona, 2. Apače, 3. Radenci; **deklice:** 1. Radenci, 2. Videm. **Skupni vrstni red — moški:** 1. Radenci (15), 2. Radgona (9), 3. Apače (6), 4. — 5. Videm in Bakovci (po 3), 6. Negova (2) in 7. Stil (1 točka). **Ženske:** 1.—2. Bakovci in Radenci (po 9), 3. Videm (3 točke).

NAMIZNI TENIS

Unger in Žitek na zvezni turnir

Na sklepnem mladinskem turnirju TOP-10, ki je bil v Mariboru, so nastopili vsi najboljši, ki so se preko kvalifikacij uvrstili na ta turnir, med njimi tudi državni mladinski reprezentant Smrekar, ki je bil tudi prepričljiv zmagovalac. Z igrar in uvrstitvami šestih Pomurcev smo lahko zadovoljni, saj sta se Unger in Žitek uvrstila na zvezni pozivni turnir, priložnost pa bo po vsej verjetnosti dobil lani najuspešnejši pionir Slovenije, ki je dobil posebno priznanje na nedavni konferenci NTZS, Janko Ōrl.

V najboljši skupini je prikazal dobro igro Mirko Unger, ki je z rezultatom 7:2 osvojil zelo dobro drugo mesto, izgubil pa je s Smrekarjem in Ignjatovičem. Četrto mesto je s 5:4 zasedel Žitek, ki je imel nekaj spodirljajev, prijetno pa je presenetil Ōri, ki je z enakim rezultatom zasedel šesto mesto, kar je njegova najboljša uvrstitev v mladinski konkurenci, in je med drugimi premagal tudi Ignjatoviča, ki je bil tretji. Rih-tarič je z 1:8 osvojil deseto mesto, vendar je še pionir in je prvič zaigral v družbi najboljših slovenskih mladincev. V drugi skupini je bil zelo dober Gerendaj, ki je s 7:2 osvojil tretje mesto, Smodiš pa s 3:6 sedmo, kar je manj, kot smo od njega pričakovali.

M. U.

ROKOMET

Pomembna zmaga Bakovec

V četrtem kolu tekmovalja v slovenski moški rokometni ligi so Bakovci pred okrog 850 gledalci premagali Beltinko z 22:20. Najboljše strelke: Petek 15, Mauko 5 in Vrabec 2 za Radgono ter Kociper 7, Puklavac in Tkalec po 4 za Beltinko. V moški konkurenci je Aero Celje premagala Toko iz Črenšovca z 31:27. Najboljši strelci pri Toku: Šernek 8, Švec 7 in Gerič 5.

V tekmovalju druge republiške ženske rokometne lige — vzchod je Radgona v pomurskem derbiju premagala Beltinko z 22:20. Najboljše strelke: Petek 15, Mauko 5 in Vrabec 2 za Radgono ter Kociper 7, Puklavac in Tkalec po 4 za Beltinko. V moški konkurenci je Aero Celje premagala Toko iz Črenšovca z 31:27. Najboljši strelci pri Toku: Šernek 8, Švec 7 in Gerič 5.

Tovariško srečanje

Športno društvo v KS Tišina organizira 18. oktobra 1987 tovariško srečanje nekdanjih igralcev Mladince iz Murskih Črnc. Srečanje bo popestrjeno s turnirjem.

PNL

REZULTATI — 6. kolo
Tišina:Dobrovnik 0:3
Mladost:Turnišče 1:2
Odranci:Verzej 0:2
Bakovci:Dokležovje 2:1
Beltinka:Renkovi 2:1
Črenšovci:Hotiza 2:1

Verzej	6	4	2	0	11:4	10
Dobrovnik	6	4	1	1	15:6	9
Turnišče	6	4	1	1	13:6	9
Beltinka	6	4	1	1	15:10	9
Mladost	6	4	0	2	15:8	8
Bakovci	6	3	0	3	12:9	6
Črenšovci	6	2	2	2	9:13	6
Tišina	6	2	1	3	15:12	5
Renkovi	6	2	0	4	8:14	4
Hotiza	6	1	0	5	10:14	2
Odranci	6	0	2	4	6:19	2
Dokležovje	6	0	2	4	3:17	2

I. MNL MS

REZULTATI — 6. KOLO
Čarda:Žakovci 3:1
Gančani:Rakičan 2:1
Radgona:Lipa 2:2
Filovci:Pucanci 1:1
Čankova:Tromejnik 4:2
Ljutomer:Tešanovci 2:1

Čankova	5	4	0	1	12:5	8
Čarda	6	4	0	2	12:7	8
Ljutomer	5	3	2	0	8:5	8
Lipa	6	2	3	1	18:12	7
Gančani	5	2	2	1	6:8	6
Tromejnik	5	2	1	2	11:12	5
Radgona	5	1	3	2	14:16	5
Filovci	6	2	1	3	9:11	5
Rakičan	6	2	1	3	9:14	5
Žakovci	5	1	2	2	10:10	4
Pucanci	6	0	4	2	12:14	4
Tešanovci	5	0	1	4	3:10	1

II. MNL MS

REZULTATI — 8. KOLO
Prosenjakovi:Apače 3:1
Bogojina:Križevci 6:3
Bratanci:Hodoš 5:1
Grad:Selo 4:3
Romah:Rogašovci 1:3
Vrelec:Serdica 3:3

Rogašovci	8	6	2	0	22:7	12
Bratanci	8	5	2	1	25:9	14
Hodoš	8	5	1	2	28:14	11
Bogojina	8	4	2	2	25:20	10
Prosenjak	8	4	1	3	18:21	9
Grad	7	4	0	3	24:20	8
Šalovci	7	3	2	2	18:19	8
Vrelec	7	3	2	2	16:18	8
Romah	7	3	1	3	18:21	7
Selo	7	2	1	4	15:20	5
Serdica	7	1	1	5	13:21	3
Apače	7	0	1	6	7:17	1
Križevci	7	0	0	7	9:31	0

I. ONL Lendava

REZULTATI — 5. KOLO
Kobilje:Nedelica 0:3
Petišovci:Bistrica 2:4
Polana:Mostje 3:1
Lakoš:Nafra B 1:2

Polana	5	3	1	1	11:4	7
Bistrica	5	3	1	1	13:10	7
Nedelica	5	2	2	1	9:2	6
Lakoš	5	2	1	2	8:12	5
Petišovci	5	1	2	2	14:11	4
Kobilje	5	1	2	2	11:13	4
Mostje	5	1	2	2	11:13	4
Nafra B	5	1	1	3	6:18	3

II. ONL Lendava

REZULTATI — 5. KOLO
Graničar:Olimpija 2:2
Žitkovci:Kapca 4:4
Zvezda:Panonija 3:2

Zvezda	5	4	0	1	17:12	8
Graničar	5	3	1	1	15:8	7
Olimpija	5	2	2	1	13:11	6
Panonija	5	2	1	2	14:10	5
Kapca	5	1	1	3	12:20	3
Žitkovci	5	0	1	4	11:21	1

KEGLJANJE

Sodelovalo 75 tekmovalcev

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih iz Murske Sobotice je pripravilo 9. republiško prvenstvo slepih in slabovidnih v mini kegljanju (viseči keglji). Sodelovalo je 75 tekmovalcev iz devetih slovenskih društev. Zmagala je ekipa Ljubljane s 358 točkami, Murska Sobota pa je bila z 255 točkami deveta.

TENIS

ZMAGAL KOSI

Ljutomerski Partizan je organiziral društveno prvenstvo v tenisu za pionirje. Sodelovalo je 20 tekmovalcev. Zmagal je Kosi pred Šmaucem in Kaurinom.

T. F.

NOGOMET

Točka Mure v Titovem Velenju

V tekmovalju slovenske nogometne lige je sobotška Mura igrala v Titovem Velenju z Rudarjem neodločeno 1:1. Gol za Muro je dosegel Gabor. Sobotčani so tokrat prikazali dobro igro in zasluzeno odnesli točko. Mura je z 8 točkami na sedmem mestu, v naslednjem kolu pa igra doma z Elkom.

Dve zmagi Nafta

Nogometaši Nafta so v zaostali tekmi območne članske nogometne lige — vzchod premagali Ojstrico s 5:0. V nedeljo pa so premagali moštvo Dravinje s 3:0. Gole za Nafto so dosegli: Pintarič, Žalik in Hozjan. Sodil je Razdevšek iz Maribora.

ATLETIKA

Zmaga Pergarjeve

V Ludbregu na Hrvaškem je bil 15. tradicionalni tek osvoboditve. Sodelovalo je okrog 400 tekačev iz vse države. Med njimi so bili tudi pomurski atleti in dosegli solidne uvrstitve. Najbolje se je zopet odrezala Manuela Pergar, ki je zmagala v teku na 5 km s časom 20:05. Marija Stevanec je bila druga, Edita Banfi pa četrta. Med člani je Geza Grabar v teku na 15 km zasedel tretje mesto, Marjan Hozjan pa je bil šesti.

-ms-

ATLETSKA GIMNASTIKA

Granfol četrti

V Ljubljani je bilo prvo slovensko prvenstvo v atletski gimnastici. Udeležil se ga je bil tudi Franc Granfol iz Bakovec kot edini iz Pomurja in dosegel lep uspeh. V kategoriji članov je zasedel četrto mesto in za las zgrešil bronasto kolajno. Enako uvrstitev je dosegel v absolutni kategoriji mladincev do 21 let. To je gotovo lep uspeh, zlasti še, ker se je Granfol za tekmovalje pripravil malo časa.

KEGLJANJE

Nagy — Gobec državni prvakinji

V Celju je bilo državno kegljaško prvenstvo za dvojice. Zmagali sta Marika Nagy in Tanja Gobec, ki tekmuje za EMO Celje, s 1824 podrtimi keglji. Nagyjeva je podrla 895 kegljev. Tako sta postali državni prvakinji za letošnje leto.

SPORTNI RIBOLOV

Zmagala SO Murska Sobota

V Hotinji vasi je bilo tekmovalje športnih ribičev v okviru delavskih športnih iger; sodelovalo je 28 ekip iz severovzhodne Slovenije. Ekipno je zmagala Skupščina občine Murska Sobota, Mura je bila peta, SGP Pomurje deveto, Pomurski zdravstveni center dvanajsti in Obrtniki sedemindvajseti. Med posamezniki je bil Matjažec četrti, Janko Božič peti, Drago Božič in Franc Lukač sedma, Stefan Bagari in Mirko Božič pa deseta.

ODBOJKA

Zmagalo Pomurje

V telovadnici Osnovne šole Pucanci je bil ženski odbojarski turnir, ki ga je ob pomoči Proizvodnje kremenčevega peska pripravil OK Pomurje iz Murske Sobotice. Sodelovalo so štiri ekipe. Rezultati — Pomurje : P. Branik III 2:0, Rogoza II : Rogoza — kadetinja 2:0, Pomurje : Rogoza II 2:0, P. Branik III : Rogoza — kadetinja 2:1, Rogoza II : P. Branik III 2:1 in Pomurje : Rogoza — kadetinja 2:0. Vrstni red: 1. Pomurje, 2. Rogoza II, 3. Paloma Branik in 4. Rogoza — kadetinja.

ODBOJKA

LJUTOMERČANI PRED STARTOM V SLOVENSKI LIGI

Odbojkarji Ljutomera se že nekaj časa zavzeto pripravljajo za tekmovalje v slovenski ligi, kjer bodo prvič nastopali. Vadijo pod vodstvom trenerja profesorja Toneta Ficka. Med pripravami so odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem. Po osvojitvi prvega mesta v drugi republiški ligi — vzchod in uvrstitvi v slovensko ligo se je moštvo okrepilo z igralci Radenske: Jankom Rajnarjem, Andrejem Drvaričem in Zdravkom Maričem. Pokroviteljstvo nad ekipo je prevzela Emona Comere, tozdr Agropod Ljutomer. Žreb Ljutomerčanom ni bil naklonjen, saj se v prvem kolu srečajo z republiškim prvkom Narodnim domom v petek, 9. oktobra 1987, ob 19. uri v Križevcih pri Ljutomeru. Drugo tekmo igrajo prav tako doma s tretjeuvrščeno ekipo v minuli sezoni, potem pa gostujejo v Izoli. Želja Ljutomerčanov je, da bi zasedli mesto na sredini lestvice.

Ekipa OK Agropod Ljutomer v sezoni 1987/88; stojijo (z leve): Brane Pušenjak, Janko Rajnar, Goran Šoster, Jože Štrkl, Zdravko Marič in Tone Ficko (trener); čepijo: Miran Torič, Jan Škrobar, Jože Šumak in Andrej Drvarič; manjkajo: Mitja in Miran Šumak, Simon Puklavac in Milan Pušenjak.

Foto: Iztok Šumak

STRELSTVO

REKORD VOGRINČIČEVE

V okviru praznovanja 10-letnice Strelske družine Gančani je bilo tekmovalje, na katerem je sodelovalo 88 strelcev in strelk iz 12 dručin. V ekipni konkurenci je zmagala SD Noršinci s 511 krogi pred SD Panonija, 505, in SD ABC Pomurka, 500 krogov. Med posamezniki je bila najuspešnejša Dragica Vogrinčič, ki je zmagala s 182 krogi, kar je rekord strelšče v Gančanih. Drugi je bil Branko Bukovec s 180 krogi, tretji pa Boris Kočič s 178 krogi.

STRELSTVO

PORAZ NORŠINEC

V tekmovalju prve republiške strelske lige je ekipa Franc Lešnik Vuk v Hotinji vasi premagala Noršince z 2:0. V tekmovalju druge republiške lige — sever je Ljutomer premagal Muro iz Murske Sobotice s 1662:1428 krogov, ekipa Jovo Jurkovič iz Vidma ob Ščavnici je slavila nad ekipo Panonije iz Murske Sobotice s 1433:1426 krogov, ekipa SD Koloman Flisar s Tišine pa je zmagala nad ekipo SCT s 1450:1420 krogov.

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE

OBČINA PRED VESNO

Sklenjeno je bilo atletsko tekmovalje v okviru delavskih športnih iger Ljutomerske občine. Sodelovalo je 56 tekmovalcev in tekmovalk iz 7 delovnih organizacij.

Rezultati — moški — do 30 let: 1. Jože Stefanec (1506), 2. Miha Pušenjak (1454) in 3. Mitja Budna (1092 točk); **nad 30 let:** 1. Netko Marjanovič (1354), 2. Vlado Ivanušič (1325) in 3. Slavko Voršič (1315 točk). **Ženske — do 30 let:** 1. Jerica Mlinarič (1445), 2. Veselko (1219) in 3. Lidija Ficko (1212 točk); **nad 30 let:** 1. Vida Hojnik (1235), 2. Nada Balazič (1219) in 3. Marta Lasbajer (1144 točk). **Ekipni vrstni red:** 1. SO Ljutomer 12.142, 2. Vesna 10.854, 3. Prosevat 9.348 točk.

T. Ficko

TEK PO BELTINCIH

Mladina iz Beltince je pripravila tek po beltinskih ulicah. Sodelovalo je 20 tekačev in tekačic. V konkurenci pionirjev je na 4 km dolgi progi zmagal Kohek (Beltinci) pred Korenom (Lipovci) in Zverom (Melinici). Pri pionirkah je bila prva Viragova (Bratanci) pred Maučičevo (Beltinci) in Srečevo (Bratanci). V tekmovalju mladink na 8 km je zmagala Pergarjeva pred Slugovo (oba AK Pomurje). Pri mladincih pa je bil najboljši Grabar (AK Pomurje) pred Viragom in Erjavcem (oba Beltinci).

NAMIZNI TENIS

Uspešno gostovanje v Murski Soboti

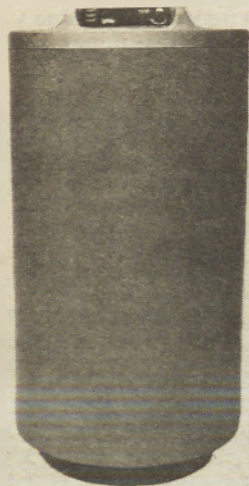
Na povabilo NTK Sobotice smo med letnimi šolskimi počitnicami prišli na tradicionalno prijateljsko srečanje člani Športnega društva Slovenija iz Zahodnega Berlina iz ZR Nemčije. Na terasi hotela Zvezda sta nas pristrčno sprejela predsednik NTK Sobotice Alojz Režonja in tehnični vodja Mirko Ungar. Potem je sledilo namiznoteniško srečanje, kjer so uspeh dosegli igralci domačega kluba, kar smo tudi pričakovali. Za nas je bilo pomembno, da smo se zopet naučili nekaj, kar nam bo v Berlinu koristilo. Osem naših mladincev je ostalo nato teden dni na skupnih pripravah v Murski Soboti, ki jih je vodil trener Borut Veron. Bivanje v dijaškem domu in na treningih so popestrile namiznoteniške igralke iz Trsta, ki so se pod vodstvom trenerja Matjaža Šerčerja priključile skupnim pripravam v Murski Soboti. Imeli smo tudi razgovore o sodelovanju in ugotavljali, da je to koristno za oba kluba, ne samo na športnem področju, temveč širše. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo NTK Soboti za gostoljubnost in dobro počutje v Murski Soboti. Veselimo se prihoda namiznoteniških igralcev Sobotice k nam v Berlin in udeležbe na turnirju, ki ga organizira naše društvo za dan republike. Mladinska in članska ekipa Sobotice tokrat tretjič brani osvojene prehodne pokale. Namiznoteniška zveza Berlina bo imela na turnirju dve mladinski reprezentanci, v članski konkurenci pa dve ekipi iz najvišje berlinske lige.

L. Ozmeč

Več toplote, sonca in prijetnega počutja

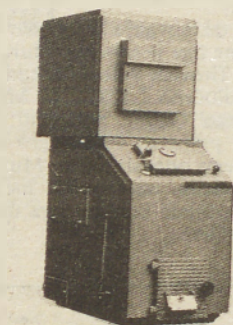
TVT MARIBOR - TVT MARIBOR -

- trajnogoreči kotli in univerzalni kotli za centralno ogrevanje do 100 kW
- kotli za industrijo in toplotne do 350 kW
- peči za sobno ogrevanje in etažno centralno ogrevanje
- visoki izkoristki goriva,
- vakuumsko emajliran bojler,
- avtomatska regulacija, ekonomično in enostavno kurjenje

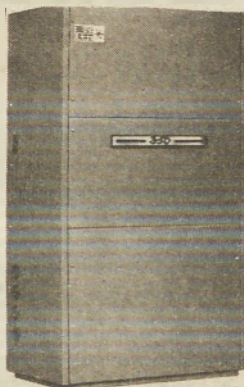

— TVT SAT solarni bojler

- Solarni bojlerji (150, 200 300 in 400 litrov)
- vakuumsko emajlirani,
- trisistemski,
- visoko produktivni,
- najcenejša topla sanitar-na voda,
- sodobna konstrukcija

— TVT SPECIAL trajnogoreči kotel za centralno ogrevanje

— TVT KO klimatska omara

- Klimatske naprave
- toplotne črpalke — sobni klimatizerji — 3100 W
- klimatske omare in inverzne klimatske omare do 70 kW
- vlažilniki zraka
- klimatizirani prostor — večja produktivnost
- TVT klimatske naprave ustvarjajo razmere kot sov naravi

**TOVARNA VOZIL
IN TOPLOTNE TEHNIKE
BORIS KIDRIČ n. sol. o.
MARIBOR 1863**

62000 Maribor, Leningradska 27
telefon: (062) 302-321
telex: 33-161 TVT MB YU
Predstavništvo:
11000 Beograd, Kataničeva 24/II
telefon: (011) 450-685

ARCOMURKA

KMETIJSKI KOMBINAT
RADGONA n.sol.o.

VRHUNSKI MESNI IZDELKI...

ZIBELKA DOBRE HRANE
Izdelki iz piščančjega mesa:

PIKO — pariška
PIP — hrenovka
Posebna perutninska
Prsa v ovitku

Zaseka s prekajenim mletim mesom
Radenska klobasa
Letna suha klobasa

**Kmetijski kombinat, tozd Mesoizdelki, Gornja
Radgona, Lackova 10**

NAJ VSA ČUTILA UŽIVAJO!

... IN VRHUNSKA VINA

**IZ
GORNJE
RAD-
GONE**

Po osončnih legah slovenskogoriških gričev pridelujemo zelo kakovostne vinske sorte renski rizling, laški rizling, beli pinot, traminac, šipon in druge.

V vinski kleti, znani po polnjenju penečih se vin, predelujejo grozdje iz lastnih in zasebnih vinogradov. Pripravljamo peneča se vina po šampanjski metodi in po metodi charmat. Vrhunska kakovost traminca in izredna kakovost penečih se in drugih vin iz te kleti je že dobila mnoga visoka mednarodna priznanja.

NAJ VSA ČUTILA UŽIVAJO!

*Ob prazniku občine Gornja Radgona
iskreno čestitamo!*

NE NUDIMO VAM POPUSTA

**DAJEMO PA VAM MOŽNOST ZA NAKUP OKEN, IZDELANIH
PO DOLGOLETNI TRADICIJI!**

sodobna izvedba, vrhunska kakovost, prirahnek energije, izdelava po meri in montaža na domu
To so odlike pravih oken iz KLI Logatec

Pokličite 061/741-711 — informacije in prodaja KLI Logatec
telex 31656 yu kli

Do vode z lastnim delom

Krajani Grabonoškega Vrha, ki sodi v krajevno skupnost Spodnji Ivanjci, so že pred več kot desetimi leti zgradili lasten vodovod. V ta namen so ustanovili vaški vodovodni odbor, ki skrbi za nemoteno delovanje tega in dovoljuje nove priključke. Do sedaj je na omrežje priključenih 25 gospodinjstev. Na novo pa se je prijavilo še dvajset gospodinjstev. Ker pa je sedanje zanje, ki je na Kretovem, že premajhno, so te dni začeli urejati novo zanje v Kavčičevem gozdu. Tu je močan vodni vir, voda pa je po zagotovljenih analizah zdrava in primerna za uživanje. Dela izvajajo v lastni režiji, računajo pa, da jih bodo stala skupaj z lastnim delom 2,5 milijona dinarjev. Če bo vreme ugodno, bodo dela končali še pred zimo, na vodovod pa se bodo lahko priključili spomladi prihodnje leto. »ker je naselje večinoma na hri-

bovitem območju, so vodnjaki ob domačijah zelo globoki in kljub temu ob sušnem obdobju brez vode, bo priključitev na vodovod velika pridobitev za posamezna gospodinjstva. Dobro delo vodovodnega odbora pa stalno zagotavlja krajano zdravo pitno vodo, ki jim omogoča lažje življenje na borni hriboviti zemlji.

Ludvik Kramberger

—LEDAVA—

Strelstvo v Varstroju

V enoviti delovni organizaciji Gorenje Varstrov v Lendavi se zavedajo, da se delavci morajo tudi rekreirati. V okviru športnega društva imajo devet športnih panog. V zadnjem času se vse bolj uveljavlja tudi strelska družina. Zapisati je potrebno, da se dolgoletna zamisel o množičnosti strelskega športa v DO počasi uresničuje. V zadnjih letih se tekmovanja, na katerih nastopajo Varstrojevi strelci, kar vrstijo in uspehi so vidni. Ob dobri organizaciji članov strelske družine Gorenje Varstrov je bilo letos več tekmovanj z zračno, vojaško in malokalibrsko puško.

J. Žerdin

S pomurskih polj pospešeno pospravljajo jesenske pridelke. Potem ko so kmetje pobrali krompir, se je začelo trganje koruze, na sklednjih pa se mnogokje, tako kot nekoč, zbirajo pri ličkanju. Tale posnetek smo naredili pri Sobočnovih v Lipi. Med tem prijetnim jesenskim opravilom razdrejo marsikatero šalo, ponekod pa tudi petja ne manjka.

Tekst in foto: J. Žerdin

NOVA ZBIRALNICA MLEKA

V naselju Negovska vas, ki sodi v KS Negova, te dni urejajo novo zbiralnico mleka. Ta bo stala pri domačiji Marije Klobasa, ki že veliko let zbira le mleko. Nova zbiralnica bo imela vse potrebne hladilne naprave, zato bo mogoče sprejemati tudi večerno molžo mleka. Pri urejanju zbiralnice pomagajo tudi krajani, ki so kopali jarke za položitev vodovoda in električnega kablo. Sredstva za postavitev zbiralnice je prispevala Kmetijska zadruga Radgona, ki ima na tem območju organiziran odkup mleka. Ker je mnogim gospodinjstvom to eden glavnih virov zaslužka, bo nova zbiralnica pripomogla k še večjemu odkupu mleka. Sicer pa je oddaja mleka v teh krajih že tradicija, saj so ga oddajali že med obvezno oddajo mleka po drugi svetovni vojni. Takrat so posamezna gospodinjstva nosila tudi po pol litra mleka, samo da bi izpolnili zahtevano obvezno oddajo.

Ludvik Kramberger

—BELTINCI—

Letos manj krompirja

Na širšem območju Beltincev je te dni izkop krompirja na vrhuncu. To območje je sicer znano po tržnem pridelovanju krompirja, saj ob srednje dobri letini znašajo tržni presečki 300 do 400 vagonov. Tak obilni pridelek je bil lansko leto, ko kmetovalci alio mogli prodati vseh tržnih presečkov in nekateri šele sedaj praznijo kleti in neuporabni krompir odmetavajo, kajti treba je pripraviti prostore za letošnji pridelek.

Iz pogovorov z nekaterimi pridelovalci krompirja je razbrati, da je letos precej manj krompirja in da bodo temu ustrežni tudi tržni presečki. Pridelek je boljši le tam, kjer so pridelovalci pravčasno opravili ustrezne agrotehnične ukrepe — kot so zadostno gnojenje z mineralnimi gnojili, škropljenje proti hroščem in proti krompirjevi plesni. Predvsem pa so več pridelali tisti, ki so sadili semenski krompir, ki so ga dobili z zamenjavo.

Predvidena odkupna cena 120 dinarjev za kilogram ni najugodnejša, toda precej višja od lanske, ob tem da bodo letos odkupni pogoji glede kakovosti ostrejši.

A. H.

—TEŠANOVCI—

NA OBRTNI SEJEM

Sekcija žena pri KD Tešanovci je organizirala skupinski ogled mednarodnega obrtnega sejma v Celju.

Poleg sejma so si ogledali še kulturno-zgodovinske znamenitosti tega mesta. Odziv je bil boljši, kot so pričakovali, zato so bili na koncu zadovoljni oboji: organizatorji pri kulturnem društvu in obiskovalci. Kot so nam povedali, je sekcija žena daleč najaktivnejša v tešanovskem kulturnem društvu. Žene in dekleta so očitno svojo sekcijo dolgo časa pogrešale, saj so vedno pripravljene delati. Ob dnevu žena so pripravile zelo uspešno razstavo svojih ročnih del v domači vasi, predstavile pa so se tudi junija na Moravski noči.

Predvsem pozimi, ko bo spet več časa, pa bi rade svojo dejavnost še razširile.

G. G.

—KAPELA—

Asfalt v metrih

Tako bi lahko dejali, ko se krajani Okoslavkega Vrha na cesti Okoslavci—Dragotinci veseli nedavno položene asfalta v dolžini 1110 metrov. Enako pa se veselijo krajani Račkega Vrha, saj bodo v kratkem dobili 500 metrov asfalta. Za obe naložbi je denar zbran s krajevnim samopripraskom, tretjino sredstev pa so v denarju in delu prispevali krajani, ki živijo ob novasfaltiranih cestah. Dela je opravljalo

Cestno podjetje Maribor, tozdr Murska Sobota. V krajevni skupnosti Kapela namenijo vsa leta veliko skrb vzdrževanju cest. Sad tega je, da je večina pomembnejših cest že asfaltirana. Seveda pa sta omenjeni pridobitvi najbolj razveselili tiste, ki prebivajo ob teh cestah, saj bo odslej manj prahu, ki so ga doslej dvigali drveči avtomobili.

Ludvik Kramberger

—BENEDIKT—

Dva kilometra asfalta

Krajevna skupnost Benedikt, ki sodi v občino Lenart, si prizadeva, da bi čim več krajevnih in vaških cest asfaltirali. Posebno zato, ker imajo z gramozenjem veliko stroškov, saj morajo gramoz voziti iz dokaj oddaljenega Maribora. Pred kratkim so delavci Komunalno-gradbenega podjetja Ptuj asfaltirali dva kilometra ceste Benedikt—Dravnja. Naložba je stala 100 milijonov dinarjev. Denar je zbral sloj za ceste občine Lenart, del gradstev pa je primaknil republiški sklad za manj razvita območja.

—CERKVENJAK—

Bregovski breg asfaltiran

Te dni končujejo delavci Cestnega podjetja Maribor asfaltiranje regionalne ceste Bregova—Cerkvenjak v dolžini 900 metrov. Ta del poteka na hribovitem terenu, vzpon je precejšen, saj ga morajo premagovati z ovinki, zato so dela zahtevala precejšnjo sredstva. Asfaltiranje bo stalo 300 milijonov dinarjev, a se bo gotovo obrestovalo, saj je doslej vsako najmanjše neurje dobera uničilo makadamske ceste. Asfalt je že položen, urejajo le še bankine in tlakujejo obcestne jarke. Se naprej pa ostane neasfaltiran del regionalne ceste Senarska—Cerkvenjak, tak pa je tudi odsek proti Vidmu ob Ščavnici. Tudi tega bi bilo potrebno asfaltirati, a kaj, ko zmanjkuje denarja za tovrstne naložbe.

L. K.

Novi metri asfalta

Posodobitve regionalne ceste Senarska—Cerkvenjak—Videm ob Ščavnici so se tokrat gotovo najbolj razveselili tamkajšnji stanovanci, saj jim v prihodnje ne bo treba požirati cestnega prahu. Delavci mariborskega cestnega podjetja so začeli delati že julija na odseku Bregova—Cerkvenjak v dolžini 900 metrov. Dela bodo stala okrog 300 milijonov di-

narjev, gre namreč za najzahtevnejši del te regionalne ceste, kjer se asfalt in makadam srečujeta na več koncih. Pred dnevi so cesto že asfaltirali, te dni pa delavci urejajo bankine. Modernizacija ceste traja že kakšnih 20 let, zato si tako stanovanci kot uporabniki želijo, da bi asfalt končno prekril še preostali del ceste.

F. BRATKOVIČ

pisma, mnenja, stališča . . .

OH, TI REGRESI!

Spet se bliža čas jesenske seve, na Radiu Murska Sobota je bila objava, v oddaji za kmetijce, o ugodnostih in regresi pri pogodbeni vezavi krušnih žit. Obljuba je lepa, mapak jez temu ne verjamem NIC.

V letu 1986 sem tudi jaz sklenil pogodbo za setev krušnih žit na 2,5 hektarja, ki sem jo tudi izpolnil. Dobil sem regres za umetno gnojilo.

Vse v najlepšem redu, pogodba sklenjena, žito posejano, umetno gnojilo sem dal v zemljo, nisem ga dal živini, kakor se to dogaja, da dobiš umetno gnojilo na živino.

Setev opravljena, pride pomlad, spet je objavljeno, da dobi vsak, ki je sklenil pogodbo, na hektar zemlje 26 tisoč dinarjev regresa za dognovanje in škropljenje posevkov; tudi ta regres sem izkoristil; kar ti je ponujeno, moraš vzeti. Vse smo dognajili in škropili, vse raste, kakor je zaželeno.

Ampak toča je naredila svoje, nekaj mi je le pustila, imel sem še nekaj zaloge iz prejšnjega leta, oddal sem vse Mlinopeku. Čakam na obračun od oddanega pridelka, koliko mi bodo plačali po njihovi miloščnosti in presoji. Po 20 dneh pride obračun, v katerem je bilo zapisano, da so me obremenili in delno že odtegnili 118 tisoč dinarjev za izkorišeni regres, ki sem ga izkoristil ob setvi krušnih žit.

Zdaj pa res ne vem, kdo pije in kdo plača. Vse dokumente imam v rokah. Po takih obljubah pa res ne vem, ali bom še sklenil pogodbo ali ne. Regres dobiš, potem pa ga moraš spet vrniti.

H. R.

Parna pekarna peče kruh po petnajst par . . .

Prsti in misli mi ne dajo miru, da ne bi napisala nekaj vrstic o dogodku, ki sem mu bila pred nekaj dnevi priča v eni od samopostrežnih trgovin.

V mesecu Agrokomerčeve obelodanjene finančne pustolovščine smo sicer navajeni bolj »pametnega« pisarja in razprav v sredstvih javnega obveščanja. Toda majhne, banalne stvari se dogajajo ravno zaradi tega, ker smo dolga leta po vojni puščali dolge vlakovne kompozicije brez luči skozi tunele.

Pa pojdemo k dogodku v trgovini:

Mlad fant, kakšnih sedemnajstih let, je prosil sendvič za 500 din. Nič neobičajnega, ali ne? Toda, ali ste vedeli, da sendviča za 500 din ni mogoče dobiti? Rekli boste: tale pa laže . . . to že ni res . . . Pa je!

Tudi fantu se ni zdelo verjetno. Spraševal je in spraševal, meštaril, poskušal, pa nič! Trgovec mu je razlagal in razlagal in nisem prepričana, da je fant na koncu vedel, v čem je poanta. Po končanem dialogu sem še jaz vprašala trgovca, zakaj ne moreš dobiti sendviča za 500 din. Povedal je tole: Zemljice so zmanjkale. Za sendviče je ostala samo najdražja vrsta kruha, ki mu v naši občini pravimo »kmečki«

(končno so kmetje vsaj enkrat zelo visoko ocenjeni . . .). Tisti, ki mu pravimo »delavski« (in je seveda najcenejši), pride na police v zelo majhnih količinah (peki že vedo, zakaj), in če nimate zjutraj ravno kaj drugega početi, lahko greste čakati nanj. Fant je bil verjetno takrat v šoli, pa je postal lačen popoldne. In ker trgovec ne sme rezati kruha, ki tehta manj kot četrtilogram, 500 din ni zadostovalo za kruh in klobase. Točneje: ni zadostovalo niti za kruh! Fant je debelo gledal in začel na glas razmišljati, kaj bi v tem trenutku zanj bilo najbolje: ali ostati popolnoma brez malice, ali pojesti samo klobase brez kruha. Odločil se je za klobase. Dobil jih je nekaj dekalogramov, trgovec pa mu je zanje zaračunal nekaj čez 400 din. Se enkrat je fant poskušal prelisičiti prodajalca s prošnjo, naj mu v višini preostale razlike do 500 din odreže kos kruha . . . Pojasnjevanje se je začelo od začetka . . . Na koncu pa je fant vendarle potegnil krajši konec in odšel samo s klobasami.

Prodajalec navsezadnje pri zadevi ni nič kriv. Delal je po navodilih in tudi nepošten in neprijazen ni bil — rekla bi, da mu je bilo celo neugodno. Toda morali se bomo začeti zavedati na vseh

ravneh, tudi tistih, s katerih prihajajo »navodila«, da si vsi režemo vse tanjši kos kruha in da se bo »norma četrtilogramov« morala spustiti na nižjo težo. Opravičila prodajalcev, da so zaradi rezanja kruha na kose ostali ob koncu delovnega dneva v prodajalni manjši količini neporabljenega kruha, ne bodo več zadostovala. Konec koncev se stari kruh iz trgovine predela v bele drobtine, ali ne?

Nujno je že potrebno, da bi tudi navadnega človeka kdo tu pa tam vprašal, če se s kakšnim »navodilom« strinja ali ne. Vsaj takšna malenkost, kot je rezanje kruha, bi bila za začetek dobrodošla.

Vse več je ljudi, ki doma skrbno preštejejo dinarje, preden gredo v trgovino po kruh in mleko. Vedo, da morajo najprej plačati elektriko, ker jim le-to ob prvem neporavnem računu izklopijo. Vedo, da morajo plačati stanarino, ker sicer pride opomin pred tožbo. Vedo, da morajo plačati vrtec, šolsko kosilo, drage knjige za »brezplačno« šolanje . . . in še . . . in še . . .

Tisti, ki zasluži povprečno slovensko oziroma pomursko plačo ali še manj, ve, koliko mu ostane za kruh. Ali vemo to vsi?

I. P. F., Radenci

Letna šola v naravi v Baški

Pomurske občine imajo v Baški na otoku Krku svoj otroški dom, ki nosi ime po narodnem heroju Danetu Sumenjak. V letni sezoni je dom v celoti zaseden. Junija in septembra so izmene šole v naravi, julija in avgusta pa počitniške kolonije.

Baška je majhno, prijazno mesto na južnem delu otoka. Ima približno 1 km dolgo peščeno in prodnato plažo, športno-rekreativski center, avtokamp, pristanisce, hotele, krajevni muzej, obrat tovarne Brodocomer . . . Za Baško je značilen čist, svež zrak, kar je posledica burje, ki skoraj vedno, posebno pa še v začetku in koncu sezone, pihava Velebita. Takšno svežo in zdravo ozračje zelo cenijo mnogi turisti, ki prihajajo sem z vseh koncev sveta. Za šolo v naravi pa je burja včasih neprijetna ovira za uresničevanje programa plavanja.

Letos so bili v zadnji izmeni šole v naravi učenci 5. razredov OS iz ljubotemske občine. V Baški so bili od 8. do 17. septembra. Mnogi smo se bali iti v tem času na morje. Toda Baška nas je sprejela sončna in topla kot sredi poletja in vseh 10 dni je bilo vreme takšno, kakršnega smo si lahko samo želeli. Dnevi so bili topli, brez vetra in dežja, morje je bilo mirno in voda topla. Tudi turistov je bilo temu primerno mnogo.

Zastavljeni program vzgojno-izobraževalnega dela je bil v celoti izpolnjen. Seveda je bilo največ časa in truda namenjenega učenju in izpopolnjevanju plavanja, saj so bile za to idealne razmere. Vseh učencev je bilo 243 (učitelj je bilo 24 in medicinska sestra). Na začetku je bilo 57 popolnih neplavalcev (malo v primerjavi s prejšnjimi leti). Vsi ti učenci so se naučili plavati, čeprav jih 13 ni osvojilo bronzaste značke. Dobri plavalci so izpolnjevali tehnike različnih plavalnih stilov, razvijali svoje plavalne zmogljivosti, urili skoke in potapljanje ter se usposabljali za reševanje iz vode. Izvedeno je bilo tekmovanje za delfinove plavalne značke.

Vsak dan je bil tudi pouk teoretičnih predmetov, seveda precej drugače kot doma. Zajemal je predvsem naravoslovne in družboslovne vsebine, ki so jih učenci osvajali na podlagi neposrednega opazovanja, izkušenj, merjenj, raziskovanj, zbiranj . . .

Ludvik Kramberger

Daj nam danes naš vsakdanji (dražji) kruh

To je stavek iz vsakodnevne molitve, ki nam pove, da ima kruh svojo veljavo že iz davnih časov. Danes pa ima svojo veljavo že tudi v visoki ceni. Ker je kruh, vsaj pri nas, še vedno osnovno živilo, je njegova cena prizadela mnogo kupcev. Kot je znano, so ob zadnji dražnji podražiti kruha sprejeli odločitev, da morajo peki speči 30 odstotkov tako imenovanega »socialnega kruha«, tako mu pravijo kupci, ki stane le dobrih 190 dinarjev. Za kruh naj bi bil namenjen revnejšim slojem, a kaj, ko ni tako. Kupujejo ga vsi, ne glede na materialno stanje, zaradi česar namen ni dosežen. Tisti, ki ga subvencionirajo, daje zopet denar tistemu, ki ga ima itak dovolj za preživljanje. Zaradi tega poceni kruha pa morajo veliko poslušati trgovci, ki kruh prodajajo.

Bilo je v četrtek, 24. septembra, ko smo se pogovarjali s trgovci štirih trgovin v Gornji Radgoni, ki prodajajo kruh in druge pekarske izdelke. Obiskal smo jih po osmi uri in ugotovili, da tega poceni kruha v treh trgovinah ni bilo več. Začuda so ga imeli ob 9.30 v prodajalni Time pri mejnem prehodu. Trgovci prodajajo, samopostrežnih trgovin, Marketa, Potrošnje in Samopostrežnice so nam zagotovili da jim peki dostavljajo z odobro določen odstotek cenejšega kruha. Toda v vseh trgovinah, razen omenjene Time, je do osme ure tega kruha zmanjkalo. Od takrat dalje morajo trgovci vsakodnevno poslušati nuke svojih kupcev. Nekateri bi radi, da jim trgovci dajejo kruh na stran, kar bi jih dodatno obremenjevalo in bi morali nekatere kupce postaviti v privilegiran položaj.

Trgovci v Gornji Radgoni so mnenja, naj cene kruha poenotijo, saj sedanji način subvencioniranja nima nobenega smisla. Povedati so tudi, da je večina tega cenejšega kruha za šole, vojsko in ga tako itak ostane bore malo za kupce.

Ludvik Kramberger

ZA GRADNJO KIRURŠKEGA BLOKA SO DAROVALI

Olga in Rudi Gomboc, Mačkovci 51 (namesto cvetja na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Janeza Žilavca, Murska Sobota, Kopališka 13 (namesto cvetja na grob pok. Franca Nemeša) — 5.000 din; Delavci ginekološko-porodnega oddelka Splošne bolnišnice Murska Sobota (namesto venca na grob pok. mame Cecilije Škrban, Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 44.300 din; Družina Janeza Kuharja, Vanča vas 45 (namesto cvetja na grob pok. Emilije Lovenjak, Vanča vas) — 5.000 din; Družina Novak-Radnik, Vanča vas (namesto cvetja na grob pok. Emilije Lovenjak, Vanča vas) — 5.000 din; Družina Flisar, M. Sobota, Ul. Stefana Kovača (namesto venca na grob pok. Franca Nemeša, Noršinci) — 9.000 din; Družina Kočar, Skakovci 41 (namesto venca na grob pok. Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 10.000 din; Družina Avgusta Šnurerja, M. Sobota, Severjeva 7 (namesto venca na grob pok. Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 10.000 din; Sodelavci delovne skupnosti skupnih služb SOZD ABC Pomurka, Lendavska 9 (namesto venca na grob pok. mame Stefana Hajdinjaka, dipl. oec.) — 20.000 din; Družina Lazar, M. Sobota, Partizanska ul. (namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, Moravske Toplice — Brežje) — 10.000 din; Družina Kumin, M. Sobota, Kopališka 17 (namesto venca na grob pok. Ludvika Gorčana) — 5.000 din; Družini Škraban — Rogan, Sodišinci (namesto venca na grob pok. Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 7.000 din; Družina Marije Breskoč, Domanjševci (namesto venca na grob pok. Julije Belec) — 3.000 din; Družine Lešnik, Sreš, Sreš, Žerdin — Bratonci, Ljubljana, Velenje (namesto venca na grob pok. Jožeta Sreša, Bratonci) — 15.000 din; Gizela Sečko, Predanovci 40 (namesto venca na grob pok. Franca Gubiča, M. Sobota) — 5.000 din; Helena Sečko, Predanovci 40 (namesto venca na grob pok. Ludvika Gorčana, Kupšinci) — 5.000 din; Zora Štertak z družino, M. Sobota, Kidričeva 18 (namesto venca na grob pok. Bratuševi mami, M. Sobota) — 4.000 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Zajla Podgornika, M. Sobota, St. Kovača 3) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Viktorja Obala, Rankovci 19) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Alojzije Jud, M. Sobota, Lendavska 45) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Verone Jaušovec, Dom oskrbovancev Rakičan) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Antona Dornika, M. Sobota, Lendavska 17) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Terezije Čermjavič, M. Črnci 32) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Viljema Holsedla, Vrazova 15, M. Sobota) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Šarlote Kuhar, Mačkovci 2) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Stefana Smodišča, Adrianci) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Antona Segerija, Pertotča 38) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Vilme Dani, Vadarci 53) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Stefanije Bratuš, M. Sobota, Lendavska 10) — 1.500 din; Društvo upokojencev M. Sobota (namesto venca na grob pok. Franca Nemeša, Noršinci 10) — 1.500 din; ABC Pomurka DSSS SOZD M. Sobota (namesto venca na grob pok. Stefana Antaliča, KZ Panonka) — 20.000 din; OOS Pomurje M. Sobota (namesto venca na grob pok. Ludvika Holcmana, Ženavlj 14) — 5.000 din; Dr. Anica Gregorc-Kastelec, M. Sobota (namesto cvetja v počastitev spomina pok. mame Cice Škraban, Irstenjakova 1, M. Sobota) — 10.000 din; ELMA Črnuče TOZD Proizvodnja transf. (namesto venca na grob pok. Tomaža Ritonja, Bučkovi) — 30.000 din; Družina Renge, Naselje Prek, brigade, M. Sobota (namesto venca na grob pok. mame Angele Mandič) — 3.000 din; OOS Pomurka TOZD Predelava mesa M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Kolomana Pintariča, Razlagova 14, M. Sobota) — 4.000 din; Krajevna skupnost Prosenjakovci ZZB NOV Združenje Prosenjakovci (namesto venca na grob pok. Ludvika Lanjščka, Berkovi) — 2.000 din; IO OZZS SDK M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Julke Meckar, Jurij 81) — 4.000 din; Hišni svet št. 34 Fulneška 3 (namesto venca na grob pok. Antona Janežiča) — 10.500 din; Karel Horvat, Maribor, Tomšičeva 12-b (namesto venca na grob pok. Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 20.000 din; OZZS GP Temelj, Cankova (namesto venca na grob pok. Jožeta Horvata, G. Črnci) — 10.000 — din; ABC Pomurka, Agromerur M. Sobota (namesto venca na grob pok. brata sodelavca Mihaela Sušeca, Beltinci) — 5.000 din; OOS Pomurka SOZD DS M. Sobota (namesto venca na grob pok. mame Stefana Hajdinjaka, M. Sobota, Kopališka 27) — 20.000 din; Družina Ludvika Šoša, Veščica 24 (namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, Moravske Toplice) — 5.000 din; Družina Šiftar, Polana (namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, Moravske Toplice) — 5.000 din; Janez Petovar, Oljaševci 1 (namesto cvetja na grob pok. Janeza Potončnika iz Stare ceste) — 15.000 din; ABC Pomurka, DO Agromerur M. Sobota (namesto venca na grob pok. sestre sodelavca Dragoljuba Pjeviča in pok. mame sodelavke ing. Milke Đurov) — 10.000 din; Družina Šebir, M. Sobota, Ciril Metodova (namesto venca na grob pok. matere Iva Djurineka, M. Sobota) — 5.000 din; OOS Občine M. Sobota (namesto venca na grob pok. matere Helene Pejič) — 3.000 din; Društvo upokojencev Bakovci (namesto venca na grob pok. Leopolda Bagarija, Cvetna 28, Bakovci) — 1.500 din; ABC Pomurka DO Agromerur — sodelavci TOZD Transport (namesto venca na grob pok. sestre Dragoljuba Pjeviča, Lendavska 45/a M. Sobota) — 12.900 din; Marija Murne, Stanjevci (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar iz Mačkovec) — 5.000 din; Vlado Slavič, Cven 45, Ljutomer (namesto venca na grob pok. tete Marte Puconja iz Cvena) — 10.000 din; Potrošnik OOS TO Veleprodaja (namesto venca na grob pok. matere Viktorja Kočarja, Skakovci) — 3.000 din; Center za socialno delo M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta sodelavca Janeza Sreša) — 15.000 din; Obrtno združenje Lendava (namesto venca na grob pok. matere Jožeta Vugrinec, V. Polana 106/a) — 3.000 din; Potrošnik OOS TO Preskra M. Sobota (namesto venca na grob pok. matere Elze Žbul, Jurij 12/b) — 3.000 din; Družina Franca Kavaša, Janeza Korena (namesto venca na grob pok. očetu Janeza Sreša, Bratonci) — 5.000 din; Delavci strokovne službe SIS — Marija, Viola, Ina, Mariška, Zdenka (namesto venca na grob pok. očeta Janeza Sreša, Bratonci) — 7.500 din; Družina Zrim, Predanovci (namesto venca na grob pok. M. Sobota Vidonja, Izakovci) — 5.000 din; Družina Mlinarič, Tumšič, Stefana Kovača 70 (namesto venca na grob pok. očeta Janeza Sreša, Bratonci) — 8.000 din; Družine Černelič, Potončnik, Smerčan, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Cecilije Seliskar, Ljubljana) — 3.000 din; Olga in Rudi Gomboc, Mačkovci (namesto venca na grob pok. mame Rudolf Hekliča, M. Sobota) — 3.000 din; Družina Jožeta Viteza, Tešanovci (namesto venca na grob pok. Ane Heklič, Grajska, M. Sobota) — 5.000 din; Zoltan in Marija Sever, M. Sobota, Kraigh, naselje 22 (namesto venca na grob pok. Ane Heklič, M. Sobota) — 8.000 din; Družina Plantarič, M. Sobota, Cankarjeva ulica 50 (namesto venca na grob pok. Marije Vlaj, Predanovci) — 15.000 din; Družina Benkovič, Mala Nova ulica 28, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Marije Györek, M. Sobota) — 5.000 din; Družina Benkovič, Bogojina 46 (namesto venca na grob pok. Marije Györek, M. Sobota) — 3.000 din; Družina Černela, Bogojina 87 (namesto venca na grob pok. Györek Marije, M. Sobota) — 5.000 din; Družini Side Šeruga in Irme Kovač (namesto venca na grob pok. Vilme Bačič) — 5.000 din; Anica Čör, Titova 1, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Antona Blejeca, Ljubljana, B. Učakar 138) — 10.000 din; Družina Konkolič, Mačkovci (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 8.000 din; Družina Gumilar, M. Sobota (namesto venca na grob pok. mame Angele Mandič) — 3.000 din; Družina Gumilar, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Bruna Rituperja, Radenci) — 3.000 din; Aleksander Kovač, Adrianci 78 (namesto venca na grob pok. Stefana Smodiša, Adrianci) — 5.000 din; Geza Šoštarec, Puconci 74 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Podlessek, Predanovci 19 (namesto venca na grob pok. Ludvika Ciguta, Borejci) — 3.000 din; Sodelavci Pošte M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Milene Sušec — Franca Sprinta, Reška 11, Ljubljana) — 6.000 din; OZZS Pošta M. Sobota (namesto venca na grob pok. očeta Milene Sušec — Franca Sprinta, Reška 11, Ljubljana) — 6.000 din; Družina Šavel Nemčević (namesto venca na grob pok. mame Evgena Škrabana) — 5.000 din; Franc Lajnšek, Gorica 32, Puconci (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 10.000 din; Zdravstveni dom, Ambulanta Belinci (namesto venca na grob pok. brata dr. Cara, Crikvenica) — 8.000 din; Družina Slavice Kumin, Kuštanovci (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar) — 5.000 din; Družina Ludvika Olasa, Prešernova 12, Maribor (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 5.000 din; Družina Pavel, Polana 8 (namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, Moravske Toplice) — 5.000 din; Družina Barbarič, Polana (namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, M. Toplice) — 5.000 din; Družina Kardoš, Polana

(namesto venca na grob pok. Janeza Vučkica, M. Toplice) — 5.000 din; Družina Gabor, Rankovci (namesto venca na grob pok. Ludvika Ciguta, Borejci) — 3.000 din; Sida Šiftar, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Šarlote Kuhar) — 5.000 din; Družina Stefana Totha, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Marije Serec, M. Sobota, Kroška) — 6.000 din; Rudolf Kolar, Lendavska 23, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Hedvike Sraka, Lipovci 170) — 5.000 din; Dominik Škafar, Rašiška 1, Ljubljana (namesto venca na grob pok. Toneta Blejeca, B. Učakar 138, Ljubljana) — 5.000 din; Marija Rituper, Cankarjeva 60, M. Sobota (namesto venca na grob pok. Franca Gubiča, Cankarjeva, M. Sobota) — 5.000 din; Ervin Pinter, Nemčevci 34 M. Sobota (namesto venca na grob pok. Stefanije Bratuš, M. Sobota) — 5.000 din; Kolektiv Kompas Petrovci (namesto venca na grob pok. Line Cahuk, Križevci 59) — 6.000 din; Ciril Bunderla, Šulinci 2/b (namesto venca na grob pok. Stefana Barberja, Šulinci 10) — 5.000 din; Oto Gaberšek, Kuzma 27 (namesto venca na grob pok. Jožefa Farteka, Kuzma 71) — 3.000 din; Marija Kerčmar, Budinci 2 (namesto venca na grob pok. Daniela Pongraca) — 1.500 din; Anica dr. Gregorc, M. Sobota, Stefana Kovača 2 (namesto venca na grob pok. Stefana dr. Berdena) — 6.000 din; Slavica Sedonja, Mačkovci 40/a (namesto venca na grob pok. Šarlote Kuhar) — 3.000 din; Janez Sedonja, Mačkovci 40/a (namesto venca na grob pok. Šarlote Kuhar) — 3.000 din; Marija Zalar, Radomerje (namesto venca na grob pok. Jožeta Fistroviča, Veličane) — 1.000 din; ABC DO Mlekopromet Ljutomer (namesto venca na grob pok. Antona Janežiča, Ljutomer) — 2.000 din; Družine Kosi, Horvat, Kraner, Šoster, Kuhar, Košar, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Marije Špindler, Ljutomer) — 17.000 din; Družina Marič, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Marije Špindler, Ljutomer) — 2.500 din; Družina Rauter, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Marije Špindler, Ljutomer) — 4.000 din; Družina Prejac, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Elizabete Škrjanec, Libanija) — 3.000 din; Družina Makovec, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Marije Špindler, Ljutomer) — 2.000 din; Bela Tanacek, Vadarci 12 (namesto venca na grob pok. Helene Dani) — 3.000 din; Šarika Pintarič, Bodonci 7 (namesto venca na grob pok. Helene Dani) — 3.000 din; Sekcija žena Bodonci (namesto venca na grob pok. Helene Dani) — 4.000 din; Erika Hodošek z družino, Zerkovci 66 (namesto venca na grob pok. Marije Vlaj) — 5.000 din; Dragica Červič, Radenci, Cvetlična 11 (namesto venca na grob pok. Marije Simonič, Maribor) — 10.000 din; DPO Občine Osn. org. sindikata, Lendava (namesto venca na grob pok. Marije Hajduk) — 5.000 din; Katarina Žetko, Cankarjeva 10, Lendava (namesto venca na grob pok. Rozalije Gomboc) — 10.000 din; Boris Šmit, Tomšičeva 12, Lendava (namesto venca na grob pok. Vere Šmit) — 1.000 din; Marija Kerčmar, Budinci 2 (namesto venca na grob pok. Julije Tomaško) — 2.000 din; Družina Ladislava Kuharja, Puconci 15 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Stefana Beznea, Puconci 81 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 4.000 din; Družina Kamile Kuhar, Puconci 76 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 4.000 din; Družina Gomboc — Kuhar, Pu-

conci 34 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 4.000 din; Družina Katarine Možir, Tolmin (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Franca Vratarica, Puconci 73 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Rudija Sočiča, Vaneča 82 (namesto venca na grob Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Smodiš — Kološa, Puconci 75 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 2.000 din; Družina Gustava Škrilec, Puconci 31 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 3.000 din; Emilija Smodiš, Ženavlj 17 (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 5.000 din; Družina Franko — Flegar, Puconci 33 (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 5.000 din; Družina Crnković Puconci (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 10.000 din; Družini Ladislava in Stefana Kuharja, Puconci 15 (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 5.000 din; Družina Zrinski — Glavač, Puconci 102/a (namesto venca na grob pok. Šarika Kuhar, Mačkovci) — 3.000 din; Družina Zrinski, Puconci 102/a (namesto venca na grob pok. Ludvika Kisilaka, Bodonci) — 2.000 din; Družina Stefana Verena, Puconci 8 (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 3.000 din; Erika Talian, Puconci 22 (namesto venca na grob pok. Franca Primca, Ljubljana) — 4.000 din; Družina Vladimira Kuharja, Puconci 49 (namesto venca na grob pok. Stefana Kovača, Puconci) — 5.000 din;

DAROVALCEM SE ZAHVALJUJEMO!

PRISPEVEK NAKAZUJTE NA ŽIRO RAČUN: 51900-763-30297
DELOVNI LJUDJE IN OBČANI TER ORGANIZACIJE, KI BODO NAKAZOVALI PROSTOVOLJNE PRISPEVKE NAMESTO VENCEV, MO-
RAJO NA SPOROČILO O VPLAČILU POLEG NAMENA NAKAZILA, NA-
VESTI TUDI NASLOV ŽALUJOČE DRUŽINE, KI JI BODO POSLALI SO-
ŽALNICE.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
Integrala DO TP VIATOR
TOZD PROMET IN DELAVNICE
LENDAVA

RAZPISUJE
PROSTA DELA IN NALOGE ZA NEDOLOČEN ČAS

KOMERCIALIST ZA ZUNANJI TRG

Pogoji:

- končana višja ekonomska šola
- najmanj 3 leta delovnih izkušenj
- aktivno znanje nemškega jezika

Pisne vloge s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od objave na naslov: INTEGRAL, DO TP VIATOR, TOZD PROMET IN DELAVNICE LENDAVA, Industrijska 1. Prijavljene kandidate bomo obvestili o sklepu komisije za delovna razmerja v 8 dneh po odločitvi.

ABC POMURKA
Živnoredsko-veterinarski zavod za Pomurje
Murska Sobota
Stefana Kovača 40

OBJAVLJA
na podlagi sklepa delavskega sveta

JAVNO DRAŽBO

za prodajo osnovnih sredstev

Naziv	cena
1. 1 osebni avto RENAULT 4 TLS I. 1983, karamboliran	280.000
2. 1 osebni avto ZASTAVA 101 comfort, I. 1981, vozen	400.000
3. 1 osebni avto ZASTAVA 750 LE, 1. 1980, vozen	250.000

Javna dražba bo v nedeljo, 11. 10. 1987, ob 9.00 na dvorišču DO. Ogled navedenih osnovnih sredstev je možen uro pred dražbo.
Interesenti morajo plačati pred začetkom javne dražbe 10 % polog od izklicne cene osnovnega sredstva. V ceno ni vračunan prometni davek.

zavarovalna skupnost triglav

Izvršilni odbor Pomurske območne skupnosti ZS Triglav
razpisuje
dela in naloge

vodje sektorja financ, računo- vodstva in informatike.

Od kandidatov želimo, da poleg splošnih pogojev izpolnjujejo še naslednje:
— da imajo najmanj višješolsko izobrazbo in 5 let ustreznih delovnih izkušenj,
— da imajo ustrezne organizacijske sposobnosti ter da se zavzemajo za utrjevanje samoupravnih socialističnih odnosov.
Za opravljanje razpisanih del in nalog bo delavec imenovan za dobo štirih let.
Kandidati naj pošljejo svojo prijavo z dokazili o izpolnjevanju pogojev ter z opisom dosedanjega dela v roku osmih dni po objavi razpisa na naslov:
Zavarovalna skupnost Triglav, Pomurska območna skupnost, Murska Sobota, Titova 13.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 30 dneh od konca razpisnega roka.

gorenjevarstroj

Razpisna komisija delavskega sveta tozda Montaža-Purlen razpisuje v skladu s samoupravnimi splošnimi akti dela in naloge

DIREKTORJA TOZDA MONTA- ŽA-PURLEN

Pogoji:
— visoka ali višja izobrazba ekonomske, tehniške ali organizacijske smeri
— nad 5 let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi
— vodilne in organizacijske sposobnosti ter pravičen odnos do samoupravljanja
Izbrani kandidat bo imenovan za mandatno dobo 4 let.
Kandidate prosimo, da pošljejo prošnje v 15 dneh po objavi s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev ter dokazila o strokovni izobrazbi na naslov: GORENJEVARSTROJ Lendava, kadrovska služba, 69220 LENDAVA. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poteka prijavnega roka.

KMETIJSKO GOSPODARSTVO
RAKIČAN, n. sol. o.
Rakičan

TOZD PG RAKIČAN

Na podlagi sklepa delavskega sveta 10. 9. 1987 ABC Pomurka, KG Rakičan, tozd PG Rakičan

objavlja
prodajo
rabljenih sodov.
Prodaja bo 9. 10. 1987 ob 10. uri na enoti v Kramarovcih.

ABC POMURKA — AGROSERVIS
MURSKA SOBOTA, Kroška 58

razpisuje

po sklepu komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

- 1. Vodja nabavno-prodajne službe za nedoločen čas**
Pogoji:
— visoka izobrazba ekonomske, komercialne ali tehniške smeri
— 3 do 4 leta delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih
 - 2. KV avtoličarja za nedoločen čas**
Pogoji:
— končana poklicna šola za avtoličarje
— 1 leto delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih
— odslužen vojaški rok
 - 3. administratorja pri tehničnih pregledih za določen čas — 6 mesecev**
Pogoji:
— končana srednja šola ekonomske ali administrativne smeri
— 1 leto delovnih izkušenj
— odslužen vojaški rok
- Pisne prijave o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov:
ABC POMURKA — AGROSERVIS, Kroška 58, MURSKA SOBOTA

GORNJA RADGONA

ŠE LETOS V VSAKO GO- SPODINJSTVO GASILNI APARAT?

V radgonski občini, kjer deluje 31 gasilskih in 5 industrijskih gasilskih društev, so bili v zadnjem obdobju storjeni nekateri pozitivni premiki na področju požarnega varstva. Kljub temu pa s stanjem še ne morejo biti povsem zadovoljni. Društva so tudi dobro opremljena, saj le eno nima motorne brizgalne. V občini delujeta tudi potapljaška ekipa v Gornji Radgoni in specializirana enota Radenske za reševanje nevarnih in vnetljivih tekočin. Na občinski gasilski zvezi v Gornji Radgoni ugotavljajo, da imajo nekaj delovnih organizacij, katerih proizvodni proces je tak, da je izpostavljen nevarnostim požara, kar posebej drži za Avtoradgona, Lino in kmetijske organizacije. Kljub nenehnim prizadevanjem, zlasti gasilcev, pa se razmere požarnega varstva prepočasno izboljšujejo, za

kar je treba iskati vzroke v pomanjkanju denarja, pa tudi premajhni zainteresiranosti vodilnih struktur. Dosedanja posvetovanja, ki so jih sklicali gasilci v radgonski občini z direktorji, niso dala zaželenih rezultatov, saj se niso odzvali pozitivno. V zadnjem obdobju v radgonski občini izboljšujejo vodne razmere z nenehnimi izkopi požarnovarnostnih vodnjakov v nižinskem in gradnjo betonskih cistern v hribovitih predelih. Računajo, da bodo v letošnjem in prihodnjem letu povsem uredili vodne razmere za gašenje požarov. Naposled je stekla akcija Mladi gasilec po osnovnih šolah. Šole, ki imajo v višjih razredih programe požarnega varstva, so si tudi že priskrbele nekatere potrebne aparature za predvajanje filmov o požarnem varstvu, pote-

kajo pa tudi predavanja po šolah, ki jih bodo pospešili v mesecu požarnega varstva. Pomemben napredek pa so v radgonski občini dosegli v okviru akcije v vsako gospodinjstvo gasilni aparat. V zadnjem letu so jih prodali 1.300, na Kmetijsko-živliskem sejmu pa še dodatnih 400. Vedno večje zanimanje za gasilne aparate je tudi v kmetijstvu, kjer si naštano nabavljajo te aparate in tudi drugo potrebno opremo za gašenje. Kot nam je povedal poveljnik Občinske gasilske zveze Gornja Radgona, Valter Horvat, skoraj vsak dan prodajo po dva do tri gasilske aparate in računajo, da bo do konca letošnjega leta imelo vsako gospodinjstvo v radgonski občini gasilni aparat.

Radgonski gasilci pa so si zastavili številne preventivne akcije v oktobru — mesecu požarnega varstva, ki jih bodo izvajali skupaj z drugimi dejavniki v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela. V združenem delu bodo v samoupravnih organih analizirali stanje požarnega varstva in sprejeli ustrezne ukrepe. O tej problematiki bodo razpravljali tudi na razširjenih sestankih v krajevnih skupnostih in sprejeli ukrepe za izboljšanje stanja požarnega varstva. Na potrebo po izboljšanju požarnega varstva bodo opozorili z raznimi propagandnimi dejavnostmi, nadaljevali bodo s preventivnimi pregledi v najbolj ogroženih objektih, pregledali gasilske domove in opremo v gasilskih društvih ter vodne razmere. Izvedli bodo sektorske in občinske vaje ter se vključevali v medobčinske vaje. V programu pa imajo še nekatere druge aktivnosti in akcije, vse z namenom, da bi izboljšali požarno varstvo v svojem okolju.

Feri Maučec

LINA APAČE je ena izmed delovnih organizacij v radgonski občini, kjer je nevarnost požara velika. Pri njih je že tudi dvakrat gorelo. Imajo organizirano IGD, ki pa bi moralo biti bolj opremljeno. V zadnjem času si prizadevajo preventivno delovati, žal pa ni denarja, da bi se stanje lahko bistveno izboljšalo.

Civilna zaščita v praksi

Civilna zaščita je najširša oblika pripravljanja delovnih ljudi in občanov za preprečevanje in odpravo posledic raznih elementarnih in drugih hudih nesreč v miru in eventualni vojni. Za te namene ustanovljamo štabe CZ v vseh delovnih in bivalnih okoljih, kot tudi razne specializirane enote, ki posredujejo ob potrebi. Akcije štabov in enot CZ pa so lahko uspešne le, če so občani samozaščitno osveščeni in usposobljeni tudi za vzajemno pomoč, kajti to je temelj uspešnega dela CZ. Izvajanje ukrepov DZ je dejansko nadaljevanje dela določenih organov, služb in dejavnosti, ki se sicer s tem vsakodnevno ukvarjajo. Če pride do kakšnih nevsakdanjih pojavov, se morajo s svojo povečano aktivnostjo postaviti po robu grozeči nevarnosti, opozori se ustrezne službe, med njimi tudi CZ, poveča se samozaščitno delovanje vseh subjektov določenega okolja. Če vse to ni zadosti in se oceni, da obseg nevarnosti presega možnosti za ureditev stanja z normalnimi sredstvi, prevzame izvajanje vseh zaščitnih in reševalnih ukrepov CZ. V izvajanje njenih aktivnosti se morajo po potrebi vključiti vse organizacije združenega dela, ki imajo ustrezno opremo, občani s svojimi sredstvi ter razna društva, kot so gasilska, brodarji, taborniki ipd. Z letnim programom dela ima Občinski štab CZ M. Sobota več obsežnih nalog.

Po lanskoletnih poskusnih pregledih enot in štabov CZ po KS smo letos začeli z prilagojenim programom v vseh KS naše občine. Sodelovale so vse KS brez izjeme, pregled pa je zajel nekaj čez 2.500 pripadnikov CZ iz KS.

Na pregledih so sodelovale enote prve medicinske pomoči CZ, gasilsko-tehnične enote CZ, vaški poveljniki CZ ter krajevni štabi CZ. Ocenjevalo se je predvsem praktično delo enote in posameznika z nekaterimi ostalimi elementi in je zajelo:

— praktično delo PMP in GTE v svoji specialnosti

- praktično delo pri gašenju nekega objekta
- uporabo zaščitne maske
- stanje opreme posameznih enot
- stanje dodelanosti načrta CZ
- osnove postrojitvenih postopkov
- starostno sestavo posamezne enote.

Delo je ocenjevala komisija OŠ CZ M. Sobota in ga opravila v osmih nedeljah. Na delo komisije ni bilo nobenih pripomb.

Po splošnih ugotovitvah in po začasni analizi pregledov ugotavljamo naslednje:

1. način preverjanja štabov in enot CZ po KS je prinesel pozitivne premike na področju CZ. V večini vasi je opazen povečan interes za boljše kadrovske sestave pripadnikov posameznih enot, za njihovo večjo usposobljenost ter opremljenost. Tudi načrti CZ so solidno izdelani, poveljniki jih večkrat uporabljajo pripadniki CZ so preko teh pregledov bolj seznanjeni z vlogo in mestom njihove enote v sistemu SLO in DS. Pozitivni premiki so opazni tudi v mišljenju posameznih krajevnih funkcionarjev, ki preko takih preverjanj spoznavajo, da je tudi CZ del njihove KS in je tudi njej potrebno nameniti del skupnih naporov KS, čeprav so problemi s sredstvi.

2. V letošnjem letu smo štabe in enote CZ v različnem obsegu že nekajkrat dejansko potrebo-

vali za izvajanje preventivnih in reševalnih ukrepov. Pri tem je potrebno poudariti, da so vsi aktivirani štabi dobro opravili svoje delo, prav tako pa tudi posamezne enote. Menimo, da je tudi to pozitiven rezultat take oblike usposabljanja in preverjanja enot in štabov CZ, ki ga izvajamo že drugo leto.

3. S takim načinom je potrebno nadaljevati tudi v prihodnje, vključiti bo potrebno še nekatere specializirane enote CZ na ravni KS. S podobnimi oblikami preverjanja je potrebno začeti v ozdih, kar je planirano v jesenskem in zimskem obdobju.

Kot pri vsaki dejavnosti se je tudi tukaj pokazalo nekaj pomanjklivosti v nekaterih vaseh in tudi KS, ki so prišle na pregled neodgovorno. Tudi organizacija je ponekod precej šepala, upamo pa, da se bo tudi to v prihodnje izboljšalo. Menimo, da bi morali v KS Kuzma, Mačkovci in Černelavci storiti več, da bi bil pregled boljši.

S precejšnjo mero zavesti in truda so zelo dobro pripravili poligon in enote naslednje KS: Prosenjakovci, Čankova, Križevci, Tišina, Gederovci, Puconci, Tešanovci in Martjanci.

Poleg te oblike usposabljanja in preverjanja smo letos usposabljali pripadnike raznih enot CZ v mestu M. Sobota ter občinske enote, kjer je bilo zajeto čez 350 pripadnikov CZ. Preverjanje pripravljeno in usposobljenosti so opravile tudi vodno-reševalne enote CZ, preostanek pa bo na vrsti v začetku drugega meseca.

Enota občinskega odreda CZ je sodelovala tudi na medrepubliški vaji enot in štabov CZ v SR Hrvaški.

Pripadniki naših enot so se udeleževali tudi raznih občinskih in medobčinskih tekmovanj, dve enoti pa gresta na republiško gasilsko tekmovanje.

Z vsakoletnega usposabljanja se je vrnila tudi potapljaška enota CZ.

Letos predvidevamo še naslednje aktivnosti CZ:

- dve vaji v mestu M. Sobota,
- vaje po ozdih, ki bodo povezane s pregledi stanja CZ določenega okolja,
- usposabljanje veterinarskih enot CZ,
- usposabljanje veslačev na reki Muri z nekaterimi drugimi sestavinami SLO in DS.

Poleg teh aktivnosti CZ, ki so bile planirane z letnim programom dela, je bilo več akcij CZ, ki niso bile predvidene.

Letošnje leto je narava večkrat prizadejala našo občino, in sicer z večkratno grozno visokih voda in s poplavam, z nenadnimi nalivi, neurjem s točo itn. Pri vseh teh nevarnostih so se pripadniki CZ zelo dobro odzvali in požrtvovalno izvajali ukrepe CZ povsod tam, kjer je bilo potrebno.

V zvezi z vsem navedenim, kot tudi na podlagi ugotovitev nekaterih nadrejenih organov, je stanje CZ v naši občini, tako načrtno kot usposobljenosti in organiziranosti, dobro. Slabše je stanje glede opremljenosti pripadnikov, saj so sredstva za to sorazmerno nizka glede na številčnost in zahteve, ki se pred CZ postavljajo.

Aleksander KRPIČ, poveljnik OŠ CZ

LETOS V POMURJU 26 MRTVIH

MURSKA SOBOTA

Stanje prometne varnosti je takšno, da zahteva alarm, je bilo rečeno na posvetu občinskih sve-

toz za preventivo in vzgojo v cestnem prometu severovzhodne Slovenije, ki je bil v Murski Soboti. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo v Pomurju 319 prometnih nezgod, pri katerih je 26 ude-

ležencev izgubilo življenje, kar je enkrat več kot v istem obdobju lani, 120 je bilo hudo, 283 pa lažje poškodovanih. Izrečenih je bilo 11.200 mandatih kazni in bilo odvzetih 1.357 voznških dovoljenj. Med vzroki za prometne nezgode je na prvem mestu neprijetna hitrost, sledi vinjenost in izsiljevanje prednosti. Poleg človeškega faktorja vplivajo na prometne nezgode tudi slabe ceste, pomanjkljiva signalizacija, zlasti pa nizka prometna kultura, ki je med najslabšimi v Evropi. Na posvetu je bilo poudarjeno, da bi morali več storiti za prometno varnost ne le milica, sveti za pre-

ventivo in vzgojo v cestnem prometu, avto-moto društva in šole ampak tudi drugi dejavniki. Zavzeli so se, da bi morali o prometni varnosti razpravljati na problemskih konferencah in sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja. Pri tem ne bi smeli prometne nezgode ocenjevati le po številu mrtvih ali poškodovanih, temveč tudi po izdatku zavarovalnice za invalidsko zavarovanje in bolniške stroške.

Za izboljšanje prometne varnosti bi morali več storiti tudi delegati samoupravnih interesnih skupnosti, ne le da odmerjajo sredstva samo za cestišča.

Za boljše prometno varnost smo torej dolžni več storiti vsi, kajti sicer plačujejo velik prometni davek.

F. M.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

Zatišje pred viharjem

Upajmo, da ne. Kajti minuli teden je bil na pomurskih cestah proti pričakovanjem izredno miren, saj se je zgodilo samo sedem prometnih nesreč. V času, ko je promet gostejši zavoljo spravila pridelkov, približuje pa se tudi trgatve grozdja, je to vsekakor lepo spridevalo prometne kulture udeležencev v cestnem prometu. Le žeteli si je, da bi tako ostalo tudi v prihodnjih dneh, vsekakor pa ne bosta odveč ponovno opozorilo in klic k še večji previdnosti.

TRIJE POŽARI

Vzrok prvega je kratki stik na dotrajani električni napeljavi. Zagorelo pa je stanovanjsko poslopje Alojzije Roškar iz Drakovca. Ognjeni zublji so 30. septembra na hiši povzročili za približno milijon dinarjev škodo.

Istega dne ob osmih zvečer pa so silirali koruzo na domačiji Franca Kumina v Krogu. Očitno so traktor postavili v neustrezen položaj, saj so iskre iz izpušne cevi zanetile požar na gospodarskem poslopju. Gasilci iz Kroga, Satahovec in Murske Sobotice so s svojim posredovanjem sicer preprečili, da bi ognjeni zublji zajeli še stanovanjsko hišo, pa vseeno je zavoljo neprevидnosti zgorelo ostrejšje gospodarskega poslopja s slamo vred; škodo ocenjujejo na 4 milijone dinarjev.

In še zadnjič oženj: tokrat v Pletilstvu Prosenjakovci, kjer se je malo po polnoči prvega oktobra vnel eden od strojev. Med navijanjem preje so namreč iskre, ki jih je povzročil kovinski predmet ali kamen, zanetile požar. Škode ni veliko (20 tisočakov), saj so delavci nočne izmene hitro posredovali.

KOSTANJ V OČALA

28. septembra so se učenci igrali pred OŠ Veržej. Med igro je eden od šolarjev vrgel v očala kostanj 8-letnemu B. K. Razbita stekla mu je hudo poškodovale levo oko.

NEPREVIDEN KOLESAR

Prejšnjo sredo se je iz Lipe proti Gomilici peljal kolesar Štefan Magdič iz Brezovice. V križišču lokalne z regionalno cesto ni upošteval znaka križišče s prednostno cesto in zapeljal na regionalno. Takrat je z njegove leve z osebim avtom pripeljal Štefan Špilak iz Nedelice — čeprav je močno zaviral in se umikal v levo, je trčil v kolesarja in ta se je pri tem hudo poškodoval.

POVOZIL PEŠČA

V petek se je iz Razkrižja proti Ljutomeru peljal voznik osebnega avtomobila Matija Pucko iz Presike. Pri gasilskem domu v Stročji vasi je z njegove leve prečkal cesto 77-letni Martin Husjak iz Slamnjskega. Pucko ga je zadel na desni strani vozišča, pešec pa je bil hudo poškodovan po glavi in telesu.

bop

Pionirji — gasilci so tekmovali

Občinska gasilska zveza Gornja Radgona je organizirala v okviru gasilske zveze prvo pokalno pionirsko tekmovanje. Ob devetih uri se je zbralo pred gasilskim domom v Vidmu ob Ščavnici 12 tekmovalnih pionirskih desetini, dve desetini skupine A in deset desetini skupine B. Pomerili so se: skupina A z brentačo in skupina B z motorno brizgalno

— trodelni napad in štafetni tek na 270 m dolgi tekmovalni progi. V skupini A ni bilo konkurence in tako so bila z 972 točkami prva dekleta iz Vidma ob Ščavnici, oziroma z 976 točkami med fanti Podgorje. V skupini B so se pomerile deklice iz Vidma ob Ščavnici (zbrale so 811 točk) in deklice iz Lutverec (zbrale so 732 točk).

Večja konkurenca je bila med dečki skupine B: pomerilo se je kar 8 tekmovalnih desetini. Prvo mesto so dosegli pionirji iz Lutverec z 861 točkami. Sledijo: Podgorje, 842, Gornja Radgona, 830, Videm ob Ščavnici, 819, Okoslavci 818, Sovjak, 773, Kapela, 768, in Grabonoš, 749 točk.

Vsi prvaki v skupinah so prejeli prehodni pokal, ki ostane v trajni lasti, če bo osvojen trikrat zapovrstjo. Pokale v trajno last in pisna priznanja so dobile vse tekmovalne enote.

Za prvič je tekmovalje lepo uspelo, upati je, da se bo v prihodnje prijavilo še več tekmovalnih enot. Res pa je, da bi morali tudi za pionirje priskrbeti opremo, saj večinoma nimajo niti gasilske kape-titovke, kaj šele delavsko pionirsko obleko; kljub temu so na tekmovalju pokazali veliko dobre volje. Pohvaliti je treba tudi prizadevnost mentorjev, ki skrbijo za vzgojo gasilskega naraščaja.

Milan Žgajnar

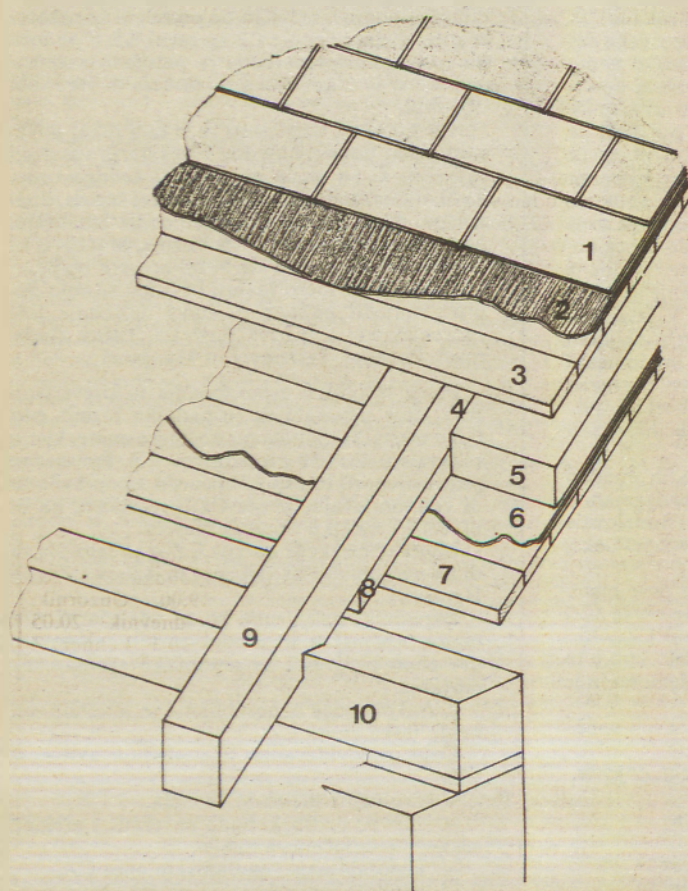

...JE PAČ
PAŠTETA
KEKEC!

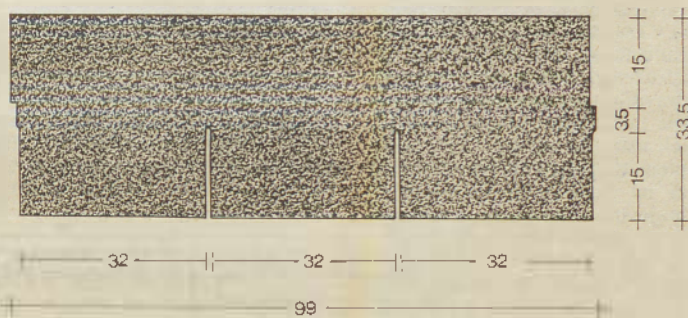

JEKLO
TEHNA

- 1 bitumenska skodla IZOKRIT
- 2 impregnirani stekleni voal IZOVAL V-3
- 3 lesen opaž
- 4 prostor za prezračevanje strehe
- 5 toplotna izolacija STYROPOR
- 6 parna zapora - PVC folija
- 7 lesen opaž
- 8 letev za povišanje špirovec
- 9 špirovec
- 10 lega

Bitumenska skodla je strešnik iz popolnoma impregniranega in z obeh strani s kvalitetno bitumensko maso obloženega steklenega voala, ki je obstojen tudi v najbolj ekstremnih klimatskih razmerah. Dekorativni posip lomljenega škriljevca na vidni strani skodle je močno sprijet s podlago, njegova svetlo siva, črna ali rdeče-rjava barva pa je obstojna tudi v agresivnem industrijskem okolju. Poleg velike trajnosti odlikuje skodlo še majhna teža, dobro prenaša nizke in visoke temperature, strehe pokrite s skodlo pa lahko zbiramo tudi kapnico, saj je dokazano, da je za tak namen naša skodla higiensko neoporečna.

Bitumenska skodla je zaradi svojih povsem specifičnih lastnosti, predvsem zaradi velike gibkosti, primerna za pokrivanje prav vseh elementov strešnih ploskev najrazličnejših oblik in naklonov. Enako kvalitetno z njo pokrivamo ravne in poljubno ukrivljene strešne ploskve, slemen, žlote in druge detajle ob priključkih dimnikov, požarnih zidov, snegolovov, antenskih drogov, ipd. Pri strešnih naklonih večjih od ~25° je polaganje skodle več kot preprosto, saj jo z lepenkarji le pribijemo na lesen opaž, pri strešnih manjših naklonov pa pod skodlo položimo impregnirani stekleni voal ali primeren bitumenski varilni trak ter jo nanj pribijemo ali privarimo.

izolirka 50 LET

industrija izolacijskih materialov, n. sol. o., 61110 Ljubljana, ob železnici 18 tel.: (061) 443-096, 442-402, tlx: 31585 yu izo

Sobe

GARSONJERO ALI ENOSOBNO STANOVANJE iščeta mlada zakonca brez otrok. Naslov v upravi lista. M-24748

SOBO V MURSKI SOBOTI (tudi neopremljeno), nujno išče mlad par. Naslov v upravi lista. M-11792

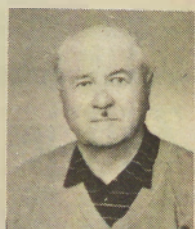
OPREMLJENO SOBO z garažo v stanovanjski hiši, s souporabo kopalnice, oddam dvema osebam. Telefon: 23 234. M-11823

SOBO V MURSKI SOBOTI oddam v najem dijakinji. Telefon: 22 592. M-11828

TRIČLANSKA DRUŽINA išče stanovanje v Beltincih ali okolici, po možnosti opremljeno. Naslov v upravi lista. IN-18466

STANOVANJE nujno vzamem v najem. Cenjene ponudbe po telefonu: dopoldne (069) 74 831, interna 231 — Vudler, popoldne: (062) 26 216. M-11883

SOBO ALI MANJŠE STANOVANJE v Murški Soboti, Radenci ali Gornji Radgoni, nujno išče mlad par. Suzana Baranja, telefon: 73 331. M-11889

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je tragično, ob težki bolezni in brez slovesa, zapustil naš dragi oče, dedek, pradedek, brat in stric

Koloman Bertalanec

gostilničar v pokoju iz Beznovec 36

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

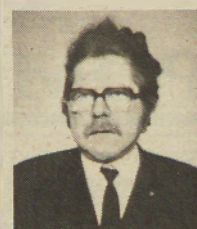
Posebna zahvala dobrim sosedom, ki ste nam ob težkem trenutku priskočili na pomoč, nam stali ob strani in nam kakorkoli pomagali. Enako tudi družini Sever s Cankove.

Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, vsem gostinskim prijateljem, lovski družini Radovci ter Feriju Matku za ganljivo slovo od pokojnika, godbi na pihala, rogistom, predstavniku KS Mariji Maček za poslovilne besede ter vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali.

Beznovci, 19. septembra 1987

Žalujejo: hčerka Šarika, sin Ludvik, sin Viktor z ženo Marto, vnuki Ervin, Branko z ženo Anico, Dušan in Andrej, pravnukinji Branka in Diana, sestre, brat in drugo sorodstvo

*Kje si ljubi oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

*Utišnil je tvoj glas,
obstalo je tvoje srce,
ostali so nam sledovi tvojih pridnih rok
in spoznanje, da se nikoli več ne vmeš
med nas.*

ZAHVALA

V 47. letu starosti nas je brez slovesa zapustil naš dragi mož, očka, sin in brat

Bela Benčec

iz Strukovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala sosedom, posebno Viktorju Šiftarju in Štefanu Frumnu, ki so nas tolažili in nam pomagali. Hvala g. duhovniku, pevcem za žalostinke, govornici KS Ireni Bukvič, med. osebju internega oddelka, dr. Mariji Perić ter mladinskemu aktivu iz Strukovec.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujejo: žena Marija, hčerki Blanka in Zorica z družino iz Sela, mama, brat Oto z družino s Ptuja in tašča z družino iz Vučje Gomile

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 75. letu starosti zapustila naša draga žena, mama in stara mama

Karolina Sapač

roj. Hodošček iz Veščice

Iskrena hvala vsem dobrim sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali, nam pisno ali ustno izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, predstavnikom krajevne skupnosti in društva upokojencev za poslovilne besede ter kolektivoma Agrotehnike in Mure, tož. ženska oblačila za darovane vence.

Žalujejo: VSI NJENI NAJDRAŽJI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, tašče in sestre

Justine Toth

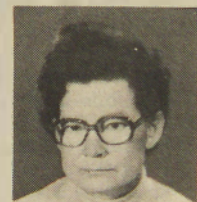
roj. Vukan iz M. Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in nam v težkih trenutkih lajšali bolečino.

Posebna zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, obema govornikoma pa za tople poslovilne besede.

Iskrena hvala osebju intenzivne nege za nesebično pomoč in osebju Doma oskrbovancev v Rakičanu za skrb ob njeni bolezni.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi naše drage žene, mame in stare mame

Anice Šimonka

roj. Rudaš

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, ji poklonili vence in šopke, darovali v dobrodelne namene, nam pa izrazili sožalje, sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali.

Posebna zahvala kolektivu OŠ Drago Lugarič za izkazano čast, govorniku tov. Sobočanu za poslovilne besede, ž. duhovniku za pogrebni obred in pevkam za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

D. Lakoš, 24. septembra 1987

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Radijski in televizijski spored od 9. do 15. oktobra

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Turistična oddaja, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja, 17.40 — Reklame med glasbo, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (Ob praznični radgonske občine, kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Športna oddaja, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Iskranje — znanje — ustvarjanje, 18.15 — JAZZ ... jazz ... jazz, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo ... 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Izdeležemo odgovore na vaša vprašanja, 17.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Oddaja o kulturi, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Izdeležemo odgovore na vaša vprašanja, 17.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA 10.00 Tv mozaik, 11.00 P. O. Enquist: Avgust Strindberg, ponovitev, 5. del švedske nadaljevanke, 16.15—01.35 Teletekst Rtv Ljubljana, 16.30 Videostrani, 16.45 Tv mozaik—tednik, 17.45 Vukov kotiček, 6. del otroške serije Tv Beograd, 18.00 Dr. Who: Maščevanje pločevincev, 10. del angleške serije, 18.25 Več veselja z vrhom, 5. del izobraževalne oddaje, 19.00 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 J. Jakes: Sever in jug, 3. del ameriške nadaljevanke, 21.00 Zakon ljubezni, 5. del dokumentarne serije, 21.50 Tv dnevnik, 22.05 Trenutki brez zločina, (del. naslov), ameriški film, 23.55 Kronika video C D 87.01.25 Videostrani. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 Tv dnevnik, 17.30 »Fore i fazoni«, otroška oddaja, 18.00 Znanost: Žive Hipoteze, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 Šopek domačih, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Skupina 220, zabavnoglasbena oddaja, 20.45 Včeraj, danes, jutri, 21.05 Ameriški volkodlav v Londonu, ameriški film, 22.35 En avtor, en film.	TV LJUBLJANA 8.20 Videostrani, 8.30 Otroški program, 9.30 Slovenske ljudske pesmi, gledališka predstava, 10.00 Ta čudoviti notni svet, otroška oddaja Tv Sarajevo, 10.55 Maribor: Odkritje spomenika generalu Maistru, prenos, 11.45 Naša pesem, ponovitev 11. oddaje, 12.15 Videostrani, 14.35—00.00 Teletekst Rtv Ljubljana, 14.50 Videostrani, 15.05 Ciklus Laurence Oliviera: Kralj Herik I, 17.25 Električna gora, angleški ekološki film, 17.55 Ohranitev kulturne dediščine-mesta, 1. oddaja dokumentarne serije, 18.25 Da ne bi bolelo, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Zrcalo tedna, 20.15 Katerokoli sredo, ameriški film, 22.05 Alpe Jadran, informativno-mozaična oddaja, 22.35 Tv dnevnik, 22.50 N. Shute: Mesto kot Alice, 4. del avstralske nadaljevanke, 23.45 Kronika video CD 87.01.25 Videostrani. Oddajniki II. TV mreže: 14.35 Jugoslavija, dober dan, 15.05 Dr. Doolittle, mladinski film, 16.35 V registratu, ponovitev TV nadaljevanke, 17.30 Zlatar 87, otroška prireditev, 18.40 Dallas, ameriška nadaljevanke, 19.30 Tv dnevnik, 20.15 Svet na zaslonu, 21.45 Poročila, 21.50 Feljton.	TV LJUBLJANA 8.45—12.45 in 14.25—00.15 Teletekst Rtv Ljubljana, 9.00 Videostrani, 9.15 Živ žav, 10.15 Dr. Who: Maščevanje pločevincev, ponovitev 10. dela angleške serije, 10.40 N. Shute: Mesto kot Alice, ponovitev 4. dela avstralske nadaljevanke, 11.30 Alpski večer, 7. oddaja, 12.00 Ljudje in zemlja, 14.40 Videostrani, 14.55 W. Renner: Sokolov let, 1. del namške nadaljevanke, 16.10 Tlakovalci pušave, francosko-tunizjski film, 17.45 Ex libris M&M, 19.30 Tv dnevnik, 20.50 D. Ugrešić—R. Grlić: To ni moje življenje, to je samo začasno, 2. del nadaljevanke Tv Beograd, 21.10 Zdravo. Oddajniki II. TV mreže: 8.55 Poročila, 9.00 Oddaja za JLA in igrani film, 12.00 S. Milenković na turneji po ZDA in Kanadi, reportaža, 17.25 Rokomet (ž) Belinka—Olimpija: Budućnost, prenos, 18.45 Črnogorska kulturna zakladnica, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Avtomanija, poljudnoznanstveni film, 20.25 Mali koncert, 20.40 Včeraj, danes, jutri, 21.00 Therese Humbert, francoska nadaljevanke.	TV LJUBLJANA 10.00 Zrcalo tedna, 10.20 Afriška kamera, tunizjsko-francoski film (do 11.55), 16.35—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 16.50 Videostrani, 17.05 Tv mozaik — ponovitev, 17.25 Radovedni Taček: Roka in noga, 2. del, 17.40 Pamet je boljša kot žamet, 2. oddaja, 17.45 Šola za klovne, otroška oddaja Tv Skopje, 18.15 Republiška revija MPZ — Zagorje 86, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Y. Courrière: Kuharske zvezde, 1. del francoske nadaljevanke, 21.05 Omižje, 22.45 Poročila, 22.50 Videostrani. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Basnodrom, otroška oddaja Tv Skopje, 17.45 Vukov kotiček, otroška oddaja, 18.00 Mariborska kronika, 19.00 Indirekt, oddaja o športu, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Paralele, zunajpolitična oddaja, 20.30 Mali koncert: Chopiniada, 20.45 Informativna oddaja, 21.05 Broadwayske melodije, ameriški film, 22.35 Znanstveni grafi.	TV LJUBLJANA 11.05 Tuji jeziki, 16.10—22.55 Teletekst RTV Ljubljana, 16.25 Videostrani, 16.40 Tv mozaik—šolska TV—ponovitev, 17.45 Ta čudoviti notni svet, otroška oddaja Tv Sarajevo, 19.00 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Asafjev: Bahčisarska fontana, prenos balne predtave iz SNG Maribor. Oddajniki II. TV mreže: 17.00 Tuji jeziki, 18.00 Ljubljanska kronika, 19.00 Videogodba, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije—danes Pokrajinski muzej Celje, 20.45 Informativna oddaja, 21.00 Žrebanje lota, 21.05 Narodna glasba, 21.50 Zabavni program.	TV LJUBLJANA 10.00 Integrati, 10.40 E. Wolf-Ferrari: Zvedave ženske, opera, 16.20—23.30 Teletekst RTV Ljubljana, 16.35 Videostrani, 16.50 Tv mozaik — ponovitev, 17.30 Ključkeve dogodivščine, 8. del lutkovne serije, 17.45 S. Pregl: Odprava zelenega zmaja, otroška nadaljevanke, 18.15 Računalništvo II, 19.00 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Film tedna: ciklus Tennessee Williams: Mačka na vroči pločevinasti strehi, ameriški film, 21.55 Mednarodna obzorja, 22.35 Tv dnevnik, 22.50 Videogodba, ponovitev, 23.20 Videostrani. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Otroška serija, 18.00 Mariborska kronika, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Glasbeni večer: Bemus 87, 21.30 Informativna oddaja, 21.45 Umetniški večer: Shakespeare na tv: Hamlet.	TV LJUBLJANA 10.00 Šolska TV, 11.00 Sovražnik ljudstva, ameriški film, 15.50—00.45 Teletekst RTV Ljubljana, 16.20 Tv mozaik—šolska TV, ponovitev, 17.20 Leteča hišica, oddaja za otroke, 17.30 Pisma iz tv klobuka, 18.45 Risanka, 19.00 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Tednik, 21.10 F. Lehner: Z mojimi vročimi solzami, 1. del avstralske nadaljevanke, 22.40 Tv dnevnik, 22.55 Retrospektiva jugoslovanskega filma: Balkanski vohun, 00.35 Videostrani. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Zlata ribica, otroška oddaja Tv Ljubljana, 18.00 Ljubljanska kronika, 19.00 Tv koledar, 19.10 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Narodna glasba, 20.45 Informativna oddaja, 20.55 Dokumentarni večer, 22.25 Videopis.
TV ZAGREB 8.20 Vesti, 8.25 Izobraževanje, 10.30 Vesti, ... izobraževalni program TVB, 14.00 Izpustili ste, pogledajte, 17.10 Reška kronika, 17.30 Otroška oddaja, 19.30 Dnevnik, 20.00 Čigav je otrok, film, 21.00 Kviz, 00.05 Bis, nočni program.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Izbor iz izobraževalnega programa, 10.30 Vesti, 15.30 Narodna glasba, 17.00 Košarka C. zvezda—Bosna, 18.30 Priručno vaši, 19.30 Dnevnik, 20.00 Glasbena oddaja, 20.15 Boljše življenje, 21.05 Tarzan, opiči človek, 23.10 Nočni program.	TV ZAGREB Prvi program 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Jugoslavija, dober dan, 14.00 Vsi smo hodili v šolo, 14.50 Ob nedeljah, 16.50 Zagreb, 17.25 Še ena možnost (film), 18.55 Lutke, 19.30 Dnevnik, 20.00 Človek v srebrni jopi (drama), 21.00 Ditka Haberl, 21.35 Dnevnik, 21.55 Športni pregled.	TV ZAGREB Prvi program 8.45 Tv v šoli, 14.05 Ponovitve, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika varaždinskih in bjelovarskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ko te zgrabi, ne popusti, drama, 21.15 Evropska civilizacija na pohodu, 22.05 Dnevnik, 22.30 Rock glasba.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Prvi raj, 21.07 Dallas, 21.55 Superflip, 22.22 Nuja po zlu (film)	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.22 Šport, 23.35 Nočni studio Drugi program 16.00 Program po željah, 17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Franz Ksaver Brunnmayr, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hopala, 21.07 Če bi bil bogat?, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Klub 2.	TV ZAGREB Prvi program 8.30 Tv v šoli, 14.05 Ponovitve, 14.55 Tv v šoli, 16.00 Dober dan, 17.10 Kronika splitskih občin, 17.30 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter, 20.55 Miniaturne, 21.05 1984 (film), 22.45 Dnevnik.
TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derick, 21.20 Svoječas, 22.05 Šport, 22.35 Umetnine	TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.35 Ponovitve, 14.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Nogomet, 19.00 Vesela sobota, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Presneta sedmica, 21.50 Da, minister,	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Mamma, jočem, 9.50 Otroški in mladinski spored, 11.00 Tiškovna ura, 12.00 Avstrijski magazin, 12.30 Usmeritev, 13.00 Družinski magazin, 14.45 Otroški in mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Gledališče na tv, 22.15 Pozdrav Avstriji, 23.00 Orgelska romantika	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.00 Notranja lekarna Drugi program 16.00 Program po željah, 17.30 Fizika, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Veselo okrožno sodišče, 21.15 Schilling, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Tvegana igra (film), 23.55 Orkester	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.22 Šport, 23.35 Nočni studio Drugi program 16.00 Program po željah, 17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Franz Ksaver Brunnmayr, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hopala, 21.07 Če bi bil bogat?, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Klub 2.	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.22 Šport, 23.35 Nočni studio Drugi program 16.00 Program po željah, 17.15 Lesk Mogulov, 18.00 Dogodki in osebnosti, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Politična oddaja, 21.05 Managerji, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Klub 2	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.22 Šport, 23.35 Nočni studio Drugi program 16.00 Program po željah, 17.15 Lesk Mogulov, 18.00 Dogodki in osebnosti, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 in 19.30 Čas v sliki, 20.15 Politična oddaja, 21.05 Managerji, 22.00 Čas v sliki, 22.22 Klub 2
TV MADŽARSKA 9.05 Ponovitve: Noč v Zlati žuželki; Propadajoči spomeniki; Panorama, 11.30 Telovadba za invalide, 16.00 Tretji kanal, 17.10 TV spored za 3 dni, 17.15 Za upokojence, 17.45 Tekla, 18.00 Okno, služnostni spored, 19.00 Za boljši jezik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Volkovi in ovce, Tv igra, 21.45 Carellijevi spomini, 22.15 Predmetno okrožje, kriminalka, 23.00 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.40 Spored za otroke, 11.40 Naš ekran, pon. 14.45 Cirkuski utrinki, 15.35 Srečanje ciganskih godbenikov, 16.10 Dokumentarni film, 17.00 Dnevnik, 17.15 Igra Barkochba, 17.55 Poppevkarska TV lestvica, 18.45 Družina Smola, risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Avtorski večer J. Horvatha, 21.05 Ogričica za mojo drago, gruzinski film, 22.20 Nevidni izslednik, ameriška serija, 23.30 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.20 Spored za otroke, 10.55 Ženski rokomet, 15.20 Usoda kontinenta, 1. del, 16.25 Zgodovina madžarskega filma, 2. del, 17.10 Delta, 17.35 Ogledimo si skupaj, 18.25 Pravljice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.10 Ciklus Jean Paul Bejmondo: Moški, ki mi je všeč, francoski film iz leta 1969, 21.55 Telesport, 22.40 Poročila.	TV MADŽARSKA 9.00 Šolska TV, 10.00 Tupac Amaru, kubanski film, 11.30 Delta, pon. 11.55 Telovadba za invalide, 16.35 Spored za 3 dni, 17.00 Za najstnike, 17.40 Koledar 1987, 18.45 Mini studio '87, 18.50 Vuk, risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Sjaš Saške, slava Prusije, nemška serija, 21.00 Studio '87, kulturni TV tednik, 22.00 Lepi madžarski plesi, 22.10 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 9.05 Abiget, pon. 1. dela mladinske serije, 10.20 Studio '87, pon. 15.05 Tretji kanal, 16.20 Koncert v galeriji Petőfi, 16.50 Cim cim, literarne uganke za otroke, 17.20 Madžarska—Grčija, kvalifikacijska nogometna tekma za evropsko prvenstvo, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Kviz iz marmorne dvorane Radia, 21.05 Umetnina tedna, 21.10 Peti pečat, madžarski film, 22.55 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 9.05 Abiget, pon. 1. dela mladinske serije, 10.20 Studio '87, pon. 15.05 Tretji kanal, 16.20 Koncert v galeriji Petőfi, 16.50 Cim cim, literarne uganke za otroke, 17.20 Madžarska—Grčija, kvalifikacijska nogometna tekma za evropsko prvenstvo, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Kviz iz marmorne dvorane Radia, 21.05 Umetnina tedna, 21.10 Peti pečat, madžarski film, 22.55 Tv dnevnik.	TV MADŽARSKA 9.05 Abiget, pon. 1. dela mladinske serije, 10.20 Studio '87, pon. 15.05 Tretji kanal, 16.20 Koncert v galeriji Petőfi, 16.50 Cim cim, literarne uganke za otroke, 17.20 Madžarska—Grčija, kvalifikacijska nogometna tekma za evropsko prvenstvo, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Kviz iz marmorne dvorane Radia, 21.05 Umetnina tedna, 21.10 Peti pečat, madžarski film, 22.55 Tv dnevnik.
TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Bratje Karamazovi — tv nanizanka — 7. in zadnji del, 16.20 Otroška oddaja, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vesti, 20.30 Noč glasbe v poletnem solsticiju — 2. del, 21.45 TVD vsedanes, 22.00 Koncerti iz kulturnega doma »Ivan Cankar« R. Schumann: Koncert za klavir in orkester, Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nant, solist Joerg Demus, 22.45 Dokumentarna oddaja.	TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Film, 16.20 Otroška oddaja, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Arhiv umetnosti — dok. odd., 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vesti, 20.30 Življenje se nadaljuje — tv nan. 2. del, 22.00 TVD vsedanes, 22.15 Zdravnik in pacient — zdravniki nasveti, 23.00 Sence in preteklost — tv film, 23.45 Zgodovina odkritij.	TV KOPER 14.00 Veronika — telenovela, 15.00 Film: Angelski obraz, 16.50 Zgodovina odkritij — dok. oddaja, 17.30 Košarka — jugoslovansko prvenstvo, 19.00 Pasja pot — film za tv, 20.00 Jugoslovanski narodni parki — dok. oddaja, 20.30 Sedem dni — tedenski pregled znanja po politiki, 21.00 Film: Violation, 22.30 Košarka — jugoslovansko prvenstvo.	TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Zaročenca — tv nanizanka — 1. del, 16.20 Otroški program, 18.00 Zdravnik in pacient, pediatrična posvet — oddaja v živo, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vesti, 20.30 Film: Violation, 22.15 TVD vsedanes, 22.30 Športni ponedeljek, tedenski pregled športnih dogodkov, 22.55 Zdravniški nasveti, 23.30 Košarka.	TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Zaročenca — tv nanizanka — 2. del, 16.20 Otroška oddaja, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vesti, 20.30 Pod zvezdami — poletni variete, vodi Edvige Fenech, 21.45 TVD vsedanes, 22.00 Nogomet, Jugoslavija: Severna trska, 23.30 Ljubitelji narave — dok. odd.	TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Zaročenca — tv nan. — 3. del, 16.05 Otroški program, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vsedanes, 20.30 Film: Plačani morilec, 22.00 TVD vsedanes, 22.15 Zgodba o ljubezni in prijateljstvu — tv nan. — 6. in zadnji del »Družina«, 23.30 Pod zvezdami, koncert.	TV KOPER 14.00 TVD vesti, 14.10 Veronika — telenovela, 15.00 Zaročenca — tv nan. — 4. del, 16.05 Otroški program, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Mary Hartman — tv film, 20.25 TVD vsedanes, 20.30 Film: Plačani morilec, 22.00 TVD vsedanes, 22.15 Zgodba o ljubezni in prijateljstvu — tv nan. — 6. in zadnji del »Družina«, 23.30 Pod zvezdami, koncert.

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 9. do 15. okt. 1987

9. okt. ob 18.30. uri domača risanka **ČUDEŽNI GOZD**
9. okt. ob 20. uri amer. znan.-fant. film **VSEMIŠKI BRODOLOMCI**
11. okt. ob 16. uri domača risanka **ČUDEŽNI GOZD**
11. okt. ob 17.30. uri amer. film **AMADEUS**
11. okt. ob 20. uri amer. znan.-fant. film **VSEMIŠKI BRODOLOMCI**
12. okt. ob 17. in 19. uri franc.-nem. film **SWANNOVA LJUBEZEN**
13. okt. ob 17. uri franc.-nem. film **SWANNOVA LJUBEZEN**
13. okt. ob 19. uri amer. komedija **KOLO SREČE** — Glavna vloga Eddie Murphy!
14. okt. ob 17. in 19. uri amer. komedija **KOLO SREČE**
15. okt. ob 17. uri amer. avant. drama **MOŽ Z ZVEZDE** — Režija: John Carpenter, igrajo: Jeff Bridges, Karen Allen, Ch. Martin Smith.
15. okt. ob 19. uri nem. erot. film **DEKLETA GREDO V MÜNCHEN** — Mladini do 16. leta ne dovolimo ogleda!

Prodaj

CISTERNO CREINA, 2700 l, prodam. Tropovci 50. M-11925
NOV SOD, 360 l, nerabljen, prodam. Mele 4. GR-13641
TRAKTOR ZETOR 5011, 950 delovnih ur, prodam Peček, Žepovci 3 a. GR-13642
KOMBAJN ZMAJ UNIVERZAL, pripravljen za žetev koroze, ugodno prodam. Ivan Žnidarič, Črešnjec 115. GR-13643
DODATNI ŠTEDIŠNIK KUPERBUSCH, z garancijo, malo rabljen, prodam. Krog, Plečnikova 11 a. M-11752
BELO IN RDEČE VINO, suha drva in novinski sod. 300 l, prodam. Telefon: 70 323. M-11753
VESPO PX 200 E, rdečo, prodam. Ivanjšič, Borec 21. Križevci, telefon: 86 000. M-11754
KORUZO Z NJIVE, za trganje, 24 arov, prodam. Ivanci 2, Bogojina. M-11756
VODOVODNO ČRPALKO z rezervoarjem, prodam. Telefon popoldne: 23 063. M-11756
GROZDJE, približno 2000 kg (klinton z brajdi), prodam. Franc Borštnar, Stogovci 9, p. Apače, zraven šole. M-11757
AVTO ZAPOROŽEC, prevoženih 30.000 km, tudi po delih, prodam. Telefon: 76 331. M-11759
KORUZO V ZRNJU, 2 ha, prodam. Motvanec 64. M-11760
VPREŽNO SEJALNICO ZA ŽITO in dvobrazni traktorski plug prodam. Tešanovci 19. M-11762
AVTOMOBILA ZASTAVO 101 in **ZASTAVO 750** prodam. Markovič, Gornji Črnci 26. M-11763
KORUZNJAK, železne konstrukcije, prodam. Telefon: 76 054. M-11764
KORUZO Z NJIVE, 25 arov, prodam. Roman Vučko, Dolnja Bistrica 116. M-11765
TRAKTOR FARMAL, 24 KS s koso in avio FIAT 132, 1800 ccm, registriran, prodam. Informacije: Zlatko Paler, Lendavska 8, telefon: 22 920. M-11766
MEŠANI GOZD, les, primeren za posek, 30 arov, prodam. Naslov v upravi lista M-11771
APARAT ZA SUŠENJE LESA, uvožen, nov, prodam. Mizarstvo Savel, Murska Sobota, Cvetkova 2. M-11772
POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO, dobro ohranjeno, in bojler za kopalnico, skoraj nov, ugodno prodam. Kerec, Vidonci 97, p. Grad. M-11773
DIANO, letnik 1978, obnovljeno, registrirano do avgusta 1988, prodam. Murska Sobota, Cankarjevo naselje 24. M-11774
PRALNI STROJ in francosko posteljo prodam. Naslov v upravi lista. M-11776
SALONITNE PLOŠČE, 8-rebrne, 150 kosov, prodam. Telefon: 76 071. M-11777
MILADO KRAYO, visoko brejo, kontrola A, po izbiri, prodam. Pečaroviči 10. M-11778
MALE PUJSKE prodam. Satahoviči 36. M-11779
ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. Telefon: 24 738. M-11780
VINO (klinton, jurka), 200 l, prodam. Horvat, Radenci, Maistrova 5. M-11781
LEPE SADIKE MAČEH prodam. Markišavci 36 b. M-11782
GROZDJE (šmarnico s trsja), prodam. Informacije: Kobilje 31, telefon: 70 416. M-11784
GROZDJE (šmarnica), napredaj. Informacije: Kobilje 215. M-11785
KORUZO ZA SILAŽO, 45 arov, prodam. Murski Črnci 46, telefon: 46 076. M-11786
STISKALNICO, skoraj novo, 150 l, prodam. Aleksander Bočkorec, Adrijanci 50. M-11789

KAVČ, preproga (3 x 3,5), hladilnik, zamrzovalnik, dve peči na olje, termoakumulacijsko peč in pralni stroj prodam. Janez Duh, Čopova 14. telefon: 23 392. M-11787
GROZDJE (jurka), napredaj. Telefon: 26 501. M-11788
ZASTAVO 101 SUPER, letnik 1978, dobro ohranjen in obnovljen, prodam. Ljutomer, Slavka Osterca 11. telefon: (069) 81 047. M-11793
LADO 1600, letnik 1980, 65.000 km, prodam. Informacije od 7. do 14.30 ure po telefonu. 21 430, interna 229. M-11797
SILAŽNI KOMBAJN KONFER, v dobrem stanju, malo rabljen, prodam. Ernest Sukič, Dolnji Slaveči 65. M-11799
SEJALNICO ZA PŠENICO prodam. Franc Colnik, Lukavec 44, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-18462
POHIŠTVO ZA DNEVNO SOBO in zakonsko posteljo, dobro ohranjeno, prodam. Milica Peterka, Ljutomer. Nade Rajh 10 a, telefon: 81 213. IN-18459
ZASTAVO 101, letnik 1977, registrirano do avgusta 1988, prodam. Gomilica 125. M-24644
HARMONIKO VELTMEISTER, 48-basno, prodam. Rudi Čagran, Gornja Radgona, Silvire Tomassini 2. GR-13623
SILAŽNI KOMBAJN SK 80 ugodno prodam. Mirko Kaučič, Gornji Ivanci 21, telefon (069) 79 411. M-24672
HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOPIJEM in pribl. 12 arov parcele v Čemelavcih prodam. Vprašati od 20. do 22. ure po telefonu: 75 248. M-24410
TELICO, brejo devet mesecev, kontrola A, in trosnik za umetno gnojilo prodam. Anton Benko, Sp. Ščavnica 10, Gornja Radgona. M-24735
MONTAŽNO GARAZO MARIUS prodam. Ključne po 15. uri: telefon 23 968. M-11801
ŠKOLJKO — MINI AUSTIN, obnovljen, prodam za 300.000. Dosti rezervnih delov. Stanko Ivančič, Razkrižje 55. Ljutomer. M-11802
LEPO OPREMLJENO DOMAČIJO (centralna in vodovod v hiši), z gospodarskim poslopjem, v bližini Puja, prodam. Ob hiši 20 arov sadovnjaka z brajdami in vrtno ter 14 arov njive, vse ograjeno. Informacije po telefonu: (069) 21 488 — zvečer M-BB
ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1984, prodam. Stanko Zadravac, Turnišče, Zima 1, telefon: 70 259. M-11803
ŠKODO 120 L, letnik 1978, registrirano do avgusta 1988, prodam za 124 SM. Dobro ohranjen 294 a. M-11805
MOPED AVTOMATIK 3 AML, star šest mesecev, z garancijo, prodam. Telefon: 71 331. M-11806
ZASTAVO 101, letnik 1978, prodam. Ogled po 16. uri. Vili Markovič, Sovjak 51. Videm ob Ščavnici. M-11808
PRALNI STROJ GORENJE, rabljen, prodam. Telefon: 24 141. M-11809
RENAULT 6, 1100 ccm, prodam ali zamenjam za DIANO. Kuferšin, Murska Sobota, St. Rozman 12. M-11810
MALE PUJSKE prodam. Tropovci 11. M-11812
KORUZO Z NJIVE V MORAVSKIH TOPLICAH, 70 arov, prodam. Cigut, Na bregu 44. M-11813
VINO (cepljeno in šmarnico) prodam. Telefon: 76 303. M-11814
KORUZO Z NJIVE ZA SILAŽO prodam. Štefan Rezonja, Ivanci 45, p. Bogojina. M-11815
MAČEHE — CVETOČE po konkurenčnih cenah že napredaj. Cvetličarstvo Györfi, nasproti avtobusne postaje. M-11816
ZASTAVO 750, dobro ohranjeno, prodam. Fokovci 47. M-11818
ENOSOBNO STANOVANJE V LJUBLJANI, Siška (37 km²), plin, centralno ogrevanje, topla voda, telefonski priključek, tako vseljivo, prodam. Možnost plačila z manjšim posojilom. Informacije po telefonu: 061 211 590. M-11820
Parcelo na Goričkem, primereno za vinograd in vikend, prodam. Električar, voda in cesta ob parceli. Zazidalno. Informacije po telefonu 062 510 928 (popoldne).

POPRAVEK

Pri zahvali za pok. TIBORJEM TEMLINOM, objavljeni v Vestniku št. 38, je pri tisku izostal kraj. Besedilo se pravilno glasi: V 42. letu starosti nas je po hudi bolezni zapustil
TIBOR TEMLIN
iz Brezovca

RDEČE VINO (šmarnica, izabe la), 100 l, prodam. Albina Grošman, Turjanski Vrh (Kapela), Radenci. M-11821
TRAVNIK, 45 arov, prodam. Slavko Sraka, Lipivci 180 c. M-11822

CENJENE STRANKE
OBVEŠČAMO DA POPRAVLJAMO MOTORNA VOZILA IN OPTIČNO NASTAVLJAMO KOLESJA
opravimo tehnični pregled in registracijo, montiramo in balansiramo gume, posredujemo konsignacijsko prodajo motornih žag **HUSQVARNA**
AVTOMEHANIČAR HASAJ
Čopova 26, Murska Sobota
telefon: 21-946

TRAKTOR URSUS 335 prodam. Štefan Mesarič, Gančani 90. M-11790
ENOSOBNO PRIKOLICO ZA TRAKTOR, domače izdelave, prodam. Gaberje 41 a. LE-11000
ZAZIDILJO PARCELO (voda, asfalt, elektrika) s triletnim nasadom vinske trte (šipon, rizling, burgundec) v Dolgošah Goricah 108 prodam, zaradi bolezni. Naslov v upravi lista. LE-10997
RENAULT 4 GTL, letnik 1983, prodam. Telefon: 75 258. LE-10994
PLUGE BATUJE, premične, malo rabljene, prodam. Ferdo Gjereč, Dolnja Bistrica 105. M-11851
VIDEOREKORDER prodam. Jože Ternar, Črenšovci 81. M-22853
SPACEK, letnik 1976, registriran do avgusta 1988, prodam. Veržej, Ribiška 18. M-11855
ŠKODO 110, registrirano do maja 1988, prodam. Rakičan, Cvetkova 68. M-11856
OJACEVALEČ ZA KLAVIATURE ELKA RM 140 ugodno prodam. Telefon: 76 884. M-11857
KORUZO (TRDINKO) s 57-arske parcele prodam. Marjeta Černela, Fillovi 154. M-11858
UGODNO! GARAZIRAN RENAULT 9 TL, malo rabljen, prodam. Ogled v soboto, 10. oktobra, od 8. do 18. ure. Murska Sobota, Trstenjakova 43. M-11860
SEDEŽNO GARNITURO, MIZO IN ŠEST STOLOV zelo ugodno prodam. Telefon popoldne: 21 688. M-11861

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak**, Gornji Slaveči 6, Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

GROZDJE (klinton in francoske sorte) prodam. Franc Horvat, Petanjci 63 a. M-11824
RENAULT 4 (po delih) in veliko betonsko okno, primerno za delavnico, prodam. Velika Polana 157 (marof). M-1183P
PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE prodam. Tišina 56. M-11832
TRAKTOR STEYR s koso, 18 KS, v odličnem stanju, prodam. Ščančar, Murska Sobota, Cankarjevo naselje 25. M-11833
STEYR 288 s kabino in koso ugodno prodam. Tešanovci 53, telefon: 48 246. M-11835
MALE PUJSKE prodam. Satahoviči 42. M-11836
GROZDJE (šmarnica) prodam. Irena Kovač, Murska Sobota, Titova 1, po 15. uri. M-11837
KAKOVOSTNO VINO in grozdje, šmarnico, prodam. Ičtorič, Dobrovnik 230. M-11839
GROZDJE Z BRAJD prodam. Štefana Kuzmiča 34. M-11841
PUJSKE prodam. Satahoviči 33. M-11842
KRAYO s teličko ali brez prodam. Naslov v upravi lista. M-11843
DVE KRAVI (devet mesecev brejo, stara štiri leta, druga s telotom) prodam. Tešanovci 24. telefon: 48 328. M-11844
KOMBINIRANI ŠTEDIŠNIK UGODNO PRODAM. Puconci 81. M-11845
ŽELEZNO STISKALNICO ZA FURNIRANJE (»bake«), kombinirani štedilnik (plin, elektrika) in pralni stroj prodam. Krog, Plečnikova 59. M-11847
GROZDJE V LENDAVSKIH GORICAH (vmes šmarnica) poceni prodam. Telefon: 70 169. M-11848

FORD CORTINA 1600, letnik 1972, ohranjen, registriran do aprila 1988, prodam. Glavač, Beltinci, Panonska 73 — popoldne. M-11849
APN 4 prodam. Čena 25 SM. Danica Koren, Murska Sobota, Stara 3. M-11850
ZASTAVO 101, letnik 1975, kloparsko obnovljeno, na novo popravljeno, motor dobro ohranjen, po ugodni ceni prodam zaradi odhoda k vojakom. Albert Horvat, Čentiba 279. LE-13003
KORUZO Z NJIVE, 40 arov, prodam. Vprašati po telefonu: 78 032. M-11825
GOZD V KROGU prodam. Lipovci 55. M-11826
KROMPIR ZA KRMO IN BOČNO KOSO ZA TRAKTOR URSUS C 335 ugodno prodam ali menjam za gradbeni les. Telefon: 71 012. M-11827
GROZDJE (šmarnica, jurka, klinton) prodam. Satahoviči 9. M-11862
GROZDJE (klinton in jurka z brajd) prodam. Tratnjek, Gomilice 88. M-11863
OTROŠKI POSTELJE, veliko in majhno, ugodno prodam. Telefon: (069) 26 166. M-11864
MOTORNOKOLO JAWA 350 NA-PRODAJ Vladimir Benko, Neračnovci 4, 69203 Petrovci. M-11865
RENAULT 4 TLS, star deset let, registriran, nujno in ugodno prodam. Janko Halb, Pertoca 63, telefon: 22 210. M-11866
KMEČKO POSESTVO s starejšo hišo in gospodarskim poslopjem med M. Soboto in Lendavo prodam. Telefon: 061 442 837. M-11867
MALE PUJSKE prodam. Krog, Trubarjeva 35. M-11868
ZAMRZOVALNO SKRINJO, 220 l, prodam. Telefon: 46 117. M-11869
FORD TAUNUS 1.6, letnik 1973, garaziran, dobro ohranjen, prodam. Ogled v soboto, 10. oktobra 1987, v Bratonceh 159, pri Sreševih. M-11870
KORUZO Z NJIVE prodam. Domjan, telefon: 71 140. M-11870
DOMAČE VINO, 600 l, in grozdje na brajdah pri Puji ugodno prodam. Informacije po telefonu: 069 21 488 — zvečer. M-11872
GROZDJE Z BRAJD prodam. Bakovič, Partizanska 22. M-11873
GROZDJE Z BRAJD prodam. Bojcevi 30, p. Tišina. M-11874
ZASTAVO 101, letnik 1978, registrirano do oktobra 1988, prodam. Tišina 24. M-11875
KORUZO ZA SILAŽO ALI NA STORŽIH, 30 arov, z njive v Nemčevih prodam. Nemčevci 24. M-11876
GROZDJE (šmarnica) iz vinograda v Vučji Gomili, ob glavni cesti, približno 800 kg, prodam. Murska Sobota, Mladinska 23, telefon: 23 493. M-11901
ZASTAVO 101 C, letnik 1979, prodam. Tišina 69. M-11902
ŠKODA 120 L in **LADA 1500 SL** na prodaj. Gomilice 137. M-11903
ZASTAVO 750, starejši letnik, ugodno prodam. Telefon: 78 233. M-11904
RENAULT 4 GTL, letnik 1983, december, in električni radiator, 2,5 KW, nov, prodam. Telefon: 24 547. M-11905
PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE na trda goriva in svinsko mast ter rezervne dele za škodo prodam. Bakovič, Cvetna 12, telefon: 76-072. M-11878
ŠURKAN — sobni, nov, in gramofon **TUNARD** HI-FI, 2 x 20 W, ugodno prodam. Volmut, Murska Sobota, Staneta Rozmana 3 a. M-11881
TRAJNOŽARNO PEČ IN LAŽJI KMEČKI VOZ z gumijastimi kolesi prodam. Slavic, Puconci 47. M-11882
ZASTAVO 101, registrirano do avgusta 1988, prodam. Telefon: 21 917, po 15. uri 23 310. M-11884
CHROEN GS 1.2 in **DIANO**, letnik 1977, prodam. Seršen, Veržej, telefon: (069) 87 522. M-11885
ŽITNI KOMBAJN ZMAJ 780 (na vrčce in na zabojo), širina kose 3 m, v odličnem stanju, nujno prodam. Ivan Rajh, Draženci 24, p. Puja. M-11886
REKORD 1700 D prodam. Krajna 31. M-11887
TRAKTOR ZETOR, 25 KS, generalno obnovljen, kombi IMV in 3-brazdni obračalni plug ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-11890
GROZDJE (beli burgundec, laški rizling in šipon) prodam. Naslov v upravi lista. M-11891
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 4 KW, prodam. Telefon: 26 533. M-11892
ZASTAVO 750, letnik 1979, odlično ohranjeno, prodam. Rožman, telefon: 81 414, dopoldne. M-11893
VIBRACIJSKO MIZO na električni pogon, dolžine 2 do 4 m in širine 1,25 m, za izdelavo betonskih izdelkov, z modeli za vinogradniške sohe prodam. Informacije: 24 518. M-11894
KAROSERIJO ZA ZASTAVO 101 prodam. Jože Fartek, Veščica 8 a. M-11896

PRIKOLICO ZA ŽIVINO ugodno prodam. Lipovci 54. M-11897
TELEVISOR GRUNDING, superkolor, 57 cm, ugodno prodam. Telefon popoldne: 24 753. M-VC
KORUZO Z NJIVE, 45 arov, prodam. Vidovič, Velika Polana 123 d. M-11898
JUGO 55, letnik 1985, prodam. Zver, Lendava 17 c. M-11899
JAWA, registrirana napredaj. Kuhar, Hrašnje-Mota 61. M-11900
OPEL ASCONO 1600, letnik 1972, ugodno prodam. Cena po dogovoru. Rado Gnezda, Ljutomer, Ivana Kaučiča 8, telefon: 81 119. M-18464
MOPED 15 SL prodam. Lukavci 75, p. Križevci pri Ljutomeru. M-18465
TOVORNI AVTO TAM 6500-K, registriran do aprila 1988, prodam. Franc Skuhala, Križevci 15, pri Ljutomeru. IN-18468
REPOKEZNICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Marvin, Babinci, IN-18469
TRAKTOR IMT 533 s koso prodam. Radoslavi 25. IN-18470
OSEBNI AVTO ŠKODA, letnik 1976, registriran do oktobra 1988, ugodno prodam. Škrlec, Banovci 24. IN-18472
GRADBENO PARCELO NA RAZKRIŽJU, 30 arov, blizu trgovine in šole, prodam. Naslov v upravi lista. IN-18473
OPEL KADET 1200 C ugodno prodam. Zvonko Sever, Stara Nova 61, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-18475
AVTOMATIK z manjšo okvaro, dobro ohranjen, poceni prodam. Jure Biškup, Babinci 45, Ljutomer. IN-18474
BARVNI TV GORENJE ELEKTRO-NIC, ekran 56, ugodno prodam. 1700 kosov strelne opeke (zareznihi), zamenjam za 1 m³ desk ali prodam. Vukovič, Ljutomer, C. Golarja 7. IN-18476
STALNA PRODAJNA RAZSTAVA UMETNIŠKIH OLJNIH SLIK NA TEMO »STARA LJUDSKA ARHITEKTURA POMURJA«, primerna za darila, trajne vrednosti v HOTELU LIPA Lendava. M-OP
GROZDJE Z BRAJD (šmarnica in klinton), ugodno prodam. Rakičan, Prešernova 5. M-11933
LADO 1200, dobro ohranjeno, prodam. Horvat, Murska Sobota. Ob progi 55. M-11935
ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Jakič, Rakičan, Lendavska 15. M-11932
TRAKTOR BELORUS 82, krožne brane, 24 diskov, tribrazdni plug olt in enosobno prikolico, prekučno, prodam. Informacije: telefon (069) 79 092. M-11943
126 P, letnik 1976, in gorilnik za olje, rabljen, prodam. Telefon po 15. uri: 26 764. M-11906
JUGO 45 A, nov, neregistriran, moder, prodam. Telefon popoldne: (069) 74 808. M-11907
TRI SODE, 300 l, rabljene, prodam. Flisar, Krog, Brodarska 43. M-11908
MEŠANO GROZDJE Z BRAJD prodam. Marta Cigut, Vaneča 10. M-11909
ZASTAVO 1300, registrirano do oktobra 1988, z rezervnim motorjem, ugodno prodam. Tišina 21 a, telefon: 46 180. M-11939
MALE PUJSKE prodam. Satahoviči 4. M-11910
MALE PUJSKE prodam. Krog, Murska 43. M-11911
ZAREZNO STREŠNO OPEKO (bi-ber), približno 4000 kosov, malo rabljeno, prodam. Informacije po 18. uri: telefon 23 795. M-RR
ZASTAVO 101, letnik 1977, dobro ohranjeno, prodam. Telefon: 24 102. M-11912
KRAYO, visoko brejo, prodam. Murski Črnci 26, telefon: 46 073. M-11913
SPOJLERE ZA GOLF prodam. Beltinci, Panonska 97. M-11914
KARAMBOLIRANO ZASTAVO 101 (po delih) in avtoradio, 100 W ojačevalc in zvočnike prodam. Telefon: 25 148. M-11915
STANOVANJSKO HIŠO Z GOSPODARSKIM POSLOPIJEM in sadovnjakom, po želji tudi z njivami na Goričkem pri Murski Soboti, prodam. Informacije vsak delavnik po telefonu: 061 322 869. M-11916
GROZDJE, cepljeno in klinton, prodam. Telefon: 48 327. M-11917
PRIKOLICO ZA AVTO, novo, prodam. Telefon: 21 068. M-11918
HRASTOVE PLOHE, 2,5 m² x 0,5, in borove plohe, 2 m² x 0,10, prodam. Vaneča 54. M-11919
KMEČKO DOMAČIJO z gospodarskim poslopjem, zidano 1950, na 15-arski parceli, ob kateri je še 50 arov njive, prodam. Ogled in informacije v soboto in nedeljo v Bratonceh 159, sicer pa popoldne po telefonu: 71 386. M-11920
LEPO GROZDJE s trte, približno 600 kg, prodam. Ilona Szomi, Dobrovnik 146. M-11921
GROZDJE Z LENDAVSKIH GORIC prodam. Murska Sobota, Kidričeva 2 a, telefon: 26 310. M-11924

CVETLIČARNA MARIJE FERENČAK, TRNJE 58, obvešča cenjene stranke, da bo s 15. oktobrom 1987 začela zbirati naročila za krizanteme in aranžmaje. Na zalogi imamo tudi sveče, mačehe, marjetice in okrasno grmičevje. Izdelujemo tudi vence.

kupim

TRAKTOR IMT, od 35 do 45 KM dobro ohranjen, kupim. Vinko Vok Osek 87, 62235 Gradišče v Slov. gorah. M-24731
TAM 110 — 170, prekučnik, kupim. Telefon (062) 511-399. (21754/13)

zaposlitve

KV ALI PK IZOLATERJA takoj za poslim. Alojz Ferčec, Renkovci 70, p. Turnišče. M-11775
KV MIZARJA IN PRIČUENEGA MIZARJA TAKOJ ZAPOSIM. Zaposlitev je za nedoločen čas, dober zaslugek, samska soba zagotovljena. Pisne ponudbe pošljite na naslov: Janez Runovec, mizarstvo, Ljubljana, Kmečka pot 10. M-OP
FRIZERSKO POMOČNICO zaposlim. Frizerski salon Srečka, Murska Sobota, telefon: 23 855. M-11819

razno

24. SEPTEMBRA SEM OD BOLNIŠNICE V RAKIČANU DO MURSKÉ SOBOTÉ, IZGUBILA BELO JOPICO, ROČNO PLETENO. Najditelja prosim, da mi jo vrne. Bakovič, Soboška 31. M-24739
POZOR!
K sodelovanju vabimo mlade osebe za honorarno delo, ki radi komunicirajo, z zanimivim delom na terenu, za delo na območju Prekmurja. Dajemo visok honorar. Zaželen je lasten prevoz, kar pa ni pogoj. Interesenti naj se javijo na naslovu: Murska Sobota, Naselje Prekm. brigade 16. M-11751
PREKLIC!
Preključem veljavnost spričevala, izdanega na Centru poklicnih šol M. Sobota, za 1. in II. letnik, izdano leta 1971 in 1973. Marjan Pučko, Žerovinci 82. M-11807
DRVA ZAMENJAM ZA KROMPIR. Andrejci 43. M-11811
UPOKOJENKO OZ. OSEBO, ki bi bila za dobro plačilo pripravljena varovati in spremljati otroka v jutranjih urah, iščemo. Oglasite se na naslovu: Celec, Murska Sobota, Štefana Kovarja 22, telefon: 24 753. M-11834
OBVESTILO!
Obveščam javnost, da s 14. oktobrom zapiram delavnico za popravilo gospodarskih aparatov in televizorjev ter prosim vse, ki imajo karkoli na popravilu, da to odnesejo do 1. novembra 1987. Jože Glažar, popravilo gosp. in TV aparatov, Murska Sobota, Kroška 11. M-11838
PREKLIC!
Preključem veljavnost hranilne knjižice št. 07415-3, izdano pri HKS KZ Gornja Radgona. Fridrih Rojs, Kuznova 16, Sp. Ivanci. GR-13645
PODPISANI IZJAVLJAMO, DA OBLAŽUJEMO neprimerno obnašanje, s katerim smo prekršili običaje gostoljubnosti med bivanjem v taboriškem domu ZTO M. Sobota v Domanjševcih in se opravičujemo Zvezi taboriškov občine M. Sobota. Še posebej se zahvaljujemo za razumevanje odboru Evang. cerkvene občine v Domanjševcih, ki je sprejel naše opravičilo in nam omogočil, da smo lahko na tovariški način uredili vse glede našega neprimernega in nedovoljenega početja v župnišči evang. cerkve v Domanjševcih. Naše opravičilo velja tudi Vaškemu odboru in krajanom Domanjševcem. Ne želimo, da bi naša objestnost škodovala ugledu taboriške organizacije. Lidija M., Goran K., Boris G., Sandra S., Romana H., Ria E., Maja P., Sonja P., Emil H., Tomaž H., Ales H., Jožef Š. in Janez T. M-11852
PREKLIC!
Preključem veljavnost spričevala, izdanega na SCTPU M. Sobota, za 1. in II. letnik, za šolski leti 1982/1983 in 1983/1984. Edita Vegič, Odranci 102. M-11854
PREKLIC!
Preključem veljavnost maturitetnega spričevala, izdanega na Gimnaziji Juša Kramarja v M. Soboti, leta 1980. Janez Lenarčič, Dolac 15. M-11879
GOSPODINJE!
IZOLACIJO V HLADILNI SKRINI IZDELAMO z uvoženimi materiali, takoj, z garancijo, večletna praksa. Telefon: (062) 774 806. M-24391

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, tasta, brata in svaka

Jožeta Baligača

trgovca v pokoju
iz Dol. Lakoša

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vsem tistim, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in izrekli sožalje.

Hvala vsem ki ste mu med težko boleznijo pomagali lajšati bolečine.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

*Kje si ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA
V 68. letu starosti nas je zapustila nad-
vse skrbna mama, babica, sestra in so-
rodnica

Ema Vrečič

iz Sodišinec 34

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: sin Janez z ženo Majdo, vnuka Jožek in Janko, Štefan, sestra Marija z družino in drugo sorodstvo

V SPOMIN

24. septembra je minilo leto žalosti, odkar nas je nenadoma zapustil dragi oče in stari oče

Josip Horvat

iz Panovec

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob, iskrena hvala!

VSI NJEGOVI

*Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s tabo je bilo lepo živeti?
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina, domujeta pri nas.*

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

Štefan Kovačič

iz Beltince

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali, darovali vence in šopke, za maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti ter nam izrekli sožalje. Posebej hvala g. župniku, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KS za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

V SPOMIN

11. aprila je minilo pet let, polnih žalosti, odkar naju je zapustila edina hčerka

Slavica Mesarič

iz Lipovec

*Zelen grobek za vasjo,
ljubi vnukec Bojan v njem leži.
Tiho je pod milim nebom,
tiho je v temni jami.*

9. oktobra bo minilo leto, polno žalosti, odkar naju je tragično zapustil edini vnuk

Bojan Mesarič

iz Lipovec

Zahvaljujemo se vsem, ki obiskujete njuna groba, predvsem otrokom iz vrtca, prižigate svečke in prinašate cvetje.

Žalujoci: VSI, KI SMO VAJU IMELI RADI

*Bolečina še ni minila,
srce še ni pomirjeno,
življenje v samotni
vsak dan je težje.*

V SPOMIN

Ko je žalost prevelika, se tudi solza posuši, le duša preveč trpi! Dan, ki nam je zarezal bolečino, ki je naredil med nami praznino, ta jesenski dan bo za vedno ostal v našem spominu. Izteka se pet let polnih žalosti in bolečine, odkar ni več med nami

Kolomana Bagarija

iz Dankovec

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu in se kdaj z drobno cvetko ali s prižgano svečko postavite pri njegovem grobu.

TVOJI NAJDRŽAJI

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 82. letu starosti za vedno zapustila draga žena, sestra in sorodnica

Irena Šiplič

roj. Čarni
iz Sela

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom za darovane vence in šopke ter sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala tudi zdravnikom in sestram za lajšanje bolečin. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS za poslovilne besede.

Žalujoci: MOŽ KOLOMAN IN SESTRE

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 74. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat, svak, stric in pradedek

Alojz Korošec

z Janževega Vrha

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, DO Radenska, tozdr Mineralna voda, ozdu Mura, tozdr Ženska oblačila in Elradu, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in nam izrekli sožalje.

Iskrena hvala tudi g. duhovniku, pevcem, govorniku in gasilcem za lep poslovilni obred.

VSI NJEGOVI

*Polje, kdo bo tebe ljubil,
ko bom jaz v grobu spal?*

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 66. letu zapustil naš dragi mož, oče, brat in dedek

Alojz Jerič

iz Dokležovja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo nadvse dobrim sosedom, ki so nam priskočili na pomoč v težkih trenutkih, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili k njegovemu poslednjemu domu, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, Invalidskemu pevskemu zboru M. Sobota, govorniku KS Dokležovje in ABC Pomurke, Mesne industrije za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoci: žena Marija, sinova Rafko in Marcel z družinama, vnuka Andrej in Uroš, brat Janez ter sestre Veronika, Agica in Hedvika

ZAHVALA

V 74. letu nas je za vedno zapustila naša draga

Sidonija Flisar

iz Polane

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govorniku za besede slovesa ob odprtem grobu.

Polana, 18. septembra 1987

ŽALUJOČI: VSI NJENI

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je v 74. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

Jožef Nemeš

mizarski mojster v pokoju
iz Markišavci

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, prispevali za sv. maše in gradnjo bolnišnice v M. Soboti.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za poslovilne besede, društvu upokojencev, kolektivu Avtoradgona, tozdr Transport, PE Murska Sobota in kolektivu OŠ Rogašovci.

Markišavci, 20. septembra 1987

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Kje si ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše najdražje mame in stare mame

Rozalije Smej

iz Odranec

ki nas je zapustila v najlepših letih svojega življenja, stara komaj 58 let, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici za poslovilne besede.

Žalujoci: hčerka Emilija z možem Ivanom ter otrokoma Simonom in Petro ter sin Venci z družino, Milanom in Vencijem ter sestre

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, očeta, starega očeta in tasta

Štefana Škrilca

iz Markišavci

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in prijateljem, ki so v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pisno ali ustno izrazili sožalje ter darovali številne vence in šopke cvetja. Prisrčna hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, ter medicinskemu osebju, kjer se je pokojni zdravi, za pomoč in lajšanje bolečin v teh zadnjih dneh njegovega življenja.

Posebna zahvala je namenjena dr. Perkiču, dr. Magdiču in dr. Gašparcu! Hvala g. duhovniku za lep pogrebni obred, kakor tudi gasilcem, pevcem, Društvu upokojencev KS Puconci in kolektivu LB — Pomurske banke za številno udeležbo na pogrebnem svečanosti. Iskrena zahvala je namenjena mag. Erjavcu za zares ganljive in tople besede ob odprtem grobu!

Vsem še enkrat — prisrčna hvala!

Markišavci, 23. septembra 1987

ŽALUJOČI: žena Irena, hčerka Šarika, zet Lajči in vaukinja Brigita

SLOVENSKE DELOVNE ORGANIZACIJE SE
PREDSTAVLJAJO NA MADŽARSKEM

Gospodarsko sodelovanje — vez ob meji

V prepletenem in zapletenem mozaiku mednarodnega gospodarskega sodelovanja maloobmejni blagovni promet v celoti ne pomeni veliko, iz vidika ožje okolice pa je pomemben povezovalni dejavnik ob meji. Srednje razvite države se v svetovni gospodarski areni borijo za tržišča, za izvozne možnosti, ker je velikokrat to edini način za pridobivanje deviz. Te elemente je treba upoštevati pri ocenjevanju maloobmejne blagovne menjave s sosednjo ljudsko republiko Madžarsko, kjer bodo prav danes odprli štiridnevno razstavo slovenskega blaga v Szombathelyu. Ta predstavitev spada v letno gospodarsko izmenjavo; letošnja se od prejšnjih razlikuje ne le v tem, da so jo odprli v okviru jesenskega festivala v prenovljenem zimskem vrtu hotela Savaria, ampak po velikih prizadevanjih, da kljub administrativnim težavam nekaj blaga na sejmu ponudimo kupcem. Letošnji organizator je ABC Pomurka, njen predstavnik Drago Vaupatič, ki je poskrbel za priprave, pa je takole ocenil maloobmejno blagovno menjavo, v okvir katere spada tudi razstava.

— Slovenske delovne organizacije se vsako leto — že devet let — predstavijo enkrat v Szombathelyu, enkrat v Zalaezerszegu, županiji Vas in Zala pa skupno nastopata na radgonskem sejmu. Vsi se trudimo prikazati tisto, kar je predmet maloobmejne menjave, prikazujemo pa tudi tiste izdelke, s katerimi se lahko pohvalimo, oziroma želimo v prihodnje nastopati na madžarskem tržišču. Letos je prijavljenih 22 slovenskih delovnih organizacij, med njimi tri trgovske, ki so zagotovile, da bo razstavljeno blago prišlo do kupca. Med proizvodnimi organizacijami je poudarek na Muri in njeni modni konfekciji, na Gorenju, ki nastopa s programom gospodinskih in kmetijskih strojev, ter z molznimi stroji Fikra. Potem so tu še Tekstil, Almira, Panonija, Elektrokontakt, Zlatorog, Lek, Krka, Veplast in še bi lahko našteval.

— Kaj pa boste ponudili našim sosedom?

— Čeprav prodaja madžarskega blaga na sejmu v Gornji Radgoni zaradi obojestranskih administrativnih težav ni najbolj uspela, smo se trudili, da bi bilo čim več blaga naprodaj v Szombathelyu. Žal tudi tokrat nismo uspeli v celoti in tako bo napredaj le konfekcija Mure v precej visoki vrednosti, pa tudi naše kozmetične proizvode so pripravile lepe kolekcije za sejemске kupce. Nismo pa uspeli z gospodinskimi aparati Gorenja, za kar je v tem trenutku na madžarski strani največje zanimanje.

— Delno ste že omenili nekatere težave v maloobmejnem sodelovanju...

— Te težave izhajajo predvsem iz gospodarskega stanja v obeh državah, kajti iščemo izhod iz zagat pri izvozu. Trudimo se čim več prodati za zeleno valuto in vse naše moči usmerjamo v to smer, obe strani pa se otepaata menjalnih poslov. Maloobmejna blagovna menjava pa je tudi tak posel, ki nobenemu partnerju neposredno ne prinaša deviz, saj je predmet uvoza to, kar določena stran potrebuje. Mi uvažamo določene surovine za našo industrijo, Madžari pa spet blago za široko porabo, ki bi ga za devize kupovali morda na Zahodu. Konkretno: v tem kontingentu gre letos v eno smer za okrog 8 milijonov dolarjev blaga, ki se deli med tri slovenske uvoznike. ABC Pomurka je zastopana s 60 Emona s 30 in Mercator z 10 odstotki.

— Blíže se konec leta; čeprav je še prezgodaj za dajanje nekaterih ocen, je vendar že dovolj podatkov, da lahko napovedujete, kako bo z uresničevanjem letošnjega načrta menjave?

— Doslej je Pomurka izrabila polovico možnosti in toliko smo tudi porabili oziroma uvozili; upam pa, da bomo do konca leta razpoložljiva sredstva koristno razporabili uvozili; upam pa, da bomo do konca leta razpoložljiva sredstva koristno porabili, saj izkušnje kažejo, da večji del blaga. Zamenjamo prav v zadnjih treh mesecih.

— LENDAVA —

»TO JE ČUDOVITA STVAR«

Vzgojno-izobraževalni sistem, kakršnega izvajajo na srednji šoli v Lendavi, je najbrž nekaj edinstvenega v svetu. Poleg enojezične kovinarske usmeritve se učenci lahko usposablajo za poklic še v dvojezični pedagoški in ekonomski usmeritvi, in tudi sicer sta v življenju in delu šole navzoči tako slovenščina kot madžarsčina. In ko je minuli četrtek omenjeno šolo obiskal sekretar Domovinske ljudske fronte LR Madžarske Jozsef Garamvölgy s sodelavci in bil tudi pri dvojezični uri v razredu, je med drugim — v kasnejšem pogovoru z novinarji — dejal:

»Že prej sem mnogo slišal o tej zgledni narodnostni politiki in obliki narodnostnega šolstva, ki se uresničuje tu v Lendavi. Ampak izkušnja je mnogo več kot tisto, kar človek sliši ali prebere. Pomeni živo uresničevanje dobro načrtovane narodnostne politike. Prav to smo videli v srednji šoli, ko v okviru ene ure profesorica in otroci tako rekoč vsakih deset minut, ne da bi končali misel, menjaje preidejo z enega na drug jezik: in to dokazuje, da ti otroci in ti profesorji zares obvladajo oba jezika — slovenskega in madžarskega. Prav to me je vznemirjalo... in to je čudovita stvar.«

Uglednega gosta iz Madžarske smo tudi povprašali, kaj meni o pobudi, ki je bila izražena v po-

Gostje in gostitelji ob prihodu na Srednjo šolo kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, kjer je bil sekretar Domovinske ljudske fronte LR Madžarske Jozsef Garamvölgy zelo presenečen nad dvojezično uro zemljepisa.

govoru, da bi morali še bolj odpreti mejo.

»O tem vprašanju smo se pogovarjali že spomladi, ko sem bil prvič pri vas, kar bi, če se dobro spominjam, pomenilo, da bi na Gornjem Seniku odprli nov mejni prehod, da bi bil lahko maloobmejni promet bolj tekoč. In če se dobro spominjam, tu predstavlja problem še obvezna menjava, česar pa jaz ne razumem popolnoma, kaj to pomeni. Lahko pa rečem, da sem prepričan, da bodo madžarski organi na naši strani storili vse, da ne bi ovirali zblíževanja, temveč ga pospeše-

vali, in da bodo narodnosti res lahko odigrale vlogo mostu, ki jih imajo med našo domovino in Jugoslavijo.«

Naj še omenimo, da je Garamvölgy s sodelavci obiskal tudi Prosenjakovce, kjer je tekla beseda o uresničevanju narodnostne politike v krajevni skupnosti in osnovni šoli, in da ga je v Lendavi sprejel tudi predsednik republiške konference Socialistične zveze Slovenije Jože Smole. Sicer so ga spremljali Geza Bačić, Jože Hartman, Boris Prejac in predstavniki narodnosti soboške in lendavske občine. J. G.

— RADOMERJE —

Prvi praznik vina in grozdja

Turistično društvo Železne Dveri je kljub svoji mladosti trdo in pestro zagrabilo za svoje delo. Ob urejevanju spominske poti do domačina in velikega slavista Frana Miklošiča ter številnih drugih nalog so se lotili organizacije kulturnih turističnih prireditev. Prva takšna je Praznik vina in grozdja, ki je bila minulo nedeljo. Ob prikazu nekaterih trgatvenih običajev, nastopu folklorne skupine, humorističnem povezovanju in šaljivih tekmovalnih ter nastopu domačih »frajtonarjev« so gostom in obiskovalcem ponudili tudi prave domače specialitete — pogache, meso iz tünke, pečene kostanje, grozdje, mošt in še kaj. Ocene nekaterih turističnih delavcev so, da je bila to ena najbolje organiziranih in najbolj domačih ter izvirnih prireditev v letošnjem letu.

D. L.

Sodelovanje in sožitje ob meji

Po štiriletnem skupnem raziskovalnem delu inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane in raziskovalnega centra državne knjižnice Maksim Gorki iz Budimpešte je založba slovenske izdaje Komunistična izdala zbrano gradivo v knjižni obliki. Za znanstveno obdelavo so raziskovalci izbrali dva podobna kraja, vsakega z druge strani državne meje. Oba kraja sta dvojezična: v porabskem Gornjem Seniku živijo Slovenci, v Dobrovniku v lendavski občini pa Madžari. Približno enako sta oddaljena od državne meje, imata okrog 1000 prebivalcev, katerih število zaradi izseljevanja in zmanjševanja števila rojstev upada. Podobna je tudi gospodarska sestava, tako da so imeli raziskovalci v prvi tovrstni raziskavi, ki je edinstven primer terenskega raziskovanja na dveh straneh državne meje v svetu, veliko primerjalnih točk.

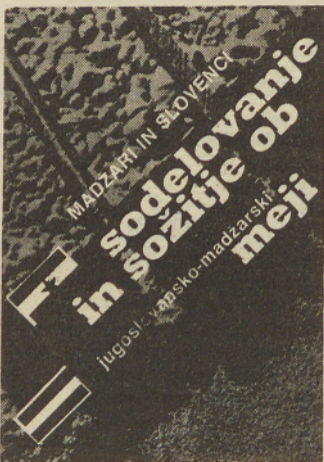
Okrog 600 strani gradiva, zbranega pod naslovom Madžari in Slovenci — sodelovanje in sožitje ob jugoslovansko-madžarski meji, ponuja množico podatkov, ocen, analitičnih primerjav, grafičnih prikazov in v sklepnem delu vrsto konkretnih predlogov v razmislek organom, pristojnim za reševanje za narodnosti in tem delu Evrope najpomembnejših vprašanj. Na to je na predstavitvi knjige v Lendavi posebej opozoril tudi sekretar republiške konference SZDL Geza Bačić: »Prav ta publikacija nas z analizo stanja zgovorno in dokumentirano opozarja na šibke točke in neizrabljene

možnosti mnogih institucij v obeh državah, odgovornih za narodnostno politiko, na prevelike razlike med deklarirano politiko in dejansko prakso. Samo za ilustracijo naj uporabim podatek, da v Dobrovniku na vprašanje, kaj storiti, da bi se Madžari z obeh

tako predlagajo sprejemljivejšo, drugačno rešitev obvezne menjave. Takšnih primerov je v raziskavi več. Ob tem moramo upoštevati, da je odnos do položaja manjšin pomembno ogledalo kulture in širine večinskih narodov. Opozorila in ugotovitve iz študije, kritike in zahteve pripadnikov obeh narodnosti, spoznanje bogastva, ki ga v ta prostor naša jezikovna in kulturna različnost obeh narodnosti, nas dodatno obvezujejo, da je treba še odločnejše odpravljati slabosti in zastoje v uresničevanju narodnostne politike.«

Z zelo konkretnim znanstvenim videnjem razmer raziskava prihaja v pravi trenutki, ko je na eni in drugi strani meje čutilo določeno samozadovoljstvo ob doseženem, tudi stagnaciji, ali pa nepoznavanje za pripadnike narodnosti dejanskega življenjskih vprašanj. Rekli bi ji lahko celo meddržavna programska zasnova uresničevanja deklarirane narodnostne politike v praksi, in upajmo, da raziskovalna inštituta ne bosta ostala pri prvem uspešnem skupnem projektu.

Irma Benko

strani meje bolje poznali, kar 24 odstotkov anketiranih predlaga odpravo obvezne menjave na meji, 10 odstotkov pa potrebuje še bolj odprto mejo. V Gornjem Seniku so za odprtje mejnega prehoda v tem kraju in prav

Novi Dinosovi zbiralniki stekla

Minule dni so se v Pomurju pojavili posebni zbiralniki za steklo, ki jih je postavil ljubljanski Dinos, kar sodi v širšo akcijo po vsej Sloveniji. Z njo želijo na organiziran način prispevati k zbiranju odpadnega stekla, s tem pa tudi k varovanju človekovega naravnega okolja. Akcija je že naletela na ugoden odmev v javnosti, kar priča o koristnosti takih zbiralnikov odpadnega stekla.

ZBIRALNIKI ZA ODPADNO STEKLO — Postavitve novih zbiralnikov stekla ljubljanskega Dinos v Pomurju je naletela na ugoden odmev v javnosti. S tem bo odpravljen še en problem pri zbiranju odpadnih snovi, ne gre pa prezreti tudi ekološkega pomena te akcije. Foto: A. Abraham.

Da bi o tej akciji zvedeli kaj več, smo se pogovarjali s tehnologom Vojtehom Finkom iz tozda Priprave odpadnih surovin v Črnučah, ki sodi v ljubljanski Dinos. Povedal nam je: »S to obliko zbiranja odpadnega stekla smo v Pomurju začeli že lansk leto, s postavitvijo posebnih zbiralnikov pa šele pred kratkim. Zbiralnike smo najprej postavili v Gornji Radgoni in Radenci, nato pa tudi v soboški, lendavski in ljutomerski občini. Akcija je šele na začetku, pomembna pa je zaradi odpravljanja tehnoloških problemov v Pomurju. V ljutomerski občini smo doslej postavili 8 zbiralnikov stekla, v lendavski 5 in v soboški občini 29; od tega 11 v mestu, ostalo pa v posameznih krajih.«

— In kako je s ceno zbiralnikov, ki so dokaj lični? »Za manjši zbiralnik stekla je treba zaenkrat odšteti 360 tisoč dinarjev, za večjega pa 460 tisoč. Ker je cena stekla dokaj nizka, ne pokrivamo niti stroškov zbiranja odpadnega stekla. Vemo pa, da se cene nebeho spreminjajo, zato je pomen teh zbiralnikov bolj ekološki kot ekonomski. Ko bomo v Sloveniji postavili 2 tisoč teh zbiralnikov, bomo lahko govorili o finančni koristi akcije.«

Dinos bo z akcijo zbiranja odpadnega stekla v Pomurju nadaljeval tudi v jesenskih mesecih in prihodnje leto, zato je pričakovati, da se bo v večini večjih krajev v Pomurju pojavilo dovolj novih zbiralnikov stekla.

Milan Jerše

PRAZNIK KS RADENCI

Prebivalci Radence so ob koncu tedna slovesno in delovno proslavili svoj praznik. Slovesnost so potekale v spomin na 1. oktober 1941, ko je bil na bližnji Kapeli ustanovni sestanek krajevnega odbora OF, pomemben mejnik v razvoju NCV na območju te KS. Proslava so se udeležili tudi predstavniki pobratene KS Josip Kečec iz Zagreba.

Ob tej priložnosti so krajevni Radenci analizirali uresničitev ambicioznega programa, ki so si ga zastavili v srednjeročnem načrtu in temelji predvsem na komunalnih delih. S sredstvi samoprispevka in prostovoljnimi delom občanov so dokončali cestno povezavo med vasema Hrastje—Mota in Kapela, končali so dela na krožni cesti v vasi Sratovci, asfaltirali cesto in izdelali kanalizacijo v vasi Rihtarovci, most v Boračevi, v Radenci, prav tako kanalizacijo ob Ljutomerski cesti ter kanalizacijo in pločnik ob Kapelski cesti, v Boračevi so preplastili ceste, v Sratovcih pa naredili telefonsko omrežje, novo avtobusno postajališče in dokončali gasilski dom.

Po besedah Ivanke Vereš, predsednice skupščine KS, je to veliko delo opravljeno s pomočjo prebivalcev KS in z njihovo pomočjo bodo uspeli še mnogi projekti v drugih vaseh. Tako se sedaj pripravljajo na novi referendum, katerega izvedbo predvidevajo ob koncu naslednjega leta. Krajevni Radenci torej vedno znova dokazujejo, koliko se da narediti s skupnimi močmi in si tudi v prihodnje želijo na tak način pomagati med seboj. Glavni cilj naslednjega samoprispevka bo »telefon v vsako vas« te krajevne skupnosti.

Na koncu slovesne seje so podelili priznanja najzaslužnejšim krajanom, tistim, ki so v tem štiriletnem obdobju za krajevno skupnost naredili največ. Priznanja so dobili: Jože Ivačić, Mirko Puhek, Anica Kondrič, Alojz Majcen, Silvo Puklavec in vaščani Rihtarovec. Rade Bakračević

ZASEDANJE SKUPŠČINE OBČINE LENDAVA

Nekateri so že izplaval

Podobno kot pred tem v sindikatih so tudi na zasedanju skupščine občine Lendava (zbor združenega dela) menili, da je obravnava političnih rezultatov gospodarjenja v času, ko se je izteklo tretje trimesečje, skorajda odveč. Res je datum pozen, vendar je vmes nekaj objektivnih vzrokov, od teh vsakekar poletna meseca, ko so bili delegati na počinicah. Pa vendar: stanje v Infi Nafti se ne izboljšuje, kar pa ne pomeni, da ni prizadevanj, da bi ta delovna organizacija naposled pozitivno poslovala; predvidoma danes teden bodo podpisali sporazum o predelavi naftega kondenzata, s čimer bodo bolj izkoristili predelovalne zmogljivosti. Tudi uvožen plin bodo, kot napovedujejo, čez čas dobivali po nekoliko nižji ceni, ne manjka tudi zamisli za nove izdelke itd., kar daje upanje na izhod. Da je mogoče zlesti na trdnjejšo vejo, dokazuje Primatov tozđ Skladiščna oprema, ki mu težav pred časom ni manjkalo, zdaj pa kar dobro gospodari. Sicer napovedujejo, da bo ob koncu leta izguba samo v Nafti, s čimer pa ni rečeno, da ni tozđov, kjer je vse idealno.

V Lendavi pripravljajo odluk o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča. Tokrat je prišel na dnevni red skupščine kot osnutek in (začuda!) v zboru združenega dela o njem ni bilo razprave. Zanj je še čas, zlasti naj bi z ustreznimi predlogi prišli na dan v posameznih delegacijah, kajti obremenitve tako združenega dela kot posameznih gospodinjstev ne bodo majhne.

Na zadnjem zasedanju so delegati postavili tudi nekaj vprašanj. Eno izmed njih: kdaj bodo naposled začeli graditi prizidek k avtobusni postaji v Lendavi, za katerega združujejo sredstva (za čakalnico) tudi organizacije združenega dela lendavske občine. V odgovoru smo zvedeli, da se je podpisovanje samoprispevka sporazuma nekoliko zavleklo in da za zdaj ni mogoče napovedati datuma začetka gradnje. Podobno — še manj optimistično — so nam v ponedeljek povedali tudi na Avtobusnem prometu v Murski Soboti, ki je nosilec naložbe: čakajo na izdajo gradbenega dovoljenja, potem bodo poiskali »izvajalce«... Skratka: spet malo upanja, da bi potniki lahko že na začetku zime čakali na avtobus kje drugje kot na prostem. S. Sobočan

— JERUZALEM —

Veselje v Vinskem hramu

Ureditev Vinskega hrama na Jeruzalemu je bila sicer dobra naložba, ki pa ni v celoti izpolnila pričakovanj, saj je bilo gostov Radenske iz vseh zdravilišč v Pomurju precej manj, kot so pričakovali. Poskušali so sicer s sobotnimi veseljami in drugim, pa vendar obisk ni bil nikoli takšen, da bi si ljutomerski gostinčji meli roke. Zato so nenehno iskali nove prijemne, kako zvesti goste v to čudovito okolje vinskih trt, svežega in čistega zraka ter miru. Že v nedeljo bodo pripravili zanimivo prireditev v počastitev trgovca s številnimi igricami, ki bodo bogato nagradjene; tako se bodo obiskovalci lahko pomerili v poznavanju grozdnih sort, vina, prenašanju »pule«...

Prireditev, ki bo popestrila jeruzalemsko vsakdanjost in ki napoveduje marsikaj novega.

D. L.

ZADNJA VEST

Smrt električarja

Jeseni se poveča število delovnih nezgod pri kmetijskih opravilih, in teh je tudi letos veliko, minuli ponedeljek pa se je zgodila težja delovna nesreča soboškim električarjem, v kateri je umrl 19-letni Bojan Granfol iz Murske Sobotne.

Petčlanska delovna skupina DO Elektro iz Murske Sobotne je prišla na delovno mesto v Odrančih okrog osmih, vodil pa jo je delovodja Drago Debelak iz Bogojine. Preden so začeli z delom, je delovodja izklopil električno omrežje proti Melincem in odredil, da naj delavci začnejo z montažo na drogovi, ki so bili izklopljeni. Granfol se je povzpela na drog, kjer napeljava ni bila izklopljena, tudi na tem drogu bi morali namestiti svetilko. Delovodja je vse to vedel in ukazal, naj Granfol približno samo nosilec za svetilko in nato takoj spleza z droga. Toda mladi delavec je pri delu na sedmih metrih višine z rokama prijel za dve žici, domnevajo, da si je tako hotel pomagati pri delu. Bojan Granfol je bil še pripravljen. BoP